(1)

THE ROYAL ENGLISH-DANISH GRAMMAR

eller

Grundig Anvisning til det Engelske Sprogs Kundskab: hvorledes samme paa en

læt og vis Maade

skal læses, tales, skrives og kiendes,

i III TOMER,

bestaaende af

1. En fuldstændig Engelsk GRAMMATICA,
2. En grundig Anvisning at læse og tale det Engelske Sprog,
3. Et Begreb om det Engelske Sprog og dets Literature.

Til Danske og Norske Læseres Nytte fremsat

af CARL BERTRAM, φιλόλογ.

De Engelske Ord ere overalt accentuerede; hvilket ikke findes i nogen anden Grammatica.

KJØBENHAVN,
Trykt paa AUCTORIS Bekostning 1753.
af A. H. G. og L. H. L.

D^no D^mo Sven Bring
Hist. Prof. Reg. & Ord. in Acad.
Carol. Londini Scan:
hoc Donum exiguum —
observantia testandæ ergo
D. D.
Carolus Bertramus.

Den Stormægtigſte Konge
og
Enevolds-Herre
FRIDERIC
DEN FEMTE,
KONGE til Danmark og Norge, de Venders og Gothers, Hertug til Slesvig, Holſteen, Stormarn og Ditmarſken, Græve til Oldenborg og Delmenhorſt,
Min allernaadigſte Arve-Herre og Konge.

Stormægtigſte Monarch, Allernaadigſte Arve-Konge og Herre!

POTENTATER ere i Stand til at forævige Deres Navne ved tvende Ting, nemlig Deres DYDER og Deres SEIERVINDINGER: Saaledes have ALEXANDER, CÆSAR, og en Deel andre Regentere ved Deres Vaaben forhværvet ſig udödelige Navne; Men AUGUSTUS, VESPASIANUS, og TRAJANUS Tilbedelſe af de *Seculis*, de levede udi, og den dybeſte *Veneration* af alle efterfölgende: og det ved Deres herlige og glimrende Dyder.

DEDICATION.

Den Deel af Deres Kongelige Majeſtets Regiering, ſom allerede er indſkreven i vores Hukommelſe, har tydelig givet tilkiende Deres Kongelige Majeſtets Tilböyelighed at opreyſe ſig Tropheer paa den Grundvold, ſom er lagt af ſidſtommeldte Prinſer, og hvor det gaaer, er dog en dydig og fredſommelig Konge mere forferdelig for ſine Fiender, end hine ſtore Helte, ſom næſten have undertvungen ſig hele Verden; efterſom Kierlighed alletider har kundet forſkaffe ſig Kiemper, ſom, naar behövedes, ſtedſe vare ferdige at vove Liv og Blod til dens Tieneſte, og en Prins, der er elſked af ſine Underſaatter, kan være forſikred paa, ſtedſe at blive ſeyerrig og u-overvindelig.

Den priisværdige Opförſel, ſom Deres Höy-Kongelige Herr FADER af dyrebar Hukommelſe, ſaavel ſom og Deres Majeſtet SELV har viiſt, i det DE BEGGE, ikke

allene har ſögt at undgaae ald Leylighed til Kriig, men endog ſtræbt at dræbe den allerede opkomne Leylighed i Födſelen, og det paa en Tiid, da ellers Reſten af EUROPA fölte dens bedrövelige Virkning; er noget ſom diſſe Riger erfarer i deres Tilvext, de troe Underſaatter af den DANSKE Krone med ſaa ſtor Taknemmelighed erkiender, og ſom fremmede Folk ſaa höyligen maae berömme!

Hvor ofte raabe ikke diſſe ligeſom i dybeſte Henrykelſe: "Lykſalige ere Under-"ſaatterne under ſaadan en Konge, hvor "hverken hemmelig Ambition eller offent-"lig Undertrykkelſe nogen Tid lod ſig ſee "og fornemme, men Underſaatterne meget "mere ved deres naadige Konges Faderlig "Omſorrig, dagligen tager til, og nyde "den meeſt forönſkede og lykſaligſte Roe-"lighed."

DEDICATION.

Ja höyſt lykſalig kan vi med den dybeſte Taknemmelighed ſkattere os ſelv, der leve under ſamme Konge, hvilken endſkiönt han, ſom en abſolut Monarch, ikke veed af nogen jordiſk Indſkrænkning, dog alligevel ſelv indſkrænker ſig i at opofre alle ſine Dage ved at bringe ſine kiere og tro Underſaatters Lykſalighed paa den höyeſte Velſtands Spidſe.

Hvad Under er det derfor, om vores Tilſtand bliver af Fremmede betragted med Misundelſe! Hvad Under, at Lærdom ligeſom begynder at fæſte Hoved-Sæde iblandt os! Hvad Under, at Adel og Rangs-Perſoner ligeſom kappes med hverandre at pryde Deres Fæderneland med lærde og ſindrige Skrifter i deres eget Sprog! Af ſamme Aarſag er det og gandſke læt at begribe, hvorfore der nu bygges et ſtörre Antal af Skibe, og hvorfore flere Factorer ere og blive conſtituerede, end-

og i de længſt bortliggende Verdens Parter, til beſte Tilvext for Negotien og ſtörſte Opmuntring for de Handlende: Endelig hår og Grundvolden til ovenmeldte forunderlige og misundede Lykſalighed lagt Grunden til Kirker, Slotte, Academier, Hoſpitaler, ja endog til nye Stæder, ſom til Deels virkelig lade ſig ſee, deels begynde at reyſe ſig op i Höyden, ey allene i henſeende til deres overmaade prægtige Bygning, men endog i henſeende til deres herlige og Kongelige Fundationer. Man maae derfore ſnart falde paa de Tanker, at den ſaa meget berömte GYLDENE ALDER ſelv ſkulde begynde igien under et ſaa lykſaligt og ſaa naadigt Herredömme.

Hvor dyre, hvor umiſtelig, bliver ikke Deres Kongelige Majeſtets hellige PERSON for os, Deres kiære og troe Underſaatter, naar vi ret eftertænke og overveye diſſe

Fordeele! Med hvad Glæde og Fornöyelſe maae vi ikke tage imod den XXXI MARTII, den lykſalige Dag, paa hvilken den gunſtige Himmel hår begaved os med den Frederige FRIDERICH, Kilden til alle diſſe Velſignelſer! Med hvad Ord ſkal vi udföre vores Taknemmelighed til den almægtige og naaderige Kongernes Konge? I Sandhed, alle vore Tanker, alle vore Ord ere dertil alt for ſvage og u-værdige! Vi vil derfor önſke, at vore Bönner maae opfylde denne Mangel: Lader os med dennem beſtorme Himmelen, for at tilveyebringe, at den Lykſalighed, hvilken vi nu virkelig beſidde, maae vedvare hos os og vore Efterkommere til de ſeeneſte Verdens Tider!

Det ſömmer ſig ey heller nogenlunde, at vi, i Henſeende til hverandre indbyrdes, enten, ere lade eller ſtiltiendes: Lader os efter vore ringe Kræfter ſtræbe at efterföl-

ge Deres Kongelige Majeſtets u-efterfölgelige Exempel, for derved at giöre os mere værdige til Deres Kongelige Majeſtets Agtſomhed og Faderlige Godhed. Lader os efter vores allerunderdanigſte Skyldighed fremviiſe nogle offentlige Kiendetegn paa vor Sönlige Taknemmelighed, at ikke vores Taushed ſkal blive fortolked i en vrang og tvertimod vores Öyemærke henſigtende Meening. Men bör vel dette ſkee med Lovtaler, Sange eller andre klygtige Indfald? Ney, ſaadanne enkelte Blade, endſkiönt de ere nok ſaa got ſkrevne, ja end bedre meente, overleve ſielden deres Auctores; Thi juſt fordi de ere ſaa ſmaae, blive de forlagte, ja gandſke uſynlige, hvorudover deres Forfatteres underdanigſte Henſigt ſvinder bort uden at bringe de forventede Frugter.

Dette er Aarſagen hvorfor mit forfæn-

gelige Haab ſtræber at overbeviiſe mig at jeg har fundet en bedre Method, i det jeg, ſaaſom min Sönlige Kiærlighed og underdanige Skyldighed længe ſiden hâr indlemmet mig i de Taknemmeliges Tal, i dybeſte Underdanighed viiſer min yderſte Fliid, ſaa vidt mine ringe Kræfter tillade, i at efterfölge, ſkiöndt paa en lang Diſtance og i ſmaae Ting, ſaa Höyſtpriisværdig en Original. Verket, ſom jeg her fordriſter mig at frembære, og ſom i mine ringe Tanker nogenledes vil ſvare til mit, andre og mig, foreſkrevne Forſet, overtalede mig, at det vilde og ſkulde bringe god Nytte for mine Medborgere, efterſom det indeholder en Kundſkab om det ENGELSKE SPROG, i tre Bind med accentuerede Ord, en Ting ſom man længe har ventet paa; Men ſom dog formedelſt det beſværlige Arbeyde, dertil udfordres, til denne Dag ey er kommen videre. Den förſte Tome eller RUDIMENTA, af Sproget

ſom nu er ogſaa merkelig forbedret, hâr allerede havt den ſtore Ære, i Naade at blive antaget af Deres Kongelige Majeſtet, hvilket har givet Liv til de to andre fölgende Volumina, og ſaadan et Liv, at nu alle tre til Hobe efter de deri fölgende *Teſtimonia* ſynes at udgiöre en *Grammatica*, hvis Lige ikke noget andet Sprog kan fremviiſe.

Dette Verk giver jeg mig den allerunderdanigſte Frihed at nedlegge for Deres Kongelige Majeſtets Födder, ingenlunde tvivlende at jo dette med ſamme Höy-Kongelige Naade og Mildhed, ſom den förſte Part, maae blive antagen, allerhelſt da Deres Kongelige Majeſtets lykſalige Geburts-Dag, min allerunderdanigſt oven anförte Skyldighed, en gandſke nye Method til at lære det Sprog, ſom den Höyſalige LOVISA hâr talt og höylig elſket, og hvori, ſom bekiendt er, Grun-

den til ald Lærdom overflödig indeholdes, paa mine Vegne kan tale i Deres Kongelige Majeſtets Allerhöyeſte og Naadigſte Aaſyn.

I det mindſte vil jeg allerunderdanigſt bede og formode, at Deres Kongelige Majeſtet ligeſaa naadig maae behage at udtolke mine Tanker, ſom jeg allerydmygſt og velmeent har fremſat dem. Imidlertid vil jeg tillige med mange Tuſende kiære og troe Underſaatter anraabe Himlen, at den vil giöre Deres Kongelige Majeſtets Regiering lige med den udödelige AUGUSTI i henſeende til dens Lengde og Lykſalighed! Give GUD! at Deres Kongelige Majeſtets Throne maae blive befeſtet med Arvinger ligeſom den Store CHRISTIAN den FEMTES af höylovlig Ihukommelſe! og endelig, at Deres Kongelige Majeſtet maae blive ved at regiere i alle Maader lig Sin u-efterfölgelig SELVI

at giöre Deres Kongelige Majeſtets kiære og höytelſkede, troe og höyſtelſkende Underſaatter fornöyed med en ſaa yndig Fred og höy Kongelig Mildhed, blomſtrende i ſelvönſkende Velſtand, og höyſtlykſalige i henſeende til Sindets timelige og aandelige Roelighed!

Jeg forbliver med dybeſte Ærbödighed
og Underdanighed

Deres Kongelige Majeſtets

allerunderdanigſte og allerydmygſte
Underſaat og Tiener

Kiöbenhavn,
den 31 Martii 1753. Charles Bertram.

THE ROYAL ENGLISH-DANISH GRAMMAR

Første Deel:
eller

Den Engelske Sprog-Kunst,

bestaaende udi
En fuldstændig Engelsk GRAMMATICA,
Til Danske og Norske Læseres Nytte
sammenskreven af

Deres Kongelige Majestæts
Sprog-Mester i det Engelske Sprog
CARL BERTRAM.

KJØBENHAVN,
Trykt paa AUCTORIS Bekostning,
1753.

C. 7.

Fortale.

Ingen kan negte, at jo enhver Auctor, som legger Haand paa at udarbeyde et Skrift, jo maae have sine visse Aarsager dertil: Skulde nogen have Lyst at vide hvad der har til-

skyn-

skyndet mig, da kan jeg ikke svare andet end, den Længsel og Begiering, som adskillige Høye og Fornemme, af mit nu-værende Fædernelands Indbyggere have vist at see det Skrift, hvoraf jeg allerede har leveret en Prøve, bragt i mere fuldkommen Stand: dernæst de mange lærde og nyttige Ting, som findes i de Engelske Skrifter, og som jeg ved denne Leylighed stræber at gisre mere bekiendt for den Danske og Norske Nation: og endelig et Beviis paa min Indsigt i de Ting, som mit Embede udkræver.

At jeg har anvendt alle Kræfter paa at komme til mit foresatte Maal angaaende det sidste Stykke, meener jeg vist, enhver skal bifalde; men hvor vidt jeg er kommen i de tvende forste, synes mig, kan nogenledes sluttes af den forste Prøves gode Afgang.

Iblandt andre Anstøds-Steene som har lagt mig i Veyen, efter at jeg havde begyndt at skrive en Grammatica, har denne ikke været een af de mindste, at der, i Steden for at faae noget nyt for Lyster, snart er bleven mig forelagt een, snart en anden Engelsk Grammatica at vertere i det Danske Sprog: Høyhed og Myndighed havde og snart bevæget mig dertil, men saasnart jeg (efterdi jeg aldrig lader mig noye med Skallen, men gierne søger til jeg faaer fat

paa

paa Kiernen) flittig examinerede ovenmeldte Begger, maatte jeg vel tilstaae, at de vare Chefs d'Oeuvres, men fulde af fiendelige og grove Vildelser. Ved slige Omstændigheder agtede jeg en Philologo u-anstændig at følge Præjudicia auctoritatis, og holdte mig til i den Sted til Doctor WATTS's Regel: „Do not hover always on the „Surface of Things, nor take up suddenly with „meer Appearances; but penetrate into the Depth „of Matters, as far as your Time and Cir„cumstances allow, especially in those Things „which relate to your own PROFESSION„ *Improvement of the Mind. Page* 16. I fald nogen vilde tænke at jeg her har talt for meget, tilbyder jeg mig, saavidt allerede ikke er skeet, stigt med tilstrækkelige Beviiser at gorgiere.

Angaaende for Resten denne første Tomes Indhold, og dette Oplags Forbedringer, da har jeg:

1. Opfundet mange for u-bekiendte og nyttige Regler:

2. Lagt Begyndelsen med de allerførste og meest simple Grammaticalske Grunde:

3. Ført disse RUDIMENTA i en tydelig og sammenhængende Orden;

4. Anvendt ald muelig Flid at forbedre og overgaae alle hidtil udkomne Grammatikker, i Særdeleshed hvad Udtalen er angaaende, hvilken uden Modsigelse er den første Gordianske Knude i det Engelske Sprog: til den Ende har jeg fra først af foresat mig at indrette samme efter den i LONDON, OXFORD og CAMBRIDGE gangbare Dialect (*), ja endnu desuden bragt den i generale Regler og korte Tabeller, for at hielpe Læserens Hukommelse.

5. Accentuered næsten hvert Ord, og det i mine Tanker saa noye, at den som med Eftertanke læser de to første Tomer kan uden stor Moye derved giøre sig Ordenes rette Accent saa bekiendt, at det siden neppe kan ventes, at han deri skulle feyle.

6. Efterdi de Danske Philologi selv ikke ere eenige i Henseende til Lyden og Brugen af de Danske Vocaler; har jeg fundet meget stor Vanskelighed i at conciliere Lyden af dem med de Engelske: For at overvinde denne

(*) Der har vel paa disse tre berømte Stæder ogsaa indsneeget sig visse u-rigtige Udtaler, hvorved de, som allene af Hørelsen haver lærdt Sproget, kunde forføres til at tage Feyl i Bogstaveringen, derfor har jeg ogsaa anført dem med, men tillige betegnet dem med tvedstaaende Tegn. **

denne, har jeg; (§ V.) til Lyden af enhver Engelsk Vocal eller Diphthongus søgt at faae et af de Danske Ord, som best kunde passe sig derpaa, og hvor jeg i det Danske intet kunde finde, har jeg taget min Tilflugt til andre her gangbare Europæiske Sprog.

7. Her er ikke heller sparet nogen Umage at faae Analogien saa fuldstændig, som skee kunde, hvorfore jeg og har anført mange forhen uberørte Ting, i Særdeleshed hvad Genus, Pronomina, Verba, Gerundia &c. saavel enkelte, som i Syntaxi angaaer.

8. Alle i Skriftet forekommende Kunst-ord har jeg oversat paa Dansk, saasom jeg meente derved nogenleedes at facilitere deres Bemerkelse for Fruentimmer og Ustuderede. Derudover formoder jeg ikke at de Herrer Critici skulde formere mig nogen Proces, thi min Hensigt har været uskyldig, og næsten alle disse Kunst-Ord ere indsluttede i Parenthesi, saa at den, som de ikke staaer an, kan gaae dem forbie.

En-

Fortale.

Endelig ønsker jeg intet mere, og forsikrer at inter skal være mig kiærere, end at mit Skrift maae blive saavel optaget, og tilveiebringe saa megen Nytte, som min Hensigt dermed har været oprigtig, og som jeg er reedebond at være enhver efter Stand og Condition til alt muelig Tieneste forbunden.

GRAMMATICA ANGLICANA
eller
Den Engelske Sprog-Kunst.

PARTIS PRIMÆ. CAP. I.
Om en Engelsk Grammatica og dens Deele

GRAMMATICA (Sprog-Kunsten) er den Kunst, der giver os faste Sprog-Regler, hvorefter vi mundtlig, eller skriftlig, kan give andre vore Tanker rigtig tilkiende.

✣ En Engelsk *Grammatica* er da en Bog, som lærer efter bemeldte Regler, hvordan man skal læse, tale, og skrive det Engelske Sprog saaledes, som det er brugeligt hos dem, der best tale og skrive det samme.

De Sprog-Lærde pleyer at deele *Grammaticam* i fire Hoved Deele, som kaldes:

ORTHOEPIen, Udtalens Rigtighed. pag. 2.
ANALOGIen, Ord-Betragtning. pag. 123.
SYNTAXIS, Ord Sætningen eller Pasningen p. 214.
ORTHOGRAPHIen, Skrive-Rigtigheden. p. 257.

Obs. Den første, *Orthoëpien*, handler om Bogstavernes rette Udtale saavel *absolutè*, som *relativè*. Den anden Hoved Deel, *Analogien*, er den Part, i hvilken Ordene betragtes *absolutè*, ligesom den tredie, nemlig *Syntaxis* er den Part, hvorudi de betragtes *relativè*. Den fierde og sidste, *Orthographien*, viser den rette Bogstaverings-Maade i Skrift eller Tryk.

Absolute betragtes her en Ting, naar man ikke siger eller tænker mere derom, end hvad den er i sig selv.

Relative er naar den betragtes *respectivè* eller i en vis Henseende til det, som gaaer enten næst foran, eller bag efter.

§. II. Om *Orthoëpien* eller den rette Udtale.

Orthoëpien, naar den tillægges det Engelske Sprog, lærer, hvorledes Ord og Bogstaver skal udtales efter samme Sprogs Maade, som og hvorfore de paa sine Steder udtales anderledes, end de skrives.

☞ En Bogstav er et Merke udi Skrift, Tryk, eller Udgravning, til at betegne de adskillige Bevægelser, som skeer med Mundens Deele, for enten at frembringe, eller ende en Lyd, ellers kan man kalde dem:

✣ Et Sprogs synlige Elementer, som settes til at betegne de u-synlige, nemlig den Lyd, som med Røst, Mund og Tunge kan frembringes.

Obs.

Obs. Disse Tegn ere, efter et hvert Sprogs vedtagen Maade flere, eller færre, men Engellænderne betiener sig ikkun af XXVI Bogstave, som med deres Figurer og Navne ere følgende:

a, b, c, d, e, f, g, h, i, j,
e, bi, si, di, i, æff, dschi, ætsch, ej, dschæ,

k, l, m, n, o, p, q, r, s, t,
kæ, æll, æmm, ænn, o, pi, kju, ar, æß, ti,

u, v, w, x, y, z,
ju, vi, dobbelju, æx, hvei, isſed,

Obs. Af samme XXVI Bogstave kunde C. Q. X. og Z. letteleg undværes: men bliver dog, for andre Sprogs Skyld, og af en Vane vedbeholdne; thi C pag. 23. lyder enten som K pag. 69, eller som S pag. 95. Q. pag. 93. som K; X. pag 118. som Ks, og Z pag. 123. som ſs.

Obs. 2. I henseende til deres Figur deeles Bogstavene i store og smaae. De store A. B. C. &c. eller Begyndelses Bogstave, bruges enten for Forskiels eller Zirligheds, men de smaae a, b, c, &c. allene for deres Nyttes Skyld. See pag. 258.

Obs. 3. I henseende til Lyden deeles disse her omtalte Bogstave udi *Vocaler* og *Consonanter*.

* En Vocal er en Bogstav, som for sig selv kan udgiøre en Stavelse, eller hvis Udsigelse er en heel og fuldkommen Lyd, som ved visse Aandelav heel og ubehindred af Munden udføres.

Obs. Dette skeer i det mindste paa ni Maader, omendskiønt de Engelske, og de fleste Europæiske Nationer, betegner dem ikkun med disse fem Figurer.

A E I O U. see §. VII.

Obs. 2. Naar der kommer *Vocaler* sammen i en Stavelse bliver deraf *Diphthonger* og *Triphthonger*.

✣ En CONSONANT er en Bogſtav, ſom betegner Mundens Bevægelſe, eller Stillelſe i ſammenſatte Lyders (Toners) Udtalelſe, og giver enhver *Vocal* en foranderlig Lyd.

Obſ. Dette ſkeer naar nogen af de efterfølgende Bogſtave kommer til at ſtaae hos en Vocal, enten det er for- eller bag- ved ſamme.

B C D F G H J K L M N P Q R S T V W X Y Z

Af diſſe kaldes f, h, l, m, n, r, s, x, og z. halvlydende, de øvrige ti, hvortil man kan lægge ch, ſh, og th, kaldes ſtumme.

NB. Y bruges i Steden for I ved Enden og undertiden midten i et Engelſk Ord. See pag 120. 121.

✣ En DIPHTHONGUS er en dobbelt Figur, beſtaaende af tvende *Vocaler*, ſom har en Lyd af begge de *Vocaler*, ſom den beſtaaer af, hvilken dog hverken ligner nogen af ſamme to, eller de øvrige *Vocalers* Lyd.

Obſ. I Anledning af denne *Definition* kunde man beviſe, at der intet er til i Naturen, ſom egentlig kan kaldes *Diphthonger*, langt mindre *Triphthonger*; Thi en ny og uliige Lyd udkræver et uliige Merke, og er følgelig en uliige *Vocal*.

Obſ. 2. I de Engelſke *Diphthonger* bruges y og w tidt i ſtæden for de Vocaler I og U, helſt i Enden af Ord. See pag. 21. 22. 48 50. 87. 91. 115. 116. og 121.

✣ En TRIPHTHONGUS kaldes en tredobbelt Figur af ligeſaa mange *Vocaler*, ſom kommer ſammen i een Stavelſe, hvoraf man ſielden hører mere, end een, men i det høyeſte ikkun tvende Slags Lyd.

En

✣ Enhver Bogstav eller Part af et Ord, som kan udtales for sig selv, kaldes en Stavelse. saasom: In-sen-si-bí-li ty.

Obs. Tilligemed een Vocal kan der forekomme ote Consonanter i een Engelsk Stavelse, saasom Strength's; Men ingen Stavelse kan være til, uden den har i det mindste een *Vocal*. See neden til pag. 37.

Obs. 2. Naar et Ord bestaaer ikkun af een Stavelse, heder det et *Monosyllabum*, de af to Stavelser kaldes *Dissyllaba*; Men de, som har flere end een, eller to Stavelser, ere *Polysyllaba*.

§. III. Om Accenten og Quantitet.

Enhver Stavelse maae udtales med sin rætte *Quantitet*; og ethvert Ord af to eller flere Stavelser maae have sin rætte *Accent*, saasom: Jūs-tĭ-fĭ cā-tĭ on, Jús tĭ-fĭ-cá tĭ-on.

✣ Quantitet er enhver Stavelses Længde eller Korthed i Udtalen, saasom: bēĭng, ă-broād, &c.

Obs. *Quantiteterne* ere to Slags, nemlig den lange og den korte: den lange bliver med en liige Tvær-Streg.—— Men den korte med en krum Tver-Streg betegned ◡.

✣ En Accent, eller Ord-Tone, er den besonderlige Eftertryk, i Udtalen, som falder paa een, eller flere Stavelser i et Ord, frem for paa de øvrige, enten den er kort eller lang; saasom: Jús-ti-fi-cá-ti-on, &c.

Obs. Den betegnes med den Streeg (′) som sættes over den *Vocal*, hvis Stavelse skal siærkere udtales, end de

andre, og er samme Stavelse, i henseende til Tidens Længde, imod de andre Stavelser, som 2 imod 1, naar Stavelsen endes paa en Consonant, men som 3 eller 4 imod 1, naar Stavelsen endes med en *Vocal*. See pag. 265. 266. &c.

§. IV. Om Bogstavenes Formation.

De Lemmer, ved hvilke Lyden udføres, ere **Lungen**, **Luftrøret** og **Struben**. ved Lungens Udvidelse bliver Luften, som ved en Pustier, draget ind i Brystet, som den og, naar Lungen sammentrykkes, igien uddrives, saa Lyden derved bliver svagere eller stærkere, og paa denne Maade bliver Lyden enten grovere, finere, eller middelmaadig, ligesom det merkes ved Piberne i Orgelverket; Thi naar bemeldte Luftrør, som med forunderlig Kunst af Naturen føres til det yderste af Struben, og bestaaer af Muskler og Bruske, at den desbedre, ligesom Strengene paa en Violin, kan eftergive og udspænde sig, og efter den Talendes Velbehag, give finere eller grovere Lyd, som da nødvendig flyder af Luftrørets uforanderlige Beskaffenhed.

Naar Luften, som vi har draget til os, ligesom rystende bevæger Struben, giver den een **Brummen** eller klar Lyd fra sig, ligesom man hører ved *Vocaler*, eller hos de Bogstave der ere halv stumme, og da skeer Talen tydelig. Men naar saadan bævende Luftens Bevægelse ikke er der, da høres som en **Snurren**, der altid udføres med de Bogstave og Stavelser, som frembringes med en Aanden, endog i lydelig Udtale. Dersom Luftveyen bliver tør eller stiv, følger deraf Hæshed, men dersom Luftens Gang ved Hoste eller Bryst-Syge forhindres, høres allene deraf uden vores Villie en pibende Lyd.

Men dette er endnu ikke nok til en *articulat*, eller tydelig Lyd, den maae desuden ved andre i Særdeleshed dertil beskik-

skikkede *Organa* eller Lemmer paa adskillige Maader dannes. Derfore naar det inderste af Tungen rører ved den inderste, mellemste, eller yderste Deel af Ganen; eller ved det øverste, eller nederste af Tænderne; eller øver- og underLippen mere og mindre sammendrages, eller Tungen rører ved skiærpen af Tænderne, høres deraf, næsten som naar Hullerne paa en Fløyte dekkes med Fingerne, eller aabnes, besønderlige og adskillige Slags Lyd.

Af disse Lemmer, eller *Organa*, ved hvis adskillige Brug, endeel Bogstave fornemmelig udføres, have og samme deres Navn: saa at A. C. G. H. J. K. N. X. og Y. *consonant*, kaldes *Gutturales*, som udtales af Struben, eller den Part af Ganen, som er nærmest ved Struben; Andre, nemlig: E. I. D. L. M. R. S. T. Th, og Z. *Palatinales*, som udsiges ved det Tungen trykkes haardere eller lættere imod Ganen, hvorudover de ogsaa kaldes *Linguales*, og endelig *Labiales*, som ved Læbernes Aabning og Tillukkelse udføres, aaben som udi O, F. P. og W. Lukt, som udi U. B. og V.

Naar Bogstavene ved de dertil beskikkede, og uden Mangel bequemme, Mundens Parters Beværgelse udsiges, bliver Luften paa adskillige Maader indkneben eller udladt igiennem Næseborene, eller Læberne, deraf deeles Bogstavene i *Vocales*, selvlydende, eller *Consonantes*, medlydende, hvorom tilforn pag. 3.

Bogstavenes Tiid, eller Længde i Udtalen er enten *absolute*, eller *relative*, *Absolut* kaldes den, naar den i en Tale betragtes ikkun i og for sig selv, uden Hensigt til nogen foregaaende eller efterfølgende Bogstav, eller Stavelse. Men *relative*, naar den efter *Prosodien*, eller Stavelsernes Længde i Udtalen, sammenlignes med Bogstave eller Stavelser, som gaaer enten næst foran, eller næst bag efter.

NB. Det der *absolute* heder kort, kan ofte *relative* være langt.

§. V.

§. V. Om de Engelske Bogstave i Almindelighed.

De Engelske Bogstave ere ikkun 26, som oven til pag. 3. og af den jævnsides staaende Tabel (*) læres, uagtet at det Engelske Sprog har et langt større Antal Toner, som alle af det følgende kan læres:

Bogstav	læses
A	æ pag. 10. ee p. 11. aa' p. 13. aa p. 14. a' p. 15. e p. 16. ikke p. 17.
B	b p. 22. ikke p. 23.
C	k p. 23. s p. 23. ikke p. 24.
ch	tsch p. 25 k p. 25. sch p. 28. ikke p. 28.
D	d p. 28. ikke p. 29.
E	ii p. 23. i p 35. e p. 38. imellem e og ö p. 40. ikke p. 30.

F.

(*) Om samme Tabel har man at agte, at No. (1) viiser det *Anglo*-Saxiske a. b. c. hvilket jeg alleeneue har anført for at fornøje *curieuse* Læsere, og dem, som ere Elskere af Alderdome, eftersom det nuomstunder ikke bruges meere. No. (2) Fremviiser det gamle Engelske a. b. c, som kaldes the Black Letters, og med hvilke ikke alleene alle gamle Bøger er trykt, men endog hvormed endnu alle Kongelig *Acta* &c. bliver trykte. No. (3) Fremviiser det saa kaldet Róman (*Antiqva*) a. b. c. og No. (4) det Italic (*Cursiv*) a. b. c. med hvilke ellers alle andre Engelske Skrifter nu omstunder trykkes. Endelig sees af No. (5) hvorledes det Engelske a. b. c. udtales paa Dansk. NB. Af den nederste Rad er de 3 første Bogstave Anglo-Saxiske th. af dem kaldet *thorn*, og de øvrige opviiser nogle af de gangbarste sammenstøbte Engelske Bogstave, hvor om mældes pag. 98. (pp) og som ingen videre Forklaring behøver.

Det Engelske Alphabêt.

A (1)	a	A (2)	a	A (3)	a	A (4)	a	(5) e
B	b	B	b	B	b	B	b	bi
C	c	C	c	C	c	C	c	ſi
D	d	D	d	D	d	D	d	di
E	e	E	e	E	e	E	e	i
F	f	F	f	F	f	F	f	eff
G	g	G	g	G	g	G	g	dſſi or dſchi
H	h	H	h	H	h	H	h	etch
I	i	I	i	I	i	I	i	ei
J	j	J	j	J	j	J	j	dſche
K	k	K	k	K	k	K	k	ke
L	l	L	l	L	l	L	l	el
M	m	M	m	M	m	M	m	em
N	n	N	n	N	n	N	n	en
O	o	O	o	O	o	O	o	o
P	p	P	p	P	p	P	p	pi.
Q	q	Q	q	Q	q	Q	q	kju
R	r	R	r	R	r	R	r	ar
S	ſs	S	ſs	S	ſs	S	ſs	eſs
T	t	T	t	T	t	T	t	ti
U	u	U	u	U	u	U	u	ju
V	v	V	v	V	v	V	v	vi
W	w	W	w	W	w	W	w	dobbelju
X	x	X	x	X	x	X	x	ex
Y	y	Y	y	Y	y	Y	y	hvej
Z	z	Z	z	Z	z	Z	z	zed

Þ þ ð ſh ſb & ſt ſſ ſſ ſſ ſk ct ß.

S V.

F f pag. 51. ikke pag. 52.
G dsch p. 56. g p 53. ikke p. 52. 57.
H h p. 58. ikke p. 58.
I ii p. 59. i p. 60. ej p. 62. imellem o og ϕ p. 66. ikke p. 67.
J dsch p. 69.
K k p. 69. ikke p. 70.
L l p. 70. ikke p 70.
M m p 71. ikke p. 71.
N n p. 71. ikke p. 71.
O oo' p. 72. o p. 75. aa' p. 77. aa p. 78. u p. 80. uu p. 82. ϕ p. 82. ikke p. 83.
P p p. 92. ikke p. 92. ph f. p. 92.
Q q p 93. k p. 94.
R r p. 94. ikke p 95.
S s p. 95. sch p 96. ikke p. 97.
sh sch i det Tydske p 98.
T t p. 99. sch p. 99 ikke p. 99. tsch p. 100.
th d meget blød §. VI. *item* p 102.
U u p. 108. uu p. 107. ju' p 108. ju p. 109. o p. 110. ϕ p. 111. ikke p. 112.
V v p. 115.
W hu blød udtalt p. 116. ikke p. 117.
X x p. 118.
Y j p. 119. ej p. 120. i p. 121.
Z ss eller blød s pag 123.

Men saadant kan, uden synderlig Besværlighed, læres ved Hielp af denne *Grammatica*.

Jeg vil derfor undersøge, hvad der med Grund kan siges om de til Sproget henhørende Bogstave, sammenbringe dem under visse og tilforladelige Regler, og saa vidt mueligt er, betegne samme med Danske Bogstave. Om disse sidste maae jeg her give Læseren den fornødne Efterrætning, at man i Læsning udfører Lyden af

ā i cāne med ee i det Danſke Ord Been eller æe udi Fæe.

ē i Mēte med ii i viis, ellers lyder den ſom det Tydſke ie i viel.

ī i fīne med ei udi Feil, eller det Tydſke ei i Weinſeyn. &c.

ō i mōre med oo i ſtoor, eller det Tydſke oh i Mohr

ū i ū-niŏn med ju i juriſt, eller det Tydſke ju i jugend.

y *Conſonans* med j, ſaaſom yoú, yes &c. læs ju, jis &c.

a i man med æ forved to *Conſonanter* mænn.

a i quart, wad, med aa forved to Conſonanter, ellers har man næſten ſamme Lyd i de to Danſke Ord en Top en Aand, &c.

a i yard, med a' meſtendeels ſom a udi tag, ſmag, &c. Dog læres denne Lyd beſt ved Hørelſen.

a i all, med aa' eller a udi en Hale, en Hare, &c. og paa Tydſk Mahlen, &c.

er, ir, ur, med ør i Hør, *linum*, eller or i fort, *apage*, og er ſamme en mellem Lyd.

ou i óut, ſóur, med ou, eller au, udi ſover, naar man udelukker e, ſom endeel, der hurtig udtaler Ordet ſaaledes ſovr., og i det Tydſke ſaur. &c.

o i mó-ny med o forved to *Conſonanter*, ellers kommer o i ſom, Nonne &c. den temmelig nær.

o i not, med aa ellers lyder den næſten ſom o i Ord: ſtoppe, hoppe, &c.

oo i noon med uu i ſuur, &c.

d i Enden af Ord med dd, eller d i det Ord Stod heſt.

ch i churçh med tſi forpaa og i Midten, og i Enden med tſch (*) ſaaſom tſhortſch.

g

(*) Aarſagen til denne foranderlige Læsning'er, at diſſe Bo ſtave paa de to førſte Steder ikke har ſaa ſtærk en Sibilation ſo

g i gem, og j stedse med dsj foran og i midten, og med dsch i Enden.

th som d i Enden af Danske Ord, dog læres ch, g. j. sh og th best ved mundtlig Underviisnig.

sh i she med sj for paa og i Midten, og sch i Enden af Ordet, det lyder ellers som det Franske ch i *charmant*, og det Tydske sch i schreiben.

w i war og wh i where, med hu, nesten som i huas, acutus.

s udi abúse, Rose &c. med 's, og tales det blødere ud end i det Danske.

✣ Naar en *Vocal* i en Toneløs Stavelse, skal saa hastig tales, at man neppe kan kiende dens Lyd, har jeg betegnet samme i de hosføyede og med Danske Bogstave skrevne Engelske Ord med det korte *Quantitets* Tegn ◡ oven over

✣ Hvor en *Consonant* eller *Vocal* ikke skal udtales i et Ord, der har jeg ladet den betegne med et andet Slags Bogstave oftest med *cursive* (*) i det Engelske Ord selv.

✣ Jeg betiener mig og gierne af dobbelte *Consonanter* i Enden af de med danske Bogstave trykte Engelske Exempels Ord, for at viise, at den foregaaende *Vocal* eller *Diphthongus*, skal udtales med en kort og *Consonanten* med en længere Tone.

som i Enden; og for at forekomme, at Dansk Læsere ikke af den første Læsning skulde giøre en ny Stavelse udi et Ord, som har en Vocal for ved een af disse Bogstave i Enden, saasom: af Age, stave æd-sj, men ædsch. ꝛc.

(*) Hvor der findes en Bogstav antiqua i de Ord trykt med cursive er det et Tegn, at den samme bør give en dobbelt Lyd i Udtalen; ellers bruger jeg paa andre Steder (=) til at viise det selv samme.

§. VI. Om Vocalernes absolute Længde i Udtalen.

I det Engelske Sprog har vi ikkun fem Bogstave til at udføre ni Slags *Vocal*ske Lyd, de øvrige nødes vi til at udføre, det beste vi kan med *Diphthonger*, eller sammensatte *Vocaler*, saasom:

*Vocal*ske Lyd kort.	*Vocal*ske Lyd lang.
1. som e. a-broád, Men, Deaf, Léopard, &c.	1. som ee eller æe. Ape, Baal, Tail, Day, Raies, Beàr, feign, Grey, &c.
2. som i. e-lé-ven, in, Lésson, Æ-quatór, œcónomy, clóë, en-dure, Pí-geon, Alley, &c.	2. som ii. We, here, Degree, Peace, Beef, Deceit, Péo-ple, Fa-tígue, Field, &c.
3 som ej. my, ac-quíre, I Eye, &c.	3. som ȣj. Soil, Cóy, Buy, Buoy, &c.
4. som æ. an, at, I-saac, &c.	4. som a', yard, Serv'd, leárn, &c.
5. som et kort aa, Quáli-ty, for, Aug-ment, Knów-ledge, Geó-graphy, &c.	5. som aa', all, Crawl, fraud, George, Corn, brought, &c.
6. som et lukt o. Cánto, Bird, unjúst, Móny, advénture, err, Ad-der, có-vet, Blood, Coúrage, her, Ar-row, &c.	6 som aaben o. go, Ode, Debauchée, Beaux, float, Door, know, fòur, &c.
7. sattes	7. som au eller ou. óur, accóunt, Vów, Bów-er, &c.
8. som u. Sí-new, Falshood, ábsolute, Bull, put, Bútcher, &c.	8. som uu. Prove, Duke, Crew, lieu, Boot, Youth, &c.

9.

9. som kort ju. éxecute, &c. 9. som ju'. Europe, U-nion, Beaúty, view, Ewe, few, &c.

Obs. Heraf sees, at *Vocal*erne har i det mindste to Slags Lyd, en kort og en lang, og at enhver af de korte *Vocal*er haver een sin lange *Vocal* nærkommende Lyd, men dog adskilt, og noget finere, eller og en dobbelt Lyd.

Obs. 2. Adskillige Provindsers Indbyggere have en *diverse* Maade til at udtale den samme *Vocal*, og det af den Aarsag, at nogle lade *Vocal*en ende Stavelsen, andre derimod dobbler *Consonant*en, hvilket foraarsager *Vocal*en en anden Udtale, som udi Pá-tent, og Pá-tent, et *Privilegium* læses pee-tent og pættent, Chá-sti-ty og Chás-ti-ty, Kydskhed, og saaledes i mange andre Ord. See p. 11.

§. VII. Om de Engelske Bogstave i Besønderlighed.

Omendskiønt det Engelske Sprog, som jeg forhen pag. 8. har vist, har et langt større Antal Toner end Bogstave, saa saaer jeg dog i denne *Section* at binde mig til Bogstavene allene.

* De sem *Vocal*ske Tegn, A, E, I, O, U, have i Almindelighed twende, nemlig een lang og een kort Lyd.

☞ *Regula* I. *Vocal*erne ere lange 1.) Naar de ender, eller 2.) for sig allene udgior en *accentuered* Stavelse, eller 3.) staaer forved *E finale* (4.) i en *accentuered* Stavelse, og 5.) udi nogle visse Ord.

1.) *Vocal*en er lang, naar den ender en *accentuered* Stavelse:

F. E. Un-stá-ble, læs on-ſtee-bl, det er uſtadig,
Pé-ter, pii-ter, Peder,
Gí-ant, dſjej-ænt, Kiæmpe, Jette,
Ró man, roo-mænn, romerſk,
Cú-rate, &c. kju-ræt, Sogne-Præſt. &c.

2) Naar den for ſig allene udgiør en *accentuered* Stavelſe:

F. E. A-bra-ham læs Ee-bre-hæmm, Abraham,
E-qui-ty, ii-quit-ti, Billighed,
I-vo ry, ej-vor-ri, Elfenbeen,
O-dor Oo-dorr, Luat,
U-ni-ty, &c. ju-nit-ti, Foreening,
item Vex-á-tion, &c. vex-ee-ſjonn, Plage, &c.

Obſ. Naar *Vocalen* ſtaaer allene, det er, giør en Stavelſe for ſig ſelv, endſkiønt Stavelſen ikke er *accentuered*, beholder dog *Vocalen* en nogenledes lang Lyd, allerhelſt naar den følgende *conſonant* ikke dobbles.

F. E. A-lóne, læs e-loon, allene,
E-tér-ni-ty, i-tørr-ni-ti, Evigheden,
I-dé-a, ej-dii-e, Begreb,
O-béi-ſance, o-bee-ſæns, en Reverence,
U-tén-ſil, &c. ju-tenn-ſil, Verktøy, &c.

Obſ. 2. Naar *Vocalen* ſtaaer i Enden af en *u-accentuered* Stavelſe, helſt forved *Accenten*, har den ogſaa en nogenledes lang Lyd.

F. E. Ma-tér-nal, læs me-ttørr-næll, moderlig,
De-crée, di-krii, en Forordning,
Di-á-na, dej-ee-ne, Diana,
So-cí-e-ty, ſo-ſej-i-ti, Selſkab
Fru-gá-li-ty, &c. frugælliti, Tarvelighed, &c.

NB. Endſkiønt *Vocalerne* ere korte, lyde de her dog meget klarere end udi *u-accentuerede* Stavelſer forved en *Conſonant*, og det er ikkun *Quantiteten* der giør Forſkiel imellem diſſe og de *accentuerede Vocaler*.

3.)

3.) Naar den ſtaaer i en *accentuered* Stavelſe med *E finale*:

F. E.	De-cláre,	læs di-klæer,	at forklare,
	Sin-cére,	ſin-ſiir,	uforfalſked, oprigtig,
	In-ſpíre,	in-ſpeir,	at indblæſe,
	a-dóre,	e-door,	at dyrke,
	Pre-ſúme, &c.	pri-ſjum,	at formode, &c.

item See, Die, Roe, ſue, &c. læs ſii, dei, roo, ſju, &c.

4.) *E finale* kaldes det ſtumme E, ſom findes i Enden af Ord efter en anden *Vocal*, ſaaſom udi de foregaaende Exempler, det giør alle *accentuerede Vocaler* lange, ſom findes i ſamme Stavelſe dermed, undtagen i de følgende Ord:

give,	at give	löve,	at elſke &c.
live,	at leve	döne,	giort
cöme,	at komme	gone,	gaaen
ſöme,	nogle	none,	ingen
ſhöve,	at ſkyde frem	one,	een, læs hvaann
Döve,	en Due	ſhone,	ſkinnet, ſc. ſupinum af at ſkinne, og de ſom kommer af diſſe.
ä-böve,	over		
Glöve,	en Handſke		

Obſ. Denne Regel om *E finale* har Fortrin frem for alle andre Regler, See §. VIII. p. 30, &c.

Obſ. 2. Udi følgende Ord giør *E finale* den foregaaende *Vocal* lang, uagtet *Vocalen* forandrer ſin Lyd.

there,	der, læs theer	ca-nóe,	Veſtindiſke Baad, kænne
were,	vi vare hueer		
where,	hvor hueer	Shoe,	en Skoe ſchu
Fatigue,	møye, fættiig, og alle de Ord pag. 60. ſorved *E finale*.	Dome,	Gevelved Taarn, duum
		Rome,	Staden Rom, Ruum
coe,	at kurre ku	loſe,	at tabe luu's
woe,	at frie hvu	whole,	hvis huu's

møve

move, at bevæge, muv
prove, at bevise, pruv
be-hóve, at behøve, bihuv

re-móve, forflytte, rimuv, og hvad der ellers kommer af disse.

Obs. 3. Man kan formere en lang Stavelse ved at legge *E finale* til en kort-lydende Stavelse, saasom:

Bab,	bæbb,	Barbara
Babe,	beeb,	et spædt Barn
Met,	mett	jeg mødte
Mete,	miit,	at maale
Trip,	tripp,	at trippe
Tripe,	Treip,	Kalluun
Top,	Taapp eller Top	(Børne) Top
Tope,	toop,	at leve i Sølerie
Tun, &c.	Tonn,	en Tønde &c.
Tune, &c.	tuun,	Tone i Musik &c.

5.) Udi visse Ord er *Vocalen* ogsaa lang imod Reglen:

F. E. a, forved -nge, -gue, §. X. og i An-gel, en Engel. *item*

i, udi Bibelske Navne, som endes paa ite, og Gredske Ord som endes paa -ine, -ise og -ize. p. 64. *item*

i, forved gh, gn, ld, nd, p. 64. *item* i de Ord p. 66. 8 *item*

o, forved ld, lt, lst, rce, rd og de Ord p. 74. 7. *item*

y, udi Endelserne -fy og -ply, p. 66.

Obs. Naar *Vocal*erne i det Engelske Sprog ere lange, da lyde de, som de nævnes i det Engelske *Alphabet* p. 2 & 8.

Obs 2. y bruges i Enden af Ord i stæden for i; men i saa Fald bliver Udtalen dog den samme, nemlig naar Stavelsen er lang, som ei, og naar den er kort som i, see p. 4 67. 119. 120. &c.

Reg.

☞ Reg. II. *Vocal*erne ere korte, 1.) forved en enkelt *Conſonant*, 2.) forved to *Conſonant*er, af een og den ſamme Figur; 3.) forved een ſom dobbles i Udtalen, og 4.) Naar de ſelv, eller den Stavelſe, de ſtaaer udi, har en kort Tone.

1.) *Vocalen* er kort, naar den ſtaaer forved en enkelt *Conſonant*:

F. E.	Plan,	læs	plænn	en Plan
	Step,		ſtepp	et Trin
	Fit,		fitt	beqvem
	Rod,		raadd	et Ris
	Crum, &c.		kromm	Brød-kromme &c.

✻Exc. A, 1.) forved R er a' efter pag. 15 2.) for W er aa' p. 13. 3.) efter W eller Qu, men derhos forved en anden Conſonant i den ſamme Stavelſe, er aa haſtig udtalt p. 14

E, for M og N udi Verbis lyder i. pag. 36. 2.) for R, ſom e, æ eller ø pag 40.

I, forved R lyder imellem o og ø pag. 66.

O, 1.) for M. N og V lyder lukt ſom o i de Ord p 80. 2.) efter W ſom lukt o p. 80.

U, imellem B og L, F og L, P og L, lyder ſom u p. 108.

Obſ. Man nødes her til at ſige forved en enkelt *Conſonant*, thi

A for lb, lc, ld, lk, ll, lt, og w, *producerer* det lang-brede A. pag 13

A forved ff, ft, lf, lm, nce, nch, nd, nt, ſk, ſp, ſs, ſt, og th er det kortbrede A. p. 15.

I for gh, gn, ld, og nd lyder ej pag. xvj. 64. &c. *item* i de Ord pag. 66. 8.

O 1.) for rce, rd, ld, lt, ſt, lyder oo pag. 74. 2.) forved ff, ft, rb, rch, rn, rt, og ſh lyder

der aa' pag. 77. 3.) som lukt o p. 89. 4.) som uu pag. 82.
U som u for ll, pag 108.

Ellers beholder *Vocal*erne deres korte Lyd, for de andre dobelte *Conſonan*ter, nemlig a som et kort æ, e som e, i som i, o som et kort aa, og u som et lukt o.

2) *Vocalen* er kort forved to *Conſonan*ter af een og den ſamme Figur:

F. E.	Báb-ble,	læs bæbbl	Sladder
	Tén-nent,	tennent	inderſte, Huusmand
	Bít-ter,	bitter	beeſk
	Cóm-mon,	kaammann	tilfælles
	Gún-ner, &c.	gonner	Arkelie-Meſter

✤ Exc. A for ll, udi de Ord pag. 13.

3.) *Vocalen* er kort forved en *Conſonant*, der lyder ſom tvende:

F. E.	Bá:niſh,	læs bænniſch	at forviſes Landet, &c.
	Mé:tal,	Mettl	Metal
	Cí:vil,	ſivvil	høflig
	Fó:reſt,	faarreſt	Skov
	Pú:mice, &c.	Pommiß	Pimſteen, &c.

4.) Naar *Vocalen* ſelv 1.), eller den Stavelſe, den ſtaaer udi 2.), har en kort Tone:

F. E. 1.)	án-ti-qua-ry,	læs ænn-ti-kve-ri	Antiquarius
	á-li-e-nate,	ee-li-e-næt	fravende
	ín-no-cent,	inn-no-ſent	uſkyldig
	Dó:cu-ment, &c.	daakk$-ment	Document, &c.
2.)	Ju-li-á-na,	dſju-li-ee-ne	*Juliana*
	á-ble,	ee-bl	dygtig
	Lés-ſon,	leſſn	*Lectie*
	Há-ſten,	heeſtn	at haſte
	Nó:vice,	naav-vis	en Begynder, Sinke Hø:

Hó-nour,	aann-norr	Ære
Ná-ture, &c.	nee-torr	Naturen, &c.

☞ Følgende Endestavelser, som ved Vanen ere blevne talt ud paa en sær, og deres Bogstavers Lyd u-vedkommende Maade, maae læres uden ad:

ce, ci, se, si, te, ti, og xi, forved en *Vocal* lyder som sch. p. 23, 95, 96, 99.

dia, dier, dies, læses af nogle som dschæ, dschørr &c. pag. 29.

i udi ial, iel, ian, ien, iar, ier, iour, ious, ium, udtales som j p. 67.

teous, tous, tuous læses som tschoß. p. 100.

en, on, og le tales meget hastig ud. see p. 37. 38. 83. 100.

gue, lue, nue, sual, sure, tual, tue, tune, ture, tute, udtales ofte som jø &c. p. 112.

Obs. Endelserne ate, tude, fy og ply fra Latinen ere lange saasom:

Fór-tu-nate,	faar-ton-neet	lykkelig
Fór-ti-tude,	faarr-ti-tuud	Mandhaftighed
Sánc-ti-fy,	sænk ti-fej	helliggiøre
Múl-ti-ply,	moll-ti-plej	formere, &c.

Obs. 2. Den eeneste Forskel, der er paa Klangen af det korte A og korte E, som og paa det korte O og korte U er saart ikke andet end at Lipperne og Tænderne kommer nærmere sammen, naar E og U nævnes, end naar man nævner A og O. Ellers tales de i Almindelighed kort og meget u-fuldkommen ud i Toneløse Stavelser, helst i enden af Ord. Dog herom see i *Rudimentis* under enhver *Vocal* i sær.

Obs. 3. I sammensatte Ord beholder hver *Vocal* sin egen *Accent* uden nogen merkelig Forskiel i henseende til *Quantiteten* i det eene mere end i det andet:

F. E. Bare-fac'd, læs beer-feeſt med blot Anſigt
Gun pów-der, gonn-pauder Krud
Where-ſo-ever, hueer-ſo-evver hverſomhelſt
Not-with-ſtanding, Naat-hvid-ſtændding uagted &c.

Men Brugen forvolder, at Shóemaker, Múlberry, Highwayman &c. maae tales ud ſom de ikke engang vare ſammenſatte Ord.

Obſ. 4. Det Tegn ' *Apoſtrophus*, ſom her bruges efter a', aa' og forved 's, har jeg taget af *Mſr* HÖYSGAARDS Danſke *accentuered Grammatica* §. 29. for at *producere* Lyden, eller giøre den lang.

☞ Reg. III. Naar to *Vocaler* følger paa hverandre, og hører ikke til en Stavelſe, ſættes tvende Prikker, ſom kaldes Diæreſis, (Skille-Todder) over den ſidſte, og da udtales hver Vocal for ſig.

F. E. Lá-ïc, læs lee-ikk en verdſlig Mand
Cré-ä-tor, kriie-tørr Skaberen
Ví-ö let, Vej o-lett Fiolblomſter
Co-ë-tá-nëous, ko-i tee-nios lige i Tid
Flú-ënt, &c. flu ent flydende &c.

Men naar de høre ſammen til een Stavelſe, kaldes de *Diphthonger* (pag. 4.) endſkiønt der høres ikkun de fleſte Gange den førſte af dem, ſaaſom:

aa, *accentuered*, lyder ſom ee, Aa-ron. *uaccentuered* ſom æ, I-ſaac pag. 17.

æ, *accentuered*, ſom ii, Cæ-ſar, *uaccentuered* ſom i, eller e, æ-quá-tor, æ-qui-nox. p. 18.

ai, *accentuered*, ſom ee, aid, p. 18. *uaccentuered* ſom e eller i, Cúr-tail, Fóun-tain, p. 19.

au, *accentuered*, ſom aa', Fraud, p. 20. *uaccentuered* ſom aa, au-gúſt, p. 20. i Franſke Ord ſom o, Claude, &c. p. 21.

aw,

aw, ſom aa', Hawk, Law, &c. p. 21.
ay, *accentuered*, ſom ee, Sway. *uaccentuered* ſom e, Món-day &c p. 22
ea, ſom ii, Béa-dle, Péace, ap-péar, &c p. 41.

✣ Exc. ſom e 1) Naar *Conſonanten* dobbles i Udtalen, héavy, hevvi-tungt &c. 2) forved d, lt, mt, nt, og th, dead, dedd, død. Health, helth, Sundhed. Dreamt, dremt, drømte. meant, ment, meente. Breath, breth, Aanden. p. 43. ☞ dog gaaer Méad, Mød, pléad, agere en Sag; réad, at læſe; Béad, en Perle; Gléad, en Glinte; knéad, at ælte; léad, at lede, føre; benéath, neden under; Héath, en Hede. p. 43. efter Hoved-Regelen, p. 41. og lyder ea i dem ſom ii. 3.) udi Réach-leſs, ſkiødesløs; deaf, døv; Realm, Riget; cléan-ly, reenſærdig; cleanſe, at renſe p. 42 Breaſt, Bryſt.

ſom ee udi Beàr, Bioern; beàr, at bære; breàk, at bryde; greàt, ſtor; Peàr, en Pære; Steàks, ſtegte Kiød-Skiver; ſweàr, at ſvære; teàr, at rive, weàr, at ſlide, bære; pag. 44.

ſom a' forved r, naar en anden *Conſonant* følger derpaa pag. 44. endſkiønt nogle udtale de Ord, der endes paa re, rd, rl, rs, og rth med en Lyd, ſom er imellem de Danſkes æ og ø, ſee p. 44. V.

ee, ſom ii, Beef, Oxekiød. p. 45. a-grée, at forliges. pag. 33.

✣ Exc. been, været; Breech, Rumpen; Brée-ches, Buxerne; ſleek, glat, jævn; Stéel-yard, Bismer, Week, Lyſetane, læs binn &c. p. 45.

ei ſom ee, feign, gierne; &c. p. 46.

✣ Exc. ſom ii udi Endeſtavelſerne -ceit, -ceive. p. 46. ſom e udi either. &c. p. 47 og ſom i i en uaccentuered Stavelſe, cóunter-feit, p. 47.

eo, lyder ſom e i Léopard, en Leopard. p. 47. ſom ii i Péo-ple, Folk, ſom i i Pí-geon, en Due. p. 48. ſom aa' i George, Jørgen; p. 48.
eou, ſom jo, hí-deous, fæl, p. 48.
eu og ew, ſom ju, Eu-rope, *Europæ*; p. 48. few, faae, p. 49.

✤ Exc. efter d, l, n, r, og t, ſom uu, ſee p. 49. endſkiønt dette *obſerveres* kun af dem ſom tale Sproget ret.

ewe, ſom ju, Ewe, et Faar, p. 50.
ey, *accentuered* ſom ee, grey, graa, p. 50. *uaccentuered* ſom i, Mó-ny, Penge. p. 50.
eye, ſom ej, Eye, Øyet, p. 51.
eau, ſom ju, Beaú-ty, Skiønhed, p. 51. men i Franſke Ord ſom o p. 51.
ie, ſem ii, Field, Marken, p. 67.

✤ Exc. Friend, en Ven, l. Frend i Hánd-ker-chief, et Torklæde, Míſchief, Ulykke, Fortræd; Sieve, en Sigte, læſes ie ſom i p. 68.

ieu, iew, udi *lieú*, i ſteden for, l. luu. adieú Farvel, l. ædju, Lieu-tenant, en *Lieutenant*, l. Liſtenænt, view, en *Proſpect* l. vju. p. 68.
oa, ſom oo, Boat, en Baad, p. 83,

✤ Exc. Oat-meal, Havremeel, Cúp-board, en Skienk, Broad, bred; a-broad, ud, Groat, en 8 ß., Goal, et Arreſt-Hnus, læs aattmiil, Kobbordd, Braa'd, graa't, dſeel, p. 83.

œ, ſom ii, Phœnix, Fugl *Phœnix*, p. 84.
oi, ſom øj, Oil, Olie, p. 85.
oó, ſom u. Cóo-per, en Bødker, Room, Rom, Plads, Cook, en Kok, p. 85. 86.

✤ Exc. i Mòòr, en Morian, Dòòr, Døren, Flòòr, Gulvet, læſes oo ſom oo: i Blood, Blod, Soot, Sod

Sod, ſom o; og i Swoon, at daane, ſom ou, Saun, p. 87.

ou og ow meſtendeels ſom ou, p. 88. men for gh ſom aa', p. 88, for og bag efter l og r ſom oo, p. 89, ellers lyder den ſom o p. 90. og ſom u p. 91. hvilke maae efterſees.

owe, ſom oo, owe, at eye, ſkylde.

oy, ſom ɸj, Joy, Glæde, &c. p. 91. men Boy, en Dreng, læſes Baa'j.

ua, ue, ui, uo, læſes efter q, ſom væ, vi, vej, vo, p. 112. 113. 114. 115. men efter g ikke, uden i de Ord Láa-guage, et Sprog, Guáivas en *americanſk* Frugt, p. 113.

uy, ſom ej buy, at kiøbe, p. 115.

uoy, ſom œj, Buoy, en Skibs-bøye, p. 115.

☞ Reg. IV. De fleeſte af de Engelſke *Conſonanter*, i henſeende til Lyden, ere de ſamme, ſom de Danſke undtagen 1.) ch, 2.) j, 3.) g for e, i og y, 4.) ſh, 5.) sh, 6.) w og 7.) y, ſom ikke vel kan betydes med Danſke Bogſtave; hvorfore de ere meget vanſkelige at lære, efter ſkriftlig Underretning; men fattes derimod lettelig ved mundtlig Underviisning.

1.) ch beſtaaer af Lyden af tſch talt ud allene eller med en *Vocal* i een Stavelſe ſammen, ſaaſom: Church, Kirke, l. Tſchortſch, p. 24.

✤ Exc. de fremmede Ord, ſom beholder deres egen *Orthographie*, nemlig 1) i de Ord, fra Hebraiſch, Græſk, Latin, Tydſk og Italienſk, ſom k. pag. 25. 27. 2) i de Franſke Ord p. 28. ſom ſch, Marchal, læs Mar'ſchæll.

2.)

2.) j har Lyden af dsch talt ud paa eengang, og det for alle *Vocaler*, saasom: James, Jacob; Jew, en Jode; join, at foye sammen; &c. p. 69.

3.) g for e, i, y, lyder som det Engelsk j, p. 56.

✻ Exc. de Ord som findes p. 54 55. 56.

4.) sh lyder som det Tydske sch eller Franske ch, Ship, l. Schipp, p. 98.

5.) th læres af Hørelsen; dog see p. 100. 101.

6) w som hu blødt udtalt; see p. ix. 116.

7.) y lyder som det Danske j forved en *Vocal* saasom: yes, ja, l. jis, &c. p. 119.

NB. Naar y bruges som en *Vocal* med *Accent*, i stæden for i, lyder den som ej; men uden *Accent* som i see p. 4. 119. 120. 121.

Geneſis XXVI. 11. And A-bí-me-lech chár-ged all his Péo-ple, sáy-ing, He of yoú, that toúch-eth this Man or his Wife, shall súre-ly be put to Death.

Obs. Da Bogstavene Ch og Th svarer til de enkelte *Figurer* χ og θ i det Grekiske, Sh til Ψ i det Hebraiske og W til *p* i det Angelsaxiske Sprog, som ikkun har een Lyd, endskiønt vi mangler enkelte *Figurer* til at betegne dem med; (dog findes der i de Engelske Bogtrykkerier af sh en sammensatt Figur) saa kalder jeg dem overalt enkelte Bogstave, endskiønt de skrives med tvende *Caracterer*.

Obs. 2. *Consonanter*, som staaer i Enden af et Ord, udelades ikke i Udtalen, udi det Engelske, som i det Franske Sprog; Enten det næst følgende Ord begynder med en *Vocal*, eller med en *Consonant*. Dog findes der et Par Undtagelser ved de Bogstave D og N p. 28. 71.

Obs. 3. Naar en *Consonant* staaer imellem tvende *Vocaler*, og den næst foregaaende Stavelse er kort-toned, da dobbles den samme *Consonant* i Udtalen, dog see Obs. 2. pag. xiij.

Reg.

☞ Reg. V. Efter den antagne **Londonske** Vedtægt, udelades følgende Bogstave aldeeles i Udtalen, nemlig:

A udi de Ord pagina 16. 17.

B forved T, eller næst efter M; Debt, Gield; Còmb, en Kam; &c. p. 23.

C i de Ord p. 24 ch, i de Ord p. 28.

D udi de Ord p. 28. 29.

E *finale* p. 15. 19. 29. 30. &c.

G for M og N, Phlegm, Sliim; Sign, Tegn; &c. gh i Midten og Enden af en Stavelse, Plough, en Plov: Nights, Nætter; &c. p 57.
Exc. Drought, Tørke, stor Hede; Draughts, Dam-Spil; Cough, Hoste; e-nough, nok; laugh, at lee: rough, u-jævnt; tough, sej, og Trough, et True, udi hvilke Ord gh udtales som ph eller f. p. 58.

H efter G eller R, *item* efter A og O i Enden af Hebraiske Ord, *item* i de Ord, p. 58. 59. 93. 103.

I i de Ord p. 67 *item* efter U, p 114. 4.

K forved N, knòw, at kiende, vide, &c. p. 70.

L i de Ord, p. 70. 71.

N efter M, Autumn, Efterhøst, &c. p. 71. *item* i Kiln, en Kolle; Góvernment, Regiering, p. 72.

O i de Ord p. 83.

P imellem M og T, Contémpt, Foragt; *item* forved N, S, T i Begyndelsen af Ord, p. 92.

R udi de Ord p. 95.

S i de Ord p. 97.

T imellem to andre *Consonanter*, Acts, Gierninger, &c. p. 99. *item* udi Endelsen -ten, often, tit; &c.

U efter G, *guard*, Vagt; p. 54. 112. 113. 114. *item* efter Q p. 94. *item* udi Víc:tuals, Mad; p. 112. Cón-*duit*, Springvand; Cír-*cuit*, Omfreds; p. 114.

W forved R, *Wrath*, Vrede; &c. p. 117. *item* for ho, *whole*, heel; p. 118. *item* i An-*swer*, Svar; áuk-*ward*, ubehændig; Hou*se-wife*, Husholderske; Swòrd, Kaarde; *two*, to; *swoon*, at daane; pag. 117.

X i Enden af Franske Ord, Beaux, *Petitmaîtres*; &c. p. 119.

PRAXIS.

I. Øvelse i Vocalernes Udtale.

A An Ape always wántonly dáncing abóut.
1 2 3 4 5 6

E Here we and eléven Men serv'd.
7 8 9 10 11

1 ænn det korte A pag. 10.
2 æep det lange A. p. 11.
3 aa'l- det langbrede A. p. 13.
4 huaann- det klare A. p. 14.
5 da'ns- det kortbrede A. p. 15.
6 e- det spædtonede A. p. 16.
7 e *finale* høres ikke; men giør den foregaaende *Vocal* lang p. 15. 30.
8 hni det lange E. p. 33.
9 i- det korte E. p 35.
10 Menn det brede E. p. 38.
11 sørvd, eller sa'rvd, det spædtonede E. p. 40.

I Fatígue in acquíring Birds.
12 13 14 15

O Odes or Cántos, viz the Sort for Móny provc poor
16 17 18 19 17 20 21
Léſſons.
22

U Abſolute Dúkes preſúme to éxecute unjúſt Advéntures.
23 24 25 26 27 28

Y i Steden for I. My Móny does multiply excéedingly.
29 30 29 30

II. Øvelſe i Conſonanternes Udtale.

With juſt Repròaches the chief of the Júdges ſilenced
a) b) c) d) b) d) b) c) 5

***** 2 the

---

12 -tiig det lange I. p. 59.
13 inn det korte I. p. 60.
14 -kvejr- det brede I. p. 62.
15 børds det ſpædtonede I. p. 66.
16 oods det lange O. p. 72.
17 aarr det kortbrede O. p. 77.
18 -tos det korte O. p. 75.
19 Saa'rt det langbrede O. p. 77.
20 Monn- det blandede O p. 80.
21 Pruv det udartede O. p. 82.
22 -ſinns det ſpædtonede O. p. 82.
23 -lut det korte U. p. 108.
24 Duuks det lange U. p. 107.
25 -ſju'm det langblandede U. p. 108.
26 -kjut det kortblandede U. p. 109.
27 onn-dſſoſt det klare U. p. 110.
28 -tørs det ſpædtonede U p. 111.
29 miej, -plej det lange Y p. 120.
30 -ni, -li det korte Y. p. 121.

(a) w ſom hu pag. 116.
(b) det blød*aſpirerede* th. p. 102.
(c) J ſom dſch p. 69.
(d) ch ſom tſch. p. 24. 25.
5 g ſom dſch p. 56.

the thick thrónging injudícious Mob, téaching them hów
b) 6 6 *l)* *l)* *c* 7 *d)* *b)*

shámefully they had been delúded by some súbtle
8 *b)* *e*

knávish Capuchíns, who taught Sìgns and wrong Dóc-
f) 8 *g)* *b)* *e)* *k)* *b)* *l)*

trine, unknòwn to the primitive Christian Chúrches.
f) *b)* *m)* *d)* *d)*

Til Slutning vil jeg give mine Læsere *Mosis* ziirlige Low-Sang, som en Øvelse i *Pronunciationen*; den indeholder næsten det heele Engelske Sprogs Udtale.

Scriptio.	Pronunciatio.
The Song of Moses. Exodus Chap. XV.	Dhĭ Saang av Mo-ses. II. M. B. Cap. XV.
Then sang Mó-ses and the Chíl-dren of Is-rael this	Dhenn sængg Mo-ses ændd dhĭ tsjildrnn av Song

6 det stærk *aspirerede* th. p. 101.
7 ci udi Endelsen cious som schoß. p. 23. 24.
8 Sh. som sch. p. 98.
(e) b for t læses ikke. p. 23.
(f) k for n læses ikke. p. 69. 70.
(g) ch som sch. p. 28.
(h) w for ho og r læses ikke p. 117. 118.
(i) gh, i Midten og Enden Ord høres ikke. p. 97.
(k) g for n læses ikke. p. 52.
(l) g som et Dansk g. p. 53.
(m) ch som k p. 25.

Song un-tó the Lord, and ſpake, ſáy-ing, I will ſing un-tó the Lord, for he hath trí-um-phed gló ri-ous-ly; the Horſe and his Rí-der hath he thròwn ín-to the Séa.

2. The Lord is my Strength and Song, and he is be-cóme my Sal-vá-tion: he is my God, and I will pre-páre him an Ha-bi-tá-tion; my Fá-thers' God, and I will ex-ált him.

3. The Lord is a Man of War: the Lord is his Name.

4. Phá-raoh's Chá-riots and his Hòſt hath he caſt ín-to the Séa; his chó-ſen Cáp-tains ál-ſo are drówn-ed in the Red Séa.

5. The Depths have có-ver-ed them; they ſank in-to the Bót-tom as a Stone.

6. Thy right Hand, O Lord, is be cóme gló-ri-ous in Pów er: thy right Hand, O Lord, hath dáſh-ed in pie-ces the Ene-my.

7. And in the Gréat neſs of thy Ex-cel-len-cy thóu haſt o-ver-thròwn them that roſe up a-gáinſt thee: thóu

isreel dhiſs Saang untu dhï Laa'rd, ændd ſpeek ſee-ing, ej huill ſingg untu dhï Laa'rd, ſaarr hi hreth trej-umffed glo-riosl.; dhï haa'rs ændd hiſs Rejder heedh hi throon intu dhï Sii.

2. Dhï Laa'rdd is mej Strength ændd Saangg, ændd hi is bikomm mej Sælveeſſonn: hi is mej Gaadd, ændd ej huill pripeer himm ænn hæbbitee'ſonn; mej Fadhers Gaadd, ændd ej huill ex-aa'lt himm.

3. Dhï Laa'rdd is æ Mænn af huma'r: dhï Laa'rdd is hiſs neem.

4. Fæ-ros tſjær-rots ændd hiſs hooſt heedh hi ka'ſt intu dhï Sii: hiſs tſjo-ſenn kæptins aa'lſo eer drouned inn dhï redd Sii.

5. Dhï depths heev kovvorred dhemm; dhæ ſænk intu dhï baattomm æſs æ Stoon.

6. Dhej rejt hændd, O Laa'rdd, is bikomm glo-rios inn pauer: dhej rejt hændd, o Laar'dd, heedh dæſch-edd inn piſes dhï innimi.

7. Endd inn dhï greetneſs av dhej exſellenſi dhau haſt o-ver-throon dhemm dhætt roos opp e-geenſi dhii:

ſén-teſt fòrth thy *W*rath, which con-ſú-med them as Stúb-ble.

8. And with the Blaſt of thy Nós-trils the Wá-ters were gá-ther-ed to-gé-ther: the Floods ſtood up-rì*gh*t as a Héap, and the Depths were con-géal-ed in the He*a*rt of the Séa.

9. The E*n*e-my ſaid, I will pur-ſúe, I will o-vertáke, I will di-víde the Spoil: my Luſt ſhall be ſá-tis-fi ed up-ón them, I will draw my Swòrd, my Hand ſhall de-ſtróy them.

10. Thóu didſt blòw with thy Wind, the Séa có-vered them: they ſank as Le*a*d in the mì*gh*-ty Wá-ters.

11. *W*ho is like un-tó thee, O Lord, a-móng the Gods? *w*ho is like thee, gló-ri-ous in Hó-li-neſs, féar-ful in Prái-ſes, dó-ing Wón-ders?

12. Thóu ſtrétch-edſt óut thy ri*gh*t Hand, the Earth ſwál-low-ed them.

13. Thóu in thy Mér-cy haſt led fòrth the Pé*o*ple which thóu haſt re-déem-ed: thóu haſt gu*i*-ded them in

dhou ſenteſt ſoordh dhei hraa'dh, huitſch kaannſju-medd dhemm æſs Stobbl.

8. Ændd huidh dhï bla'ſi av dhej Naas-ſtrils dhï huaa'ters hueer gædhherredd tugedhherr: dhï ſtuds ſtuæ opprejt æſsæ hiip, ændd dhï depths hueer kaann-dſchiiled inn dhï ha'rt av dhï Sii.

9. dhï innimi ſeed, ej huill porrſju, ej huill v-verrteek, ej huill divejdd dhi ſpojl mej Loſt ſjall bi ſættisfejdd oppaann dhemm, ej huill draa' mej ſoordd, mej hændd ſjall diſtrøj dhemm.

10. Dhau didſt bloo huidh dhej huejndd, dhï Sii kovverred dhemm: dhæ ſænk æſs Ledd inn dhi mejti huaa'ters.

11. Hu iſs leſk ontu dhii, o Laa'rdd, e-monag dhï Gaadds? hu iſs leſk dhii, glo-rios inn ho-lineſs, fiirfull inn pree-ſes, du-ing huondders.

12. Dhau ſtretſch-edſt out dhej rejt hændd, dhï erdh ſvaallo-edd dhemm.

13. Dhau inn dhej Morſi (*al.* Ma'rſi) hæſt ledd foordh dhï piipel huitſch dhau hæſt ridiimed: dhau hæſt gej-dedd

thy

thy Strength un-tó thy hó-ly Ha/bi-tá-tion.

14. The Péo-ple ſhall héar, and be a-fráid: Sór-row ſhall take hòld on the In-há/bi-tants of Pá/les-tí-na.

15. Then the Dukes of E-dom ſhall be a-ma-zed, the mìgh-ty Men of Mó-ab, trém-bling ſhall take hòld up-ón them; all the In-há/bi-tants of Cá-naan ſhall melt a-wáy.

16. Féar and dread ſhall fall upon them, by the Greàt-neſs of thy Arm they ſhall be as ſtill as a Stone: till thy Péo ple paſs ó-ver, which thóu haſt púr-chas-ed.

17. Thóu ſhalt bring them in the Móun-tain of thy In-hé ri tance, in the place, O Lord, which thóu haſt made for them to dwell in: in the Sánc-tu-a-ry, O Lord, which thy Hands have e-ſtáb-lish-ed.

18. The Lord ſhall reign for é/ver and e/ver.

19. For the Horſe of Phá-raoh went in with his Chá/riots, and with his Hórſe-men ín-to the Séa, and the Lord brought a-gáin

dhemm inn dhej ſtrengdh ontu dhej ho-li hæbbitte-ſjonn.

14. Dhï piipel ſjall hiir, ændd bi æffreed: ſaarro ſjall teek hoold aann dhï inhæbbitænts av pælleſtej-ne.

15. Dhenn dhï dunks av ii-domm ſjall bi e-mee'sed, dhi mejti Menn av Mo-æbb, tremblingg ſjall teek hoold oppaann dhemm aa'l dhï inhæbbitænts av kee-nænn ſjall melt e-huce.

16. Fiir ændd dredd ſjall faa'l oppaann dhemm, bej dhï greetneſs av dhej a'rm dhæ ſjæll bi æſs ſtill æſs æ ſtoon: till dhej piipl paſs o-verr huitſch dhau hæſt por-tſjæsſedd

17 Dhau ſjalt bring dhemm inn dhï Mauntinn av dhej inherrittæns, inn dhï plees, o Laa'rdd, huitſch dhau hæſt meedd faarr dhemm tu dvell inn: inn dhï ſænktu-e-ri, o Laa'rdd, huitſch dhej hænds heev i-ſlæbbliſch-ed.

18. Dhï Laa'rdd ſjall reen faarr evver ændd evver.

19. Faarr dhï haa'rs av Færo huent inn huidh hiſs tſjærrots, ændd huidh hiſs haa'rsmenn intu dhï ſii, ændd dhï Laa'rdd braa't

the

ſén-teſt fòrth thy *W*rath, which con-ſú-med them as Stúb-ble.

8. And with the Blaſt of thy Nós-trils the Wá-ters were gá-ther-ed to-gé-ther: the Floods ſtood up-rì*gh*t as a Héap, and the Depths were con-géal-ed in the He*á*rt of the Séa.

9. The E*n*e-my ſaid, I will pur-ſúe, I will o-vertáke, I will di-víde the Spoil: my Luſt ſhall be ſá-tis-fi ed up-ón them, I will draw my S*w*òrd, my Hand ſhall de-ſtróy them.

10. Thóu didſt blòw with thy Wind, the Séa có-vered them: they ſank as Le*a*d in the mì*gh*-ty Wá-ters.

11. *W*ho is like un-tó thee, O Lord, a-móng the Gods? *w*ho is like thee, gló-ri-ous in Hó-li-neſs, féar-ful in Prái-ſes, dó-ing Wón-ders?

12. Thóu ſtrétch-edſt óut thy rì*gh*t Hand, the Earth ſwál-low-ed them.

13. Thóu in thy Mér-cy haſt led fòrth the P*é*ople which thóu haſt re-déem-ed: thóu haſt gu*i*-ded them in

dhou ſenteſt ſoordh dhei hraa'dh, huitſch kaannſſumedd dhemm æs Stobbl.

8. Ændd huidh dhï bla'ſt av dhej Naas-ſtrils dhï huaa'ters, hueer gædhherredd tugedhherr: dhï ſtuds ſtud oppreſt æſs æ hiip, ændd dhï depths hueer kaann-dſchiiled inn dhï ha'rt av dhï Sii.

9. dhï innimi ſeed, ej huill porrſju, ej huill v-verteek, ej huill divejdd dhi ſpoil mej Loſt ſjall bi ſættisfejdd oppaann dhemm, ej huill draa' mej ſoordd, mej hændd ſjall diſtrøj dhemm.

10. Dhau didſt bloo huidh dhej huejndd, dhï Sii kovverred dhemm: dhæ ſænk æſs Ledd inn dhi mejti huaa'ters.

11. Hu iſs lejk ontu dhii, o Laa'rdd, e-monag dhï Gaadds? hu iſs lejk dhii, glo-rios inn ho-lineſs, fiirfull inn pree-ſes, du-ing huondders.

12. Dhau ſtretſch-edſt out dhej rejt hændd, dhï ørdh ſvaallo-edd dhemm.

13. Dhau inn dhej Mørſi (*al.* Ma'rſi) hæſt ledd foordh dhï piipel huitſch dhau hæſt ridiimed: dhau hæſt gej-dedd

thy

thy Strength un-tó thy hó-ly Ha-bi-tá-tion.

14. The Péo-ple ſhall héar, and be a-fráid: Sór-row ſhall take hòld on the In-há-bi-tants of Pá-les-tî-na.

15. Then the Dukes of E-dom ſhall be a-ma-zed, the mìgh-ty Men of Mó-ab, trém-bling ſhall take hòld up-ón them: all the In-há-bi-tants of Cá-naan ſhall melt a-wáy.

16. Féar and dread ſhall fall upon them, by the Greàt-neſs of thy Arm they ſhall be as ſtill as a Stone: till thy Péo ple paſs ó-ver, which thóu haſt púr-chas-ed.

17. Thóu ſhalt bring them in the Móun-tain of thy In-hé-ri tance, in the Place, O Lord, which thóu haſt made for them to dwell in: in the Sánc-tu-a-ry, O Lord, which thy Hands have ſtáb-lish-ed.

18. The Lord ſhall reign for é-ver and e-ver.

19. For the Horſe of Phá-raoh went in with his Cháriots, and with his Hórſe-men ín-to the Séa, and the Lord brought a-gáin

dhemm inn dhej ſtrengdh ontu dhej ho-li hæbbitteeſſonn.

14. Dhĭ piipel ſjall hiir, ændd bi æffreed: ſaarro ſjall teek hoold aann dhĭ inhæbbittænts av pællestej-ne.

15. Dhenn dhĭ dunks av ii-domm ſjall bi e-mee'sed, dhi mejti Menn av Mo-æbb, tremblingg ſjall teek hoold oppaann dhemm aa'l dhĭ inhæbbitænts av kee-nænn ſjall melt e-huee.

16. Fiir ændd dredd ſjall faa'l oppaann dhemm, bej dhĭ greetneſs av dhej a'rm dhæ ſjæll bi æſs ſtill æſs æ ſtoon: till dhej pipl paſs o-verr huitſch dhau bæſt por-tſjæsſedd

17 Dhau ſjalt bring dhemm inn dhĭ Mauntinn av dhej inherrittæns, inn dhĭ plees, o Laa'rdd, huitſch dhau hæſt meedd faarr dhemm tu dvell inn: inn dhĭ ſænktu-e-ri, o Laa'rdd, huitſch dhej hænds heev i-ſtæbbliſch-ed.

18. Dhĭ Laa'rdd ſjall reen faarr evver ændd evver.

19. Faarr dhĭ haa'rs av Færo huent inn huidh hiſs tſjærrots, ændd huidh hiis haa'rsmenn intu dhĭ ſii, ændd dhĭ Laa'rdd braa't

the

the Wá-ters of the Séa upón them! but the Chíl-dren of Is-ra-el went on Dry-Land in the midſt of the Séa.

20. And Mí-rï-am the Pró-phet-teſs, the Sís-ter of Aa-ron, took a Tím-brel in her Hand; and all the Wó-men went óut áfter her with Tím-brels, and with Dán-ces.

21. And Mí-rï-am án-ſwer-ed them, Sing ye to the Lord, for he hath tri-umph-ed gló-ri-ous-ly; the Horſe and his Rí-der hath he thròwn ín-to the Séa.

e-geen dhi huaa'ters av dhi ſii oppaann dhemm: bott dhi tſjildørn av isreel huent aann drej-lændd inn dhi midſt av dhi ſii.

20. Ænd Mejriæmm dhi praaffitteſs, dhi ſiſter av ee-ronn, tuk æ timbrell inn hørr hændd; ænd aa'l dhi huimmienn huent aut a'fter hørr huidh timbrels, ænd huidh da'uſes.

21 Ænd mejriæmm æn-ſørred dhemm, ſingg ji tu dhi Laa'rdd, faarr hi heedh trej-umffed alo-rios-li; dhi haa'rs ændd hiſs rejderr heedh hi throon in-tu dhi ſii.

Saavidt er vi nu kommen med *generale* Regler og *Obſervationer*, nu følger Sprogets RUDIMENTA, hvor alle diſſe med deres *Exceptioner* findes nøje efter *Alphabetet* anførte.

BRITISH MUSEUM 15 73

RUDIMENT. GRAMMATICÆ ANGLICANÆ. PARS I.

De Engelske Bogstaves Udtale efter Alphabetisk Orden.

§. VIII. Om A i Almindelighed.

Vocalen A har i det Engelske Sprog, som før blev meldet, sex slags Udtale, som dog alle af Engellænderne kaldes e; Men for Udlændingers Nytte og Tydeligheds Skyld kan kaldes I. det korte A, II. det lange A, III. det lang-brede A, IV. det kort-brede A, V. det klare A, og endelig VI. det spæde-tonede A.

Obſ. 1. Naar e finale lægges til Een-Stavelſes Ord, ſom ſtaves enten med det korte, klare, kort- eller lang-brede A, og endes paa en enkelt Conſonant, eller ſt og th, da forandres Lyden af ſaadant A til det lange A pag 11. for Exempel: Af Can, kænn. Cane, keen; af War, huaa'r, Ware, hueer; af Wad, huaadd, Wade, hueed; af Car, ka'r, Care, keer; af paſt, pa'ſt, paſte, Peeſt; af Bath, bath, bathe, beeth. &c.

Obſ. 2. Intet ægte Engelſk Ord endes paa A, uden at forandre Lyden til i, hvilket dog ikkun ſkeer i diſſe følgende ſyv Ord, Flea, en Loppe, Lea, et eget Navn, Pea, en Ærte, Plea, et Indlæg, Sea, Søen, Tea, The, og Yea, ja. See pag. 41.

§. IX. Om det korte A.

☞ Det Engelſke korte A har en Lyd, ſom er imellem a og æ, med hvilken det efter Mundarternes Forſkiel, adſkilligen udtales, dog kommer a nærmeſt til den Londonſke Udtale.

Regula. Vocalen A er kort.

1. Naar den gaaer forved en enkelt Conſonant i den ſamme Stavelſe, ſaaſom An, As, At, Bad, Dab, Flag, Ham, Man, Pap, Rat, Wax, &c. An-ger, As-ſem-bly, At-tór-ny, Báb-ler, Dád-dy, Wág-tail, Hám-let, Mán-tle, Náp-py, Rát-tle, &c. Bác-king, Ac-tor, Am-ble, Cam-págne, Hánd-ſom, Báng-ed, Bát-che-lor, &c.

BRITISH MUSEUM 15 73 JUN

Ab-bot, Ac-cent, Ad-der, Báf-fle, Bál-lance, &c. læs æbn, æfs, ættorni, Bakking &c.

De Ord ſom har r (pag. 13.) næſt efter ſig, eller w, og qu (pag. 14) efter ſig i den ſamme Stavelſe, *item*, An-gel, Càm-bric, Hà'n't, At-tàch, læs Eend-dſchell, Kæm-brikk, hæent &c.

2. Udi Monoſyllabis forved ck, ct, mb, mn, mp, nd, ng, nk, nn, pt, ſh, tch, og i de Ord af fleere Stavelſer, ſom begynder med nogen af ovenanførte dobbelte Conſonanter, ſaaſom: Back, Act, Jamb, Damn, Camp, Hand, Bang, Lank, Ann, Ant, (myre) Apt, Aſh, Batch, &c. Bác-king, &c. læs bækk, ækt, dſſæmbb, &c.

Exc. de Ord ſom findes pag. 15.

3 Naar en enkelt Conſonant midt i et Ord lyder, ſom den var dobbelt, ſaaſom Cá-bin, A-do-rá-tion, A-go-ny, Alabaſter, Pálace, Amorous, Cámel, Animate, Cápital, Rápid, &c. læs kæb-binn, æd-dor-ræ-ſſø'nn, Æg-gon-ni. &c.

Obſ. Mange Engellænder dobbler ikke Conſonanten, da andre og de fleeſte derimod gior det, hvilket foraarſager den Uvished, man finder hos de Udenlandſke Grammatici i henſeende til Vocalernes Udtale.

§. X. Det lange A.

☞ Det lange A har en Lyd imellem æ og e i Danſken; dog kommer Lyden af det brede Dan-

ſke e, ee eller æe, nærmeſt til den Londonſke Udtale.

Reg. Vocalen A er lang.

1. Naar den ender, eller for ſig allene udgjør en Stavelſe, ſom er langtoned, * ſaaſom: Cá-ning, Cá-ſed, A-bra-ham, A-gue, A-ged, Vex-á-tion, &c. læs Kee-ning, Kee-ſed, Æe-bre-hæmm, &c.

Exc. Wáter, læs Huaa'ter.

Obſ. * Hidhenhører A forved Endelſerne ble, cious, cian, ncan, neous, rian, rious, ſion, ſive, tion, tive, tor, naar ſamme A for ſig allene udgiør en Stavelſe; thi naar den har en Conſonant efter ſig i den ſamme Stavelſe, høre ſamme hen til pag. 10.

2. Forved e finale, ſaaſom: Bane, Cane, Late, Wafe, &c. læs Bæen, Kæen, læet &c.

3. Forved gue, nge, enten ge er i ſamme Stavelſe med n eller ikke, ſaaſom: An-gel, chànge, chàn-ging, chàn-ged, chàn-ger, Gràngе, Màngе, Màn-ger, Ràngе, Stràngе, Stràn-ger, Hàgue, Plàgue, Pràgue, &c. læs Eendſchel, tſchæendſch. &c.

Exc. an-gé-lic, -cal, O-rangе, og A-gue, læs, ændſchellikk, aarrendſch, æe-gu. &c. *item* Anger og de øvrige ſom har r i Enden fra Forſtningen af.

§. XI. Det lang-brede A.

☞ Dette A har et lidet bredre Lyd, end det Danske lange Å og et Slags Forvandskab med deres langt udtalte aa, i praale, nemlig som de Tydskes ah. see §. VI.

Reg. Det lang-brede A findes,

1. Forved lb. lc, ld, lk, ll, ln, lp, lt, og u, saasom: Bald, Balk, all, Halt, Al-bá-nia, Al-cóve, Alder, Aln, Alp, laud, &c. læs baa'ld, baa'lk, aa'l, haa'lt, &c.

Exc. Hvor Stavelse-Deelning udkræver, at ll skal skilles ad i Stavelser, der udtales a som æ efter den almindelige Regel §. VII. undtagen i de Ord, som begynder af w eller qu pag. 14.

2. Udi Particlen al, helst forved en anden Consonant, saasom: Al-bert, Al-dred, Ald-burg, Ald-gate, Al-bumá-zar, Al-ca-li, Al-chy-my, Al-ge-bra, Al-gum, Algier, Al-ma-nac, Al-cái-ro, Gib-ral-tar, &c. læs Aa'lbert, Gibraa'ltorr, &c.

*** Alchymy Spoon &c. end Malm-Skee &c. læs Aakkimi Spun. &c.

3. Imellem w og r i een Stavelse sammen, saavelsom i de Ord, hvor Bogstavene af disse Consonantes Ord findes samlede, saasom: War, Wár-ble, Warch, Ward,

Wár-den, Swarm, Warm, Wár-ning, Dwarf, &c. læs huaa'r, huaar'bl. &c.

Exc. de Ord §. XII. 1.

4. Til det lang-brede A kan ogsaa henføres følgende Ord: Márl-borough, Quart, Quárto, Qualm, Salve, Falſe, Halm, Wáter, Wá-tery &c. af Wáter, læs Waa'l-borro, kvaa'rt, &c.

** Pall-Mall, en Gade i London, l. Pæll-Mæll.

§. XII. Det klare A.

☞ Det klare A har en Lyd, ſom er imellem det lang- og det kort-brede A, og lyder, ſom det klare aa i det Danſke Sprog, haſtig udtalt, §. VI. eller, ſom det Engelſke kort-brede o pag. 78.

Reg. Det klare A findes:

1. Imellem w og en følgende Conſonant i den ſamme Stavelſe, ſaaſom: Swab, Wab-ble, Wad, Swads, Wallet, Wal-ling ford, Swal-low, Wal-lis, Wal-lace, Wallow, Waln, Wam-ble, Waft, Wan, Swan, Wand, Swap, War-ton, War-rin, War-rant, War-ran-ta-ble, War-ren, War-wic, Was, Waſh, waſt (du var) Waſp, Waſſel, Watch, Wat, Wham, What, &c. læs Svaab, huaabbl, huaarrænt, &c.

Exc. Forvedg, x og r i de Ord pag. 10. 13. ſaaſom: Wag, Wax; War, læs huægg, huæx, huaa'r.

Imel-

Imellem qu og en efterfølgende Conſonant, ſaaſom: Quaff, Quag-mire, Quá-li-ty, quá-li-fy, Qua-li-fication, Quán-da-ry, Quán-ti-ty, Quár-rel, Squab, Squádron, Squal-lid, ſquán-der, ſquaſh, ſquat, &c. læs kvaaff, kvaaggmejr, kvaallitti, &c.

Exc. Quack, en Quakſalver læs kvækk, item, quárto, quálm &c. pag. 14.

3. Iligemaade udi følgende Ord nemlig chap, (ſprække i Huden, at ſprække, at hugge) Chaps, (kjæbe) champ, ſtab, ſtamp, vamp, Yatch, Fallow, (guulagtig) Halló, Hállibut, ſhall, ſhalt, og nogle faae flere, læs Tſjaapp, Tſjaamp, &c.

*** Shall, og ſhalt, udtales ogſaa af mange ſjæll, (ſchæll,) og ſjælt.

§. XIII. Det kort-brede A.

☞ Det kort-brede A udtales ſom a i Danſken, i de Enſtavelſes Ord, der ſkrives med e efter a, for at give en lang Tonehold paa a tilkiende, ſaaſom i knaeg, vraeg, &c.

Reg. Det kort-brede A findes:

Forved ff, ft, lf, lm, nce, nch, nd, nt, r, ſk, ſp, ſs, ſt, og th, udi en accentuered Stavelſe, ſaaſom: Chaff, Aft, Calf, Calves, Balm, Calm, Bál-my, advánce, Dance, France, prance, Branch, lanch, chándler, com-máud, de-máud, re-máud, re-pri-máud, Lándreſs,

dreſs, Lán dry, Sán-ders, Slán-der, Slant, grant, Ant (*Tanta*) can't, ſha'n't, Car, Chár-mer, Bard, Barge, Starch, Aſk, Taſk, Aſp, Aſ-pen, Aſs, Braſs, Paſt, Laſt, Bath, Path, Lath, Fá-ther, Cá-tho-lic, &c. læs Tſcha'ff, a'ſt, ka'lvs, ka'lm, ædva'ns, bra'ntſch, Tſcha'ndler, komma'nd, ſla'nt, ka'r, ba'rdd, ba'th, &c. *item* An-ſwer, læs a'ns-ſer.

Exc. Waſt, (at ſætte over med Færgen) quaff, Qualm, Walm, &c. ſom hører hen til pag. 13. og 14.
item Waſt, (du var) læs huaaſt.

*** Ralf, eller Ralph, Rudolf, læs Reef.

§. XIV. Det ſpæd-tonede A.

☞ Endelig har A i det Engelſke Sprogs Udtale en ſpæd Lyd, ſom næſten ſtemmer overeens med det Danſke e udi det Ord er (jeg er)

Reg. Det ſpæd-tonede A findes:

1. Naar A ſtaaer allene udi, eller i Enden af, en Tonelos Stavelſe, ſaaſom: a-gáin, a-bíde, a-bróad, a-lóne, A-da-mant, Dí-a-dem, E-quí-va lent, I-dó-la-try, Jú-li-a-na, &c. læs e-gæn, e-beid, ædde-mænt, dei-e-demm, dſchju-li-ee-ne, &c.

2. I en Tonelos Stavelſe ved Enden af flere Stavelſes Ord, forved en Conſonant, ſaaſom: Phy-ſi-cian, Bar-bá-ri-an, Com-pá-ra-tive &c. læs Fiſſiſchænn, Ba'rbee-ri-æn, &c.

Obſ. *Vocalen* A udtales ikke udi følgende Ord, nemlig: Carriage

Cárriage, Márriage, Miscárriage, Párliament, Pháraoh, læs Kærridsch, Mærridsch, Pa'rliment, Fee-ro, ꝛc.

Diphthongi, som kommer af A er,

Aa, Ae eller Æ, Ai, Au, Aw, Ay og Triphthongus Aye.

§. XV. Om Aa.

Diphthongus Aa, kommer aleene for i fremmede Ord, og burde derfor altiid skilles ad i Udtalen, efterſom de ikke er Diphthonger i deres Hoved-Sprog. (n)

Aa, ſom en Diphthongus udtales:

1. Udi en lang-tonede Stavelſe ſom ee i Danſken, ſaaſom: Baal, Gaal, Baal-meon, Baal-peor. Aaron, Abelbethmaacha, Maaſeiah, Naaman, Naaſſon, Raamah, Zaphnathpaanea &c læs Beel, Geel, Beel-mion, Eeron, Neemæn, Zæfnæthpeenie, ꝛc. (o)

2. Udi Tone-løſe Stavelſer udtales aa ſom et æ i Danſken, ſaaſom: Bálaam, Cánaan, Iſaac, &c. læs Beelæmm, Keenænn, Eiſæff.

(n) Man finder og adſkillige, ſom efter min Meening ſkiller diſſe Bogſtaver ad i Læsningen, Aaron og Iſaac aleene undtagne, ſom er blevne Engelſke Navne.

(o) Herr ELISHA COLES vil at man ſkal udtale Baal &c. Baa'l, nemlig med det bred-lange A, og vil beviiſe ſin Paaſtands Rigtighed med de Engelſke Poeters Overeenſtemmelſe i deres Rim-Endelſer: men naar jeg forud erklærer, at jeg for Reſten bær al Høiagtelſe for denne Forfatters ſtore Fortjeneſter, maae det tillades mig, at ſige, at ſaadan Beviis er uden Grund, og vil føre enhver i uendelige Vildfarelſer, ſom vil følge ſamme. Saaſom Skjaldre-Frihed tillader at man ikke ſaa nøje ſeer paa Udtalen i deres Skrifter.

§. XVI. Om Ae eller Æ.

Ae kommer iligemaade ikkun for i fremmede Ord og lyder i alle Tilfælde som det Engelske *E*, hvis Regler derfor og gjelder for denne: See §. XXVI.

Diphthongus Æ udtales:

1. Som ii, i Dansken, saasom: Æra, Cæsar, Cæres, Perinæum &c. læs Jire, Siisærr, Perrinii-om ꝛc.

2. Som et Dansk i, saasom: Æquátor, Æquívalent, Ænigma &c. læs I-kvetør, I-kvivvællent, ꝛc.

3. Som et Dansk e, saasom: Æquinox, Æstival', Cælibacy, Æstuary, &c. læs E-kvinoks, Sellibesi, ꝛc.

NB. Mange af ovenanførte Ord skrives nu omstunder med et simpelt e. Det samme skeer ogsaa udi Egypt &c. men jeg holder for rætteſt at beholde Diphthongen udi alle fremmede egne Navne, hvor Oprindelsen det udkræver.

§. XVII. Om Ai.

Ai udtales,

1) I Almindelighed som det Danske ee, i sær udi alle Eenstavelses Ord og udi lang-tonede Stavelser, udi Fleerstavelses Ord.

Men da det vilde falde dem, som vil skrive Engelsk, vanskeligt, at skille denne Diphthongus i Lyden fra det Engelske lange A, §. X; Saa vil jeg her anføre de fleeste og gangbareste Stam-Ord, i hvilke denne Diphthongus findes, og som alle de andre, enten sammensættes af, eller nedstammer fra, saasom: Aid, Ail, Aim, Air, Bail, Bait, *Baize*, Blain, Braid, Brain, Cain, Cáitiff, Chain, Claim, Drain, fail, faint, fair, fain, Faith, Flail, frā*ight*, frail, Gain, Gáiety, Gáillac, Glaire, Glaive, Grain, Hail, Háifer, Hair, Jail, laid, lain, Maid, Mail, maim, Main, Naif, Nail, paid, Pail, Pain, Páinim, Paint, Pair, Plain, Plaint, plait, Plaice, Praise, Quail, Quaint, Rail, Rain, Ráiment, raise, said, Sail, Saint, saith, skain, slain, snail, Spain, Sprain, Staid, Stain, Stair, Strain,

Strain, Strait, Straight, Straid, Straits, Swain, taincᵗ, Tail, taint, trail, Train, Twain, Vail, vain, Vaire, Waif, Wáiling, Wain, Wair, Waits, Waive, og nogle faa fleere, læs, Eed, Eel, Eem, ꝛc.

Exc. Chair, Wainſcot, Pláiſter, Ráiſons, læs, Tſiir Huensſkott, Pla'ſter, Ruſøns.

*** Bow-ſwain, Cock-ſwain, læs, Boo-ſinn, Kokſinn.

2) Som e, udi Toneløſe Stavelſer, ſaaſom: Cómplaiſance, Cúrtail, Maintáin &c. læs Menteen ꝛc.

Exc. I den Toneløſe Stavelſe ain udtales den ſom i, ſaaſom: Cáptain, cértain, Chámberlain, Cháplain, Bárgain, Fóuntain, Móuntain, Plántain, Púrſlain, Villain, &c. læs Kæptinn, Sørtinn, Tſiæmberlinn ꝛc.

*** Afráid, Bange, Udtales af Londons Indbyggere, Effiirdd ſkrives ogſaa aféard af Hr. Boyer, &c.

Obſ. 1. I fremmede Ord, i Særdeelesshed i egne Navne, maae Ai ſkilles ad i Udtalen, ſaaſom: Diblathá-im, Gederothá-im, Judá-iſm, Lá-ic, Moſá-ic, Ptolomá-is, &c. læs, Dejblethe-im Dſjude-iſim, Le-ik, Tolome-is ꝛc.

Exc. Brítain, Cálais, A'bigail, læs, Brittin, Kællis, Ebbigel; Hvortil mange henſøjer Abíſhai, Barzílai, Eſáias, Hágai, Sínai, &c. ſom dog burde ſkilles ad. Dog hvis ah, eller en enkelt Vocal følger næſt efter Diphthongen i det ſamme Ord, da er det rætteſt, man taler den ud ſom et ee, ſaaſom: Benáiah, Iſáiah, Seráiah &c. læs, Benee-e, Jſee-e, ꝛc.

*** Ay, ja, udtales af mange ſom æj, ſkrives og af Dr. Spark, og andre, med I.

Obſ. 2. Ai ſættes aldrig i Enden af noget ægte Engelſk Ord, men i ſteden for ſamme bruges altiid Ay. See neden til §. XX.

§. XVIII. Om Au.

Au kommer overeens i allemaader med det Engelske brede A. §. XI. og XIII. thi

1. **Udi lang-tonede** Stavelser udtales den efter §. XI. **med det bred-lange** A, saasom: A'uburn, A'uction, A'udience, A'uditor, Cau*s*e, Beca'u*s*e, Fraud, Fau*l*t, Na'u*gh*ty, Paul, Pau*s*e, Saul, Vault, &c. læs **Aa'born, Aa'ksſjon, Bikaa's, Kaa'ti, Faa'lt, Daa'lt,** ꝛc.

Exc. Dra*u*ght, Fá*u*cet, Sa*u*ce, ſa*u*ſage, og nogle faa fleere, læs, **Dra'ft, Foſſet, Sa's, Sasſeoſch.**

2. Forved nt, lyder Au næſten ſom det Engelſke **Fort-brede** A §. XIII. F. E. A*u*nt, Da*u*nt, fla*u*nt, ha*u*nt, ſa*u*nter, ta*u*nt, va*u*nt, &c. læs **A'nt, Da'nt, fla'nt,** ꝛc.

NB. Endeel af de nyere Skribentere paaſtaaer, at u udi Diphthongen au, burde udelades i Udtalen, forved Conſonanterne n eller nt, og at det tilbage blivende a ſkal alligevel udtales ſom det **Fort-brede** Engelſke a.

Hertil Herr LEDIARD pag. 95. efter de Londonſke Indbyggeres alt for pæne Udtale, henregner ogſaa det Ord Dáu*gh*ter, ſom ellers er Regel-ræt, efter denne Sections **1ſte Lem, Daa'ter.**

*** Pauls-Church, Haut-boi*s*, Hautgo*u*t, læs, **Pools-Tſjortſch, Hoobæj, Hoogo.**

3. I de Stavelſer hvor **Tonen** ikke falder paa, udtales au af de fleeſte ſom det Engelſke **Flare** A. §. XII, men af andre ſom ſamme Sprogs **Fort-brede** A §. XIII. **ſaaſom:** Audácious, Augmentátion, Augúſt, Augúſtine, (item **Aa'ſtin**) Aurícular, Auſpícious, Auſtére, Authéntic, Authórity, Automátical, Autúmnal, Auxílary, Cauſálity, Mauſoléum, Tautólogy &c. læs **Aadeeſſos, Aagoſt,** ꝛc.

Obſ. 1. I fremmede Ord, og Egne Navne, følger diſſe Vocaler den Læsning, eller Bogſtavering, ſom er brugeligſt i deres eget Sprog; de for Exempel, ſom kommer af Græſk

Græsk og Latin, skilles den ad, saasom: Archeláus, Capernáum, Emmáus, Ladisláus, Meneláus, &c. læs, A'rkileos, Kæpperneom, ꝛc.

Exc. Paul, Saul, Shaulites.

2. Idem som kommer af det Franske, og ikke forandrer deres Skrivemaade, udtales Au som o. F. E. Claude, Debauchee &c. læs, Klood, Dibooschi. ꝛc.

Obs. 2. Med denne Diphthongus endes aldrig noget ægte Engelske Ord; men sættes i Stæden for samme Aw.

§. XIX. Om Aw.

Aw bruges rættelig ikkun i Enden af en Stavelse, eller Ord, i Stæden for Au, og har samme Udtale, helst som det lang-brede A. F. E.

1. Udi de Engelske Eenstavelses Ord Aw, Claw, Daw, Draw, Flaw, Gnaw, Haw, Jaw, Law, Maw, Paw, raw, saw, Spaw, Straw, Taw, thaw, &c. læs Aa', Klaa', Daa', ꝛc.

2. Jligemaade udi de Ord, som kommer af noget af de forige Ord, saasom: A'wful, cláwing, drawn, &c. læs Aa'ful ꝛc.

3. Aw misbruges i stæden for Au midt udi følgende Ord A'wk-ward, Awl, Awf, A'wning, Báwble, Bawd, Bâwdrik, Bawl, brawl, Brawn, Cawl, crawl, dawb, Dawn, drawn, drawl, Fawn, flawn, Hawk, Hawm, Hawser, Lawn, Mawl, Pawn, Prawn, spawl, Spawn, sprawl, sqwal, Yawl, Yawn, læs, Aa'l, Baa'd, Baa'l, Daa'b, ꝛc.

*** Laurence, Laurids, læs Larrens.

Obs. Aw maae skilles ad i følgende Ord, fordi de paa det Stæd er ingen Diphthongi, nemlig a-wáit, a-wáke, a-wárd, a-wáre, a-wáy, a-wóke, a-wry, og i nogle saa fleere, læs e-hueet, e-hueek, e-huaa'rd, ꝛc.

§. XX. Om Ay.

Ay kommer for i Enden af Engelſke Ord i ſteden for Ai, og har ſamme Udtale, nemlig ſom Æe i Danſken. F. E.

Ay, Bay, Blay, bray, Clay, Day, Dray, Fray, gay, gray, Hay, Jay, lay, may, nay, pay, play, pray, Ray, ſay, ſlay, ſpay, ſplay, Spray, ſtay, ſtray, ſway, Tay, Tray, Way &c. læs, **Æe, Bee, Blee, Bree,** ꝛc.

2. I de Ord, ſom kommer af diſſe, ſaaſom: Bráy-ing, gáy-ly, gráy-er, Pláy-er, Práy-er, Bricklây-er, &c. læs **Bree-ing, Geeli, Gre-er, Ple-er, Brikle-er,** ꝛc.

Obſ. Man holder for, at de Ord, ſom endes paa Ay, naar der lægges noget til i Enden, burde forandre y til i, efter begge diſſe ſidſtomtalte Diphthongers Egenſkaber, ſaaſom: af Pay, Páiment, Day, Dáily, &c. læs **Peement, Dee-li,** ꝛc.

NB. Ay udi de Ord, ſom ſammenſættes af Day, udtales af Londons Indbyggere ſom det Danſke e, ſaaſom: Súnday, Mónday, Túesday, &c. læs, **Sonde, Monde, Tuusde,** ꝛc.

§. XXI. Triphthongus Aie eller Aye.

Aie, eller ſom andre ſkriver den, Aye, er en Triphthongus, ſom kommer ikkun for i den gamle Skrive-Maade; men nu omſtunder ſkrives Ay overalt, nemlig i Steden for Raies, ſkrives Rays, &c.

§. XXII. Om B.

B udtales i det Engelſke, ligeſom i det Danſke Sprog, nemlig med en blødere Udtale, end P. ſaaſom:

Bab, dab, Bet, Ben, &c. Pap, dap, pet, Pen, &c. læs, **Bæbb, Dæbb, Bett, Benn,** ꝛc. **Pæpp, Dæpp,** ꝛc.

Obſ.

Obſ. B høres ikke forved t, eller næſt efter m, i een og den ſamme Stavelſe, ſaaſom: Debt, Debtor, Doubt, Doubtful, undoubted, Ambs-ace, Clîmb, Comb, Coxcomb, Crumb, Dumb, Dumbly, Lamb, Limb, Plumb, Thumb, Tomb, Womb, læs, Dett, Dout, Æms-ees, Klejm, Koom, Kromm, ꝛc.

Exc. Crúmble og maaſkee et par til, læs Krombĕl.

*** Súbtle, Súbtly &c. af *Súbtle*, læs Sottel, ꝛc.

§. XXIII. Om C.

Denne Bogſtav har nu omſtunder tvende ſlags Udtale, nemlig ſom K, og ſom S.

1. Den udtales ſom et K forved a, o, u, l, r, og i Enden af en Stavelſe; ſaaſom: Can, Caul, Cod, Cōat, Cup, Cāne, Cōde, Cûbe, Clad, Cram, Public, &c. læs Kænn, Kodd, Kapp, Keen, Koodd, Kjub, Klædd, Kræmm, Koblik, ꝛc.

*** C for ved Diphthongus oi udtales ſom Kv, F. E. Coif, Coifed, Coil, Coiled, Coin, Coinage, Coines, Coined, Coiner, Coining, Coite, læs Kveif, Kvejl, Kvejn, ꝛc. item Choir, Choiriſter, læs Kvejr, Kvøjriſter. Man finder ogſaa dem, ſom ſkriver ovenanførte Ord med Qu.

2. Som S forved æ, e, i, œ, y, og en *Apoſtrophus*, hvor e er udelukt, ſaaſom: Cæſar, Cēaſe, Cell, Decīeve, City, Cœlus, Cyprus, dócible, Légacy, graç'd, laç'd, effaç'd &c. læs Siiſærr, Siiſs, Sell, Diſiiv, Sitti, Siilos, Sejpros, Doſibil, Leggæſſi, greesdd, leesdd, effeesdd, ꝛc. ſom ellers ſkrives gráced, &c.

Exc. Scéptic, -*al*, -*iſm*; Scéva, Scéleton. Acéldama, og Cis, læs, Skeptik, Skiive, Skelliton, Ækkellde-me, Kis, den ſidſte ſkrives og Kiſh, og udtales Kiſch.

Obſ. 1. Ce, og Ci, forved en anden Vocal udtales ſom

det Engelſke ſh, F. E. A'ncient, Fallácious, grácious, O'cean, Spácious, Spécies, &c. læs Enſjent, Fælleeſjos, Greeſjos, Oſjen, ꝛc.

Obſ. 2. Men naar den foregaaende Stavelſe er fortoned, da føjes i til den ſidſte Stavelſe, og udtales haſtigen ſom et jod; men c beholder den fulde Lyd af ovenmeldte ſh, ſaaſom: Muſíçian, Phyſíçian, Préçious, Suffíçient, víçious, &c. læs Mjuſiſch-jænn, Fiſiſch-jænn, Viſch-jos, ꝛc.

Exc. Socíëty, læs Soſſej-iti.

Obſ. 3. Hender det ſig, at et c følger i et Ord paa det andet, da legges ſyver i Udtalen til ſin Stavelſe, ſaaſom: Ac-célerate, Ac-céſs, A'c-cident, Oc-cúlt, &c. læs, Æk-ſeller-reet, Æk-ſeß, Aakolt, ꝛc.

Obſ. 4. Et enkelt c maae aldrig ende noget Engelſk Ord, uden at tage et k efter ſig: da høres ikkun den eene af dem, ſaaſom: Back, Jack, lack, &c. læs, Bækk, Djjækk, Lækk, ꝛc. See Anmerkning lit. S. p. 32.

Obſ. 5. C høres aldeeles ikke i følgende Ord, nemlig: Indíct, Indíctment, Pérfect, Pérfected, Pérfectneſs, Schiſm, Scene, Scénical, Sciënce, Sciëntifical, Scépter, Schélley, Scíſſors, Scíätica, Scímiter, Sciöliſt, Sciön, Scythiän. [See neden til §. LXXIV.] Vérdict, Víctuals, Víctualler, læs, Indejt, Indejtment, Perfit, Perfitted, Siſſim, Verdit, Vittels Vitteller, ꝛc.

NB. Perféction, Perféctive &c. gaaer efter Reglen, og udtales Perfektſjøn, Perfektiv ꝛc.

§. XXIV. Om CH.

☞ Denne Bogſtavs Udtale findes ikkun i det Engelſke og Spanſke Sprog, og har en Lyd, ſom beſtaaer af tſj og een paafølgende Vocal. De Tydſke betegner denne Lyd med Tſch, ſom i det Ord

Ord **Borretsch** ꝛc. Samme findes saavel i Begyndelsen som i Enden, men aldrig i midten, af nogen Engelsk Stavelse. F. E.

Chāce, Chámber, Chérry, Chîme, Chōſe, Churl, Church, Dyche, Orch-yard, ſuch &c. læs, **Tſjees, Tſjeember, Tſjørri, Tſſortſch**, ꝛc.

** Ach, ſingul. **Smært**, læs **Eek**, men Aches pl. **Smærte** gaaer efter Reglen; dog er Ake, og Akes rættere.

Exc. Udi fremmede Ord beholder ch dets egen Udtale efter ſit Sprog: Saa at denne Bogſtav:

1. Udi alle de Ord, ſom kommer af **Hebraiſk, Græſk** eller **Latin**, udtales ſom K, F. E. Alchymy, Anachroniſm, Anarchy, Anchor, -*age*; Anchor*eſs*, -*ite*, eller -*et*; (p) Antichriſt, *Archángel*, (q) *Architect*, *Architécture*, *Architype*, *Architrave*, Archaiſm, Archiſiálogy, &c. Abĭmelech, Achája, Acháicus, Achan, Achias, Achbor, Acchor, Acheron, Acherúſia, Achílles, Achiſh, Achior, Achſah, Achzib, Adrammélech, Ahímelech, Anchíſes, Andromáchĕ, Andromáchus, Antioch, Apharſachites, Archeláus, Archerîtes, Archimédes, Archippus, Archîte, Archónites, Archóntic, Archytas, Ariſtárchus, Aſhchenaz, Athach, Azimech &c.

Báccharag-Wine, Bácchanals, Bínarchy, &c. Báchus, Báchrites, Báruch, Bécher, Béchorah, Berechíah, Bérodach-báladin, Bóchera, Botachus, &c.

(p) Den forſkjellige Tryk udi ovenſtaaende Exempler vil ikke ſige, efter Anmerkningen 3. pag. 4. at diſſe Stavelſer ſkal forties i Udtalen; men at ſaa meget af det foregaaende Ord, ſom gaaer til den ſidſte Stavelſe, ſkal lægges til de med forſkiellig Tryk efterfølgende Stavelſer, for at anføre kortelig alle de Ord, ſom henhører til Reglen.

(q) Diſſe Ord udtales ikke ſielden med det Engelſke ch.

Cáchexy, Cachinnátion, Catachréſis, Catechétical, Catechíſtical, Cátechiſm, -iſt, -ize; Catechúmen, Chalcógrapher, -y; Chaliſbeat, Chálcidóny, *Chálice*, Chámomil, Chamélion, Cháös -logy; Cháracter, -iſtical, -ize; Chart, Chaſm, Chelidóny, Chérſoneſe, -us; *Chérubin*, Chíliad, -arch, -aſts; Chimérical, Chirógraphy, -er; Chíragra, Chíromancy, -cer, -tic; Chirúrgery eſſer Súrgery, Chóler, -ic, -ical; Chóriſter, eſſer Quíriſter, Chóir, eſſer Quíre, Choríambic, Chórus, Chorógraphy, -er; Chord, Choríambic, Chriſm, Chríſmatory, Chriſom, -cloth, -calf; Chriſtian, -iſm, -ity; Chriſtmaſs, -thorn, -wort, -en; -endom, Chriſtcróſsrow, Chrónicle, Chrónical, Chrónogram, Chronólogy, Chronógraphy, -er; Chryſolíte, Chryſtal, -ization; Chyle, -ifaction; Chymiſt, -ry, &c. Cánachus, Cenchréa, Chálde*a*, -ee, -ean; Chálcedon, Chálcol, Chálybes, Cháon, Charchémiſh, Cháron, Chárybdis, Cháraſhim, Chébar, Chederlaómer, Chelúbai, Chéllub, Chenaníah, Chenaánah, Chémoſh, Chéphar, Chephirah, Chéreth, -ites, Chéran, Chéſed, Chéſulloh, Chéſil, Chílion, Chílo, Chílly, Chílmad, Chímham, Chiméra, Chínnereth, Chíonĕ, Chíos, Chíron, Chíſlon, Chíttim, Chlóë, Chlórus, Cólchys, -ans; Conáchus, Chóäs, Chóraſhan, Chórazin, Chózeba, Chriſt, Chriſtopher, Chryſolite, -polis, -ſtom; Chun, Chuſh, Chúza, &c.

Dichótomy, Díſtich, Drá*ch*ma eſſer Dram, &c.

Ecchо, Enchíridion, Epoch, Euchariſt, -ical; Eunuch, Exarchy, &c. Ebedmélech, Echídnĕ, Echínides, Edibehólech, Enoch, Erech, Erichtónious, Evilmérodach, &c.

Héptarchy, Hiĕrarchy, Hypochóndri*a*, -ac, -acal; &c. Hachalíah, Háchmon, -ites, Hámmelech, Hánoch, Hátach, &c.

Ichneúmon, Ichthyólogy, Ichnógraphy, &c.
Iáchin, Inachus, Ióchabed, Ioázacha, Iſsachar, &c.

Láchrymatory, &c. Láchiſh, Lámech, Lohoch, &c.
Machīne, eſſer Maçhīne, Máchinate, -tion; Mechánic, -ical; Mechó-

Mechóacan, Melanchóly, *-ic*, *-ical*; Mónarch, *-y*, *-ical*; &c. Maáchahthîtes, Máchar, *-ites*; Máchin, Máchpelah, Máöch, Málachy, *-îäs*; Málchîël, Málchîäh, Málchus, Málchiſhua, Málluch, Mélchi, Melchiſedic, Mélchom, Méſhech, Mérodach, Mícah, Míchaël, *-maſs*; Míchmaſh, Milcah, Mólech, *-och*; Múſach, &c.

Náchor, Nebuchadnézzar, &c.

Oligarchy, *-ical*, Orchades, Orchal, &c.

Páſchal, Páſcha, Paróchial, Pátriarch, *-ate*, *-al*; Péntateuch, Polygarchy, *-ical*, &c. Plútarch, Próchorus, &c.

Ráchab, Ráchal, *Ráchel*, Réchab, *-ites* &c.

Schédulë, Scheme, School, Schólar, *-iaſt*, *-iaſtical*; Sepúlchre, *-al*; Stómach, *-ic*, *-ful*; Synéchdochë, Syntichë, &c. Sánchoníathon, Sáruch, Sennácherib, Shechaníah, Shéchem, Shóbach, Shócboch, Shádrach, Sírach, Stáchys, Stílicho, Sychor, &c.

Táchigraphy, téchnical, Têtrarch Thallaſiarch, &c. Taánach, Táchmon, *-ites*; Tarchon, Terpſichorë, Timóchares, Trachonîtes, Tubal-Cáin, *Tychicus*, &c. Záchary, Záchar*iah*, *-as*; Záccheus, Zíchri, &c.

Exc. Stómach*er*, *-ic*. læs, **Stommætſjer, -ik.**

*** Handkerchief, (*or* Handkercher, et **Tørklæde,**) Channel, (en **Rendſteen**) læs **Hændkit-tſjer, Kinnel.**

Obſ. 1. **Herr** Dr. Watts **og hans Efterfølgere vil at man udi det græſke Ord** Arch **ſkal udtale** ch, **forved en Vocal ſom** k; **men forved en Conſonant ſom det Engelſke** ch.

Obſ. 2. **Mange andre Ord** (meeſt Nomina prop.) **fra det Tydſke, og Italienſke Sprog, udtales med det Græſke** ch **eller Danſke** F, **ſaaſom:** Aichſtat, Chámblet **eller** Chámolot, Chártel, Chíözza, Chíüſa, Cúlembach, Dordrecht, Durlach, Enchuyſen, Hochſtát, *-et*; Iſchîa, Méchlin, *-burg*; Moſchéto, Móſchey, Múnchen, Ohnſpach, Orchanet, Péndiloche, Schiff, Ville Franche, &c. **læs Ek-ſtætt, Kæmmelet, Kartel,** &c.

1. **I de faa Franſke Ord, ſom endnu ikke er bleven** natura-

naturaliſerede Engelſke, beholder ch ſin Franſke Udtale, og lyder ſom det Engelſke ſh. F. E. Cápuçhin, çhaconne, *çhagrin, Chaiſe, *çhalót, *çhamáde, *çhamois, *Champignion, çhapeau, çhárlatan, -ry, çhevaliér, çhevaux de Frize, çhicáne, -ery; çhívalry, Maçhíne, *Máreçhal, Valet de çhambre, og nogle faa fleere, læs, Kæppjuſſin, Sjæggriin, Sjees, Sjællott, ꝛc.

Obſ. De Ord ſom her findes betegned med (*) ſkrives af mange med Sh, ſaaſom: Shágreen, Shalót, Shamáde, Shámmy, -óy; Márſhal &c.

NB. Exchéquer ſom Hr. Ludwig p. 30. regner heriblandt, udtales af alle Rættalere med det Engelſke ch, Ex-tſjekker. Han tager ogſaa fejl udi Udtalen af vouchſáfe, ſom har det Engelſke ch haſtig udtalt, voutſch-ſeef.

2. Udi Egne Navne ſom er Franſk, eller af Franſk Herkomſt, ſaaſom: Auranches, çhaalons, çhaloſſe, çhandois, çhampáigne, çharoles, çhartres, çhérbourg, çhinón, &c. læs, Aaranſjes, Sjaellons, ꝛc.

Obſ. ch høres aldeeles ikke udi Drachm, Schiſm, -átic, -átical; Yacht.

§. XXV. Om D.

☞ D lyder hos Engelænderne haardt, og ſom D forpaa Danſke Ord, ſaaſom: Dad, Adder, Háddad, &c. læs, Dædd, Edd-der, Hædd-dædd, ꝛc.

Obſ. 1. De Tydſke, ſom har lært Danſk, og betjener ſig af denne Grammatik, maae tage ſig i agt, at de ikke udtaler det Engelſke d, ſom det Tydſke t; Thi derved bliver deres Udtale tvetydig udi alle de Ord, ſom i Engelſken endes paa d eller t, og deres Meening bliver underkaſt en falſk Udtolkning.

Obſ. 2. D høres ſlet intet udi Almond, Blindneſs, Chold-

Cho*ld*mon*d*ley, Comm*á*n*d*ment, Frien*d*ly, Frien*d*ſhip, Gran*d*-Father, - Mother, - ſire, - *d*ame; Groun*d*ſel, Han*d*kercher, Han*d*ful, - Maid, - ſel, - ſome; Kin*d*red, Lan*d*-lord, - lady; Mîndful, Pén*d*ant (Vimpel.) Ríbban*d*, San*d*-box, Thouſan*d*, - th; We*d*ne*s*day, og Wórl*d*ly, - ling. Ja man kunde anføre en ſtor Liſte paa Ord, ſom efter den Londonſke Mund-Art, udelader d i Enden af et Ord, forved et andet Ord, der begynder af en Conſonant: Denne Udtale er førſt af det ſmukke Kjøn i London bleven indført, og, da den foraarſager en lættere Udtale, er ſamme ſiden af næſten heele Riiget bleven vedtagen.

Obſ. 3. Naar d kommer til at ſtaae forved i eller y, og derefter diſſe følger en Vocal; da bliver ſamme d (enten det ſtaaer i Enden af den foregaaende Stavelſe, eller og i Stavelſen med bemelte i eller y) af mange aldeeles ikke udtalt; Men ſammenſmelted med ſaadant i, eller y, til Lyden af det Engelſke bløde g, F. E. India, Indian, Indies, Sóldier, could you, had ye, &c. læs In-dſja, In-dſjænn, In-dſjes, Sodſjer, Kudſju, hædſji, ꝛc.

§. XXVI. Om E i Almindelighed.

☞ Det Engelſke Tungemaal har i alt fem Slags e, ſom af Englænderne med eet Navn kaldes i. Diſſe for Udlændinges Nytte og Tydeligheds ſkyld kan kaldes I. det lange e; II. det korte e; III. det brede e; IV. det ſpæd-tonede e; og endelig, V. det ſtumme e, eller e finale.

Obſ. 1. Det ſom jeg her kalder det brede e, har hidindtil været kaldet det korte e; Men da det beviiſeligen ikke kan kaldes med dette Navn; haaber jeg, at de fleeſte ſkal bifalde min nye Navngivelſe. Thi

Obſ. 2. Naar der findes et kort e i Eenſtavelſes Ord forved en Conſonant, og der lægges e finale til Enden af

ſamme

ſamme Ord; Saa forandrer ſaadant e finale ingenlunde det foregaaende **korte** e til et **langt** e, men til den **lange** i, eller ii.

Men dette **korte**, eller rættere **brede**, e bliver derfor uforanderligt, og er ethvert andet ſlags E uvedkommende i Lyden. **Da** e finale **har ſaa ſtor Indflydelſe i den Engelſke Udtale i Almindelighed, ſaavelſom og i ethvert af de andre** Vocalers **Udtale i Særdeleshed; vil jeg først foretage** e finale **at forklare.**

§. XXVII. Om E finale.

☞ E finale tjener ei alene, ſom ſagt er, til at forlænge den foregaaende Vocal, og at tillægge C, G, og Th en **blødere** Udtale; Men endog til at give betydelige Ord, ſom man kan laane fra fremmede Sprog, Liighed og Anſeelſe af ægte Engelſke, **ſaaſom:** af Brut*us*, Vin*um*, Lin*ea*, Centr*um*, &c. **kommer** Brute, Wîne, Lîne, Centre, &c.

Om E finale **har man at agte:**

1. At det gjør de foregaaende Vocaler **lang-lydende**, udi alle Monaſyllab. og de Ord ſom kommer af noget af ſamme; Men høres ſelv aldrig, (r) **ſaaſom:** Bab, Bäbe; Met,

(r) Adſkillige lærde Engellændere, ſaavelſom og Mag. Ludwig pag. 3. er uforgribelig af den Tanke, **at** E finale **fordum har udgjort en beſønderlig Stavelſe.** At dette kan have haft ſin Rigtighed før Aaret 950, medens det Anglo-Saxiſke Sprog var reent og ubeblandet med andre, lader jeg ſtaae ved ſit Værd. Men i hvad vi nu kalder det **Engelſke Sprog**; ſaa nægter jeg aldeles, at e finale nogentid i dette har haft denne Egenſkab: Thi naar jeg derom har efterkaſt de Ældſte Acta publica Anglicana [ſc. *Rymeri.*] Robert *of* Glocester, Chaucer, Leland &c. **har jeg befundet** had,

Met, Mēte, Thēe; Cít, Cîte, Dîe; Not, Nōte, Dōe; Cub, Cûbe, Cûe; &c. Læs, Bæbb, Beeb, Mett, Meet, Sitt, Sejt; Nott, Noot; Kobb, Kjub; ꝛc.

2. At der kan komme een Conſonant imellem e finale, og den Vocal, ſom gjøres lang af ſamme; Men ikke flere, ſt, og th, undtagne, ſom anſees for enkelte Bogſtave, ſaaſom: (foruden de Exempler i det foregaaende Lem,) Paſt, Pāſte; Bath, Bāthe; &c. Læs, Pa'ſt, Peeſt, Ba'th, Beeth; ꝛc.

Exc. De Ord §. X. 4. og 5.

3. At i hvorvel s lægges til e finale, for at betegne numerum pluralem, og den tredie Perſon i Singul. udi Verbis, eller og til at udtrykke den Nordiſke Genitivum Poſſeſſivum; Saa bekommer Ordet deraf ej fleere Stavelſer, og e finale, bliver alligevel ſtumt, ſaaſom: Cānes, Thēmes, Tîmes, Cōnes, Cûres, &c. he cûres eller cûreth; he tākes, &c. Hāle's Works, St. Bēe's, The Tine's Banks, Cōle's Engliſh School-maſter, Dūke's Plāce, Syke's Eſſays, &c. læs Keens, Thiims, Tejms, Koons, Kjurs, hi kjure, hi teeks, Heels Kuorks, S. Biis, Thi Tejns Bænks, Kools ꝛc. Duuks Plees, Seiks Eſees ꝛc.

4. Men derſom det Ord, ſom ſaaledes ſkal voxe i Enden, ved Tilſætning af s, alereede forhen havde et s, eller den *Sibilation* af s, der ſkeer ved Udtalen af ce, ch, dg, ge, ſe, ſs, sh, x, eller z, i Enden; Saa faaer Ordet en ny Stavelſe. F. Æ. Pāçe, Pāces, Church, Chúr-*ches*, Hedg,

---

og hadde; cum, comme og come; do, doo, og doe, &c. brugt i Flæng paa een og den ſamme Side. Tilmed er jo Place, Price, Self, Wine, &c. ſom diſſe anføre til Exempel, indtil denne Dag, Eenſtavelſes Ord, baade i det Engelſke, Danſke, og Tydſke Sprog. See neden til pag. 32. 5.

Hedg, Hédges, Cāge, Cá-ges, Mûſe, Múſes, Croſs, Crósſes, Diſh, Díſhes, Box, Bóxes, Māze, Mázes, &c.

5. E finale udi Infinitivis kaſtes bort, naar Participia eller Gerundia ſkal deraf formeres; ſaaledes at e i Infinitivo maae vige for Endelſen ing, og den foregaaende Vocal, ſom af e finale, blev gjort lang, beholder alligevel ſin lange Lyd, dog efter §. III. 3. Reg. I. 1. ſaaſom: af *to* fāce, *to* mēte, *to* bîte, *to* cōpe, *to* tūne &c. kommer fá-cing, mé-ting, bî-ting, có-ping, tú-ning &c. læs fees, mut, bejt, koop, tuun, ſeeſing, muting, &c.

6. Den gjør c, g, og th blød lydende, ſom ellers vilde være ſkarpe; ſaaledes: Derſom Ordet ſom ſkal tage et e finale til ſig, har et enkelt c, g, eller th, for ved ſamme; da forlænges den foregaaende Vocal tillige; Men findes der en Conſonant forved c eller g: (thi th, naar der gaaer en Conſonant forved, i ſamme Stavelſe, kan ej have e finale bageſter ſig) da bliver c og g aleene blød-gjort, men Vocalen ej forlænged: F. E. Af -tic (s), Stag, Bath, Breath, &c. kommer tîce, Stāge, *to* bāthe, *to* brēathe, &c. -rinc, Sting, &c. Prĭnce, ſtĭnge, &c. læs, tiff, Stægg, Ba'th, Breth, teiſß, Steedſch, beeth, brüth, rink, Sting, Prins, Stindſch, &c.

Exc. De Ord, ſom endes paa nge. §. X. 4. og 5.

7. E finale maa ikke udelades udi de enkelte Ord, hvor det har c eller g for ved ſig, naar de voxer ved Sammenſætning med andre, paa det den foregaaende Conſonant ikke

(s) Jeg har her maat anføre til Exempel, den ſidſte Stavelſe af et Fleerſtavelſes Ord, efterdi vores Engelſke Orthographi ikke lader noget Monoſyllabum endes paa c, uden at have k eller h efter ſig. Herr Loughton anfører vel pag. 9. det Ord Lac; Men ſamme er et fremmed Subſtantivum, hvilket Reglerne om ægte Engelſke Ord i dette Fald er uvedkommende; Og ægte Engelſke Ord, ſaaſom to lack &c. maa ikke ſkrives anderledes.

ikke derved skal miste sin bløde Udtale. Det vedbeholdes ogsaa forved Endelserne, able, full, less, ly, ment, og ness, saasom, *blâme*able, *hate*full, *Name*less, *come*ly, *Bare*ness, *Improve*ment &c. saavelsom og i sammensatte Ord, som uden for Sammensætningen har sin Bemerkelse, og endes paa dette E, saasom: somewhere, ther with &c. I det øvrige burde det aldrig udelades, hvor nogen Forvirring derved kunde foraarsages.

8. Obs. Naar bl, cl, dl, fl, gl, kl, pl, tl, eller zl har e finale næst efter sig, da udtales E, ligesom det sioed imellem begge Consonanterne, og som et kort I; See §. XXIX. 5.

9. De Engelske Sprog-kyndige vil, at man skal ikke lade andre Vocaler, end E, staae i Enden af ægte Engelske Ord; ej heller v og ikke gjerne s; hvilken Regel jeg dog holder for høist skadelig, omendskjønt jeg selv, for at undgaae Singularité, maae holde mig den efterrætlig: Thi den foraarsager stor Vildfarelse i at kjende et væsentligt e af et Ord, og et e finale fra hverandre; og den foranleediger stor Forvirring i Sprogets Udtale; Ej at tale om, at derved ogsaa indføres mange overflødige og unyttige Bogstave i Sproget.

§. XXVIII. Det lange E.

☞ Det lange Engelske E har en Lyd, som er imellem i og ii i Dansken; eller og som de Tydskes ih.

Reg. Vocalen E er lang:

1. Naar den staaer umiddelbar forved e finale, enten i en Eenstavelses, eller i lang-tonede Fleerstavelses Ord, saasom: Advowée, Agrée, Assignée, Bée, Capa-pée, Decrée, Dée, Degrée, Disagrée, Fée, Feoffée, Flée, Frée, Fusée, Gée, Glée, Grandée, Grantée, Guarantée, *Jubilée*, Knée, Lée, Leasée, Legatée, Mort-

gagée, Overſée, Patée, Patentée, Pedée, Rhēe, N. P. Referée, Refugée, Repartée, Sēe, Thēe, Thrēe, Trēe, Trochée, Truſtée, og maaſke nogle faa fleere: Læs, Ædvouii, e-grii, Æsſej-nii, Bii, ꝛc.

*** Three Pence, 6 ß Danſk, læs Thrippens.

2. Udi Enſtavelſes Ord, ſaavelſom og i lang-tonede Stavelſer, udi Fleerſtavelſes Ord, naar de har een Conſonant med e finale næſt efter ſig, ſaaſom: To adhére, Apozéme, Auſtére, Bēde, N. P. Bede-Houſe, Bēre, N. P. Blaſphéme, Brēve, Clēve, N. P. Cléve-land, N. P. Cére-Cloth, Chēke, N. P. cohére, compléte, concéde, concréte, convéne, contravéne, Crēte, N. P. to ēke, ēre, rærtere e'er af éver, Eve, N. P. efféte, Epicéne, extréme, Gangréne, Glēbe, Glēde, Gréve, hēre, impéde, intercéde, interfére, intervéne, Mēde, N. P. Mēre, Mēte, Nicéne, N. P. obſcéne, Pēde, N. P. perſevére, Portgréve, Pórtuguéſe, precéde, rēre, rére-Admiral, &c. Rhēme, N. P. recéde, repéte, repléte, revére, ſevére, Schēme, Scēne, Sphēre, ſincére, ſuperſéde, ſupréme, Thēme, thēſe, Vēre, &c. læs Add-biir, Æp-po-ſiim, Budd, Biir, Blæſs-ſiim, ꝛc.

Exc. There, were, where, og de Ord, ſom kommer af noget af diſſe, ſaaſom: Therewith, Wherefore &c. læs Theer, Hueer ꝛc.

3. Naar e ender en lang-toned Stavelſe ſaaſom: Abſtémious, be, Béſom, Bréthren, Cédar, Contumélious, Chaldéans, décent, Déſert, Déäty, Fémāle, Féver, fréquent, Génĭus, He, Idéä, inhérent, me Métre, Légĭon, Lévite, Mauſoléum, Peter, Prémium, Quérĕ, réăl, rétail, She, Sécret, Sérĭes, Spécĭes, Sérĭous, Ténet, Vénus, We, Ye, &c. læs Abſtii-mĭos, bii, Bii-ſømm, Brii-threnn, Sii-dærr, ꝛc.

Exc. The, [den, det,] ſom er Tone-løs, læs Thĭ.

4. Naar den for ſig ſelv udgjør en lang-toned Stavelſe,

velſe, ſaaſom: E-ven, E-vening, E-den, E-gypt, E-quăl, Co-é-quăl, Egré-gious, &c. læs Ji-ven, Jiven-ing, Jiden, Ko-iik-kvĕl, ꝛc.

§. XXIX. Det korte E.

☞ Det Engelſke korte E lyder imellem E og J i det Danſke og Tydſke Sprog, dog nærmeſt til et kort J.

Reg. Det korte E findes:

1. Naar det for ſig ſelv udgjør en kort-toned Stavelſe, ſaaſom: E-brí-e-ty, E-clipſe, E-dítion, E-grégious, E-jaculátion, e-jéct, *-ion;* e-láborate, e-lápſed, e-láte, e-léct, *-or, -reſs, -ion, -orſhip;* E-lee-móſynary, elegíac, e-léven, e-ligible, e-mít, éx-e-cute, Pí-e-ty, Pro-prí-e-ty, Satí-e-ty, Soci-e-ty &c. læs J-brej-i-ti, J-klips, J-diſjøn, J-grii-dſios, Sætej-i-ti, ꝛc.

2. Naar det ſtaaer i Enden af en kort-toned Stavelſe, ſaaſom: Adúltĕry, Athĕiſt, Bĕfóre, bĕhînd, bĕlíéve, beſéech, dĕcláre, dĕfénd, díffĕrent, évĕry, Fĕrócity, Flátterÿ, Fúnĕral, Gárdĕner, Hĕróic, *al;* Lĕgálity, Mĕchánic, Nĕgotiátion, Pĕdobáptiſm, Rĕálity, Rĕbáte, Sóvĕreign, Tĕmérity, Vĕnĕreal, &c. læs Æd-doltĕri, Æthi-iſt, Bi-foor, Difendd, ꝛc.

3. I Enden af Ord, ſom kommer af det Hebraiſke, Greſke, eller Latinſke Sprog, og beholder deres egen Endelſe, ſaaſom: Abilenĕ, Anchóvĕ, eller Anchóvy, Andrómachĕ, Apóſtrophĕ, Chíönĕ, Candácĕ, Cápitĕ, Calliópĕ, Catáſtrophĕ, Celémenĕ, Círcĕ, Clóĕ, Cóngĕ, eller rættere, Cóngee, Crónĕ, Dírgĕ, Echídnĕ, Epítomĕ, Eunícĕ, Euterpĕ, Gethſémanĕ, Hypérbolĕ, Jéſſĕ, Júbilĕ, Melpómenĕ, Mnemóſynĕ, Nóĕ, Paſiphæĕ, Pánopĕ, Penélopĕ, Phœbĕ, Phœnicĕ, Póſſĕ, Premunírĕ, Récipĕ, Salmónĕ, Salómĕ, Síloĕ, Símilĕ, Syncopĕ, Synécdochĕ,

Syntichē, &c. læs Ebbejlinni, Enn-tſjo-vi, End-dromeki, Ulo-i, ꝛc. (t)

Exc. Ode, en Sang, læs Ood, iligemaade den Endelſe ite, i Hebraiſke Ord, ſom Iſraelite &c. læs Jſreelejt, ꝛc. Tyre ſkrives rættere Tyrus. See §. XLVIII. 1. iij.

4. Udi Begyndelſes-Stavelſerne em og en, naar de bruges ſom Forſætnings Stavelſer i Verbis, allerhelſt naar ſamme Stavelſe er fort-troned, ſaaſom: To embálm, embáraſs, *-ment*, *-ed*; embárk, embáſe, Embáſſy, *-age*, *-ador*, *-adreſs*; embéliſh, *-ment*; embézel, *-ment*; embódy, embólden, embóſs, embów, *-ed*; embráce, embroider, embroîl, embrúe, embúe, empáir, empále, empánel, empéach, empléad, emplóy-*ment*; empoiſon, empóveriſh, emprîmed, empríſon, empróve, *-ment*; enáble, enáct, *-ed*, *-ing*; enámel, *-led*; enámoured, encámp, encháin, enchánt, encháſe, encírcle, encline, enclóſe, encómber, encómpaſs, encóunter, encoûrage, encréaſe, encróach, encúmber, endámage, endéar, endĕavour, endíte, endórſe, endów, endúe, endúre, enérvate, *-ted*, *-ting*; enféeble, enfĕoff, enfláme, enfórce, enfránchiſe, engáge, engénder, englút, engráſt, engráiled, engráve, *-en*, *-er*; engróſs, enhánçe, enhérit, enjóy, enjóyn, enlárge, enlîghten, enlîven, *-ed*; *ennóble*, *-ment*; enqúeſt, enquíre, enráge, enráviſh, *-ment*; enrích, enrôll, entangle, enthráll, enthróne, entíce, entíre, eller rættere *intîre* af *integer*; entítle, entómb, entráp, entréat, entrénch, entrúſt, entwíne, envélop, envénom, envîron, envíte, envoice, enúre, enwráp, og nogle ſaa Verba fleere, ſom og udi følgende Subſtantivis Embárgo, Empárlence, Enginéer, Engine, Enémy, England, Engliſh-men, Enſîgn, og Entrals, læs Jm-bælmm, imbær-ræſs, imba'rk, im-brees, ꝛc. Jn-eebil, in-æktt, inkæmpp, ꝛc. Jmba'rgo, Jmpa'rlans, Jng-lænod, ꝛc.

Exc.

(t) Exemplerne paa dette Lem kan anſees ſom Undtagelſer fra §. XXVII. 1.

Exc. To emblém, emblemátical, *-ly*; emphátical, *-ly* empyrical, Empíricism, empyréal, Emulátion, Encómiast, *Enthúsiasm*, energétical, som alle stammer fra de Ord, som findes under det brede E, §. XXX. 4.

Obs. De fleeste af disse Ord findes og skrevne med im og in. Naar Ordet skal tilkjende give en **Tilvext** eller **Formeerelse** skrives det rætteſt med em og en; Men naar det skal betegne en **Formindskelse**, er im og in dertil de bequemeste.

5. Udi de **Tone-løse Endelser** ble, cle, dle, ed, el, en, enge, es, et, ets, fle, gle, kle, els, ple, tle, og zle, **saasom**: Amble, Brámble, Cáble, &c. Article, Bárnacle, Círcle, &c. Addle, Crádle, îdle, &c. Aged, bráved, cárved, &c Angel, Cámel, Dárnel, &c. Arísen, dríven, éaten, &c. Chálenge, &c. Asses, Carésses, Dréſſes, &c. Bánquet, Doúblet, Rábbet, &c. Bónnets, Róckets, Sippets &c. Báffle, muffle, ſtifle, &c. Angle, Búgle, Eagle, &c. Ankle, Cóckle, Fickle, &c. Bówels, Révels, &c. Ample, Coúple, grápple, &c. Bóttle, géntle, Kéttle, &c. dázzle, Múzzle, púzzle, &c. læs **A'rtikkil, Edd-ill, Eed-dsjidd, Een dsjill, Tsjæl-lindsch, A'ssiss, Bænnkist, Bonnits, Bæffil, Eng gill, Enn-kill, Bou-ils, Em-pill, Bot-till, Dæs-sill**, 2c.

Obs. 1. Udi Affable, árable, crédible, cúlpable, dúrable, édible, hórrible, ígnóble, légible, míserable, mútable, návigable, nótable, póssible, próbable, sénsible, térrible, tráctable, véndible, vénerable &c. som kommer af de Latinske Ord *affabilis*, *arabilis*, *credibilis*, *culpabilis* &c. var det rættere, at skrive il end le; Men Affabl, &c. som nogle **Lærde** skriver, kan ikke bifaldes, esterſom det strider imod Ordenes Etymologie; og desuden burde man aldrig stave noget Ord saaledes, at derved foraarsages en tvungen Udtale.

„A skílful *Ear*, in *Spélling* shou'd preside
„And âll *Dispútes*, withóut *Appéal* decíde.

See videre §. VII. 3.

Obſ. 2. E udi alle diſſe Tone-løſe Endelſer bliver ſaa haſtig udtalt, at det neppe maae høres, i Særdeleshed udi en, ſaa at mange paaſtaaer at det aldrig høres: Men da det ikke engang i Theatraliſke Stykker nogenſinde udelades, og i Poeſie udgjør en ſærſkilt Stavelſe: Saa ſees heraf, at det i al anden Tale og Skrift er umiſteligt.

6. Til det korte E kan ogſaa henregnes E umiddelbar forved e finale udi en Tone-løs Stavelſe i Fleerſtavelſes Ord, ſaaſom: Carríbee, Cháldee, Cóffee, Commíttee, Lévee, Pátee, Pédigree, Pháraſee, Poténcee, Ráree-ſhow, Sáducee, og maaſke nogle faa fleere, læs, Bær-ribbi, Bæl-di, Boffi, ꝛc.

Obſ. Exemplerne paa dette Lem kunde anſees ſom Undtagelſer fra §. XXVIII. 1.

§. XXX. Det brede E.

☞ Det Engelſke brede E giver en Mellem-Lyd imellem æ og e, dog nærmeſt til baade de Danſkes og Tydſkes e.

Reg. Det brede E kommer for:

1. I alle Stavelſer, ſom endes paa een eller fleere Conſonanter.

Exc. R og de dereſter i Endeſtavelſer følgende Conſonanter undtagne.

I.) Naar den gaaer forved en enkelt Conſonant, ſaaſom: en', Web, Bed, bec', Leg, Hem, Pen, Step, Net, &c. læs Huebb, Bedd, Legg, ꝛc.

Exc. De Ord, ſom har et R næſt eſter E, i den ſamme Stavelſe. See §. XXXI.

*** get, yes, Yésterday, yet, læs gitt, jis, jis-tør-de, jitt.

II.) Udi Ord, ſom begynder, eller kommer af noget af de forige Ord, ſaaſom: énter, Wébſter, Bédford, béckŏn, Legs,

Legs, Hémlock, Pénríce, &c. læs **En-tør, Huebb-ſtør, Bedd-forod**, ꝛc.

III.) **Forved to eller fleere** efter-følgende Conſonanter i den ſamme Stavelſe, **ſaaſom**: Deck, Eft, Egg, held, Self, Elk, Bell, Elm, Help, Belt, kemb, Hemp, End, Penk, Kent, kept, Fleſh, Deſk, leſs, beſt, Seth. N. P. Welch, Bench, fetch, Hedge, &c. læs **Dekk, Eftt, Egg, helod**, ꝛc.

*** Vetch, **Fugle-Vikke**, læs **Fitſch**.

Exc. **Forved** r og de derefter, i ſamme Stavelſe, **følgende** Conſonanter. See §. XXXI.

Obſ. **De ſom i lang-tonede Stavelſer vil udtale dette** E; forved R, ſom de Danſkes e, i det Ord **med**, ſkal deri faae manges Bifald. **Men i Tone-løſe Stavelſer er det rætteſt, at udtale ſamme** E efter §. XXXI. **næſten ſom det Danſke Flare ø.**

2. **Naar tvende** Conſonanter **af ſamme Navn ſamles** midt i et Ord, **ſaaſom**: Eddy, Bégger, Céller, Fénnel, Pépper, Véſſel, Létter, &c. læs **Edd-di, Beg-gør, Sel-lør**, ꝛc.

Exc. E **forved** r, **udi de Ord**, §. XXXI.

*** Rénnet, **Løbe**, læs **Ronnit**.

3. **Naar een enkelt** Conſonant **midt i et Ord lyder**, efter 2den Hoved-Reg. pag. 6., **ſom den var dobelt, ſaaſom**: *Blémiſh, Crédit, Déluge, éver, Félon, Léper, Pénance, Néther, &c.* læs **Blem-miſch, Ared-dit**, ꝛc.

Exc. E **forved** r, **udi de Ord**, §. XXXI.

*** *Dévil, Sévil, &c.* **udtales af mange Divvil** ꝛc.

4. **Udi Begyndelſes Stavelſerne** em **og** en, **naar ſamme er lang-tonede, ſaaſom**: Embers, Emblem, *-atic*; émblem, Emblements, Embryo, Emerald, Emeril, Emerods, Eminence, éminent, émiſſary, Emperour, Empha-

ſis, *tic*, *-tical*; Empîre, Emperic, *iſm*, *-al*; émty, *tineſs*; Emption, Emrod eller Emry; émulate, *tion*, énded, *-ing*, *-leſs*; Endîve, Enmity, énergy, *-getical*; énter, &c. af énter; Enthymen, Entity, énvious, *-ly*; Envoy, Envy, *-ed*, *-ing*; og nogle faa fleere, ſom og udi Empyréal, Encyclopediä, Encómi*aſt*, *-um*; enóble, *-ed*, *ment*; Enthúſi*aſm*, *aſt*; og nogle faa fleere; læs **Em-børs, Em-blemm, Embrej-ö, Empej-ri-el**, ꝛc.

Exc. Enemy, Engîne, &c. See §. XXIX. 4.

§. XXXI. Det ſpæd-Tonede E.

☞ Foruden de foregaaende Slags, har E i det Engelſke Sprog en ſpæd Lyd, ſom er en Mellem-Lyd imellem æ og ø, og ſtemmer næſten overeens med det Danſke klare ø, allerhelſt i Tonel-øſe Stavelſer.

Reg. Det ſpæd-Tonede E forekommer aldrig for nogen *Conſonant* i Alphabetet, uden umiddelbar for ved *R* aleene. F. Ex. Adder, After, Amber, Anger, Archer, Bern, Bádger, Bérgamot, Berth, Bérry, Clerk, Cértain, Cónvert, Dern, Déſert, Errand, Expert, Fern, Férret, Gérman, Herb, Herd, *her*, Jérkin, jerk, Ker, Léripoops, Mércy, Mérchant, Nerve, Obſérve, pert, Perth, Perch, Querk, Shéringham, ſerve, Sérvant, Stern, Serge, Térrour, Verb, vert, Verge, Wer't, Yerk, yern &c. Læs **Ødør, Aftør, Embør, jørn** ꝛc.

NB. See Obſervation til §. XXX. III. pag. 39.

*** Herb, en Urt, læs jørbb.

Diphthongi ſom kommer af E ere

Ea, Ee, Ei, Eo, Eu, Ew, Ey,
og af Triphthongis Eye, Ewe, og Eau.

§. XXXII.

§. XXXII. Om Ea.

☞ Denne Diphthongus er af alle den **vanskeligste** i det **Engelske** Sprog, er derfor ej heller af nogen til Dato bleven bragt under rigtige Regler; (u) Men næsten alle Exemplerne er enten ført under **fire** slags Udtale, eller ikkun lidet og gandske **utilstrækkelig** blevne berørte. Jeg har derfor stræbt, at gjøre hvert slags Udtale af denne Diphthongus ligesaa **forstaaelig**, som de andre Bogstave. Sætter altsaa **fem** slags Udtale af denne Diphthongus, nemlig: I. Som **ii**, II. som **e**, III. som **ee**, IV. som **a'**, og endelig V. med en Udtale, som er en Mellem-Lyd imellem det Danske **æ** og klare **e**. Hvilke kjendes fra hverandre af følgende **Regler.**

Reg. I. Ea **udtales som ii**,

1. Naar den **ender** en Stavelse, helst en **lang-Toned**, saasom: B*éa*-con, B*éa*-conage, B*éa*-dle, B*éa*-gle, B*éa*-ker, L*éa* guer, Pl*éa*, P*éa*-cock, Qu*éa*-sy, Qu*éa*-zineſs, T*éa*-ſter, Tr*éa*-cle, W*éa*-ſand, W*éa*-ſel, &c. lxs **Bii-køn, Biid-dii, Bii-Før, Pii-FoFF**, ꝛc.

2. Forved ce, ch, f, g, k, l, m, n, og p, **saasom:**

(u) Herr King, Arnold og Mag. Ludwig **har taget** højlig feil i denne Diphthongi **Udførelse**; hvilket jeg dog med **Taushed** havde forbigaaet, dersom ikke Herr Lediard pag. 98. ved den Berømmelse, som han tillægger Herr Ludwig for sin Accurateſſe i denne Diphthongi Beſtemmelse, havde givet dem, som have fattet Tillid, til en af diſſes Tilforladelighed, **Anleedning til at tvivle om mine Reglers Rigtighed**, hvilke, endskiønt de i mange Poſter er tvert imod de andre, finder dog Medhold af **Erfarenhed.**

Peace, Beach, Bleach, Breach, each, impéach, Leach, Peach, preach, Queach, reach, teach; Leaf, Sheaf, Leag*ue*, intréag*ue*, Teag*ue*; Beak, bleak, *Creak*, freak, leak, Peak, reak, ſneak, Speak, ſqueak, Weak; appéal, Beal, Còchineal, concéal, congéal, Deal, Féalty, heal, Meal, Neal, Peal, repéal, revéal, Seal, Squeal, ſteal, Teal, Veal, Weal, Wheal, Zeal; Beam, Bream, Cream, extréam, Dream, Fleam, Gleam, Leam, Ream, ſcream, Seam, Séamſter, Séamſtreſs, ſquéamiſh, Stream, Team, Bean, clean, Dean, Déanry, deméan, Deméan-*or*, ean, glean, lean, mean, *Quean*, (x) wean, Cheap, Heap, reap, Léap-year, néap-tîd*e*, &c. læs **Piis, Biitſch, Liif, Liigg, Biik, Ep-piil, Biim, Biin, Cſiip**, ꝛc.

Exc. Ré*a*chleſs, S*e*arch, De*a*f, bre*a*k, &c. af break; Ste*a*ks, Re*a*lm, clé*a*nly, clé*a*nſe, &c. læs **Retſchles, Sa'rtſch, Def, Breek, Steeks, Reim, Klen-li, Klenß.**

3. **Forved** r, s, ſh, ſt, t, the, v, **og** z, **ſaaſom:** Appéar, Arréar, Arréarag*e*, beſméar, bléar-eyed, Chéar, clear, dear, déarly; Ear, Ear-wig, Fear, féarful, Flear, Gear, Glear, hear, indéar, méar-ſtone, near, rear, ſear, ſhear, Shéar-man, Shears, ſmear, ſnear, Spear, Stear, Tear, Year, Appéaſe, ceaſe, creaſe, Encréaſe, Decéaſe, Decréaſe, Diſéaſe, Displéaſe, Eaſe, Eaſe-ment, greaſe, Leaſe, Meaſe, Peaſe, pleaſe, Reléaſe, Vérdigreaſe; Leaſh, Meath; Beaſt, Béaſtlineſs, Eaſt, Feaſt, leaſt, Yeaſt; beat, bleat, Cheat, compléat, Defeat, eat, entréat, eſchéat, eſtréat, Feat, Heat, Meat, Neat, Peat, repéat, Retréat, Seat, Sheat, Teat, Threat, Treat, Wheat; l equēath*e*, brēath*e*, ſhēath*e*, wrēath*e*; beréave, cleave, l aves, Greaves, heave, Leave, reave, Sheaves, weave; teaze,

(x) Quean, ſom betyder en **Skøge**, udtales **Kveen**, for at gjøre Forſkjel paa Queen en **Dronning**, ſom udtales **Kviin**. Denne Udtale er vedtagen af Høflighed, og for at undgaae Tvetydighed.

teaze, læs Æp-piir, Æp-piiſ, Liiſch, Biiſt, Bi-kuidh, Bi-riiv, riis, ꝛc.

Exc. Beār, &c. af bear, Bréaſt, greāt, Péarce, ſéarce, Péarch, Séarch, Earl, éarly, Péarl, Peār, Pot-ſhéard, héard, hørt, Héarſe, (y) re-héarſe, Earth, éarthly, Jeat, leaſt, ſweār, &c. af ſwear; Swéat, teār, teāring, weār, weāring. Læs Beer, Breſt, Greet, Pørs, Sørs, Pørtſch, Sørtſch, Ørl, ørli, Pørl, Peer, Pot-ſjørdd, Hørdd, Høis, ørth, ſveer, ſvett, teer, Hueer, ꝛc.

See Reg. V. eller og §. XXX. 1. &c.

4. Hertil henhører ogſaa de Ord, ſom findes anførte til Undtagelſen under den II den Regels 2 Lem.

Reg. II. Ea udtales ſom e.

1. Forved en enkelt Conſonant, midt i et Ord, der lyder ſom den var dobelt, ſaaſom: *Already*, *Beavy*, *Endeavour*, *Feaſant*, *Feather*, *Heaven*, *heavy*, *jealous*, *Leacher*, *Leather*, *Leaven*, *Leaver*, *Leaveret*, *Meadow*, *Meaſure*, *Pheaſant*, *Pleaſure*, *Pleaſant*, *Peaſant*, *ready*, *Rehearſal*, *ſteady*, *Treachery*, *Treaſure*, *threaten*, *Weapon*, *Weather*, &c. Læs Da'lreddi, Bevvi, Feſſent, ꝛc.

2. Forved d, lt, mt, nt, og th, ſaaſom: Behéad, Bread, dead, dread, Head, Lead, Bly, read, læſt, ſpread, ſhread, *ſtĕad*, tread, Treadles, Thread; Breadth; dealt, Health, Stealth, Wealth; dreamt; meant; Breath, Death, *Shĕath*, *Wrĕath*; læs Bi-hedd, Bredth, delt, Helth, dremt, ment, Breth ꝛc.

Exc. Mēad, plēad &c. af plead; rēad, at læſe, Bēad, Glēad, knead, lead, at ledſage, benēath, Hēath, Mēath, læs

(y) Hearſe, Jeat og leaſt i Steden for leſt, kunde her forbi gaaes, ſaaſom de ſkrives rætteſt Herſe, Jet, og leſt.

læs miidd, pliidd, riidd, Biidd, Gliidd, niidd, liidd, bi niith, Hiith, Miith ꝛc.

See Reg. I. p. 43. 4. til hvilken diſſe henhører.

Reg. III. Ea udtales ſom ee,

Udi Bear, to bear, Beáring, Bear-Croſt. N. P. Abeáring: to break, great, Pear, Steaks; to ſwear, Sweáring; to tear, Teáring; to wear, Weáring, hvortil mange føjer Beard. Læs beer, breek, greet, Peer, ꝛc.

Reg. IV. Ea, udtales ſom A',

Forved rk, rn, rt og rth, ſaaſom: Heárken, earn, Eárneſt, Fearn, learn, Leárning, Yearn, Yeárning, Heart, heárten, heárty, heártily, Heártineſs, heártleſs, Heártleſsneſs, &c. af Heart, Dearth, Hearth, ſom og i Searge, læs Ha'rkinn, a'rn, Ha'rt, Da'rth, Sa'rdſch, ꝛc.

Exc. Earth, læs Ørth.

*** To earn, at fortjene, udtales af mange jørn.

Reg. V. Ea udtales

Med en Lyd, ſom er imellem de Danſkes æ og aabne ø, og det aleene forved rc, rd, rl, rs, rth, ſaaſom:

Péarce, ſéarce, Péarch, Séarch, héard, ſhéard, Potſhéard, Earl, Earldom, éarly, Hearſe, Pearl, Earth, earthen, rehéarſe, &c. læs Pørs, Pørtſch, hørdd, Ørl, hørs, Ørth, ꝛc.

Exc. Deárth, Heárth, læs Da'rth, Ha'rth.

NB. Béard udtales baade Børdd, Biirdd, og Beerdd.

*** Earth, éarthen &c. af Earth udtales af mange jørth, jørthinn ꝛc.

Obſ. 1. Ea er ingen Diphthongus, men maae ſkilles ad i Stavelſen udi de Ord, ſom laanes af Hebraiſk, Greſk, og Latin. F. E. Ele-á-zar, Gébe-a, Kadeſh-Bár-ne-a, Kirjath-

Kirjath-Jé-a-rim, Lé-ah &c. Ceſá-re-a, Idé-a, Empyre-al, Thé-atre, Ne-ápolis, &c. Be-áritude, ré-al, na'uſe-ate, deline-ate, cré-ate, Cre-átor, &c. læs Ji-e-eſer, Siſee-ri-e, Bi-æt-ti-tuud, ꝛc.

Exc. Créature, læs Kritør.

Obſ. 2. Ea maa ſkilles ad udi følgende Ord, Líne-age, Líne-ament, Oçe-an, Páge-ant, Sérge-ant, Vénge-ance &c. (i hvilke E enten af en Vane er ſtumt, eller er ikkun et Tegn til at c, eller g der ſkal være bløbt) læs, Lin-nedſch, Linne-ment, Oo-ſjen, Ven-dſjens, ꝛc.

NB. Chélſea, Guínea, og nogle andre ſaadane egne Navne ſkrives med ey, Chélſey &c. og udtales ſom i, hvilken Udtale de beholder, hvilken Skrivemaade man og bruger. See obſ. gen. §. XIV. 2. ſom og §. XXXVII.

§. XXXIII. Om Ee.

☞ Diphthongus Ee lyder i Almindelighed ſom det Danſke ii, ſaaſom:

A'berdeen, Beef, Beer, bleed, Cheek, Cheer, Cheeſe, Deed, feed, Geer, leer, Queen, &c. Læs Biif, Biir, Bliidd, Tſjiik, ꝛc.

Exc. been, Breech, Breeches, Screech-owl, ſleek, Steel-yard, Week, [Lyſe-Tand:] og de Ord, ſom forekommer §. XXIX. 6. læs Binn, Britſch, Britſch-is, Skritſch-oul, ſlikk, Snikk. ꝛc.

Obſ. 1. De øvrige Ord, ſom har ee i Enden, findes antegnede §. XXVIII. 1. ſaaſom: Advowée, agrée &c.

Obſ. 2. Naar et Ord, ſom begynder af E, eller endes paa E, eller Ee, voxer enten for fra ved Sammenſætning med en Præpoſition, ſom endes paa E, eller bag til ved en anden Stavelſe, eller Tillægs-Ord, ſom begynder af E, da er diſſe ſammenkommende Ee ingen Diphthongus: men maae i Bogſtaveringen ſkilles fra hinanden, og i det ſidſte

Fald

Fald fordrives det mellemſte af det ſidſt tilkommende E, ſaaſom: af éminent, énter, Free &c. kommer pre-éminent, re-énter, fré-er, fré-eſt, thou fré-edſt, he fréeth, &c.

Obſ. 3. I fremmede Ord, og egne Navne følger diſſe Vocaler den Læsning og Bogſtavering, ſom er brugelig i det Sprog, hvoraf de kommer, ſaaſom: Be-elphegor, Be-elzebub, Be-erites, Be-erſhéba, Bezále-el, Jézre-el, Mahalále-el, &c. læs Be-elfigør, ꝛc.

Exc. Galilee, Zebedee, &c. ſom henhører §. XXIX. 6. læs Gallilli, Sebbidi, ſee §. XXXIX.

NB. Beelzebub, udtales af mange Bel-ſi-bobb.

§. XXXIV. Om Ei.

☞ Denne Diphthongus, ihvorvel den kommer ikkun ſielden for, har fem ſlags Udtale, nemlig:

I. Som ii i Danſken, og det udi -ceit, -ceive; ſaaſom: Concéit, Decéit, Recéit, &c. Concéive, decéive, percéive, recéive, Recéiving &c. *item*, invéigle, Leigh, N. P. Léiſure, Séimour, N. P. ſéiſin, ſeize, Weild, og dem, ſom kommer af noget af diſſe, læs, Kon-ſiit, Kon-ſiiv, Lii, Sii-mør, ꝛc.

Obſ. Leigh, og Weild ſkrives rættere Lee, Wield.

II. Og almindeligſt ſom ee i Danſken, F. E. Eight, E'ighteen, E'ighty, feign, Feint, N. T. Heir, invéigh, neigh, Néighbour, Néighbourhood, purvéigh, Reign, Reins, Seine N. P. Streight, Their, Vein, Weigh, Weight, wéighty, og nogle faa fleere, læs Eet, Eettiin, feen, Eer ꝛc.

Obſ. Drein, deign, freight, héinous, Streight, og Sovereign, ſkrives nu meeſt med ai, Drain, &c. See §. XVII. og XLIII. 2.

NB. Height, Høihed, læſes heet, heit, og heith; dog

dog er hejth, efter Stamm-Ordet high, rætteſt, hvorfor den og af Dr. WALLIS og andre ſkrives Heighth, men mig ſynes *Highth* var bedre.

III. Som ei, udi Eilet-hole, Height, Sleight, dog ſkrives diſſe rættere Oilet-Hole, Highth, ſlight.

IV. Som e, udi either, neither, foreign, eller forein, Foreiner, Heifer, læs eddør, neddør, forren ꝛc.

** either og neither udtales af mange, hvoriblant kan regnes Hr. BRIGHTLAND, p. 11. med ii, efter Reg. I.

V. Som i, udi Endelſen feit, ſaaſom: Counterfeit, forfeit, Surfeit, &c. item, Seignior, Seigniority, læs Koun-tør-fitt, Sin-jor, Sinn-jorr-it-i ꝛc.

Obſ. 1. I fremmede Ord, i Særdeleshed i egne Navne, maae diſſe Vocaler adſkilles i Stavelſerne, ſaaſom: Athe-iſt, Athe-iſm, De-iſt, De-ity, de-ify, Nere-ides, Phine-i, Poly-the-iſm, Seir, &c. item re-iterate, re-inſtal, pre-engage, here-in, howbe-it &c. Læs Æethiiſt, Dii-i-ti, ri-ejtør-reet, ꝛc.

** Atheiſt, udtales af mange Æe-thiſt.

Obſ. 2. Ei ſættes aldrig i Enden af noget Engelſk Ord; Men i ſteden for ſamme ay.

§. XXXV. Om Eo og Eou.

Eo kommer ſielden for i det Engelſke Sprog og har dog mange forſkjellige Udtaler, hvorfor man heller kortelig vil opregne de faa Ord i hvilke den forekommer; og viſe deres Udtale, end fylde Bogen med unyttige Regler.

I. Eo udtales ſom e i Danſken, udi Feoffée, Jéopardy, Géoffrey, Léopard, Yéoman, læs Feffii, Dſjeffri, Dſjeppørdi, Leppørdd, Jemmæn.

II. Eo udtales ſom ii udi Danſken, F. E. Féodary, féodal, Féoff, enféoff, Enféoffement, Péople, hvortil nogle henregner Yéoman, læs Fiidørri, Fiidæll, ꝛc.

III. Som

III. Som de Danſkes i udi Endelſerne cheon, og geon, ſaaſom: Trúncheon, Blóudgeon, Dúdgeon, Dúngeon, Gúdgeon, Pígeon, Stúrgeon, Súrgeon, Wídgeon, læs Tron-tſjinn, Blod-dſjinn.

IV. Som aa i Danſken, eller ſom det Engelſke Klare a §. XII. ſaaſom: Geómetry, Geórge, Geórgía, Geórgicks, læs Dſjaam-met-tri, Dſjaardſch, Dſjaar-dſjei-e, Dſjaar-dſjiks.

V. Som oo udi Geógraphy, geográphical, &c. af ſamme læs Dſjo-græffi, ꝛc.

Obſ. Eo er ingen Diphthongus; men maae ſkilles ad i Stavelſen udi Bé-or, Chaméle-on, Gíbe-on, Gíde-on, lé-onine, Méte-or, Pé-or, Phraſe-ólogy, pre-órdain, The-ólogy, The óry, &c. (hvortil, jeg holder for, man burde henregne Ge-ógraphy og Ge-ómetry, ſom begge er laante af det Greſke, og burde derfor følge deres Grund-Sprogs Stavelſe-Deeling,) læs Bi-ør, Gibbi-on, ꝛc.

Eou.

Eou kommer ikkun for udi Endelſen eous, og udtales ſom ſjo i Danſken, ſaaſom: Coúrteous, Courágeous, Górgeous, Hídeous, Náuſeous, Píteous, Plénteous, Righteous &c. læs Kort-ſjos, Korr-ee-dſjos, ꝛc.

Exc. Erróneous, læs Ørronjos.

§. XXXVI. Om Eu, Ew og Ewe.

☞ Eu i **Begyndelſen** og **Midten** af fremmede Ord, og ew i **Midten** og **Enden** af ægte Engelſke Ord, udtales ſom det **Engelſke** u, det er, enten ſom u eller iu i det Danſke Sprog.

I. Eu og Ew udtales ſom ju.

1. Naar den for ſig ſelv udgjør en Stavelſe, ſaaſom: Eúchariſt, eúchariſtical, Eúchymy. N. T. Eúcracy, N. T. Eudóxy, Fúgene, Eúlogy, Eúnuch, Eúnomy, N. T. Eúphony, Euphrátes, Euripides, Eúripus, Eúrithmy, N. T. Euróclydon.

Furóclydon, Eúropă, Eúrope, Ew, Ewer, &c. læs Ju-fær-riſt, Ju-fimmi, Ju-dſjiin, Ju, ꝛc.

*** Eúnuch, udtales af mange Evnuk.

2. Efter b, c, d, f, h, j, k, m, p, eller s, og det længere udi langtonede Stavelſer, end ellers ſaaſom: Aſkéw, Bews, Ceûta, N. P. eſchéw, Feûd, few, Féwel, Féverfew, Geúles, N. T. hew, hew'd, hewn, Jew, Jéweſs, Jéwry, Jéwel, Mews, mew'd, Mórphew, Néphew, Pew, Péw-ter, Séwet, Skew &c. læs Æs-ſkju, Bjus, Sju-te, Fjud, ꝛc.

Exc. Chew, Rheum, Rheúmatiſm, Séwer, læs tſjo, Ruum, Sjoor.

*** Chew, eſchew, udtales af mange tſjaa', istſjo.

NB. to ſew, ſhew, ſpew; med deres Derivat. &c. ſtrives rættere ſow, ſhow, ſpue, &c.

II. Eu og Ew udtales ſom u i Danſken:

Midt og i Enden af en Stavelſe efter d, l, n, r, t eller y, ſaaſom: Beſhréw, Blew, Bléwet, Brew, Bréwer, Bréwis, Crew, Créwel, Créwet, Clew, Cádew, Cúrlew, Deuce, Deúcalidónĭan, Deúteroſcópy, Deûteronómy, Dew, drew, embréw, flew, grew, grándeur, knew, Leúcomă, Leúcothoë, Leúctra, Léwis, lewd, Lewellin, Míldew, new, News, Newt, neúter, Pleúriſy, Plew, N. P. Pneúmatic, Reúben, Reúda, ſcrew, eller Skrew, Sínew, Stéward, Strew, Slew, ſnew, ſhrew, threw, Teútonic, tew, Yew, Zeúgma, N. T. Zeúxis. &c. Læs Biſjru, Blu, Bru, Kru, Dus, ꝛc.

Exc. ſhrewd, Shréwsbury, ſtrew, læs ſjroodd, ſjrosbørri, ſtro.

*** Bartholomew Fair, læs Ba'rtlimi fær.

Obſ. Eu, og Ew er ingen Diphthongi udi Al-phéus, Amadé-us, Bartime-us, Barthólomé-us, Mauſolé-um, re-û-nite, Rewárd, Se-wel, N. P. Tíme-us, Thádde-us, Zácche-us, &c. læs Aa'lfi-os, Emedii-os, Bærttimi-os, ꝛc.

Ewe

Kommer ikkun for i det Ord Ewe, et **Faar** *f. gen.* som nu omſtunder ſkrives Ew, læs ju.

§. XXXVII. Om Ey og Eye.

☞ Diphthongus Ey bruges ikkun, i ſteden for Ei, i Enden af ægte Engelſke Ord, og tales ud paa tvende Maader: nemlig enten ſom **ee**, eller ſom i udi Danſken.

Reg. I. Ey, **udtales ſom** ee.

Udi alle langtonede Stavelſer, ſaaſom: Bey, N. S. Convéy, Convéyance, Dey, N. S. Grey, Gréyhound, Héy-wood, Léyton, Obéy, Obéying, Prey, purvéy, Purvéyor, Survéy, Survéyor, they, tréy-poînt, N. T. Wey, Whey, &c. læs **Bee, Kon-vee, Dee, Gree, Hee-hvudd** ꝛc.

Exc. Eyles, N. P. Eylet-hole, hey-dey, Key og dets Derivat: læs **Æjls, Æjlet-hool, hej-de, Ki,** ꝛc.

Reg. II. Ey **udtales ſom** i.

Udi alle Fort-tonede Stavelſer, ſaaſom: A'bbey, A'lderney, A'lley, A'ngleſey, A'thelney, Attórney, Balcóney, Bárley, Béverley, Cáuſey, Chímney, Clúmſey, Cóckney, Cómfrey, Cóney, Dáventrey, Fówey, Gálley, Gárnſey, Guíney, Háckney, Hénley, Hóney, Húmphrey, Jérſey, Iöckey, Jöúrney, Kérſey, Kídney, Lámprey, Lángley, Líndſey, Línſey-Wólſey, Máſmſey, Márſhalſey, Médley, Móney, Mónkey, Mótley, Múrrey, O'ſweſtrey, O'tley, O'ulney, O'xey, Pálfrey, Párley, Párſley, Pómpey, Púlley, Pútney, Rámſey, Rómney, Stánley, Swánſey, Stükeley, Tálley, Tólſey, Túrkey, Túrnkey, Válley, Vólley, Whímſey, Winchélſey, Wólſey, Yáxley, og nogle faa fleere, meeſt egne Navne, læs Æbbi, Aa'l-dørni, Ælli, ꝛc.

NB. Fricaſſey, ſkrives rættere Fricaſſée.

Obſ.

Obl. Efter de nyeſte og bædſte Skribenteres Exempel, udelades E udi Fort-tonede Ord, og da udtales y, ſom et i efter Reglen om y §. XCV.

Triphthongus Eye

findes ikkun i det Ord Eye, et Øje, ſaavelſom de, der kommer af og er ſammenſatte med ſamme, og udtales ſom æj, eller ej, i det Danſke. F. E. Eye-lid, Eye-brow, Eyes, Eye-bright, to eye, eyed, eying, &c. læs Æj, Æj-lidd, Æjs, ꝛc.

§. XXXVIII. Om Eau.

☞ Triphthongus Eau, udtales ſom iu og findes ikkun i det eene Ord Beaúty, og de ſom kommer af, eller er ſammenſatte med ſamme, ſaaſom:

Beaúteous, beaútiful, beaútify, a Beaúty, &c. læs bjuti, bjut-ſjos, bjutifoll, ꝛc.

Obſ. Naar ellers denne Triphthongus forekommer i det Engelſke Sprog; Saa er Ordet Franſk, og beholder da eau ſin Franſke Udtale, nemlig ſom det Danſk o. F. E.

Beau, Beaux, eller Beau's, Beauchamp, Beauchief, Beaudeſert, Beaufort, Beauly, Beaumariſh, Beaumont, Beawdly i. e. Beau lieu, Bourdeaux, Citeau, Gergeau, Jet de eau, Landerneau, &c. læs Boo, Boos, ꝛc.

Exc. Prídeaux, læs Priddix.

** Beaúfort-Buíldings, læs Bjufort-Bildings.

§. XXXIX. Om F.

☞ Bogſtaven F har ſamme Udtale i det Engelſke ſom i det Danſke Sprog, nemlig haardere end V. F. E. Fan, Van, Life, Live, Reference, Reverence, &c. Læs Fænn, Vænn, Leif, Lejv, Reffərrens, Revvərrens.

Exc. Houſe-Wife, of, *Nota Genit.* Shérrif, læs Hosſiv, ov, Sjørriv.

Obſ. Udi ovennevnte Genitivi Kjende-Mærke of, naar det forekommer forved en Conſonant, udelades F aldeeles i Udtalen, efter den antagne Londonſke Vedtægt: Det ſamme ſkeer ogſaa udi Theatralſk Tale og Skrifter, F. Æ. Séven o' Clock, One o' his, a Friend o' mine &c.

§. XL. Om G i Almindelighed.

☞ Denne Bogſtavs oprindelig Lyd, baade efter det Brittiſke og Anglo-Sariſke Sprog, har været haard, forved enhver af Vocalerne, ligeſom i Danſken er brugelig. Men efter Normandiernes Antomſt til Stor-Brittanien, er den Franſke og ſibilerende Udtale af G forved e, i, og y, af dennem bleven indført. Dog haver Engellænderne ſaavidt naturaliſeret ſamme, ved at give den en haardere Udtale, nemlig ſom dſj, ſaa at ſamme nu falder de Franſke ligeſaa vanſkelige at udfore, ſom andre Nationer.

G har altſaa I.) en haard, II.) en blød Lyd.

Obſ. 1. G høres aldrig for m, eller n, i den ſamme Stavelſe, ſaaſom: A'pophthegm, Phlegm, eller flegm; arráign, Aſígnée, Boúlogne, Bólognă, benîgn, Bágnio, Cólogne, conſîgn, condîgn, Champágn, Champígnion, deign, Enſîgn, deſîgn, feign; (z) Gnar, Gnaſh, Gnat, Gnat-ſnáppers, gnaw, Gnávity, Gnátho, N. P. gnáthonize,

(z) Doctor Watts pag. 8. R. Brown p. 13. og nogle andre paaſtaaer, at man i Begyndelſen af Ord, i ſteden for G, bør lade høre en fin Aſpiration, hvilket jeg gjerne vil ſamtykke. See §. LIII.

nize, Gnóma, Gnómon, (aa) Gnóſticks, malîgn, Reign, reſîgn, Séignior, Séigniory, Sóvereign, og nogle ſaa fleere, læs Æppoſthem, flem, ærreen, ꝛc.

Exc. impúgn, oppúgn, repúgn, &c. af *pugn*, hvortil Herr Dyche pag. 84. og nogle andre føjer Lign-áloes, ſom de fleeſte andre intet vil viide af, læs impugn, oppugn, Lign-æloes ꝛc.

Obſ. 2. G ſkilles fra m og n udi Ag-náil, ag-nátion, ag nítion, Ag-nes, Ag-nus, ag-nómen, Benígnity, Cognátion, Cóg-niſance, Díg-nity, Enígma, Ig-noranee, Impug-nátion, mág-nify, Phlégmatic, Píg-my, prégnant, Síg-net, Síg-nify, Stíg-matize, &c. Læs Æggneel, ꝛc.

§. XLI. Det Haard-lydende G.

☞ Dette udtales baade for paa og i Enden af Ord ligeſom G for paa et Ord i det Danſke Sprog, og er noget blødere end K. F. E. Gid, Kid, bang, bank, &c. læs, Gidd, Kidd, bængg, bænk, ꝛc.

Reg. Det Haard-lydende G findes:

1. Forved a, o, u, l, r, ſaaſom: Gad, gain, Gãme, go, Gōad, Góddeſs, Good, Gōurd, Gown, Gun, Guîde, Guy, Glōbe, Gram, Vōgue, &c læs Gædd, geen, go, goun, gej, Doog, ꝛc.

Exc. Gaol, og Gaoler, ſom ſkrives rættere, Jail, Jailer, *item*, Oſtíglia, Seráglio, læs Dſjeel, Oſtilie, Sørreelio, ꝛc.

(aa) Om Gn, forpaa et Ord har Mag. Ludwig intet meldt, men pag. 45. 3. i midten (ſaaſom i Agnes &c.) udfører han det med nggn, ſom aldrig nogen Engellænder gjør, eller eengang kan forſtaae, naar han hører det af andre.

Obſ. 1. U ſættes ofte i mange Ord til at gjøre G **haardt**, men ſelv høres det ikke, **ſaaſom**: G*u*ard, G*u*eſt, g*u*ide, &c. See § LXXX.

Obſ 2. Mange ſkriver Ue efter G, udi følgende Ord A'pologue, Cátalogue, Colléague, Collógue, Décalogue, Díalogue, Diphthongue, Epilogue, Fatígue, Hague, Harángue, Intrígue, League, Plague, Prague, Prólogue, Prorógue, Rogue, Synagogue, Teague, Théologue, Tongue, og Vogue; da andre derimod ſkriver dem med G **aleene**; hvilken af Parterne der gjør rætteſt, lader jeg andre domme, og vil ikkun erindre, hvor **uriimeligt** det er, at ſkrive Ue efter G, i Enden af et Ord, under Forvending, derved at gjøre G **haardt**, da det **alligevel altid, uden Undtagelſe, er haardt i Enden af en Stavelſe, undtagen efter** D **aleene**. See neden til p. 56.

2. **I Enden** af en Stavelſe, **ſaaſom**: Bag, beg, Hog, Leg, Pig, Mug, ryg, Wig, Ang-, Long, Wing, &c. Saavelſom og, de heraf kommende; eller med diſſe ſammenſatte Ord, Bág-pípe, Bégger, Anger, Lápwing, &c. læs, **Bægg, Haagg, Lægg, Mogg, rigg, Huigg, Wngg, Bægg-Pejp, Wnggør**, 2c.

Exc. Naar der kommer et D forved G, da hører de begge til §. XLII. 3.

*** Pérwig, Stócking, læs **Perri-vigg, Stokkin.**

3. Naar noget af de Ord, under foreſtaaende Lem, **voxer i Enden** med ed, edſt, eſt, er, eth, ing &c. ged, gedſt, &c. **ſaaſom**: *Lóng*ed, *lóng*edſt, *lóng*eſt, *lóng*er, *lóng*eth, *Lóng*ing, &c. *Bégger*, *bégged*, *bégged*ſt, *bégg*eſt, *bégg*eth, *bégging*, &c. læs **Longidd, longedſt, longeſt, longør, longeth, Beggør, beggidd, beggedſt**, 2c.

Obſ Naar G ſtaaer i **Enden** af et Eenſtavelſes Ord, **næſt** efter en Vocal, ſaa **dobles** ſamme G, naar Ordet **voxer i Enden**; Men ikke naar ſaadant G har en Conſonant **næſt** foran; See næſt foregaaende Exempler.

4. For-

4. Forved e, i, og y, udi alle Ord, ſom er Nordiſke af Oprindelſe, paa hvilke jeg her vil levere en Liſte, for at forekomme Vildfarelſe hos dem, ſom i Etymologien er ubevandrede, ſaaſom: Altogéther, Anger, Auger, begét, begín, begírd, Brínger, *eth*, *Cónger-Eel, *Doge, *Eager, Fínger, forgíve, forgét, Geer, Geſs, Geeſe, geld, Gélding, Gélder-Roſe, gelt, géldable, Gild-Hall, get, Gew-gaws, Gíbberiſh, Gíbble-gábble, giddy, gybe, Gift, to gíve, Gíver, &c. af gíve; Gig, gíggle, Gíglet, gíld, Gílder-léather, Gills, Gílt-head, Gímlet, Gimp, gird, Gírder &c. af gird; Girl, Girth, gith, Gíttern, Gízzard, Húnger, Púnger, Mónger, Cheeſe-Mónger, Fiſh-Mónger, Iron-Mónger, News-Mónger, *méager, *Máuger, *Tyger, togéther, Tárget *Víneger, og maaſkee nogle faa fleere. Læs Aa'ltogetherhør, Enggør, Aa'ggør, bi-gett, bi-ginn, ꝛc. item, udi følgende Navne meeſt Nordiſke af Oprindelſe: F. E. Argyle, Aſgill, Cópenhágen, Gélderland, Gear, Géaring, Gent, Geſs, Gibs, Gíbbons, Gíbſon, Gíddens, Gífford, Gílbert, Gíldon, Gills, *Gillet*, Gílman, Gísby, Grónningen, Húngerford, Nímmegen, Ogilby, Séager, &c. Læs, A'rgeſl, Esgill, Kopenheegen, Geldørlændd, Giir, ꝛc.

Obſ. Om diſſe egne Navnes Udtale er mange Engellændere ſelv ikke eenige, efterdi nogle følger Regelen, andre derimod Undtagelſen: og heraf kommer det, at Hr. Brightland ſiger Gíllet ſkal udtales Gillit, Hr. Loughton, derimod Dſjillit.

5. Forved e, i, og y, udi alle Bibelſke Navne, og Greſke Ord, ſom umiddelbar fra Grekerne er laante, ſaaſom: Béthphagĕ, Exegétical, Géba, Gehénna, Geházi, Gedalíah, Gérſhom, Gennéſaret, Gérar, Gethſémanĕ, Gérizim, Gílboa, Gílgal, Gíbeon, Gídeon, Gíleăd, Gymnáſium, Gymnoſóphiſts, Gynecócracy, Heterogéneal, heterogénous, Homogéneal, homogénous, &c. læs Béthfagi, Exigii-tiKæll, Gii-be, ꝛc.

6. Naar gg findes ſamlede midt i et Ord, ſaaſom: Agger, Bégger, Bigger, Clógged, Húggens, Drúggiſt, &c. læs Aeggørr, Beggørr, Biggørr, ꝛc.

** Exággerate, Suggéſt, og deres Derivat: ſom nogle (bb) udtaler Exagdſjørreer, Soddſjeſt, ꝛc. holder jeg for at være en Misbrug og fordærved Udtale.

§. XLII. Det blød-tonede G.

☞ G udtales blødt og med Sibilation, ligeſom det Engelſke J, eller Dſj i Danſken, og det:

1. Forved e, i, y, og en *Apoſtrophus*, hvor e er udeluft, ſaaſom: Agent, Chárger, emérgent, exígent, Egypt. Gélly, Gem, Gémini, Génder, Geneálogy, Géneſis, Génius, géntile, géntle, Géntry, Geógraphy, Geo ge, Gérman, Géſture, Górget, Légerdemáin, &c. Agílity, Engin, Giant, gigántic, Ginger, gingle, Gin, Gypſie, légible, Légion, Léthargy, Religion, Virgin, Virginals, &c. Gee, Gérrard, Gérald, Gérvas, Gillian, Gillet, Gilly Flówer, Wáger, &c. Charg'd, chāng'd, revéng'd, &c. læs Æe-dſjent, Tſja'r-dſjør, imør-dſjent, Æ ri-dſjent, tſjeendſchdd, ri-vendſchdd, ꝛc.

Exc. De Ord, ſom findes §. XLI. 3. 4. og 5. item Gibbous, Gibbóſity, Gibbousneſs, &c. læs Gibbos, ꝛc.

2. Forved E finale, ſaaſom: Barge, Cage, Charge, Change, *Dirgĕ*, Gage, huge, large, Preſáge, Rage, Range, Réfuge, Serge, Wage, &c. læs Ba'rdſch, Keedſch, Tſja'rdſch, ꝛc.

3. Umiddelbar efter d i ſamme Stavelſe, ſaaſom: Acknówledge, Badge, Bridge, Judge, Ridge, trudge, &c. læs Æk-noi-lédſchh, Bædſchh, Bridſchh.

Obſ.

(bb) Lediard, pag. 125. Loughton, pag. 34.

Obſ. I ſlige Tilfælde behøver man ikke at ſkrive e finale i Enden, hvilket de nyere Rætſkrivere heller ikke bruger.

§. XLIII. Om Gh.

☞ Gh i de Nordiſke og Midlandiſke Engelſke Mund-Arter udtales ſom de Tydſkes ch, til hvilken Lyd den Londonſke Mund-Art ingen Bogſtaver har at betegne, men enten udtaler gh ſom et haardt G, uden ringeſte Aſpiration, eller fortier det aldeeles.

Reg. Gh findes:

1. Forpaa en Stavelſe, og udtales ſom g i Danſken, f. E. Ghérkins, Gheſs, to gheſs, Gheus, Ghíttar, eller Ghíttern, Ghízzard, Ghoſt, ghóſtly, læs Gørkinn, Geſs, ꝛc.

NB. Gheſs, at giætte, ſkrives og Gueſs; men Udtalen er den ſamme.

2. Midt i en Stavelſe, og gjør der altid et foregaaende ai, au, ei, i, ou, u, langt, ligeſom E finale, men ſelv udtales det ikke, ſaaſom, affrîght, alîght, bought, blîght, brîght, brought, caught, Dáughter, Delîght, Drought, Eight, fought, Fîght, Flîght, fraught, freight, frîght, Heîght, Knîght, Lîght, Mîght, naught, Nîght, Nought, Ought, Plîght, Rîght, Sîght, Sleîght, ſought, Sprîght, Straight, Streight, taught, Thought, tîght, Wîght, Wrought, Wrîght, og nogle faa fleere med deres Derivata og Compoſita, læs æffreſt, ælleſt, baa't, ꝛc.

Exc. Draught, og Draughts, læs Dra'ft, Dra'fts.

*** Drought, Height, udtales af mange Drouth, Heſth.

3. I Enden af en Stavelſe forlænger det iligemaade den foregaaende Vocal, eller Diphthongus, men bliver

ſelv ikke udtalt, ſaaſom: Bough, Dōugh, Dōughty, ha'ughty, hîgh, Hugh, Leigh, Lóughton, nîgh, Néigh-bour, Plough, Rîgh-teous, Sîgh, Sláughter, Slough, Thîgh, thóugh, throúgh, Uſquebáugh, Vaúgh-an, Wéigh-ty, og nogle ſaa fleere, læs Bou, Doo, Douti, Haa'ti, ꝛc.

Exc. Chough, N. S. Cough, enoúgh, Gough, N. P. Hough, Laugh, Láughter, Láughing, rough, tough, Trough, hvor gh udtales ſom f, og kunde ogſaa gandſke uformærkt ſkrives med ph, læs Tſjof, Kaa'f, inof, ꝛc.

*** Sigh, og alle deraf kommende Ord udtales Sejth, ꝛc.

Obſ. Plough, Leigh, though og through, ſkrives ogſaa i Almindelighed Plow, Lee, tho', thorow eller thro'.

§. XLIV. Om H.

☞ Denne Bogſtav, i hvorvel den af Engellænderne kaldes Ertſch, kommer i Lyden overeens med den Danſke Bogſtav, ſom ſvarer til ſamme Figur. Dens Nytte er ikkun at ſkærpe, eller aſpirere den Bogſtav, ſom den føjes til, ſaaſom: Has, Helm, his, hótter, Hus &c. ſom ellers vilde være As, Elm, is, Otter, us, &c.

Obſ. H høres ikke:

1. Efter G eller R, ſaaſom: Ghefs, Ghoſt, &c. Catárrh, Myrrh, Rhápſody, Rhéniſh, Rhétoric, Rheum, Rhine, Rhínoceros, Rhomb, Rhyme, &c. læs Geſs, Kættar, Mørr, Kæpſodi, ꝛc.

2. Efter A og O i Enden af Hebraiſke Ord, ſaaſom: Benaíah, Jehóvah, Iſaíah, Meſſíah, Nóah, Shiloh, &c. Bi-neje, Oſſihove, Jsſee-e, ꝛc. item i Sirrah, læs Sorre.

3. Udi følgende Ord, nemlig: Ah! Aſthma, exhórt, Fórehead,

Fórehead, Herb, Hérbage, Heir, Héireſs, Hérmit, Hóneſty, hóneſt, Hónour, hónourable, Hóſpital, Hóſtile, Hóſtler, Hour, Húmble, Húmílity, Húmour, Húmphrey, Hyſſop, John, Lánthorn, Oh! Thómas, Thoulón, &c. tilligemed de Ord, ſom kommer deraf, ſaaſom: Cohéir, diſhóneſt, diſhónour, hourly, humourous, Humiliátion &c. læs A! Eſtme, exort, ꝛc.

*** Herb, en **Urt**, udtales af mange **Jørb**.

*** Hiérom, Hierúſalem, læs **Dſjir-om, Dſjiruſelem.**

§. XLV. Om I i Almindelighed.

☞ Vocalen I kaldes **overalt** af Engellænderne **ej**; Men ſamme Lyd findes næppe i **tredie** Deelen af de Ord, ſom ſkrives med denne Figur. For Accurateſſes Skyld maae man derfor deele denne Vocals Udtale i **fire** Hoved-Deele og kalde dem I. det **korte** i, II. det **lange** i, III. det **brede** i, og IV. det **Spæd-tonede** i.

Obſ. 1. Det jeg her kalder det **brede** I, har hidindtil af alle været kaldet det **lange** I, men da det af ſamme Aarſag ſom jeg anførte ved Vocalen E §. XXVI. 1. og 2. ikke kan kaldes med dette Navn, haaber jeg, at ingen ſkal ſiøde ſig over min ny Navngivelſe.

Obſ. 2. Vocalen I maae aldrig blandes, eller confunderes med J, thi i Engelſken har denne ſidſte Figur en gandſke anden Udtale. See neden til §. LII.

§. XLVI. Det lange I,

☞ kommer ikkun ſjelden for i det **Engelſke** Sprog, fordi dets Lyd, ſom er **ii** i Danſken, gemeen-

gemeenlig tilkjendegives med det **lange E**, §. XXVIII. eller Ie, §. L.

Reg. **Det lange I** findes

Forved e finale udi følgende Ord: Brigantine, Brie, Caprice, Cápuchine, Ceshirer, casshire, casshiring, *carine, Chágrine, Fáscine, Fatigue, Frize, Frontire, *gentile, Intrigue, Machine, Magazine, marine, Marines, mázarine, *Oblige*, pique, Quárantine, repique, Ratine, Shire, *Tire, og maaskee nogle faa flere; læs **Briggæntiin, Brii, Kæppriiss, Kæppjussiin, Kæsch sjiir**, &c.

NB. Man finder ogsaa dem, som skriver de **fleeste** af oven anførte Ord med ee. Hvilket og **altid** burde skee i de Ord, som der staaer dette Tegn (*) over.

Iblant disse regner Hr. KIRKBY pag. 4. §. 9. de tvende Ord Mátins, og Viólin, hvilket maae være en Vildfarelse, eftersom de af alle **Rættalere** udtales: **Mættins**, og **Vejolinn**.

NB. Oblige, udtales rætteſt O-blejdsch.

§. XLVII. Det korte I.

☞ Lyder imellem **E** og **J** udi **Dansken**, dog nærmest til **J**, med hvilken Bogstav de **Tydsk-Engelske** Sprog-Kyndige plejer at betegne den.

Reg. **Det korte I kommer for:**

1. Naar den gaaer **forved en enkelt** Consonant, **saasom**: if, in, is, it, Bid, did, Fig, him, Tin, his, clip, sit, &c. læs **if, inn, is, itt, Bibb, didd, figg, himm**, &c.

Exc. De Ord, som har et R **næst efter** I, udi samme Stavelse. See §. XLIX.

2. Udi Ord, som **begyndes** med, eller **kommer af** noget af de forige Ord, **saasom**: Inabílity, imbárk, Isue,

Iſſue, Sitting, bidding, Figment, Trimming, Tinder, Hiſtory, Clipper, hitting, &c. læs **Jnæbbilliti, imba'rk, Jssju, Sitting,** ꝛc.

3. **Forved alle dobelte** Conſonanter; (**undtagen** gh, gn, ld, og nd, i eet Ord) **enten de første staaer i een Stavelſe sammen,** eller **hver i sin,** saaſom: Bitten, ridden, Rich, Sick, chidden, Strict, Ridge, ſtiff, Gift, Milk, Bill, Film, Kiln, Filp, Hilt, Limb, limn, trims, Prince, pinch, ſing, Smitten, Stricken, Written, Wink, Hint, Pitch, hiſs'd, Swith, briſk, Wiſp, Kiſs, Wriſt, fit, Pith, ſtric-ter, Rid-ges, ſtif-feſt, Mil-king, Pil-let, Hil-ted, Lim-ber, Lim-ner &c. læs **Ritſchh, Siff, Strift,** ꝛc. **Strikk tørr, Ridd dsjes, Limm-nørr,** ꝛc.

Exc. Antichriſt, Chriſt, climb, indict, Indictment, ninth, Pint, Tith, whilſt, læs **Jntrikkrejſt, Klejm, indejt, nejnth, Pejnt, Tejth, Huejlſt.**

NB. to tith, to writh, ſkrives **rættere** tithe, writhe.

4. **Forved en enkelt** Conſonant **midt i et Ord, der** lyder ſom den var **dobelt,** saaſom, *Biſhop, Chiſel, City, Civet, Civil, Critic, driven, Figure, Finiſh, I'mage, Lily, Limit, Lizard, &c.* læs **Bisch-sjopp, Tschiss-sell, Sitt-ti,** ꝛc.

*** hither, thither, læs **heddør, theddør.**

*** Arithmetic, Methridate, læs **Jrreth-metikk, Methridæt.**

5. **Naar den kommer forved tvende** Conſonanter **af ſamme Navn,** ſom ſamles **midt i et Ord,** saaſom: Bib-ber, bit-ten, brit-tle, chil-ly, &c. læs **Bibbørr, Bittinn** ꝛc.

6. **Naar den ender,** eller **for ſig ſelv udgjør en Toneløs Stavelſe, saaſom:** A'bſti-nence, A'cci-dence, A'liment, A'mi-ty, A'pri-cock, beaúti-fy, bóunti-ful, Cábi-net, dámni-fy, dé i ty, émi-nent, énvi-ous, Fálſi-ty, fili-al, Gári-ſon, Gráti-tude, Héri-tage, Hóli-neſs, I'di-om, Idi-ot, jóvi-al, Lá-i-ty, légi-ble, léni-ty, máni-feſt, médi-tate,

di-tate, &c. læs, Æbſtinens, Æff-ſidens, Æe-liment, Æe-miti, Æe-pri-koff, ꝛc.

7. Forved R, naar ſamme ir bemærker, det ſamme ſom in, ſaaſom: irrádiate, irrátional, irreconcíleable, irréfragable, irrefútable, irrégular, &c. læs irree-di-æt, irree-ſjo-nel, irri-kon-ſeſl-ebil, ꝛc.

8. Forved e finale udi Toneløſe Stavelſer, ſaaſom: Accómplice, Artifice, áctive, (og alle de øvrige, ſom kommer af Latinen, og endes paa ive) ágile, ániſe, *áppetite*, benefice, cóppice, *Cóncubine*, Compóſite, Claudéſtine, Crócodile, Cámphire, Cóntrite, Dícipline, detérmine, Dóctrine, Engine, exámine, éxquiſite, *éxile*, Edifice, fértile, féminine, Géntile, génuine, Hypocrite, imágine, ínfinite, indéfinite, léttice, láttice, léntile, Málice, Máſculine, Médicine, Mórtiſe, nótice, nóvice, óffice, órifice, órigine, ópoſite, Práctice, Précipice, préjudice, 'Préntice, púerile, prómiſe, púmice, pérquiſite, Réptile, réſpite, réquiſite, ſérvile, Sérvice, Sólſtice, Súbtile, Sódomite, Sámphire, Sápphire, Súrplice, Tréatiſe, Tríandiſe, Vérmine, Vólatile, Unite, N. S. Urine, &c. læs Æff-kom-plijs, Artifijs, Æfktivv, Ædd-ſchil, Ænnis, ꝛc.

NB. Ovenſtaaende Exempler kan anſees ſom Undtagelſer fra §. XLVIII. 1.

§. XLVIII. Det brede I.

☞ Det brede I, eller, ſom det urigtig kaldes af andre, det lange Engelſke I, har en Mellem-Lyd af æj, ej og øj, og kan ikke ſiges at være egentlig nogen af dem aleene, dog hver af dem for ſit Bogſtav og efter det Tonehold, ſom Stavelſen, det ſtaaer udi, tilkommer. Thi naar Stavelſen er langtoned, lyder det nærmeſt til æj, naar

naar den er korttoned, nærmeſt til ej, og forved R, i ſamme Stavelſe, horer man ligeſt ēj.

Reg. Det brede I findes:

1. Forved E finale og det:

i.) Umiddelbar, ſaaſom: Crie, Die, hie, lie, Pie, Skie, tie, allîe, denîe ſignifîe, &c. læs, Krej, Dej, hej, lej, Pej, ꝛc.

Obſ. De nyeſte Rætſkrivere bruger hellere y i Enden af Ord, end ie, ſaaſom: Cry, Dy, ly, &c. men Udtalen bliver den ſamme. See §. XCIII.

ij.) Naar der kommer en Conſonant imellem I og E finale, ſaaſom: cîte, dîne, fîve, hîde, Ice, Lîfe, mîne, pîle, quîre, rîſe, Sîre, Time, Vîce, Wîle, &c. admîre, recîte, inclîne, defîre, abîde, intîce, alîve, undermîne, Compîle, requîre, arîſe, &c. læs Sæjt, Dæjn, fæjv, hæjdd, Æjſs, Læjf, ꝛc. Ædd-mæjr, ondør-mæjn, Komm-pæjl, ri-fvæjr, ꝛc.

Exc. Give, live, læs Givv, livv, og de Ord ſom kommer af diſſe; Saa og de Ord, ſom findes anførte. §. XLVII. 8. item Shire &c. §. XLVI.

*** Five pence, læs Fippenſs.

iij.) Udi alle bibelſke og greſke Navne, ſom bemerker en Slægt- eller Landsmandſkab, og endes paa ite, ſaaſom: Adamîte, Ammonîte, Amorîte, Archîte, Bénjamîte, Báchrîtes, Cánaanîte, Catámîte, Dánîte, Erîtes, Elimîte, Edómîte, Ephraimîte, Gádîte, Gúnîtes, Hittîte, Hivîte, Iſraelîte, *Jéſuite*, Kénîte, Kórathîte, Mádianîtes, Móabîte, Perizzîte, Reúbenîte, Sinîte, Sódomîte, Shéchemîte, Zémarîte, Zéphonîtes, &c.

*** Jeſuite udtales af mange Djjesŭ-it.

iiij.) I de Ord, ſom endes paa ine, helſt de, ſom er af Oprindelſe latinſke, ſaaſom: Adamántîne, adúlterîne, Alpîne, Avéntîne, Báladîne, Cárolîne, Célandîne, Céleſtine,

ſtîne, Conſtantîne, Divîne, E'glantîne, *féminîne*, Florentîne, Giraldîne, *génuîne*, Háberdîne, léonîne, Libertîne, *Máſculîne*, Máladîne, opîne, Pálatîne, Páleſtîne, Perigrîne, Priſtîne, Sáladîne, ſécundîne, ſérpentîne, ſupîne, Terebinthîne, Tranſalpîne, Túrpentîne, Válentîne &c. læs Edde-mænn-tejn, ædd-doll-tør-ejn, Aa'i-pejn, Kærro-tejn, ꝛc.

Exc. De Ord §. LXVII. 8.

v.) Udi Verbis, og Verbalibus, ſom endes paa iſe eller ize, og enten kommer af Greſken eller er gjorte til Efterfølgelſe efter den greſke Endelſe ίζειν, ſaaſom: Advertîze, aggrandîze, allegorîze, ánalîze, ánatomîze, anáthematîze, apologîze, apoſtatîze, aſſîze, áuthorîze, Cátechîze, Cáuterîze, circum-cîze, enfránchîze, énterprîze, éxercîſe, epitomîze, idolatrîze, Mérchandîſe, náturalîze, pátronîze, ſpiritualîze, Stigmatîze, ſympathîze, témporîze, tyrranîze, Wántonîze, &c. læs Edd-vør-tejs, æg-grænn-dejs, æligourejs, ꝛc.

Obſ. Det rætteſte var, at ſkrive Verba med ize og Verbalia med iſe.

2. Forved gh, ght, og gn, udi ſamme Stavelſe, ſaaſom: High, Night, Sign, &c. læs Hæj, Næjt, Sæjn. De øvrige Exempler ſees §. XLIII. 2.

3. Forved ld og nd, i ſamme Stavelſe, ſaaſom: Chîld, mîld, wîld, behînd, bînd, blînd, ſînd, grînd, Hînd, Kînd, Mînd, Rînd, Wînd, &c. læs Bi-hejndd, Tſjejldd, mejldd, bæjndd, blæjndd, ꝛc.

Exc. bŭild, gŭild, Wĭnd-Mill, Wĭndlaſs, Wĭndſor, reſcĭnd. &c. læs Bildd, gildd, Huindd-mill, riſindd.

*** Wind, windy, udtales af mange Huindd, Huindi.

4. Naar den for ſig ſelv udgjør en Stavelſe, ſaaſom: I, I-conium, î-cy, Idéa, I-déntity, î-dle, I-dol, I-duméa, I-ris,

I-ris, I-ron, î-rónical, I-ſaac, I-ſinglaſs, I-turea, I-vory, I-vy, re-î-terate, &c. læs Æj, Æj-dii-e, Æi-denn-titi, ꝛc.

Exc. Naar der følger en Toneløs Vocal efter, ſaaſom: O'-dĭ-um, læs Oo-diom, ꝛc.

5. I Enden af alle ægte Latinſke Stavelſer, ſom og fremmede egne Navne, ſaaſom: audî-vî, dî-cî, î-tem, Le-vî, mî-hî, Naomî, Nere î-des, nî-ſî, Omrî, Periſcî-î, Philippî, Phine-î, prî-us, quî, Rabbî, tî-bî, Tî-tus, &c. læs aa'dej-vej, Dæj-ſej, æj-temm, Lii-vej, ꝛc.

*** Certiorari, Niſi prius, udtales af mange Seß-ſør-ree-ro, Æj-ſi-prej-ſi.

Obſ. Mange Latinſke og fremmede Navne dobler efter Hoved-Reglen pag. 6. Obſ. 2. een imellem tvende Vocaler ſtaaende Conſonant, ſaaledes at Vocalen forkortes i Udtalen, ſaaſom, Italy, Nicolas, &c. læs Jt-tæ-li, Nik-kolæs, ꝛc. for at finde ſig deri, maae man vide, hvad Længde ſaadan Stavelſe har i ſit Original-Sprog. Thi omendſkiønt Accenten tit forflyttes i de laante Ord, ſaa bliver dog den Vocal lang, ſom har været lang i ſit oprindelige Sprog, ſaaſom: Abî-ézar, Abî-léna, Admî-rátion, Dî-abólical, Dî-ágonal, Dî-ámeter, Dî-ána, Dî-ápaſon, Dî-ógenes, Dî-onyſĭus, Expî-rátĭon, Hî-erapolis, Inſpî-rátĭon, lî-cĕntĭous, Lî-thuánĭa, Nî-cánor, Nî-colaitans, Nî-cópolis, Sî-léſĭa, Tî-bérĭus, Tîmóthĕus, Trî-búnal, trî-énnĭal, Vî-énna, Vî-olátĭon, Vî-téllus, Vî-vácity, Zî-dónĭans, og andre ſaadane ſteere, læs Æ-bej-iiſør, Æbeil-lii-ne, Æd-møj-ree-tſjon, ꝛc.

6. Naar den ender en langtoned Stavelſe, ſaaſom: Anxĭ-ĕty, Bí-ble, Bí-as, brí-ny, Chí-na, Cí-pher, Dí-al, Dí-adem, fí-nite, Gíant, Impí-ĕty, Lí-ar, Mí-ter, Ni-as, Orví-ĕtan, Pí-azza, Quí-et, Rí-ot, Socĭĕty, Theſſalonica, Vírágo, Zephaní-ah, &c. læs Bæj-bil, Bræj-ni, Sæjſørr, Dæj-e-demm, ꝛc.

Exc. Chĭna-Orange, Chĭna-Ware, &c. hvor Chĭna bruges ſom et Adjectivum, læs Tſjee-ni-Aarindſch, ꝛc.

*** Díamond, Pî-ázza, Sóuldier, udtales Dæj-monn eller Dæj-mænt, Pii-eetſch, So-dſjørr.

7. Udi Endelſerne fie, og plie, ſaaſom: applîe, complîe, ámplifie, &c. læs æp-plæj, kom-plæj, æmplifæj, ꝛc.

Obſ. Diſſe ſkrives nu omſtunder meeſt med y, apply &c. See neden til §. XCV.

8. Saa og udi følgende Ord, ſom ikke lader ſig bringe under noget af de 7 forige Lemer, nemlig: A'ntichriſt, Biſſextîle, Chriſt, clîmb, Cóckatrîce, Déntifrîce, E'xîle, Frátricîde, Indîctment, indict, Infántîle, Júvenîle, îſle, îſlet, îſland, îrland, mátricîde, nînth, Páradîſe, eller Páradîce, Paſtîme, Párracîde, Pînt, Régicîde, Sácrifîce, Sáphîre, Tîth, *Virile*, Vîſcount, Vîſcounteſs, Whîſtle, Wrîth, og nogle faa fleere, læs Æn-ti-Kriſt, Biſſex-teſl, Klejm, ꝛc.

Obſ. Vocalen I, naar den ſtaaer i et Ord forved en Apoſtrophus, beholder den ſamme Udtale, ſom den ſkulde haft, naar de Bogſtave, ſom ved Apoſtrophen betegnes at være udelukte, var blevne udtrykte, ſaaſom: I'd, I'll, rîm'd, grĭn'd, &c. læs Æjd, ejl, rejmdd, grindd, ſom ellers ſkrives I *would*, I *will*, rí-med, grin*ned*, &c.

§. XLIX. Det ſpæd-tonede I.

☞ Findes ikke uden forved R, og lyder imellem o og det klare ø i Danſken, ſaaſom:

Beſtír, Bird, Birth, chirp, Círcle, Círcuit, confírm, Dirt, Elíxir, Fir-Tree, Fírkin, firm, Fírmament, Firſt, Flirt, Girth, infírm, Kirk, Liricoſáncy, Míracle, Mírrour, Mirth, Nádir, Stírrop, Shirt, Shirk, Sir, Sirname, Sírrup, Skirt, Skírmiſh, ſmirk, Spirt, Squirt, Squírrel,

Squírrel, Stir, third, Thirſt, Vírgin, Vírginals, Whírlpool, &c. læs **Bi-ſtørr, Børdd, Børthh, Tſſørpp, Sør-fel**, ꝛc.

*** Girl, Sirrah, læs **Gørl, Sør-re.**

Obſ. 1. Naar der kommer E finale efter R, da hører begge hen til §. XLVIII.

Obſ. Gen. Jntet ægte Engelſk Ord, [uden pronom. perſon. I,] endes paa I, men i dets ſted ſkrives y. See §. XCIII.

Obſ. 2. Vocalen I udtales ikke udi følgende Ord, nemlig: Allégiance, Búſineſs, Chárriot, Dániel, Ezéchiel, Légion, Médicine, Ordinary, Région, Régiment, Religion, Sacrilégious, Sálisbury, Spániel, Vénison, læs **Ellindſch-ænſs, Bisniß, Tſſær-rott, Dæn-nell, Jſſi-fell, Lii-dſſjønn, Medd-ſinn, Aar-nørri, Riidſſjønn, Ridſch-ment, Ri-lidſchon, Sekri-liid-ſjos, Sa'ls-bør-ri, Spæn-nell, Ven-ſjønn**, ꝛc.

Obſ. 3. Udi de tonesløſe Endelſer ial, iel, ian, ien, iar, ier, ion, iour, ious, ium, og des-lige, udtales I ſom j eller ſi, ſaaſom: Celéſtial, Dániel, Patríçian, A'ncient, Billiard, Cóllier, O'nion, Wárriour, várious, O'dium, &c. læs **Sel-leſt-jell, Dænn-jell, Patriſchjænn, Bill-jæ'rdd, Kaall-jørr, On-jønn, Huaarr-jørr, vee-rjøs Odd-jom**, ꝛc. Dog finder man dem, ſom vil hellere udtaler Vocalen I udi diſſe Ord, med det reene og forte I §. XLVI.

§. L. Om Ie.

☞ Denne Diphthongus findes ikkun midt i et Ord og lyder ſom ii i det Danſke, eller ie i det Tydſke Sprog. (cc)

(cc) Ie er ikke, ſom Herr P. Bödiker pag. 7. meener, en blot Tydſk, men og en væſentlig Diphthongus

F. E. Atchīeve, Atchīevement, Belīef, belīeve, beſiege, Bīer, Brīef, Caſhīer, Caſhīerer, Chīef, Cīeling, Field, Fīend, *Friend*, (dd) Frontīer, Grīef, Grīevance, grīeve, grīevous, līef, Līege, Mūltīer, Pīeçe, Pīedmont, Pīerçe, Prīeſt, Relīef, relīeve, Reprīef, reprīeve, Sīege, Shrīek, ſhrīeve, Shīeld, Thīef, thīeve, Thīevery, Yīeld, læs Æt-tſjiiv-ment, Bi-liif, bi-liiv, biſiidſch, ꝛc.

Exc. Hándkerchief, -cher, Míſchief, Orgies, Sieve, læs Hænd-Kit-ſjørr, Mis-tſjiff, Aar-dſjis, Sivv.

NB. Armie, Bódie, cárrie, &c. hvor ie misbruges i ſieden for Y, og lyder ſom i, læs Ar-mi, Bod-di ꝛc.

*** Friend, udtales Frindd, og Frendd.

Obſ. I fremmede Ord, i Særdeleshed i egne Navne, maae ie ſkilles ad i Udtalen, ſaaſom: Audi-ence, Clí-ent, O'ri-ent, quí-et, Scí-ence, Pí-ety, &c. Abiézar, Eli-ézar, &c. *item* udi, dí-ed, dí-eth, Dí-et, &c. læs Fiæj-ent, Oo-ri-ent, ꝛc.

§. LI. Om *Triphthongis* Ieu, og Iew,

Diſſe findes ikkun i følgende faa Ord, og dem ſom kommer af ſamme, med næſten ligeſaa mange adſkillige Udtaler: F. E. Lieu, læs Luu, adieu, læs ædd-ju, Lieutenant, læs Lif-ten-nænt, Monſieur, læs Moun-ſiir, view, læs vju, viewed, læs vju-edd, Re-view, læs Ri-vju, ꝛc. af view.

§. LII.

---

i det Engelſke Sprog, ſom nokſom kan ſees af dette Lems Exempler.

(dd) Hr. Dyche har taget fejl, naar han pag. 97. ſiger "at ie forved tvende Conſonanter lyder ſom ĕ, (eller mit brede E,) ſaaſom: Friend, friendly"; Thi Fiend, Field, Yield, &c. viſer hans Satſes Urigtighed.

§. LII. Om *Consonanten* J.

☞ Denne Bogstav kaldes af **Engellænderne** **Dsje** eller **Dsjodd**, og kjendes fra Vocalen I ved den Hale, som denne, anderledes end I, skrives med. Den har altid **een** og den samme Lyd, nemlig som **Dsj** for alle Vocaler.

F. E. Jar, Jail, Jésse, Jéalous, Jeer, Jéopard, Jew, Jil, Job, Johanna, Join, Jóurny, Jowl, Joy, Júly, Juice, &c. læs **Dsja'r**, **Dsjeel**, &c.

Obs. 1. Denne Bogstav kan man aldrig sætte **midt** i en Stavelse, ikke heller **forved** en Consonant (som Hr. SCHOTTELIUS p. 213. rigtig anmerker) uden at begaae en Fejl.

Obs. 2. Den **Danske** og **Tydske** Læser, maae tage sig vel i agt, at de **ikke** confundere denne Bogstavs **Udtale** med det **Engelske** ch, thi derved bliver Bemerkelsen tvetydig udi alle de Ord, som begyndes med ch, g og j. F. E. Chin, Gin, eller Jin, &c. læs **Tsjinn**, **Dsjinn**.

Obs. 3. Hvo som skriver Engelske Breve &c. maae aldrig slaae Streeg over deres I, da det derved gjøres til et **J** eller J (dschi.)

§. LIII. Om K.

☞ K lyder i det **Engelske**, hvor det maae **høres**, ligesom i det **Danske** Sprog.

Obs. 1. Det maae **ikke** skrives forved andre Bogstave, i den samme Stavelse, end, e, i, og n; ellers skriver man **altid** for ved alle andre Bogstave, i steden for K et C.

Exc. Kaw, og Kay, som dog skrives af andre caw, og key, eller *Quey*.

Obs. 2. Den læses **aldrig** forved N, i den samme Sta-

velſe, ſom i Danſk er brugelig, (ee) ſaaſom: *K*nack, *k*nock, *K*nag, *K*nap-Sack, *K*nave, *K*nead, *K*nee, *K*neel, *K*new, *K*nick-Knack, *K*nife, *Kn*ſ*gh*t, *K*nit, *K*nob, *K*nocl, *K*now, Knop, *K*not, *Kn*ô*w*ledge, *K*nûckle, *K*nur, &c. ſom kommer af noget af diſſe, læs Nækk, Naakk, Nægg, Nejf, ꝛc.

Obſ. 3. Det ſynes unyttigt at ſkrive C forved K i Enden af en Stavelſe, hvorfor det og af de nyeſte Skribentere udelades, i alle de Ord, ſom kommer af fremmede Sprog. F. Ex. Antic, Céltic, Públic, &c.

Obſ. 4. Naar K ſtaaer i Enden af en kort-toned Stavelſe efter en Vocal, tager den C forved ſig, men naar Vocalen er lang, eller dobelt, eller har en Conſonant efter ſig, da ſættes ikkun K aleene, ſaaſom: lack, look, bank, ba*l*k, Bark, &c.

§. LIV. Om L.

☞ L udtales ligeſom det Danſke L, hvorhos dog maae i agt tages, at L, i daglig Tale, og Skrifter af det Slags, udelades udi følgende Ord: cou*l*d, ſhou*l*d, og wou*l*d, ſom ſkrives co*u*'d, ſho*u*'d, wo*u*'d, og udtales kudd, ſjudd, hvudd.

2. L udelades, dog ikkun i daglig Tale, udi følgende Ord, a*l*moſt, A*l*mon*d*, A*l*ms, Bâ*l*k, Bâ*l*king, Ba*l*m, Briſto*l*,

(ee) Der findes de, ſom paaſtaaer, at man i ſteden for K bør lade høre en liden Aſpiration; hvilket jeg og gjerne vil tilſtaae; Men derimod ikke kan underſkrive Mag. Ludwigs Meening, ſom pag. 61 vil, at man ſkulde udtrykke det med tn; Først efterſom tn ikke kan udtales forpaa nogen Stavelſe, og dernæſt efterdi t aldrig kan tillægges nogen Aſpiration.

Briſtol, (ff) Calf, Câlk, Calm, Calves, Châldron, Châlk, Châlk'd, Choîdmondley, Fâlchion, Fâlcon, Fauſt, Fōlk, half, Hâlm, Hâlſer, Hâlter, Halves, Hólborn, Hōlm, Líncoln, Mâlkin, Malmſey, Nórfolk, Palm, Pſalm, Quâlm, Rālf, Sálmon, Sálvage, Sâlve Shâlm, Sólder, Soûldier, Stâlk, Súffolk, Tâlk, tâlkative; Vault, Wâlk, Wâlker, Wâlter, og i nogle faa fleere, ſom jeg ikke kan huſke, læs **Æ-moſt, a'-monn, a'ms, Baa'f,** ꝛc.

** Cólonel, en **Oberſt,** og Halfpennyworth, for 1 ß Dands af noget, hvad det er, læs **Korr-næll, hee-porbh.**

§. LV. Om M.

☞ **Bogſtaven M har ſamme Udtale i det Engelſke, ſom i det Danſke Sprog.**

Exc. I Accompt, comptroll, og alle deraf kommende Ord, udtales m ſom n, og ſkrives af de bædſte Rætſkrivere, Acco'unt, contrōl, læs **Æk-fount, Fontrool.**

§. LVI. Om N.

☞ **N har og den ſamme Lyd i begge Sprogene: Dog hores den ikke i det Engelſke:**

1. I **Enden** af et Ord, **næſt efter** m, **ſaaſom:** A'utumn, Cólumn, condémn, con-témn, damn, Hymn, limn, ſólemn, Vólumn, &c. **læs Aat-tomm, Kollomm, Faann-demm,** ꝛc.

Obſ. Naar Ordet **voxer** i Enden, ſkilles diſſe 2de Conſonanter ad i Stavelſen, ſaa at N ikke meere er ſtumt, ſaaſom: Dam-nátion &c.

(ff) Briſtol ſkrives rættere Briſtow, baade fordi det fordum er blevet ſkrevet ſaaledes; og i Følge af dets Oprindelſe, da det udi det Anglo-Saxiſke Sprog, har hedt Bright-ſtow, ſom betyder et **Klar-ſkinnede** eller **glimrende Sted.**

2. Udi følgende Ord Kil», og dem, som er sammensatte med samme: F. E. Brick-Kil», Lîme-Kil», &c. Góver»ment, læs Kil, Gov-vør-ment.

*** Chimney, en Skorsteen, læs Tsjim-li.

§. LVII. Om O i Almindelighed.

☞ Denne er af alle de Engelske Vocaler den vanskeligste at bringe under faste Regler. Den har ikke mindre end sex slags Udtale, hvorfor den kan deeles i sex Classer, hvilke jeg til Læserens Lættelse vil kalde I. det lange O, II. det korte O, III. det brede O, IV. det blandede O, V. det udarkede O, og VI. det spædtonede O.

Obs. Det samme, som forhen, pag. 29. og 59. er sagt om det brede E og I, maae og erindres om det brede O.

§. LVIII. Det lange O,

☞ Det lange O lyder som det dobelte lukte O i det Danske (saasom i det Ord Stool) eller oh i det Tydske Sprog.

Reg. Det lange O forekommer:

1. Forved E finale og det,

i.) Enten umiddelbar, saasom: Dõe, Fõe, Rõe, Slõe, Tõe, &c. læs Doo, Foo, Roo, ɔc.

Exc. Cò*e*, dò*e*, at gjøre, Shòe, og Wò*e*, som skrives rættere coo, do, Shoo, Woo, læs Fu, du, ɔc.

ij.) Eller forved en mellemkommende Consonant, saasom: Od*e*, bõd*e*, rõd*e*, Jõk*e*, brõk*e*, Hõl*e*, stõl*e*, Bõn*e*, Põp*e*, Dõs*e*, Nõt*e*, Cõv*e*, &c. læs Odd, boodd, roodd, Dsjook, ɔc.

Exc.

Exc. cŏme,, Dòme, dŏne, gjort, Dŏve, góne, Glŏve, lòſe, at take, Löve, möve, nóne, One, pröve, Ròme, ſŏme, ſhŏve, whòſe, og maaſkee nogle faa fleere, læs **Komm, Dum, donn, Dovv, gaann, Glovv, luu's, lovv, muv, naann, Huaann, pruv, Rum, ſomm, ſjovv, huu's.**

iii.) Naar det findes i **begge** ovenmeldte Tilfælde i Enden af Fleerſtavelſes Ord, og **Tonen** falder derpaa, ſaaſom: a-lōne, a-ſhōre, be-fōre, de-pōſe, dis-pōſe, im-plōre, re-ſtōre, &c. læs **e-loon, e-ſjoor, bi-foor, di-poos,** ꝛc.

Exc. a-bŏve, ap-pröve, &c. af pröve, be-höve, remöve, læs **e-bovv, ap-pruv, bi-huv,** ꝛc.

2. Naar den ender en **langtoned** Stavelſe, **ſaaſom:** Alló-dian, Balcó-ny, Bó-as, N. P. Bó-lus, Bó-taniſt, bó-ny, Chó-rus, [có-operate, Có-heir, &c. ſom er ſammenſatte med co;] Depó-nent, Dó-nor, Encó-mĭaſt, fro, *to and fro*, Fló-ra, N. P. Gló-ry, go, Gró-cer, heró-ic, hó-ly, Jó-vĭal, ló-cal, Mó-ment, Mó-tive, Nó-tice, Pó-em, pro, (gg) *pro and con*, Quó-tient, Ró-man, Só-lar, Tó-ken, Vó-cal, &c. læs **Æl-loo-di-ænn, Bæl-foo-ni, Boo-æs, Boo-læß,** ꝛc.

Exc. Holy-day, to, do, two, who, &c. af *who*, læs **Haall-li-de, tu, du, hu,** ꝛc.

*** *Two* pence, 4 ß. **Danſk, læs toppenſs.**

Obſ. Hidhen hører O **forved** Endelſerne nial, nian, nious, real, rial, rious, ſion, tary, og tion, **ſaaſom:** Ceremó-nial, Muggletó-nian, erró-nious, Corpó-real, Memó-rial, Prætó-rian, Cenſó-rious, Corró-ſion, Vó-tary, Emó-tion, Nó-tion &c. læs **Sør-ri-moon-jæll, Moggill-toon-jænn,** ꝛc.

NB. *I* udi diſſe Endelſer udtales ſom j i det **Danſke** Sprog.

(gg) Om Præpoſitionen pro See neden til §. LIX.

3. Naar den for ſig ſelv udgjør en lang-toned Stavelſe, ſaaſom: O'-cean, O'-dium, O'-dious, O'-dour, O'-ker, O'-men, ó-pën, ó-ver, ó-verlook, &c. ſom er ſammenſatte af *over*, o-väl, &c. læs **Oo-ſjen, Oo-diomm, oo-dørr**, ꝛc.

4. Udi langtonede Stavelſer forved gue, ſaaſom: Brō*gues*, collō*gue*, prorō*gue*, Rō*gue*, Vō*gue*, &c. læs **Broog, Kaali-loog**, ꝛc.

5. **Forved** ld, lt, og lſt, ſaaſom: Bōld, Behóld, Cōld, Fōld, Gōld, Hōld, &c. Bōlt, Cōlt, Dōlt, Jōlt, Mólten, &c. Bólſter, Hólſter, Uphólſterer &c. læs **Booldd, Bi hooldd, Kooldd, Boolt, Bool-ſtørr**, ꝛc.

Obſ. Efter den Londonſke Udtale ſkal Gold og alle deraf **kommende**, eller dermed ſammenſatte Ord udtales ſom **Guldd**, hvilket og Hr. Cocker lærer. Men da ovenſtaaende Regel baade er meere almindelig og nyttig; bliver Udtalen vel bædſt derefter indrætted.

6. **Forved** rce, og rd, ſaaſom: Divórce, Fōrce, &c. afförd, Bōrd-land, Fōrd, Hōrd, Sæōrd, &c. læs **Divoors, Foors, æffoordd, Hoordd**, ꝛc.

Exc. Accord, Cord, &c. af cord, Lord, Word, med deres Compoſita, læs **Ækkaa'rdd, Kaa'rdd, Laa'rdd, Huordd**, ꝛc.

7. **Udi følgende Ord**, ſom ikke lader ſig bringe under noget af de 6 forige, eller efterfølgende Sectioners Lemmer, **nemlig**: Bōrn, baaret, Bōth, betróth, cōmb, Contróll, Contróller, dōth, Fōlk, Fōrge, Fōrm, en **Bænk**, Fōrt, fōrth, Ghōſt, Grōſs, Hōſt, Jōb, N. P. Mōſk, Pōrk, Pōll, et **Hovet**, Patrōll, Pōrch, Pōrt, Pōſt, Rōll, Scrōll, Slōth, Spōrt, ſtōl'n, ſwōrn, Tōll, Tōrn, og maaſkee nogle faa fleere, læs **Boorn, Booth, Koom, Kaanntrooll**, ꝛc.

NB. Contrōll, &c. ſom endes paa ll, ſkrives af andre med owl, Controwl, &c. men Udtalen bliver den ſamme.

§. LIX.

§. LIX. Det korte O.

☞ Lyder ſom et kort lukt o paa den Danſke Tunge.

Reg. Det korte O findes:

1. **Umiddelbar** efter en Conſonant, i Enden af fremmede Ord, naar Tonen ikke falder derpaa, **ſaaſom:** Barricádo, Baſtinádo, Bravâdo, Brocádo, Cánto, Carbanádo, Cárgo, Cóco, Crámbo, Cuérpo, Deſperádo, Ditto, Duodécimo, E'cho, E'mbryo, Eringo, Granádo, Grótto, Hógo, eller Hógoo, (*haut-gout*) Imbárgo, Inuéndo, Júncto, Lazarétto, Límbo, Lorrétto, Mángo, Manifésto, Núllo, Número, Octávo, Paliſádo, Paraquéto, Peccadíllo, Pétto, Potáto, Proviſo, Punchinéllo, Quárto, Rhodomantádo, Sálvo, Stilléto, Strapádo, Tobácco, Vírgo, Virtuóſo, Umbréllo, og ſaadan fleere, læs **Bærrikee-do, Baſtinee-do, Kænn-to** ꝛc.

Obſ. 1. Mange ſkriver et e finale, eller nok et o, til Enden af diſſe Ord; Men Udtalen bliver den ſamme.

Obſ. 2. Hr. Arnold og mange andre paaſtaaer at o forved lk, ll, lt, mb, rch, rge, rk, rm, rn, rt, rth, ſs, ſkal være **langt**; Men der findes tre dobelt ſaa mange Exempler, til at **fuldfaſte**, ſom til at **ſtadfæſte** deres Meening.

Obſ. 3. De ſom i fremede Ord udtaler i forved o ſom et **kort** I, bringer alle de Ord, ſom ſkrives med io i Enden, under denne Regel.

Obſ. 4. Hertil henregner mange **Forſættnings Stavelſerne** co- intro- pro- og retro-, ſom ogſaa har ſin Rigtighed i alle Tilfælde, uden naar pro faaer en **lang** Tone, eller naar den Conſonant **dobles**, ſom følger umiddelbar paa pro (hh) F. E. Co-áction, co-équal, co-exiſtent, co-hábit, co-hére, co-incident, co-óperate, co-pártner, &c. intro-

(hh) See neden til i Appendix pag. 77.

intro-dúce, &c. Pro-bátion, Pro-blemátical, pro-cácity, pro-clívity, pro-céed, pro-cónſul, Pro-céſſion, pro cláim, pro-cúre, &c. Retro áctive, Retro-gradátion, Retro grés-ſion, retro-míngent, retro-ſpéct, &c. læs **Ro-æf-ſjønn, Fo-i-fvel, ꝛc. intro-duus, Oro-bee-ſjonn, Oro-bicem-mæt-tif-fæll ꝛc. ritro-æk-tivv, ritro-gre-dee-ſjonn ꝛc.** See de øvrige Regler om pro pag. 77.

2. **Udi en Toneløs** Ende-ſtavelſe, helſt naar der gaaer en anden **Toneløs** Stavelſe næſt **forved** ſamme, **ſaaſom:** A'dvo-cate, A'go-ny, A'loes, Bézo-ar, ábſo-lute, Allocátion, Bandoléer, Catáſtrophĕ, Cátho-lic, díſſo-lute, E'lo-gy, Equívo-cal, Hétero-dox, I'gno-rance, I'nnocence, I'nvento-ry, Mémo-ry, Píllo-ry, Po-mátum, Poſition, Quotátion, Rotátion, Society, Symphony, timorous, Victory, &c. læs **Ædd-vokæt, Æggo-ni, Ællo-es, Bii-ſo-ærr, ꝛc.**

3. Naar O ſtaaer **aleene**, og for ſig ſelv udgjør en **Toneløs Stavelſe, ſaaſom:** Brí-o-ny, Dí-o-ceſs, Callí-o-pĕ, Ge-o-gráphical, o-bey, o-bédience, o-doríferous o-leágenous, O-lympic, omít, o-páque, o-píne, O-pínion, O-rátion, O-ríginally, O-râtion, Pí-o-ny, Théory, Ví-o-lin, &c. læs **Bræj-o-ni, Dej-o-ſeß, Kælli-o-pi, ꝛc.**

Obſ. Geógraphy, Geómetry, Phraſeólogy, Phyſiólogy, de to **første** udtales af mange efter Reglen; men af andre udtales de alle med det brede O, §. LX.

4. **Saa og udi følgende Ord, ſom ikke lader ſig bringe under de 3 forige Lemmer, nemlig:** A'ntidote, A'ntilope, A'rtichoke, Brímſtone, Eúrope, Héptagone, Héxagone, óbit, ó-men, púrpoſe, therefore, wherefore **og nogle faa fleere, læs Æntidot, Æntilop ꝛc. dog finder man mange, ſom bringer dem, under enten det lange eller brede** O.

Appendix om Præpoſitionen pro.

Pro har vore Engelſke Skribentere reent ud erklæ-

ret

ret ſig, ikke at kunne bringe under nogen vis Regel (ii). Dog meener jeg at følgende ſkal holde ſtik: **Naar** pro **har** Accenten (og den følgende Conſonant ikke **dobles** i Udtalen) **hører den hen til mit lange** O, §. LVIII. **men naar den er uden** Accent, **hører den hen til ovenſtaaende korte** O. **Endelig, naar den ſtaaer forved en** Conſonant, **ſom dobles i Udtalen, hører den hen til mit brede** O, **i følgende Section**, og er følgelig ligeſaa **Regel-faſt**, ſom de øvrige Engelſke **Bogſtave.**

§. LX. Det brede O.

☞ **Det brede** O **har to ſlags Udtale, nemlig en lang og en kort. Det lang-brede** O **udtales ikke uligt det Engelſke lang-brede** A, §. XI, **det er, lidet bredere end det Danſke lange** *a*, **eller rættere, ſom det Tydſke** *ah*. **Det kort-brede** O **derimod kommer med det Engelſke klare** A §. XII. **i alle Maader overeens, det hâr en Lyd: ſom ligner de Danſkes klare** *aa*, **haſtig udtalt, eller rættere, deres** o **i de Danſke Ord, hop, top,** ꝛc.

Reg. **Det bred-lange** O **findes:**

1. **Forved** ff, ft, rb, rch, rk, rn, rt, **og** ſt, **ſaaſom:** Bôrn, **født**, Côrk, Côrn, Côſt, Crôft, Dôrt, Fôrk, Frôſt, Hôrn, lôſt, Môrn, Môrt, Off, ôft, Orb, ſcôff, ſcôrch, Scôrn, ſhôrn, Shôrt, ſôft, ſnôrt, Sôrt, ſtôrk, Thôrn, Tôrch, tôſt, kaſted, Yôrk, &c. **læs** Baa'rn, Kaa'rk, Kaa'ſt, Kraa'ft, Daa'rt, ꝛc.

Exc.

(ii) "That there can be no certain Rules for pronouncing Words beginning with *pro*, you may ſee by pronouncing the following Words, Prōduct, Prŏject, Prōfane, Prŏfanátion,, &c. **Udtog af Herr** Loughton's **Brev til mig.** ꝛc.

Exc. Fōrt, ghōſt, hōſt, mōſt, pōrch, pōrk, pōrt, pōſt, ſpōrt, tōrn, work, wōrn, wort, læs **Foort, gooſt, hooſt, mooſt, poortſch, poork, poort, pooſt, ſpoort, toorn, huork, huoorn, huort.**

2. Udi Fleerſtavelſes Ord, hvor Bogſtavene af forige Lem findes ſamlede, **ſaaſom:** Adôlf, Côrf, Dôrcheſter, Fôrbiſher, Fôrtune, Fôrteſcue, Hôrnet, Môrning, Môrtimer, Nôrden, Order, Ortôlan, Orthŏgraphy, Orchyard, Tôrture, &c. læs **Eddaa'lf, Kaa'rf, Daa'r-tſjeſtør,** ꝛc.

Exc. De Ord, ſom kommer af noget af dem, ſom findes udtagne fra denne Sections 2det Lem.

3. **Udi følgende Ord,** Accôrd, Bôrder, Brôth, Clôth, **Klæd,** concôrd, Côrd, Côrdage, Côrporal, Côrps, Crôſs, Dôg, Dôlphin, Fôrm, fôrmer, Fôrty, Frôth, Fôrmâlity, fôrtify, Fôrtificâtion, Gôrdian, Gôrdŏn, Gôrmond, Lôſs, Lôrd, Lôrimer, Môrtgage, Recôrd, Stôrm, Stôrming, Trôth, tôſs, Wrôth, og nogle ſaadan **fleere, læs Ekkaa'rdd, Braa'th, Klaa'th, Kaa'rps,** ꝛc.

Reg. II. **Det Fort-brede O, kommer fore:**

1. **Forved** b, d, g, m, n, p, r, t, og x, **ſaaſom:** Blob, Blot, bob, bog, Box, Cod, Cog, Com, Con, Don, Fog, Fop, For, Fox, Hot, Tom, Top, &c. læs **Baabb, Blaabb, Blaatt,** ꝛc.

Exc. Dôg, ſon, won, wot, læs **Daa'g, ſonn, huonn, huott,** ſom og de Ord, der begyndes med com, og findes anførte pag. 8.

2. **Forved** ck, dd, dg, ff, ll, mp, nc, nd, ng, pt, ſs, tch, **ſaaſom:** Block, blotch, Bond, Clock, Cock, dodge, Doll, Droll, Flock, fond, Font, Gloſs, Hotch, Knoll, Lodge, loll, long, lopt, Moll, Moſs, Notch, Noll, odd, Poll, Pomp, Pond, prompt, Rock, Scoff, Sconce, ſtrong, troll, Wrong, &c. læs **Blaakk, blaatſchh, Baandd,** ꝛc.

Exc.

Exc. Bôll, pôll, rôll, tôll, ſtôll, Tongue, grôſs, læs Bool, pool, rool, tool, Skroo'l, Tongg, groos. See oven til pag. 74.

3. Udi Fleerſtavelſes Ord, ſom begynder, eller kommer af noget af de 2 forige Lemmer, ſaaſom: Blóckiſh, Blótches, Cóckney, Dódging, Fóxes, óbdurate, O'bject, O'blivion, Omnípotent, O'nſet, O'rdinance, Oſtentátion, Oxen, Pócket, pómpous, Próctor, Rócket, Shérlock, Sólſtice, Tómkin, Thrónging, Vórtimer, Wróxeter, &c. læs Blaakkiſchh, Baakk-ni, Daaddſch-ing ꝛc.

4. Naar tvende Conſonanter af ſamme Navn ſamles midt i et Ord, ſaaſom: Blóbber, Bóggle, Bórrow, Bóttle, Cóffee, Cóllar, Dóbbin, Dróllery, Fodder, Fóggy, Góddeſs, Hópper, Hóggiſh, Jólly, Lógger-Head, Mórrow, Nórris, O'tter, Póllard, Róbbin, Sónnet, Tórrent, Vólley, &c. læs Blaabb-bør, Baagg-gill, Baarr-rø, ꝛc.

Exc. Commemorate &c. ſom findes anført pag. 8. læs Komm-memmo-reet.

5. Forved en enkelt Conſonant midt i et Ord, der lyder ſom den var dobelt, F. E. *Abóliſh*, *Bódy*, *Bróthel*, *Categórical*, *clóſet*, *Cómet*, *Deſpótical*, *Exótic*, *Hypócriſy*, *Hómage*, *Lógarithm*, *Metrópolis*, *módeſt*, *Nóvelty*, *O'beliſk*, *O'cular*, *O'live*, *ómınous*, *ónerate*, *O'pera*, *O'racle*, *O'range*, *Polyſyllable*, *Róſin*, *ſólid*, *ſólemn*, *tolerable*, *Vómit*, *Vólume*, &c. læs Ebbaalliſchh, Baadd-di, Klaaß-it, ꝛc.

Exc. De Ord, ſom findes pag. 80. og hører hen til det blandede O.

6. Udi følgende Ord, ſom ikke kan bringes under de 5 forige Lemmer, ſaaſom: Froth, *Font*, Gone, Gothhovel, moth, none, Pont, Shone, læs Fraathh, Gaann, ꝛc.

Obſ. Hvor diſſe tvende Udtaler af denne Vocal udføres ander-

anderledes, end efter disse Regler, eller naar de bruges i Fleng, da er det en Misbrug og urigtigt.

§. LXI. Det blandede O.

☞ Udtales med en blanded Lyd af o og u i Danſken.

Reg. Det blandede O findes:

1. Forved v enten i den samme Stavelse, eller naar v staaer midt i et Ord og lyder, som det var dobelt, F. E. Above, *Cóvenant*, *cóvet*, *Cóvetous*, Dŏve, Glóve, *Glóver*, *góvern*, *hóver*, *Lóvage*, Lŏve, *Lóver*, *Plóver*, Shóve, *Shóvel*, *Slóven*, *Sóvereign*, &c. læs Æb-bovv, Kov-venænt, Kov-vit, ꝛc.

Exc. Clŏve, Cŏve, Drŏve, Grŏve, hŏve, hovel, Jŏve, rŏve, ſtrŏue, thrŏue, *Nóvelty*, og maaſke nogle faa flere, læs Kloov, Koov, ꝛc. haavv-il, ꝛc.

2. Efter W, saasom: Wŏlf, *wŏn*, Wŏnder, Wŏrd, Wŏrk, Wŏrm, wŏrry, wŏrthip, wŏrt, wŏrthy &c. læs Huolff, Huonn, ꝛc.

Exc. Wŏve, wŏn't, vil ikke, wŏre, wŏrn, † *wot*, Womb, læs Huoov, huoont, huoor, huoorn, huaatt, hvumb.

3. Efter m forved n, naar de alle tre staaer, eller lyder, i een Stavelse sammen, saasom: A'mond, Among, Diamond, Fáramond, Mónday, Mónger, &c. af *Mónger*, Monk, Mónkey, Móney, Month, Mond, Mónmouth, Monteith, &c. læs A'monn, e-mong, Dæj-monn, ꝛc.

Exc. Naar n midt i Ordet lyder som det var dobelt, saasom: *Monument* &c. da hører de hen til det Fortbrede O. §. LX. men Mónster, læses Maa'nſtør.

4. Forved m udi alle Toneløse Stavelser, saasom: Blóſſom, Chriſom, Chriſtendom, cúmberſom, Cúſtom, Dúke-

Dúkedom, Fréedom, fúlſom, hándſom, I'dĭom, Kingdom, Pōpedom, ſéldom, Symptom, Vénom, whōlſom, Wiſdom, &c. læs **Blaaß-ſomm, Kris-ſomm, Kriſtendomm, ꝛc.**

5. **Forved** ck **udi alle tonel**ø**ſe Stavelſer, ſaaſom:** Búllock, Búttock, Cáſſock, Háddock, Háſſock, Hillock, Máttock, &c. læs **Bullokk, Kæſſokk, ꝛc.**

6. **Udi Begyndelſes** Stavelſen com **udi følgende Ord, nemlig:** cómbatant, cómber, *Combinátion*, Combúſtible, cómelineſs, Cómer, Cómfits, Cómfort, Cómfrey, Cómma, *commánd*, *commémorate*, commẽnce, commẽnd, commẽnſurate, Commẽnt, Cómmentary, Cómmerce, *commíſerate*, Commiſſion, commít, commódious, commúne, commútable, compáre, cómpact, Compánion, Cómpany, compárable, compárt, Cómpaſs, Compáſſion, Compéer, compél, compẽndious, compẽnſate, compíle, compláin, compléte, Compéxion, Compliance, Complót, comply, compórt, compóſe, Compotátion, compóund, Compréſs, compríſe, comprómiſe, Compúlſion, Compúnction, **ſom og i de, der kommer af noget af ovenanførte Exempler, læs: Komm-be-tænt, Komm-bør, ꝛc.**

Obſ. **De øvrige Ord, ſom begynder af com henregnes til det kort-brede** O. §. LX. pag. 78.

7. **Saa og udi følgende Ord, nemlig:** Affrónt, *Áltom*, Attórney, *Bíſhop*, Bórrough, *Bróther*, *Cólony*, *Cólour*, *Columbine*, Cõme, &c. af come; Cónduit, Cónſtable, *Cóney*, Cúckold, Cúſtome, do, dõne, *Dó-zĭn*, Fróntlet, *Flórin*, Gállop, Gámbol, *Hóney*, Hyſſop, Jácob, Jórden, Lóndon, *Móral*, *Moráſs*, *Móther*, ómber, **eller úmber,** *óther*, Píſtol, Quoth, *Sécond*, *Smóther*, ſom, ſon, Sponge, Stánhope, N. P. *Stómach*, *t'óther*, to, Tongue, Tongs, two, *Wóman*, who, Worth, Yolk, **og nogle ſaa ſaadanne fleere, dog meeſt i Tonel**ø**ſe Stavelſer, læs Æffront, Ættomm, Ættørn-ni, ꝛc.**

8. **Til det blandede** O **kan ogſaa henføres Endelſen ion,**

saasom: Admonition, Administration, &c. læs Ædmaanniſſonn, ꝛc.

Obſ. Udtalen af denne Endelſe dependerer meeſt af Mund-Arternes Adſkillighed, ſaaledes at de, ſom udtaler den haſtigere, gjør den til det ſpæd-tonede O §. LXIII. og de ſom trækker paa ſamme, gjør den til ovenſtaaende blandede O, og begge Dele er brugelige.

§. LXII. Det udartede O.

☞ Denne Bogſtav udtales ſom et langt u, eller uu i Danſken.

Reg. Det udartede O forekommer:

Udi følgende Ord og deres Derivata og Compoſita, nemlig: Behove, Dome, loſe, move, prove, Rome, N. P. Tomb, whom, whoſe, womb; remóve, appróve, diſpróve, impróve, repróve, &c. læs Bihuuv, Duum, Luu's, muuv, pruuv, ꝛc.

§. LXIII. Det ſpæd-tonede O.

☞ Endelig har O i det Engelſke Sprog en ſpæd Lyd, ſom høres lidet eller intet i Udtalen; dog kommer den ſvage Lyd, ſom høres deraf, nærmeſt til Lyden af det korte o i det Danſke Sprog.

Reg. Det ſpæde O findes:

Udi tonelöſe Fleerſtavelſes Ord, forved n, r, ellert, i den ſamme Stavelſe, ſaaſom: A'ctor, Adminiſtrátor, Anchor, Apron, Bácon, Bútton, Cápon, Cáſtor, Cháldron, Cítron, Dútton, N. P. Fággot, Gárriſon, Gíbbons, N. P. Hátton, N. P. Jáckſon, N. P. invíron, Léſſon, Mággot, Máſon, Métaphor, Párdon, Pátron, Prætor, Réaſon, réckon, Sáffron, Séaſon, Táylor, Thómpſon, N. P. U'pton, N. P. Vénſon, Wárbuton, N. P. &c. læs Ækktørr, Epørn, Bee-Køn, Ra'ſtørr, ꝛc.

Obſ.

Obſ. O udi Endelſen ron, ſom i A'pron &c. bliver altid i Udtalen ſat forved r, Citron, &c. læs Sitørn, Tſia'dørn, Sæfførn ꝛc. ſom dog ikke er brugeligt i Striſt.

Obſ. Gen. O maae ikkun ſtaae i Enden af følgende ægte Engelſke Ord, Altho', O! bo! *to and fro*, do, go, ago, ho-jee ho! hey ho! lo! [mo eller moe, ſkrives nu omſtunder more] no, pro, *pro and con*, ſo, tho' (though) thoro' (thorough) too, two, undo, unto, who, whoſo, og Wo. Men i ſteden for O ſkrives ow.

*** One, once, læs uaann, uonß, men önely ſom af andre ſkrives only, udtales oonli.

Obſ. 3. Vocalen O høres ikke udi følgende Ord, Dámoſel, Fáulconer, Nícolas, Réckoning, men udi O'rdönance, Póyſónous, Réaſöning, Rhétöric, og ſéaſönable, maa O udtales med vores ſpæd Lyd; læs Dæmmſil, Faa'k'nørr, Nikklæß, Rekkning, Aa'rdinæns, Pøiſſonos, Riiſøning ꝛc.

§. LXIV. Om Oa.

☞ Diphthongus Oa udtales ſom det Engelſke lange O, eller Oo paa Danſk, ſaaſom:

Abróach, afflóat, appróach, blōat, Bōard, Bōaſt, Bōat, chōak, Clōak, clōath, Cōal, Flōat, Fōal, Gōad, grōan, &c. læs, Epprootſch, Bloot, Boordd, Booſt, Boot, ꝛc.

Exc. Oat-Mēal, Cúp-bŏard, Broâd, abroâd, Groât, læs Aatt'miil, Koppordd, eller Kobbordd, Braa'dd, e'braa'd, Graa't ꝛc.

NB. Goal, Goaler, ſkrives rættere Jail, Jailer, læs Dſjeel ꝛc.

Obſ. 1. Cloak, cloath, Shoar, og nogle andre ſkrives nu meeſt Cloke, clothe, Shore, &c. men Udtalen er den ſamme.

Obſ. 2. I fremmede Ord og egne Navne følger diſſe Vocaler den Læsning og Bogſtavering, ſom er brugelig i det Sprog, de kommer af, ſaaſom: Ahino-am, Béſo-ar, Cro-átia, Co-adjútor, &c. af co-; Génŏ-a, Jerobó-am &c. læs Ehinno-æmm, Biiſo-ærr, Kro-ee-ſje, ꝛc.

§. LXV. Om Oe eller Oe.

☞ Denne Diphthongus kommer ikkun for i fremmede Ord og lyder ſom det Engelſke lange E. §. XXVIII. F. E.

Oeconomy, œconomic, œconomical, œcumenical; Oedipus, Pœna, Phœbus, Phœnix, Proſopopœa, &c. læs Ji-kaann-imi, Ji-di-poß, Fii-nix, ꝛc.

Exc. Crōe, dōe, &c. hvor O ſtaaer forved E finale og hører hen under §. LVIII.

*** Sub Pœna, læs Soppiini.

Obſ. 1. Oe midt i Ord, ſkrives nu omſtunder med et ſimpelt E, Cómedy, Fêmale, Trágedy, &c. læs Kaamm-idi, ꝛc. men udi alle fremmede egne Navne er det ræt-teſt at beholde Diphthongen ſelv.

Obſ. 2. Oe maae ſkilles ad i Stavelſen udi Co-équal &c. af co; A'lŏ-es, Cló-ĕ, og alle ſammenſatte Ord af do, go, ſo, &c.

Obſ. 3. Canóe, Coe, Shoe, og Woe, ſkrives rættere med oo. See neden til pag. 85. og pag. 87.

§. LXVI. Om Oi.

☞ Oi Bruges i Begyndelſen og i Midten af Engelſke Ord og lyder med en Mellem-Lyd af æi og oj, ſaaſom:

Avoîd, boîſterous, Choîce, Cloîſter, Exploît, moîſt, Noiſe,

Noiſe, Oiſter, Oil, Poiſe, rejoiçe, Soil, Toil, &c. læs Ɐvvɔjdd, Bɔjſtɔros, Tſiɔjß, ꝛc.

*** Embroider, læs imbraa'dɔrr, ꝛc. af ſamme.

Noget blødere udi, annoint, appoint, boil, broil, Coil, Coin, (Quoil, Quoin,) embroil, Foil, hoiſt, join, Joinʇure, Joiſt, Loin, loiter, Ointment, Point, Poiſon, Rejoinder, Spoil, Toilet, og deres Derivata, læs Bæjl, Bræjl, Ɐvæjl, Fæjl, ꝛc.

*** Toilet, et Nat-Bord, læs Tvej-litt.

Obſ. 1. Oi, maae ſkilles ad i Stavelſen udi fremmede og ægte Engelſke Ord, ſom er ſammenſatte af co, do, go, &c. ſaaſom: Cló-is, Heróic Stóic, &c. co-incident, Co-ition, dó-ing, gó-ing, &c. læs Aloo-iß, Hiro-ikk, Ko-inſi-dent ꝛc.

Obſ. 2. Oi ſættes aldrig i Enden af noget Engelſk Ord; men i Steden for ſamme oy.

§. LXVII. Om Oo.

☞ Denne Diphthongus forekommer i Midten, og undertiiden i Enden af Ord; men aldrig i Begyndelſen, (kk) og udtales paa fire Maader nemlig, I. ſom Uu, II. ſom u, III. ſom Oo, og IV. ſom o i Danſken.

Reg. I. Oo udtales ſom Uu.

1. Naar den ender en lang-toned Stavelſe, ſaaſom: Blóo-my, Bóo-by, Bóo-ty, Chóo-ſing, Coo, Cóo-ling, Cóo-per, croo, Dróo-ping, Fóo-ling, glóo-my, Hóoker, N. P. Hóo-per, N. P. Lóo-by, Móo-dy, Póo-ley, N. P. Shóo-ter, too, Tróo-per, &c. læs Bluu-mi, Buubi, Buu-ti, ꝛc.

(kk) Exc. Ooſie eller Oozy ſom nu er næſten obſolet.

2. Forved f, l, m, n, p, ſ, th, og ve, ſaaſom: A-lóol, as ióon, be-hóof, be hóove, Bloom, Boom, Boon, Booth, Brîde-gróom, chooſe, cool, Coom, eller Coomb, Coop, † crool, Dool, Doom, Dragóon, Droop, Fôol, róolery, Galóon, Gooſe, groom, Hoof, Hoop, Nooſe, Patacóon, Pool, Poop, Proof, proove, Repróof, repróove, Room, School, Scoop, Shalóon, Sloop, ſmooth, ſoon, Soop, ſoothe, Spoon, Stool, Stoop, Tool, Tooth, whirl-pool, Whoop, Woof, &c. læs E-loof, Es-ſuum, Bi-huuv, ꝛc.

Exc. Forſooth, Wool, læs Faarr-ſothh, Hvull.

3. Udi følgende Ord, ſom ikke lader ſig bringe under noget viſt Lem nemlig: Boor, Boot, Brood, Coot, Flook, Food, Hook, hoot, Mood, Nook, poor, Rood, Root, Shoot, læs Buur, Buut, Bruudd, ꝛc.

Reg. II. Oo, udtales ſom U i Danſken:

1. Forved k, ſaaſom: Book, Brook, Brooksbank, N P. Cook, Crook, cróoked, Forſóok, Look, ſhook, took, Undertóok, &c. læs Buk, Bruk, Kuk, ꝛc.

Exc. Flook, Hook, Nook, og Rook, ſom udtales med uu, Reg. I. 3.

2. Udi Hood, og alle deraf ſammenſatte Ord, ſaaſom: Brother-hood, Chîld-hood, Fâls-hood, Father-hood, Lîkeli-hood, Lîveli-hood, Maiden-hood, Man-hood, Widow hood, &c. læs hudd, Brod-dør-hudd, Tſi-eſldd-hudd, ꝛc.

3. Udi følgende Ord, nemlig: Cúckoo, Foot, Good, ſmâl-wood, ſtood, underſtóod, Wood, wool, wóoſted, læs Kokk-ku, Futt, ꝛc.

Reg. III. Oo udtales ſom oo i Danſken:

Udi følgende Ord, meeſt forved R, ſaaſom: Blackmoor, Door, Floor, Moor, hvortil mange tilføjer *poor*, læs, Blækk-moor, Door, Floor, ꝛc.

Reg. IV.

Reg. IV. Oo udtales som o i Danſken:

Udi Blood, Flood, Soot, Forſooth, tilligemed de Ord ſom kommer af noget, af ſamme: Læs Blodd, Flodd, Sott, ꝛc.

*** Swoon, at Daane, læs Soun, eller Soundd.

Obſ. 1. Oo er ingen Diphthongus udi Ord, ſom er ſammenſatte med co, ſaaſom: co-operate, &c. See pag. 75. 4.

Obſ. 2. De nyeſte Skribentere ſkriver coo, ſhoo, woo, uden E finale, men Hr. BRIGHTLAND pag. 30. paaſtaaer at man burde ſkrive cooe, &c. dog, ſom mig ſynes, ikkun med liden Grund; men de, ſom ſkriver coe &c. forſeer ſig baade imod Sprogets Vedtægt og Udtale. See pag. 72. j.)

§. LXVIII. Om Ou, Ow og Owe.

☞ Ou kommer for baade i Begyndelſen og i Midten af Engelſke Ord, men Ow, meeſt i Enden, og tales ud paa fem Maader, nemlig I. ſom Ou, II. ſom aa', III. ſom oo, og IV. med en Udtale, ſom er en Mellem-Lyd imellem det Danſke o og u, hvilke kan kjendes fra hverandre af folgende Regler.

Reg. I. Ou og Ow udtales ſom Ou.

1. Naar de ender lang-tonede Stavelſer, ſaaſom: A-vów, Allów, Allów-ance, ad-vów, Bów-ſer, Bów-els, Bów-er, Ców-ard, Ców-cumber, Dów-ager, Dów-ry, Drów-ſy, e-nów, Flów-er, Hów-ard, N. P. Hów-let, Mów-bray, N. P. Pów-der, Pów-er, Rów-el, Tów-el, Tów-er, Trów-ſers, Trów-el, Vów-el, &c. læs Allou, add-vou, Bou-ils, ꝛc.

Exc. Bōw-yer, be-lōw, Prōweſs, &c. ſom kommer af de Ord, ſom henregnes til den III. Regel, pag. 89.

2. Forved ch, d, n, s, t, og z, ſaaſom: A-bóund, a-bóut, Ac-cóunt, a-lóud, an-nóunce, a-vóuch, blouze, bounce, Bound, Bóun-dary, Bóunty, Bout, brouſe, brown, chóu ter, chowſe, Cloud, Clout, clóu-terly, con-fóund, Couch, Cóuchant, Cóun cil, Count, Cóunter, Cóun teſs, Cóun ty, Cóun-ſeller, crouch, crowd, Down, Doubt, Dowſe, drown, expóund, eſpóuſe, flounce, Flout, found, Foundátion, Fóuntain, Frown, glowt, Gouth, Gout, Gown, Grownd, Hound, Houſe, Hout, loud, Louſe, Mound, Mount, Mouth, Móuntebank, Mouſe, Noun, Ouch, O'undle, N. P. out, &c. aſ out, O'ughtred, N. P. Ounce, Pouch, Pounce, Pound, powt, pronóunce, proud, redóund, renóunce, renówn, round, rout, Spouſe, ſlouch, Shroud, Shrowds, Scout, ſound, ſtout, Strowd, N. P. touze, trounce, trount, vouch, vóuchſafe, Wound, Zouch, N. P. &c. læs Eb-boundd, Eb-bout, Ek-kount, ꝛc.

Exc. Flōwn, grōwn, knōwn, ōwn, ſhōwn, ſom udtales eſter Reg. III. pag. 89. Country, læs Konntri.

Obſ. Bloud, Blount, og Floud, ſkrives rættere Blood, Blunt, Flood, læs Blodd, Blontt, Flodd, ꝛc.

3. Udi følgende Ord, ſom ikke kan bringes under noget viſt Lem, nemlig: Bow, at Bukke, Brow, Barley-Mow, Bowl, en Kugel, Bough, Cow, Cowl, cowr, Drought, Foul, Fowl, Flour, growl, how, howl, hour, lowr, now, Owl, Our, *pour*, Plough, ſcour, Slough, Sour, Sow, thou, towr, og nogle ſaa fleere, læs Bou, Brou, Boul, ꝛc.

Reg. II. Ou, og Ow udtales ſom aa';

Forved ght, ſaaſom: Bought, brought, fought, nought, ought, ſought, thought, wrought, &c. læs Baa't, Braa't, faa't, ꝛc.

Exc. Drought, læs Drouth.

Reg. III. Ou og ow udtales ſom oo i Danſken;

1. Baade forved og bag eſter l og r, ſaaſom:

1.) Forved

1.) Forved l og r, F. E. Bōwl, en Skaal, Bōulſter, Pōult, Contrōul, Cōurſe, Cōurt, Diſcōurſe, Fōur, fōurth, Gōurd, Gōurnet, Jōult, Jōwl, Mōuld, mōuldy, moult eller móulter, mourn, Póulterer, Póultry, Póultice, *pour*, prōwl, recóurſe, Shóulder, Sóuldier, *Soul*, tour, &c. læs, **Bool, Boolſtər, Boolt**, ꝛc.

Exc. Bowl, en Kugel, Cowl, Foul, Fowl, growl, howl, Owl, (ll) devóur, Hour, Our, ſom henregnes til Reg. I. 3.

** Knowledge, læs Naall-ledſch.

NB. deflóur, at beſove een, ſtrives ogſaa deflówer, og udtales di-floor og di-flour.

2. Efter l og r, ſaaſom: Blōw, Crōw, Frōw, en Flamſk eller Hollandſk Kone, flōw, grōw, glōw, lōw, prōw, Rōw, ſhrōw, ſlōw, ſtrōw, thrōw, trōw, &c. Som og udi de Ord, ſom hid ſtammer derfra; Blōw-ing, crōw-ed, Prōw-eſs, rōw-ling, &c. blown, flōwn, grōwn, grōwth, &c. læs Bloo, Kroo, Froo, ꝛc. Bloo-ing, Kroo-idd, Proo-eſs, ꝛc.

Exc. Naar der kommer et d efter ow, ſaaſom: Shrowds, &c. læs ſhroudds.

3. Udi følgende Ord, ſom ikke kan henregnes til noget de forige Lemmer, ſaaſom: Althōugh, Bōw, Dōugh, Knōw, mōw, ōw, ſhōw, Snōw, ſōw, at ſaae, ſtōw, thōugh, tōw, og de Ord, ſom kommer af noget af ſamme, ſaaſom: diſōwn, Knōwn, mōwn, ōwn, ſhōwn, ſhōw-ing &c.

Exe. Knów-ledge, ac-knówledge, Ac-knówledge-ment, &c. af Knówledge, læs ækk-naall-ledſchh, ꝛc.

Reg. IV. Ou og ow udtales:

Med en Lyd, ſom er imellem de Danſkes o og u.

(ll) Man finder mange, ſom udtaler ou og ow forved l, ſom ou i det Danſke Sprog, og det ſnart uden een eeneſte Undtagelſe; Men om med rætte, ſtiller jeg derhen.

1. Med en Lyd, som er nærmest til o, og det 1.) forved en Consonant, midt i et Ord, som dobles i Udtalen, saasom: *Couple*, *Courage*, *Courant*, *Crochet*, *Cousin*, *double*, *Doublet*, *Flouriſh*, *nouriſh*, *trouble*, *touzle*, &c. læs Koppill, Korr-redſch, Korr-rænt, &c.

2.) I Enden af en kort-toned Stavelſe, saasom: A'rrŏw, Bárrŏw, Béllŏw, Bórrŏw, E'lbŏw, Fóllów, hállŏw, hóllow, Márrŏw, Méllŏw, mórrŏw, nárrŏw, Píllów, Shádŏw, &c. *item*, A'rrŏws, Bárrŏws, (mm) &c. som er sammensatte af de forige, læs Err-rŏ, Bærr-rŏ, Bello, &c. Err-roſs, &c.

3.) Udi de tone-løſe Endelſer our og ous, saasom: Abſtémious, A'rmour, Behávior, beaúteous, Cándour, Cóurteous, Dólour, Dúbious, E'rrour, erróneous, Fávour, Fallácious, &c. læs Ebb-ſtii-mios, A'r-morr, Bi-heev-jorr, &c.

Obſ. De Ord, som endes paa our, ſkrives nu omſtunder rættere med or; men ous, som ſkulde være os, er ikke bleven ændred endnu.

4.) Udi Endelſen Mouth, naar samme er uden Accent, saasom: A'xmouth, Dártmouth, Fá'lmouth, Mónmouth, Plímouth, Pórtsmouth, Wéymouth, Yármouth, &c. læs Exmothh, Da'rt-mothh, Fall-mothh, &c.

5.) Udi den toneløſe Endelſe ough, saasom: Bórŏugh, Márlborŏugh, &c. *item* enóugh, læs Borrŏ, Maa'l-borrŏ, inoff, &c.

Obſ. I ſteden for Borough, ſkriver mange Búrrow og burgh, men Udtalen er den samme.

6.) Udi følgende Ord, nemlig: Adjóurn, Blount, N. P. Cóncourſe, Cóuntry, Cóurteous, Cóurtezan, Cóurteſy, hough, Jóurney, róugh, Scóurge, ſójourn, touch, Tournement,

(mm) Exemplerne paa dette Lem er meeſtendeels Undtagelſer fra Reg. I. 2. pag. 88.

nement, thorough, *trough*, Young og nogle faa fleere; *item*, udi cou'd, shou'd, wou'd, naar de skrives med Apostrophus; læs Edd-dsjornn, Blontt, Konn-tri, &c.

*** to courtesy, at neje, læs Kortt-tsji.

II. Med en Lyd som er nærmest til det Danske U, og det,

1.) Forved g og p, saasom: Boūge, Coūp, goūge, groūpe, Scoūp, Soūp, Troūp, &c. læs Budsch, Kup, &c.

NB. Scoup, Soup, Troup, skrives ogsaa Scoop &c.

2.) Efter y, saasom: Yoūth, yoū, yoūr, yoūrs, læs Juth, ju, jur, &c.

Exc. Young, læs jongg.

3.) Udi følgende Ord, meestendeels Fransk, nemlig: Accoútre, Cartoúch, Coúpee, foúgāde, Rendesvoūz, roūge-Cross, N. T. surtoūt, throūgh, og nogle faa fleere, læs Eff-fu-tør, Kær-tut-sch, Ku-pii, &c.

Obs. 1. Ou maa ikke skrives i Enden af fleere Engelske Ord end Thou og You.

Obs. 2. Ow maae skilles ad i Stavelsen udi fro-ward, to-ward og dem, som kommer af disse.

Owe,

Kommer ikkun for i den gamle Skrive-Maade og udtales som ow, hvilket man og nu omstunder skriver i Steden for owe.

§. LXIX. Om Oy og Oye.

☞ Diphthongus Oy bruges ikkun i Steden for oi, i Enden af ægte Engelske Ord, og har samme Udtale. F. E.

Coy, Convoy, destroy, employ, Hoboy, Joy, Toy, Troy, &c. læs Kåj, Kaann-våj, Di-stråj, im-plåj, &c.

NB. Boy og Buoy, udtales Baa'j.

Obs.

Obſ. Oyl, O'yntment, O'yſter, &c. ſkrives rætteſt oîl, oîntment, oîſter, &c.

Oye.

Triphthongus oye, eller, ſom andre ſkriver den, oie, kommer ikkun for i den gamle Skrive-Maade; Men nu omſtunder bruges kun oy aleene, ſaaſom i Steden for Joie, Troye, ſkrives Joy, Troy.

§. LXX. Om P.

☞ Bogſtaven P lyder ligeſom P i det Danſke Sprog, nemlig ſkarpere end B, F. E. Pap, bap, pet, bet, &c. læs Pæpp, bæbb, pett, bett ꝛc.

Obſ. P læſes ikke.

1. Imellem m og t, ſaaſom: Accompt, Aſſúmption, Contémpt, Contémptuous, Conſúmption, Conſúmptive, émpty, exémpt, Perémptory, Preſumption, &c. læs Æſſom-ſjonn, Kaan-tempt, ꝛc.

2. Forved n, ſ, t, i Begyndelſen af fremmede Ord, ſaaſom: Pneúmatic, Pſalm, Pſálmiſt, Pſáltry, Ptiſane, Ptolomy, &c. læs Nu-mættikk, Sa'm, Tollommi, ꝛc.

3. Udi Cúpboard, Recēipt, læs Kobbordd, Riſiit.

§. XXI. Om Ph.

☞ Ph kommer ikkun for i fremmede Ord, der ſtammer ſom oftеſt hid fra det Greſke Sprog og udtales ſom ſamme Sprogs φ, eller f i Danſken. F. E.

Blaſphéme, Díaphragm, E'mphaſſis, Gomphos, N. T. Phœnomena, Phálanx, Phántaſm, Phántaſy, Phántom, Phárao*h*, N. P. Pháraſee, Phéon, N. P. Philadélphĭa, N. P. Phílip, N. P. Philology, Philoſophy, Philoxena, N. P.

N. P. Phíněas, N. P. Phœbus, N. P. Phœnix, &c. læs Blæ'ſs-ſtim, Dej-e-frœmm, Em-fæſs-iſs, ꝛc.

Exc. *Ph*thiſic, *Ph*thiriaſis, i hvilke ph er ſtumme, item Di*ph*thong*ue*, P*h*lebotomy, Tri*ph*thong*ue*, hvor h er ſtumt, læs tiſiſk, ti-ri-æſis, Dipthong, Plebottommi, Tripthong.

Obſ. 1. Ph, udtales ſom et dobelt V udi Nephew, Phîal, og Stéphen, læs Nev-vi, Væj-el, Stiiv-vinn; men Phîal ſkrives af andre Vîal.

Obſ. 2. Phántom, Phantáſtic, Phántaſy, og fleere ſkrives nu omſtunder meeſt med f, Fántom, fáncy, &c.

Obſ. 3. I ſammenſatte Ord, af hvilke det førſte endes paa p, og det andet begyndes med h, maae de ſkilles ad i Stavelſen, og udtales hver for ſig, Shép-herd, Up-hold, &c. læs Sjepp-hørdd, Opp-hooldd, ꝛc.

§. LXXII. Om Q.

☞ Q har ikke Sted i det Engelſke Sprog, uden der følger et u næſt efter, hvilket efter Sprogets Udtale burde være v. Dog begaaer de en ſtørre Fejl, ſom ſkriver efter q et w, der altid ſkal udtales ſom hu paa Danſk.

Denne Bogſtav har tvende Slags Udtale, nemlig:

I. Og almindeligſt ſom kv i Danſken og det forpaa en Stavelſe, ſaaſom: Quálity, Quántity, Quárry, Quench, quîte, quōte, inquîre, acquïeſce, &c. læs Kvalliti, Kvaann-titi, Kvaarri, ꝛc.

II. Som et K i Danſken.

1. Forved ue, i Enden, af Ord, ſaaſom: Antîque, Cinque, Obliſque, &c. læs Enn-tæjk, Sink, Aabb-lejk, ꝛc.

2. Midt

2. Midt udi følgende Ord, som er laante af det Franske Sprog, saasom: Bánquet, Cónquer, Cónquerour, E'quipāge, Exchéquer, Líquor, Masquerāde, Músquet, Paraqueto, Píquet, Piquant, og nogle faa flere, hvor q dobles i Udtalen, læs Bænkitt, Kaamm-Kørr, Kaamkørrorr, (nn) 2c.

Obs. Nogle af de nyere Skribentere skriver gjerne c eller ck, i Steden for que, i Enden af Latinske Ord, som endes paa quus; Men jeg holder for, at dersom der skulde gjøres nogen Forandring, maatte man for Etymologiens skyld heist vedbeholde q og afskeedige ue, eller u, efter Ordets Beskaffenhed, saasom de gjerne kan undværes. De Ord derimod, som endes paa cus, eller cum, skrives rætteſt med c, anseet denne Skrivemaade meere overeens-stemmende med Sprogets Natur, og man kunde da ikke tage Fejl i følgende Ords Udtale, Bánquet, Cónqueſt, Músquet, &c Públic, Panegyric, &c.

§. LXXIII. Om R.

☞ R kommer næsten overeens med samme Bogstav i det Danske Alphabeet: Dog synes det Engelske R at have en sterkere Aspiration forved en Vocal, end det Danske. F. E.

Ran, Rélliſh, Rîte, Rōpe, Rub, &c. læs Rhænn, Rhelliſch, Rhæjt, Rhoop, Rhobb, 2c.

Obs. 1. Udi Endelserne re, dron, fron, pron, og tron, sættes r bag efter Vocalen, saasom: A'cre, Cáldron, Sáffron, A'pron,

(nn) Hvortil Herr Lediard pag. 137. henregner quoîl, quoînes, quoît, og Quíntal, men heri kan jeg ikke bifalde hans Meening, saasom de fleeſte, [efter ovenſtaaende 1 Regel] taler de 3 førſte ud med kv, og det ſidſte skrives rættere Kíntal.

A'pron, Citron, &c. læs Æe-korr, Kaa'l-dørnn, Sæff-førn, Æe-pørn, Sittørn, 2c.

Obſ. 2. R høres ikke i følgende Ord, Harſh, Hárslets, Mârlborŏugh, Marſh, Márſhy, Párlour, Pártridge, Purſe, læs Hæſch, Hæß-lits, Maa'lborrŏ, Mæſch, 2c.

§. LXXIV. Om S.

☞ S udtales ſom de Danſkes S, helſt (1) forpaa og (2) i Enden, af en Stavelſe: Men (3) forved E finale, i Særdeleshed (4) udi Verbis, udtales det blødere, end i det Danſke Sprog.

1.) Sad, ſet, ſip, Sob, Sun; Scar, Scrag, ſlāte, ſmâll, ſnuff, Span, Squint, Star, Strîfe, Swan, &c. læs Sædd, ſett, ſipp, ſaabb, Sonn, Skarr, 2c. 2.) Akes, Banks, Cars, Dis-honour, &c. máſſive, páſſing, &c. grácious, Vértuous, &c. læs Æcks, Bænks, Kars, Dis-onnorr, maß-ivv, 2c. 3.) Abûſe, Cāſe, Dōſe, Exercîſe, Hōſe, looſe, adj. Mûſe, Prāiſe, Spouſe, &c. læs Æbjuß, Kæß, Dooß, 2c. Men naar der gaaer et n forved ſe, da ſaaer s deraf en ſterkere Udtale, nemlig ſom et Danſk s eller ſs, ſaaſom Condénſe, Senſe, &c. læs Kaandenß, Senß, 2c. 4.) To abûſe, exercîſe, looſe, mûſe, prāiſe, rîſe, &c. læs Tu æb-bju's, crerſej's, luu's, mjuu's, 2c.

Obſ. 1. Naar et Subſtantiv. og Verbum ligeſom i ovenſtaaende Exemplerne No. 3. 4. ſkrives paa een og den ſamme Maade; da udtales s i det første ſom et Danſk s eller ſs, men i det ſidſte, langt blødere, og den foregaaende Vocal meget længere, end ellers i Reglerne er bleven viiſt.

Obſ. 2. Naar S følger næſt efter en langtoned Vocal, eller Diphthongus, forved Endelſerne eate, eous, ia, ian, iaſm, iaſt, ion og ier, beholder det endda ſin bløde Sibilation, ſaaledes at Lyden af det næſt følgende e eller i ligeſom ſammenſmeltes udi Udtalen med S og udtales ſom j, det er, begge tilſammen lyder ſom det Engelſke th, F. E. Náuſeate,

Náuſeate, náuſeous, A'ſia, Pérſian, Enthuſiaſm, Enthuſiaſt, Profúſion, Croſier, &c. læs Naaſiæt, naa-ſioſs, Ee-ſie, Pør-ſiænn, En-thu-ſiæſm, En-thu-ſiæſt, Pro-fiu-ſionn, Aroſjørr, ꝛc.

Obſ. 3. Naar s, forved Endelſen ia, ian, ion, ſkal efter 2den Hoved-Reg. pag. 6, dobles i Udtalen, eller og ſkrives dobelt, da udtales de bægge ſom ſch-ſi, ſaaſom: Decíſion, Revíſion, &c. Prúſia, Páſſion, Rúſſia, Siléſian, &c. Læs Di-ſiſch-ſionn, Ri-viſch-ſionn, Pruſch-ſie, Pæſch-ſionn, ꝛc.

Obſ. 4. S forved u, ue, eller ui udtales ſom ſh, hvilket har ſin Oprindelſe af det i, ſom man i Almindelighed tillægger Vocalen u i Udtalen, ſaaſom: Sûe, Súet, Stit, ſûre, &c. læs Sjuu, Sjuet, Sjuut, ꝛc. dog ſee neden til §. LXX.

Obſ. 5. s's udtales ſom ſis, F. E. Chárles's, Wain, St. Jámes's Pálace, &c. læs Tſja'rlſis, Hueen, Sent Dſeemſis Pælliſs, ꝛc.

Obſ. 6. S har Sted i den Engelſke Orthographie forved Conſonanterne c, * h, k, l, m, n, p, q, t, v, og w, ſaaſom: Scotland, Shérlock, Sketch, ſlack, Smith, Snail, Speed, Squâdron, Stúkeley, Svávity, Swift, &c. læs Skaattlænd, Sjørlokk, Sketſch, ꝛc.

* Men ſaaſom ſh er en beſonderlig Bogſtav i det Engelſke Sprog; ſkal ſamme blive betragted for ſig ſelv i følgende Section.

Obſ. 7. Sc forved a, o, og u, udtales ſom ſk, men forved e, i, eller y ſom et ſimpelt s, F. E. Scándal, Scope, Scull, &c. Scēne, Sciençe, Scythia, &c. læs Skænndæll, Skoop, Skoll, Siin, Sæjenſs, Sæjthie, ꝛc.

Exc. Scéva, N. P. Scéleton, Scéptic, læs Skiive, Skeli-tonn, Skep-tikk; dog ſkrives de to ſidſte rættere med ſk, Skéliton, Sképtic, gr. Σκελετο Σκεπτικ&. See Obſ. 1. pag. 69.

Sch

Sch udtales i Almindelighed som Sk, F. E. Schême, School, Schólar, &c. læs Skiim, Skuul, Skaal-lorr, &c.

Exc. Schédule, Schiſm, og deres Derivata læs Sjid-dulle, Siz-ſim, &c.

*** Acquiéſce, læs Æk-kvi-eſs.

NB. Schiff, ſkrives rættere, Skiff, læs Skiff.

Obſ. 8. Forunden as, has, his, is, this, thus, us, was, yes, den nordiſke Genitivus [England's Návy &c.] Pluralia in s [the Caves, Kings, &c.] den tredie Perſon Sing. udi Verbis [he loves, rēads, ſings, &c.] Endelſen ous, [grácious, vírtuous, &c.] og nogle faa egne Navne, [Charles, James, Wales, Wállis, &c. endes aldrig noget andet Engelſk Ord paa S, men tager enten et E finale efter s, [Noſe, Rōſe, condénſe, &c.] eller ſkrives med ſs [Is, Gueſs, Maſs, Cómpaſs, Abbeſs, Fórtreſs, Hólineſs, &c. ſom endes paa eſs, leſs, neſs, og treſs.] Omendſkiøndt ſlige Tillæg kunde meget mageligen undværes.

Obſ. 9. S høres ikke udi følgende Ord nemlig: Carliſle, Deméſne, Iſle, Iſland, Iſlander, Liſle, Piſme, Viſcount, Viſcountcſs, Viſcounty, læs Ka'rleil, Di-miin, Eil, Eilænd, Eilænd-orr, Læil, Pju-mi, Væikount, &c.

Obſ. 10. Ingen Stavelſe maae endes med det lange ſ, hvorfor det er urigtig at ſkrive Iſland, Viſcount, &c. ſaaledes, uagtet det er meget brugeligt i trykte Skrifter.

NB. Iſland, Iſland, ſkrives rættere Is-land, eller Ice-land. (oo)

(oo) Obſerva.

De ſom plejer at frequentere Haa'ſchoeſuen [the Horſe-Shoo Ale-Houſe,] og flere desligе Høi-Skoler, udtaler deres Ord uregelrætt og uden Grund; Derfor, hvorledes Hr. LUDWIG (p. 84.) og ARNOLD, ſom lærde Mænd, har kunnet falde paa at anføre og give Regler for, paa

§. LXXV. Om Sh.

☞ Det Engelske sh har en Lyd, som er sammensat af sj og en efterfølgende Vocal; Samme Lyd findes og i det Hebraiske ש, det Tydske sch, og det Franske ch, hvilken og er de Danske bekjendt i det Ord charmant.

Obs. 1. Denne Bogstav bør i sær læres tilgavns; Saasom det Engelske ch §. XXIV. blødе G §. XLII. og J §. LII fornemeligen er Sammensætninger af samme. See pag. 5. (i)

Obs. 2. Sh findes baade forpaa og i Enden af en Stavelse, og ligesom de andre Engelske Consonanter dobles i Udtalen, efter Obs. gen. pag. 6. Hvorledes jeg har udført samme, læres pag. 5.

Obs. 3. Udi Dis-honour, Hous-hold, Mis-háp, &c. som er sammensatte Ord, maae s og h skilles ad i Udtale og Skrivning. (pp)

§. LXXVI.

---

dan urimelig Udtale, vil jeg her ikke befatte mig med at undersøge; Men aleene advare de Ukyndige derimod, som af forbemelte Forfattere kunde blive forførte til en fordærved Udtale.

(pp) Heraf sees lætteligen hvor stor en Fejl det er, i de Ord, hvor sh bør skilles ad i Stavelsen, enten at skrive, eller trykke det samlede sh, saasom i Household, hvilket, naar det saaledes skrives, maae læses enten Housh-old, [Housch-oold,] eller Hou-shold, [Hou-sjold,] da dog begge disse Stavelse-Deelinger strider baade imod Ordets Etymologie og Sprogets rætte Udtale. ☞ Hvad her er sagt om sh, maae ligemaade iagttages ved ck, ff, ll, st, tl, &c. i Hensende til deres sammensatte Figurer.

§. LXXVI. Om T.

☞ T lyder ligesom T i det Danske Alphabeet, nemlig skarpere i Udtalen end D. See pag. 28.

Obs. 1. Naar T tilligemed i udgjør en Stavelse midt i et Ord, og der følger en Vocal umiddelbar derefter, da lyder det, tillige med bemeldte i, som sj paa den Danske Tunge, allerhelst udi Endelsen tion. F. E. ingrátiate, Pátience, Quótient, Grátian, A'ction, Cáution, Fáction, Mótion, Nátion, Pórtion, Rotátion, &c. læs ingree-sjætt, Pee-sjenß, Avo-sjent, Ekk-sjonn, ꝛc.

Exc. 1. Naar s, eller x staaer umiddelbar forved ti, da udtales ti som ti, F. E. Bástion, Béstial, Combústion, Celéstial, Míxtion, &c. læs Ba'st-jonn, Best-jel, Komm-bost-jonn, ꝛc.

Exc. 2. I Begyndelsen af Ord beholder ti deres egen Udtale, saasom: Tî-á-ră, tîed, &c. læs Tej-ee-re, tæj-ed, ꝛc.

Exc. 3. ti beholder sin Lyd, naar der følger efter samme Endelserne ed, edst, er, es, est, eth, saasom: I empti-ed, thou empti-edst, he empti-eth, eller empties, empti-er, Duties, &c. læs æj em-ti-ed, thou emti-edst, hi emtieth, emtis, emti-ør, Du-tis, ꝛc.

NB. Court-ier, Pitiable, læs Kort-jør, Pitti-eebill.

Exc. 4. Udi Hebraiske og Greske egne Navne, beholder ti sin Lyd, F. E. Adrámyttium, Cotíttia, Pháltiel, Shealtiel, Shephatiah, &c. læs Eddree-mittionn, ꝛc.

Obs. 2. T høres ikke, naar det staaer imellem to andre Consonanter, saasom: Acts, Beasts, Cástle, Christmass, Mortgage, &c. læs Eks, Biis's, Æ's-il, Kris-mæß, Maa'rgedsch, ꝛc.

** Westminster, læs Hues-mistørr.

Obs. 3. Udi Endelsen ten høres t lidet eller intet i

Udtalen, saasom: óften, sóften, háften, líften, &c. læs aaffinn, saaffinn, &c.

Obs. 4. Endelserne teous, tous, og tuous, udtales som tsjøs, saasom: bounteous, covetous, Courteous, righteous, virtuous, &c. læs bountsjoß, kovvitsjoß, &c.

§. LXXVII. Om Th i Almindelighed.

☞ Th er den største Anstods-Steen og ligesom det andet store Shibboleth (Dom. Bog. XII. 6.) for fremmede og i det Engelske Sprog ubevante Tunger. (qq)

2. Det er enten af en sterk, eller af en blød Aspiration. Den sterkeste har sin Herkomst fra Britterne, den anden af den Anglo-Sariske Udtale.

Obs. Eftersom th kommer ofte for i det Engelske Sprog, bør de, som lægger sig efter samme, straebe, at vænne deres Tunge til denne Bogstavs tvende adskillige Udtaler, førend de vover sig til at tale Sproget; Thi jeg kiender dem, som har været i Engeland, i fleere end 12 Aar, hvilke, fordi

(qq) Th er en Bogstav, som er de fleeste andre Europæiske Nationer, undtagen de Engelske, ubekiendt. Dog er alle deri eenige, at det Greske Theta (θ) har været af samme Lyd. Hvilket man kan bevise med samme Bogstavs Udtale udi det nu om Dage brugelige Gresk, saavelsom og deraf at deres Tau (τ) svarer til det enkelte T, i andre Nationers Sprog; eftersom man kan see af de andre i Lyden hinanden lignende, men dog forskiellige Greske Bogstave, at denne viise Nation ikke har tillagt forskiellige Merker en og den samme Lyd. Vi kan ikke beskrive denne Lyd anderledes, end at den er et skarpere Aande-Stod i Udtalen af det enkelte T.

fordi de ikke har i agt taget dens rætte og forskjælligе Udtale, har udtalt den, som d, f, eller s, ja nogle har endog skrevet Engelske Grammatikker og i denne Post ført andre med sig i lige Vildfarelse.

3. Th saa vidt som det betragtes for en enkelt Bogstav, følger den 2den Hoved-Regl. pag. 6. Men i saa Fald bliver det mindre aspirered, saasom: *Brother*, &c.

§. LXXVIII. Om Th i Almindelighed.

I. Om det stærk aspirerede th.

Reg. samme forekommer:

1. I Begyndelsen af Substantivis og Verbis, saasom: Thanks, Theme, Theft, Thickness, Thief, Thorn, Thread, Throng, Thumb, &c. to thank, thieve, think, thresh, &c. læs Thænk, Thiim, Theft, 2c.

2. Samme Udtale beholdes i de Ord, af fleere Stavelser, som begyndes med noget af ovenanførte Exempler, saasom: thánk-ful, Themístocles, thórny, thrónging, Thievery, Thrésher, &c. læs Thænk-foll, 2c.

3. I Begyndelsen af Adjectivis, saasom, thick, thin, thousand, three, third, &c. læs Thikk, thinn, thousænd, 2c.

Exc. De Adjectiva pag. 102. 1.

4. I Begyndelsen af en Stavelse, midt i et Ord, næst efter en langtoned Stavelse, saasom: A'uthor, Cathédral, fil-thy, léng-then, Lú-ther, Or-thodox, &c. læs Aa'thørr, 2c.

Exc. Clóthier, mo'uthing, Wórthy, læs Klood-jørr, mou-dhing, Huor-dhi.

5. I Enden af en Stavelse, naar den foregaaende Vocal, eller Diphthongus tales hastig ud, saasom: Bath, both, Breath, Brôth, Clôth, dóth, Frôth, fourth, Môth,

tenth, with, Length, Wörth, &c. læs **Ba'th, Both, Breth,** ꝛc.

Exc. Fifth, Sixth, Twelfth, og deres Derivata, hvor th, formedelſt de mange **haarde** Conſonanter, bliver **blø-dere** udtalt, og lyder næſten ſom et **enkelt** T, hvilket dog ikke har ſted i det Ord fourth, (rr)

II. Om det blød-aſpirerede th.

Reg. Denne Bogſtav findes:

1. I Begyndelſen af Pronominibus og Particulis; **ſaa-ſom:** than, that, thee, their, them, then, thençe, there, thēſe, thîne, thither, thô, thōſe, thou, thus, thy, &c. *item* udi the, *art. def.* ſom ellers er **toneløs,** læs **dhænn, dhætt, dheer, dhemm, dhenn,** ꝛc.

Exc. thánktully, thínly, &c. adverbia, ſom derivere af Subſtantivis, eller adjectivis, ſom henhører til den I. Reg. 1. 3. pag. 101.

2. **Midt** og i **Enden** af en Stavelſe, eller Ord, ſom **har en lang** Vocal, eller Diphthongus, **forved** th, hvilket ſom oftеſt møder i Verbis, forved e finale, **ſaaſom:** to bāthe, brēathe, Booth, clōthe, lōthe, ſēethe, Sîthe, ſoothe, ſmooth, wrēathe, &c. læs **Beeth, briith, buuth,** ꝛc.

3. Udi de Ord, ſom efter den 2den Hoved-Regel pag. 6. **dobler** th i Udtalen, **ſaaſom:** *Brother, either, Father, further, gather, hither, Lather, Leather, Mother, neither, other, Prethee, tether, thither, together, Weather, Whither, Wither, &c.* helſt forved Endelſen er, læs **Brodørr, edørr, Fa'dørr, fordørr,** ꝛc.

Exc. *Méthod, Nóthîng,* læs **Meth-thodd, Noth-thing.**

4. Saa

(rr) Mag. Ludwig og Mr. Kirkby, ſom har ladet ſig indtage af en fordærved Udtale, lærer, at Ordet fourth ſkal udtales med et enkelt t.

4. Saa og udi through, (thro', thórŏugh, eller thórrŏw;) throughly, eller thóroughly, læs dhruu, dhorrŏ, dhorroli, ꝛc.

Obſ. Udi følgende egne Navne, ſaaſom: A'nthony, (ss) Thämes, (tt) Thánet, (uu) Thómas, Theobâld, (xx) Thómſon, (yy) og nogle faa fleere [ſom og udi Apóthecary, Authórity, (zz) authorîze, Thill, Thiller, og Thyme,] læſes h ikke, og kunde altſaa og udelades i Skrift, ſaaſom det fordum ej er blevet brugt, i de fleeſte af dem.

NB. Búrthen, Fáthom, Fóther, Múrther og Póther, ſkrives af andre, og jeg meener med rætte, med d, ſaaſom de kommer af Bürde, Faddom, Mord, ꝛc.

§. LXXIX. Om U i Almindelighed.

☞ Det Engelſke Sprog har i alt Sex Slags U, ſom af Engellænderne med eet Navn kaldes ju. Diſſe kan for Forſkiels ſkyld kaldes I. det lange u; II. det korte u; III. det lang-blandede u,

(ss) A'nthony ſkrives af alle Latinſke Autores *Antonius*, og ſamme er et Romerſk Navn. (tt) Thames er en Sammenſætning af Tame og Iſis. Cæsar de Bel. Gal. lib. V. ſkriver *Tameſis*, Beda Eccl. Hiſt. lib. I. c. 2. *Tameſim*: Kong Alvred i hans Anglo-Saxiſke Overſættelſe af Beda ſkriver lib. 2. c. 3. og lib. 4. c. 6. *Temeſe* Streame, og lib. III. c. 22. *Temeſe* Stathe. (uu) Beda lib. I. c. 25. ſkriver *Tanatos*, det ſamme bør læſes hos Solinus Polyhiſtor c. 25. i Stæden for *Accanos*, eller *Athanatos*, Kong Alvred har *Tenet* Ealand. (xx) Theobald, ſkrives af Leland *Tibbald* og *Teobald*, af Schottelius og andre *Teutwaldus*, Tipold. (yy) Dette bør ſkrives *Tomſon*, ligeſom vi ſkriver i Engelſken, *Dick*ſon, *Jack*ſon, *Will*ſon, &c. (zz) Kommer af *Autor* eller *Auctor*, Auctoritas, eller Autoritas.

IV. det kort-blandede u: V. det klare u og endelig VI. det spæd-tonede u.

Jeg har med Forundring læst alle de Engelske Sprogkyndiges skiødesløse og forvirrede Bemærkninger over denne Vocals Udtale: Hr. Dr. WALLIS, (a) FESTEAU, (b) PRIGHTLAND, (c) og CHAMBERLAYNE, (d) giver den ikkun to Slags Udtale, hvoraf den lange lignes med et Fransk u og den korte med o. Efter Hr. KÖNIGS Meening lyder det lange U som det Tydske iu, (e) efter Hr. SEWELS som det

(a) U vocalis, quando corripitur, effertur ſono obſcuro; ut in *But*, &c. U longum effertur ut Gallorum *ú* exile, ut in *Lute*, *mute*, *Muſe*, *Cure*, &c. Sono nempe quaſi compoſito ex ĩ & *w*.

WALLIS, Gram. Ang. Cap. I. §. 3.

(b) U Voyelle au commencement d'un mot ſe prononce comme en *François*, faiſant une Syllabe ſeule; ex. *uſe*, *Union*, *Univerſitie*, &c. - - - - - U devant une Conſonne ſuivie d'un *e* final, ſe prononce comme en *François*, p. ex. *abuſe*, *accuſe*, *Truce*, *Fume*, *preſume*, &c.

FESTEAU nouvelle Gram. Angl. *pag.* 16. & 17.

(c) Engliſh Grammar with Notes pag. 18.

(d) U *eſt auſſi ou* court *ou* long. - - U *devant une Conſonne ou double, ou pure, eſt* court, *& reçoit le ſon de l' O Allemand, ou de l'* Otte *François, en Allemand* Gott, *en François* Rotte, Cotte, *en Anglois* put, Slut, Hut, *&c. Mais lors qu'il termine la Syllabe, l' U eſt* long, *& ſe prononce comme l'* eu *des François, comme l' O des Allemands, & Suedois, & comme l' Ø des Danois.*

De la *Genie* & la *Force* de la Langue Ang. pag. 5.

(e) Weiln nun die Engellænder, wie oben gemeldt, nicht mit vollem Halſe ausſprechen, ſo iſt auch das Teutſche

det Hollandſke uu, (f) efter Hr. KIRKBY's ſom det Engelſke iu, (g) og de andre ſlaae paa ſamme Streng.

Alt dette hiede mig ikke, hvorfor jeg ſøgte at udfinde Regler, hvorefter alle Udtalerne af U kunde faſtſettes: Jeg befandt at det lange U udtales paa tvende Maader, nemlig ſom iu næſt efter b, c, f, j, m, p, og s; Men ſom uu, næſt efter de andre Conſonanter; og efter Overlægaelſe med en Lærd Mand, af hvis Udtale jeg kunde merke, det min var rigtig, befandt jeg at Reglen holdt ſtik.

Imedens jeg var i Arbeid med dette, kom jeg over Hr. LEDIARDS *Grammatica Anglicana Critica*, og fandt deri (h)

U zu hardt für ihre Zunge, dahero wird es wie iu pronunciret als in dieſen Worten, wo es in der Mitte ſtehet: *Tune*, *Fume*, *preſume*, *accuſe*. *abuſe*, *Muſe*, *mute*, &c.

KING's Royal Grammar. *pag.* 9. R. 1.

(f) U wordt meeſtendeels als by ons uytgeſprooken; echter zyn 'er woorden, in welke zy de klank van een doffe *O* heeft, als *humble*, *under*, &c. en 't woord *chuſe*, wordt ſchier uytgeſprooken, *Tsjoes*; 't woord *bury* als *berri*; en *buſy* als *biſſy*: *Guard* ſpreekt men ſchier uyt *gaard*; voor *gueſs*, *Gueſt*, lees omtrent *ges*, *geſt*, voor *buy* lees ſchier *by*; voor *Neutral*, *nutral*, voor *true*, *truuw*, voor *Uſe*, *juus*, en voor *Lieutenant*, lees *Liftennant*.

SEWEL's korte Wegwyzer der Engel. Taale pag. 25.

(g) *The compound* U - - - which is repreſented *ſeven* Ways: *viz.* By *u*; as in *Cure*, *Cruel*, *Tutor*, *lucid*, *Muſic*: By *ew*; as in *Dew*: By *ue*; as *due*, *purſue*: By *eu*; as in *Rheum*: By *ieu* in *lieu*, *adieu*: By *ui*; as in *Bruiſe*: By *you*; as in *you*.

KIRKBY's New-Engliſh Grammar, pag. 9. (10)

(h) Alle Autores, ſo von der Pronunciation des Engliſchen U geſchrieben haben, und mir zur Hand gekom'

med Fornøjelſe, at mine Tanker om det lange U ſtemmede rigtig overeens med denne ſtore Grammatici Meening: Han føjer g og h til oven anførte b, c, f, &c. ſom jeg tilforn var uvis om.

For at faae Vished om dette Tvivlsmaal, har jeg derom tilſkrevet en vis Grammaticus af ſtor **Indſigt** og **Fortjeneſter**, i **Engelland**, for at indhente hans Meening; Men fik ikke anden Oplysning, end alle hans **Forgængere**, [Hr. LEDIARD alleene undtagen] har givet. (i)

Men til ydermeere Bevis, har Hr. LEDIARD, ſiden han ſkrev ſin Grammatica, i Anhanget til hans *Methodus utiliter tractandi Ling. Angl.* pag. 103. 104. & ſeq. ikke alleene igien-

---

men ſind, ſo wohl **Engliſche**, als **Hollandiſche**, **Teutſche**, **Frantzöſiſche** und **Lateinſche**, haben in ihre Regeln dieſerwegen gar gröblich geirret: und zwar wegen der Pronunciation des **langen** U. &c. pag. 73. N. (46.) *it.* Das **lange** U hat aber eine **zweyfache** Pronunciation, die eine, wie der Diphthongus (iu,) die andre aber wie das **Teutſche** (u) in (**thun**) und dergleichen Worte ꝛc. 1. Das **lange** U wird wie (iu) ausgeſprochen, wann immediatè vor demſelben ein b, c, f, *g*, *h*, j, m, p, oder s, hergehet, es mag ein Vocalis oder Conſonans darauf folgen; [**Men** NB. **begynde den følgende Stavelſe.**] Jedoch kan das ſu bisweilen (ſuh) pronuncirt werden. 2. Wird es wie ein langes **Teutſches** (u) oder (uh), ausgeſprochen, wann ein d, l, n, r oder t demſelben immediatè vorher gehet, *pag.* 73, & 74. *item* Meth. util. tr. L. A. *pag.* 105.

(i) I know of no Effect *F* or *S* has upon *U*, more than the reſt of the *Conſonants*; *U* being generally *ſhort* when the Word or Syllable *ends* with a Conſonant, as in *Tub*, *rub*, *Cub*, *Butcher*, *Buttler*; and *long* in moſt Monoſyllables, with *E* final and *ſilent*; as in *Tube*, *Cube*, *rude*, &c.

igientaget hvad han tilforn derom havde skrevet, men endog gjort adskillige fleere Anmerkninger til at understøtte sin Meening.

Endelig, naar man hører en ræt talende Engellænder udtale Cube, Tube, Lewd, Lute, Feud, Cure, sure, lure, Muse, news, few, dew, Pew, &c. skal man befinde, at det udtales ligere kiub, tuub, luudd, luut, fiudd, kiur, siur, luur, Mjus, nuus, fju, duu, Pju, ꝛc. endsom stedse med ju; hvilket vilde falde ganske tvungen i Udtalen; Tilmed blev der ingen sønderlig Forskjel at høre i Lyden imellem Dew, Jew, &c. hvilken Forskjel, dog efter Hr. Lediards og mine Regler, er kjendelig nok. Om de øvrige Udtaler, som ingen før mig har observeret, vil jeg ikke tale; dog meener jeg, de uden Tvivl skal befindes rigtige.

§. LXXX. Det lange U,

☞ Denne Bogstav stemmer næsten overeens med de Danskes uu, eller det Tydske uh.

Reg. Det lange U findes efter d, l, n, r og s, og det:

1. Forved e finale, enten der kommer en Consonant imellem, eller ikke; saasom: allúde, Brūte, condúçe, Dūe, Dūke, exclúde, indúre, indúçe, Lūte, Minúte, Nūke, prūne, rūde, seclúde, &c. læs ælluudd, Bruut, Aaamnduus, Duu, Duuk, ꝛc.

Exc. De Ord, som findes §. LXXXII. pag. 110.

2. I Enden af en Stavelse, som Accenten falder paa, saasom: Absolú-tion, brú-tal, Condú-cive, Dú-al, exclú ded, frú-gal, Gú gaws, Indú-ring, Lú cifer, Nú dity, Prú-ning, Rú-bric, Seclú-sion, Tú-tor, &c. læs Æbbsolluu-sjonn, bruu-tæll, Aaamn-duusivv, Duuæll, ꝛc.

§. LXXXI.

§. LXXXI. Det korte U.

☞ Det korte U lyder som u i det Danske og Tydske Sprog, dog noget hastig udtalt.

Reg. Det korte U forekommer efter d, l, n, r, og t, og det:

1. Udi kort-tonede Stavelser, forved e finale, saasom: Absolute, Certitude, Cèruse, Grátitude, résolute, &c. læs æbbsolut, Sœrtitudd, Sœrrus, grættitudd, &c.

Exc. De Ord, som findes pag. 107. 1.

2. I Enden af en tonelös Stavelse, saasom: Affluence, Chérubin, Crédu-lous, Céntu-ry, cóngru-ous, diminutive, Fru-ition, Fru-gality, &c. læs Æfflu-æns, Tsjœrrubinn, Kredду-los, &c.

3. Imellem b og l; f, og l; og p og l, nemlig; Bull, Búllace, Búllet, Búllock, Búlly, Búlrush, Búlwark, á-t-ful, beaútiful, &c. af *full*. Fúller, pull, Púlly, Púlket, &c. læs Bull, Bullæß, Bullett, full, pull, &c.

Exc. Búllion, læs Bolljon.

4. Udi følgende Ord, som ikke lader sig bringe under noget af de 3 forige Lemmer, nemlig: Bush, Búthel, Búrcher, Cúshion, Púdding, Puss, put, læs Busch, Buschsjl, But-tsjœrr, Kusch sjinn, Pud-ding, Puß, &c.

§. LXXXII. Det lang-blandede U.

☞ Denne Bogstav har en Lyd, som kommer overeens med ju i det Danske og Tydske Sprog.

Obs. Su, naar der følger en anden Vocal efter, udtales af mange som sju, efter Reglen, men af andre som su, (k) saasom Suet, Suit, &c. læs Suu-itt, Suut.

Reg.

(k) Es iſt eben kein groſſes Vitium, man nehme davon welches man will. LEDIARD pag. 76. N. (49)

Reg. Det lang-blandede U findes efter b, c, f, g, h, j, m, p, og s, og det:

1. Forved e finale; enten der kommer en Conſonant imellem, eller ikke, ſaaſom: Abúſe, accúſe, Cûe, Cûbe, Cûre, Demúre, * hûge, hûe, jûne, mûte, Mûſe, preſúme, repúte, &c. læs Æbbjuſs, ækkjus, Kju, ꝛc.

2. I Enden af en langtoned Stavelſe, ſaaſom: Ambigú-ity, Bú-gle, Bú-colic, Cú-pola, Commú-nion, Cú-rate, Fú-neral, Fú-ry, * Gú-les, hú-mour, jú-bile, mú-ſical, mú-table, pú-ny, ſú-rity, &c. læs Æmbigju-iti, Bju-gill, Bju-kollik, Kju-polle, ꝛc.

NB. Búry, Búrial, læſes Bju-ri, Bjuri-æll og Bœrri, Borri-æll. Det ſamme maae ogſaa i-agtages ved alle de Byers Navne, ſom gaaer ud paa búry, ſaaſom: Cánterbury, Gláſtonbury, Málmsbury &c.

3. Naar U ſor ſig ſelv udgjør en lang-toned Stavelſe, ſaaſom: U'-rin, U'rinal, U'ſage, U'ſurp, U'ſury, U'ſing, U'ſual, U'tenſil, U'terine, U'topia, U'vula, &c. læs Jurinn, Juſedſch, Juſorpp, ꝛc.

4. I alle de Ord, ſom laanes af Latinen og begynder af uni [*unus*] enten u gjør Stavelſen ud aleene, eller tager n til ſig i ſamme, ſaaſom: U'-nicorn, U'niform, U'nify, U'nion, U-nivérſal, U'nity, Unánimity, &c. læs Ju-nikaarnn, Ju-nifaarmm, Ju-nifej, Ju-njonn, ꝛc.

§. LXXXIII. Det kort-blandede U.

☞ Det kort-blandede U udtales ſom ju i Danſk eller Tydſk, men meget kortere og haſtigere end det lang-blandede U.

Reg. Det kort-blandede U findes efter b, c, f, g, h, j, p, og s, og det:

1. I en kort-toned Stavelſe forved e finale, ſaaſom: Attri-

Attríbute, éxecute, contríbute, A'zure, &c. læs Ættri-bjutt, erſikjutt, Æſſjurr, ꝛc.

2. I Enden af en kort-toned Stavelſe, ſaaſom: A'ccuracy, ambíguous, Ammunítion, Buréau, cáſual, confábulate, Curátor, Curióſity, Diſtríbutor, Documéntal, Ejaculátion, Fumigátion, Futílity, Humílity, Jubilátion, Jucúndity, Juriſdíction, Lucubrátion, lúculent, Muſícian, mutabílity, nuncupátive, pérjurous, &c. læs Ekkjur-eſi, ænmbigjuos, Bjuroo, ꝛc.

3. Naar den for ſig ſelv udgjør en kort-toned Stavelſe, ſaaſom: Ubíquity, Uſúrper, Utílity, Uténſil, &c. læs jubiikviti, juſorrpørr, jutilliti, ꝛc.

Obſ. 1. De tone-løſe Ende-Stavelſer gue, lue, nue og tue bliver af mange udtalt med det blandede U, ſom kommer ſig deraf, at de holder op med Røſten paa g, l, n, t, og lader ue for ſig udgjøre en Stavelſe, hvilke efter §. LXXXII. 1. lyder ſom ju, ſaaſom: A'r-gue, contín-ue, vál-ue, ſtát-ue, Vírt-ue, &c. læs A'rg-ju, Kaauntinn-ju, væll-ju, Stætt-ju, ꝛc. See pag. 112.

Obſ. 2. U udi Endelſerne ſual, og tual, udtales af de fleeſte ſom et Danſk j, F. E. Púnct-uăl, ûſ-uăl, &c. læs Ponkt-jæll, jus-jæll, ꝛc.

§. LXXXIV. Det klare U.

☞ Det klare U, eller, ſom det urigtig kaldes af andre, det korte u, har en Mellem-Lyd af det klare Danſke o og u, og lyder næſten ſom et aa haſtig udtalt.

Reg. Det klare U findes:

1. Forved een eller fleere Conſonanter, i den ſamme Stavelſe, ſaaſom: Abúndance, abrúpt, adjúſt, A'llum, Ambuſcádo, Annúlling, &c. begún, Blunt, Búbby, Bud, Burgúndy, Búrnet, Búxomneſs, Cárolus, Chub, Church, Churl,

Churl, Circum-, Club, Cónduct, Compéndium, Difficult, Diúrnal, Dilírium, Dúblin, E'denburg, Equilíbrium, Fáctum, Fun, Gun, Grúmble, Húmphrey, Húmber, Ignorámus, Inflúx, Insúlt, Júmble, Láudanum, Lurch, Lúmber, Lust, Mud, Múffle, Médium, Memorándum, múrmur, Mútton, Número, Nut, Nónplus, O'dium, O'pium, Péndulum, Pórpus, Próduct, Præmium, Quórum, Rub, Rádius, run, Scándalum, spun, Stírrup, Súb-ject, Succéss, Sun, Suppréss, Surcéase, suspénd, Tub, Tótum, Tríumph, Tun, Túrnup, U'dder, U'gly, U'mpire, unáble, upbráid, urge, Urn, us, útmost, útter, &c. læs Ebonn-dænss, Blontt, Ærroloß, Diffikoltt, ꝛc.

*** Absurd, læses og æbbsjurdd.

2. Forved en enkelt Consonant, som efter Obs. 2. pag. 6. dobles i Udtalen, saasom: *Dúcat*, *Dúchess*, *Pumice*, *punish*, *Study*, *Tuty*, &c. læs Dokkét, Dotsch-is, Pomm-is, ꝛc.

Exc. Bury, Burial, Busy, Busines, Sugar, læs Børri, Børriæll, Biß-i, Bis-nes, Sjuggørr.

§. LXXXV. Det spæd-tonede U

☞ Har en Mellem-Lyd imellem e og ø, i det Danske Sprog.

Reg. Det spæd-tonede U forekommer ikkun udi toneløse Stavelser, og det:

1. Og fornemeligen udi de toneløse Endelser ule, og ure, F. E. Glándule, Glóbule, Mácule, Pústule, Schédule, Spátule, Vérule, &c. Advénture, Architécture, Benefácture, Cénsure, Conjécture, cónjure, at mane, Créature, Dispósure, Fáilure, Féature, Figure, Fracture, Furniture, future, Grándure, [-deur,] Gésture, Impósture, Inclósure, Indénture, I'njure, Joînture, Júncture, Lécture, Léisure, Manufácture, Mixture, Náture, Núrture, Overture, Pásture, peradvénture, pérjure, Picture, Pléasure, Pósture,

Póſture, *Préſſure*, Rápture, Rúpture, Scripture, Sculpture, Státure, Structure, Superſtructure, Ténure, Tincture, Tórture, vénture, Véndure. Véſure, og meaſtee noget faa flere, læs Glœndell, Gloobell, Mækkel ꝛc. Eddventorr, Vœkiſtekſtorr, Kaanndſiektorr ꝛc. (l)

2. I Endelſerne gue, lue, nue, ſual, ſure, tual, tue, tune, ture, og tute udtales u, af mange ſom mit korte U, p. 110. af andre ſom o, men af de fleeſte ſom jo, F. E. Argue, árgue, válue, continue, Retinue, Léiſure, Méaſure, ûſual, Actual, pínctual, Státue, Vírtue, Fórtune, Créature, Státure, Státute, &c. læs Ego eller Egu, [Egio] œrgo, [a'rgio,] vallo, [vœllio] ꝛc.

Exc. Minute, et Øieblik, læs Minnitt.

Obſ. Den gemeene Mand paa Landet, ja endog i London ſelv, udtaler tu i Endelſerne tual, tue, tune, ture, og tute ſom tſi, tſiu, tſii, tſio, F. E. Actual, Státue, Fórtune, Náture, læſer de ſom Ekktſiœll, Stœttſiur, Faarrſiinn, Neeſiorr, ꝛc. Men jeg bør for reenſt, at beholde nogenleedes den Lyd, ſom Bogſtavene tilkommer.

Obſ. Gen. Foruden thou, og you maae intet ægte Engelſk Ord, endes paa U; Men tager enten e eller y efter ſig.

NB. lieu, adieu er Franſk.

Obſ. U høres ikke 1) efter g pag. 54. og 113. 2) efter q, pag. 94. 3) udi Intituled, Victuals, læs Innſtœjtlid, Vittils.

§. LXXXVI. Om Ua, Ue og Ui.

☞ Diſſe er ikke, ſom de fleeſte lærer, Diphthongi. Dog har man at agte:

I. Udi Ua.

1. At u, ſkrives efter q og s i Steden for w, eller rættere

(l) Exemplerne paa dette Lem kan anſees ſom Undtagelſer fra §. LXXX.

tere v. saasom: Coéqual, Persuâsion, Quâlity, Suávity &c. *item*, Lánguage, læs Ao-ii-kvell, Pør-svee-sjonn, Avaal-liti, Svee-viti, Læng-gvedsch ꝛc.

2. Dette u høres ikke i Udtalen efter g, F. E. Guard, Guárdian, Guarantée, Guárdant, N. T. &c. *item*, Piquant, læs Ga'rdd, Ga'rdiænn, Gærræn-tii, Pik-kænt.

** Guâivas, et Slags West-Indiske Æble, læs Gvaa'væss.

Obs. Ua maa skilles ad udi A'nnu-al, Cásu-al, Du-al, Pursu-ance, U'su-al, og saadan fleere, *item* udi egne Navne, saasom: Febru-ary, Jóshu-a, Mántu-a, Nálcu-a, &c. læs Ennu-æll, Æsju-æll, Du-æll, ꝛc. Fii-bru-e-ri, Dsjaaß-ju-e, ꝛc.

** February udtales ogsaa Febborreri.

II. Udi Ue,

1. At u skrives efter q, i Steden for v, saasom: Quéry, Queſt, Quéstion, &c. læs Kvørri, Kvest, Kvestjonn, ꝛc.

Exc. De Ord, som findes anførte pag. 94.

2. Tuesday, Tiisdag, læses Tuusde.

3. U høres ikke efter g, saasom: Gueld, Guélderland, Guérkins, Gueſs, Gueſt, Léaguer, Portuguése, &c. læs Geldd, Gørkins, Geß, Gest, Liigør, Portugús, ꝛc.

4. U høres ikke efter q, udi pique, og de øvrige Ord, som findes anførte pag. 94. læs Pik.

5. Ue høres begge ikke i Enden af et Ord efter g, saasom: Apologue, &c. som anføres pag. 54. læs Æpollaagg, ꝛc. (m)

(m) Den flittige Forfatter af *Right Spelling very much improved*, tager merkelig Fejl i det han lærer p. XVIII. at "Words ending in (*gue*) as if *written* (*gwe*) viz Apo-"logue, &c. [som findes paa min 54de pag.] which

Exc. A'gue, A'rgue, Mountague, læs Aegu, A'rgu, Mountegu. See pag. 110. 1.

Obſ. 2. Ua maa ſkilles ad udi accrú-eth, afflú-ence, conflu-ence, &c. árgu-ed, Amanu-énſis, og de Ord hvor u findes forved el, et, nce, nt, *item*, udi Emanu-el, Ephu-es, Penu-el, Phanu-el, &c. egne Regne, læs Ekeruethh, Effluens, Jimænnuel, ꝛc.

III. Udi Ui.

1. At u ſkrives ogſaa i Steden for v, ſaaſom: A'nguiſh, diſtínguiſh, extínguiſh, lángüiſh, quîre, quîte, ſánguïne, &c. læs Engguiſch, diſtinguiſch, ꝛc. Kvæjr, Sænggvin, ꝛc.

2. At u høres ikke eſter g, F. E. Guîde, &c. Guîle, &c. Guîſe, &c. Guilford, Guild-Hâll, Guilt, &c. Guíněa, &c. læs Gæjdd, Gæjl, Gæjſs, Gillfordd, Ginni, ꝛc.

3. At u høres ikke heller udi Cónduit, Circuit, Vérjuiçe, læs Konnditt, Sørkitt, Vørdſjiſs.

4. At ui forved s og t udtales ſom uu, [eller ſom andre vil med ju] ſaaſom: Bruiſe, Bruit, Cruiſe, Fruit, Purſuit, Recruit, Suit, &c. læs Bruu's, Bruut, ꝛc.

Exc. A'nguiſh, Guîſe, læs Enggviſch, Gæjſs. See No. 1. paa denne Side.

5. At ui udi Enden af en Stavelſe udtales ſom uu, F. E. Nui-ſançe, Sui-tor, ſui-table, &c. læs Nuu-ſænſs, Suu-torr, ꝛc.

Exc. Cui-raſs, Cui-raſsier, læs Kjuræß, Kju-raſsiir.

NB. Juiçe, læs Dſchuus, Vérjuiçe, læs Vørdſios.

Obſ. 1. Ui maa ſkilles ad udi A'gu-iſh, Ambigu-ity, og de Ord, ſom endes paa uity, uition, uinous, uous; *item*, Puiſſant,

---

"ſeem to have the Sound of [*gwe*]„ ſaaſom ue er ſtumt, ſom oven til pag. 54. og 113. 5. blev viiſt.

ifſant og i egne Navne, ſaaſom: Bînu-î, Drú-î-des, &c. læs Ægu-iſch, 2c.

Obſ. 2. Mange af oven anførte Ord ſkrives nu omſtunder med wa, &c. eller va, dog er det ſidſte * ikke aleene meere overeenſtemmende med det Engelſke Sprogs Udtale, men endog med andre Sprogs, og vore egne Bogſtavers egentlige Lyd.

§. LXXXVII. Om Uo, Uy, og Uoy.

I. Om Uo,

Har man at agte, at u ſkrives efter q i Steden for v, F. E. Quórum, quóta, quŏth, Quótient, &c. læs Kvooromm, kvoote, kvothh, 2c.

II. Om Uy.

Denne Diphthongus findes ikkun i Enden af en Stavelſe, ſaaſom: Buy, Buyer, buyeſt, buyeth, Buying &c. Guy, &c. læs Bæj, Bæjer, Bæjeſt, Gæj, 2c.

III. Uoy,

Kommer kun for i det Ord Buoy en Skibs-Bøje, og de Ord, ſom ſtamer derfra, ſaaſom: buoy'd, buoying, &c. læs bøj, bøjdd, bøjing.

§. LXXXVIII. Om V.

☞ Denne Bogſtav kommer baade i Navn og Lyd overeens med de Danſkes V.

Obſ. 1. V dobles aldrig i Figuren, i hvorvel den ofte dobles i Lyden, ſaaſom: *Líver*, *Néver*, &c. læs Livvørr, Nevvørr.

Obſ. 2. V maa aldrig ende noget Ord; Men tager altid et E til ſig i Enden.

Diſſe tvende Jagttagelſer har jeg af Nødvendighed maatt anføre, ſaaſom de følges af alle Engelſke Skri-

bentere; * Dog er de ej aleene til ingen Nytte; Men foraarsager endog en stor Forvirring; thi dersom den første *Observation* fik Afskeed, og *V*, saavelsom de andre *Consonanter*, maatte ende en Stavelse, undgik man derved den Uleilighed, at begaae en Feil i foregaaende Vocalers Udtale, og den anden Observation faldt bort af sig selv, hvorved blev vundet dette, * at man ikke behøvede noget ørkesløst e i Enden af et Ord, som ofte forvirres med e finale. F. E. a līve Man may līve, to māke Atōnement for his Sins; But the Dēad āre deprīvēd of that Oppŏrtūnĭty.

§. LXXXIX. Om W.

☞ W bleb af Anglo-Saxerne betegned med denne Figur p, og kaldet Wen. Samme er en Lyd, som bestaaer af hv med haardere, eller blødere Aspiration. (n) Jyderne vedbeholder endnu begge disse slags Udtaler udi de Danske Ord, som staves med hv: Endskjønt den sterkeste Aspiration nu omstunder er gaaen af Brug iblandt de Danske. (o)

Reg. W lyder, som ovenfor er meldt, forved a, e, i, og y, saasom: Wat, N. P. wet, win, wod, Wyät, N. P. &c. læs Hvaatt, hvett, hvinn, hvaadd, Hvidsætt, &c.

Obs. 1.

(n) Man seer heraf hvor lidet betænksom de middelaldrige Engellændere haver handlet, i at sammensætte Diphthongos med denne Charactere i Enden, da den efter sin Lyds Egenskab kan ikke bruges til andet, end NB. at begynde en Stavelse.

(o) Næsten alt hvad Mag. Ludwig skriver om w og wh har ikke ringeste Overeenstemmelse med det Engelske Sprogs Udtale.

Obſ. 1. W bruges til at ſammenſætte Diphthonger med a, e, og o, i Enden af Ord, ſaaſom: Lâw, new, mōw, &c. læs laa', nuu, moo, ꝛc. See *pag.* 3, 21, 48, og 87.

Obſ. 2. W bruges aldrig forved U i noget gangbart Engelſk Ord.

Obſ. 3. I Henſeende til Conſonanter, bruges W næſt forved h, og r, ſom og næſt efter d, ſ, og t, F. E. What, Write; dwell, Swan, Twin, &c. læs huaatt, Ræit, Duell, Suaann, Tuinn, ꝛc.

Obſ. 4. Forved R høres W ikke, men i dets Sted en liden Aſpiration af ſamme, ſaaſom: *W*rak, *w*rap, *W*râth, *W*rēak, *W*rēath, *W*ren, *W*rench, *W*reſt, *W*retch, *W*réxham, N. P. *W*riggle, *W*r*i*ght, &c. *w*ring, Wrinkle, Wriſt, Writ, Wríter, &c. af Wrîte; Wrîthe, Wrong, Wrôth, *w*rought, Wróxeter, N. P. *w*ry, &c. læs Rakk, ræpp, raa'th, riik, ꝛc.

Deslige Aſpirationer tilkjende gives ogſaa ved at ſætte en ſtum Conſonant forved en anden, ſom med ſlige Aſpirationer ſkal udtales; ſaaſom g, eller k for n, og w for r; [pag. 52, 69, og 117. 4.] Men ſom ſamme kun ſættes dertil, deels for at faſtſætte den tydelige Forſkjæl, ſom Ordenes Herkomſt fører med ſig, deels for at afværge all Forvirring i Skrive-Maaden: Saa ſynes mig, at man i de Ord, hvor ſlige Aſpirationer, efter Sprogets Egenſkab udkræves, og hvor Ordets Bemerkelſe ikke forbyder det, rættere brugte h, * ſom den bequemeſte Bogſtav til at give ſlige Aſpirationer tilkjende, end g, k eller w, ſom egentlig ingen Aſpiration medfører i Udtalen.

Obſ. 5. W høres ikke forved h, p. 118. 2. og r, p. 117. 4. ikke heller udi A'nſwer, áukward, Houſe-wife, Swōrd, twō, læs E'n-ſørr, aa'k-ørdd, Hosſiff, Soord, tu.

** Swéltry, og Swoon, læſes Soltri, Soun.

§. XC. Om Wh.

☞ Naar w har h næst efter sig, bliver der liden, eller ingen Aspiration at høre meere, end som om der intet h fandtes.

Reg. Wh forekommer:

Forved a, e, i, o, u og y, men derhos har man at agte:

1. At wh beholder Lyden af hu ikkun forved a, e, i, u, og y; F. E. Whāle, Whârf, Whât, Whēal, Whelk, Whēat, Whēel, Whelp, when, where, which, Whicket, while, whur, whuz, why, &c. læs Hueel, Hua'rf, Hniit, Huenn, Huitsch, Huaarr, huæj, &c.

2. At forved o i den samme Stavelse, bliver w ikke udtalt, og samme o udtales gemeenligen som u. F. E. who, whōle, whōlesom, Whoodings, N. T. Whoop, whoopoo, Whōre, Whórlbat, whórtle Berries, &c. læs hu, hool, huddings, huup, hoor, horl-bætt, hørr-til børris, &c.

§. XCI. Om X.

☞ X er i det Engelske Sprog det samme, som i det Danske Sprog, nemlig en fremmed Bogstav, og lyder som ks. F. E.

Ax, Sex, fix, Box, Flux, &c. læs Æks, Seks, fiks, Baaks, Floks, &c.

Obs. 1. I Endelserne xion, og xious udtaler en Engellænder x noget sterkere, end en Dansk, F. E. Complé-xion, Connéxion, Crucifixion, Defluxion, Flúxion, Refléxion, &c. A'nxious, nóxious, &c. læs Komm-pleks-sjonn, Æks-sjoß, &c.

Obs. 2. X begynder aldrig noget ægte Engelsk Ord, og findes derfor ikkun hos os i Begyndelsen af fremmede egne

egne Navne og lyder som s eller ß: F. E. Xánthĕ, Xánthus, Xántippĕ, Xenárchus, Xeneades, Xénius, Xenocrates, Xénophon, Xenophilus, Xérxes, Xyſtus, Xíphiline, &c. *item* Artaxerxes, &c. læs Sænn-thi, Sænn-tippi, Senno-fon, Sórkßes, ꝛc.

Obſ. 3. X læſes ikke i Enden af Franſke Ord, F. E. Beaux, [eller rættere Beau's] Boürdeaux, &c.

Exc. Prídeaux, N. P. læſes Priddiks.

§. XCII. Om Y i Almindelighed.

☞ Bogſtaven y har en dobelt Forrætning; anſeet den gjør fyldeſt baade for en Vocal og for en Conſonant.

Den lyder ſnart ſom Conſonanten j og ſnart ſom det Engelſke I, [det er ſom (æj) pag. 62, eller ſom (i) pag. 60.] Hvorfor jeg ſiden vil kalde den I.) Conſonanten y, II.) det lange y, og III.) det korte y.

Obſ. Efter den nyere Skrive-Maade, bruges y aldrig i ægte Engelſke Ord, uden i Begyndelſen og i Enden. De Ord derimod, i hvilke den forekommer paa andre Steder, er enten ſkrevne efter den gamle Orthographie, eller er fremmede Ord. See pag. 120. 2. og 122, 1.

§. XCIII. Conſonanten Y.

☞ Y lyder ſom en Conſonant i Begyndelſen af en Stavelſe, naar den har en Vocal næſt efter ſig, i ſamme Stavelſe, ſaaſom:

Yâcht, Yard, ye, Year, yell, yes, Yield, Yôke, Yôrk, N. P. Young, Yûle, &c. Lâw-yer, Bōm-yer, &c. læs jaatt, ja'rdd, jii, jiir, jook, juul, ꝛc. Laa'jørr Boolørr, ꝛc.

§. XCIV. Det lange Y.

☞ Bruges rættelig ikkun i Enden af et Ord, i Steden for det brede I, pag. 63. 1. og har ſamme Udtale.

1. I Enden af alle Enſtavelſes Ord, i hvilke der ikke findes fleere Vocaler, F. E. By, cry, dry, dy, fly, Fry, ſy, ly, my, ply, pry, Py, Scry, Shy, Sky, ſly, Spy, thy, try, ty, vy, why, wry, &c. *item*, i alle de Ord ſom kommer af, eller ſammenſættes med noget af diſſe, ſaaſom: théreby, diſcry, &c. læs Bæj, Kræj, dræj, ꝛc. theer-bæi, diß-kræj, ꝛc See pag. 63.

2. I Enden af et Ord, udi en lang-toned Stavelſe, ſaaſom: ădry, Ally, bély, děny, ěſpy, Jûly, occŭpy, rěly, rěvy, &c. læs bilæj, dinæj, isſpæj, ꝛc.

3. Udi Ende-Stavelſerne ſy og ply, enten ſamme er accentuerede, eller ikke, F. E. ámplify, ăpply, beátify, cértify, cŏmply, dámnify, édify, fŏrtify, grátify, ĭmply, júſtify, líquify, mágnify, múltify, nótify, óccupy, páci-fy, quálify, réctify, rĕply, ſpécify, ſŭpply, téſtify, vérify, &c. læs Epplæj, ænm-pli-fæj, bi-ætti-fæj, ꝛc. See p 66.

NB. Det lange Y misbruges:

1. Naar y udgjør en Stavelſe aleene, ſom dog aldrig findes i den forbædrede Skrive-Maade, ſaaſom: Y'-bel, N. P. Y'-vory, Y'-vy, &c. Y-clad, y-drad, y-fraught, y-pent, &c. ſom nu er gaaen af Brug, læs Ej-bell, Ej-vørri, Ej-vi, ꝛc.

NB. Yvory, Yvy, &c. ſkrives nu Ivory, Ivy, &c. See pag. 65.

2. Naar y findes forved e finale, ſaaſom: Chyle, Eye, Lyre, Tyre, Thyme, Type, &c. læs Kæjl, Ej, Løjr, Tøjr, ꝛc.

3. Naar y findes i Enden af en lang-toned Stavelſe, mid-

midt i et Ord, saasom: Byăs, Byſăntîne, Cycle, Cyclops, Cynĭcăl, Cyprĭan, Cypreſs, Cyprus, Cyrĭl, Hyăcinth, Hydra, Hymen, Pyracy, Pyramid, Pyrate, Pyromăncy, Syphax, Tyger, Tyränny, Tyrant, &c. læs Bæj-æß, Bæjſæntæjnn, ſæj-kill, Sæj-klaapß, 2c. See pag. 63. 64.

4. Naar y ender den første Stavelſe i Fleer-ſtavelſes Ord, enten ſamme har Accenten, eller ikke, saasom: Cybélĕ, Cyrénĕ, Hydrográphy, Hydrománcy, Hyéna, Hyeroglyphic, Hyménial, Hypérbolĕ, Hypercóndria, Lycánthropy, Lycéum, Myſtérious, Pyramídical, Tyránnical, &c. læs Sæjbiili, Sæj-riini, Hæj-drogræffi, 2c.

Exc. Naar den næſt følgende Conſonant dobles i Udtalen. See pag. 122. 2.

§. XCV. Det korte Y.

☞ Bruges ikkun rættelig i Enden af korttonede Fleer-ſtavelſes Ord, i Steden for det korte I, pag. 60. og har ſamme Lyd. F. E.

Abĭlity, áccessory, Adúltery, ángry, Cómpetency, gáyly, húmbly, Ivy, Léthargy, &c. læs Ebbilliti, æksesſørri, ædolltørri, 2c.

Obſ. I Enden af de fleeſte foregaaende Exempler finder man ie, i Steden for y, efter den gamle Skrive-Maade; hvilket dog nu ikke bruges meere i den ny. Ikke desmindre bruger dog nogle denne Skrive-Maade endnu; Men urættelig, eſterſom dette e finale burde gjøre den foregaaende Vocal lang, hvilket diſſe dog hverken kan, eller vil paaſtaae. Man finder ogſaa i den nyere Skrive-Maade undertiden ey i Enden af ſlige Ord; [See pag. 50.] Men ſiden ey ſkal udtales ſom ee, bør man aldrig ſkrive ey paa andre Steder, end hvor de ſkal udtales ſaaledes, undtagen i det eeneſte Ord Key, læs Ki. See og Cap. II. §. VIII.

NB. Det korte y misbruges:

1. Midt i et Ord, forved een, eller fleere Conſonan-

ter, ſaaſom: Améthyſt, Clyſtĕr, Chryſtăl, E'gypt, Gypſy, Hymn, Lyddă, Myrrh, Olympic, Onyx, Pórphyr, Sátyr, Smyrnă, Sylvánus, Sylvéſter, Tranſylvánia, Zéphyr, &c. læs Emmithiſt, Aliſtorr, Morr, Seetorr, ꝛc.

2. Naar y ſtaaer midt i et Ord, forved en Conſonant, ſom efter Obſ. 2. pag. 6. dobles i Udtalen, F. E. *Alchymy*, *Analylis*, *Chymiſt*, *Chryſoſtom*, *Hypocrite*, *Panegyric*, *Preſbytery*, *Phrygia*, *Polygamy*, *Scythian*, *Sybil*, *Sycophant*, *Synod*, *Synonomy*, *Syrian*, *Typical*, &c. læs Aa'lkimmi, Ennælliſſis, Aimmiſt, ꝛc. Dog findes der mange ſom tale'r y, i de fleeſte af diſſe Ord, ud ſom æj, efter pag. 121. 4.

3. Naar y ſtaaer midt i et Ord, i Enden af en kort-toned Stavelſe, ſaaſom: Apócryphă, Dîdymus, Etymólogy, Hypócriſy, Hypótheſis, Phyſician, &c. Epaakkri-ſi, Dæj-di-moſs, ꝛc.

Obſ. Udi Vers bliver bægge diſſe Udtaler misbrugte, ligeſom Skjaldrene trænger til et Rim-Ord, F. E.

„Were I but ónçe from Bóndage frēe,
„I'd never ſéll my Líberty, &c. (ii.

„My Sōul aſcénds abóve the Sky,
„And tríumphs ín her Líberty: &c. (æj.

„Clóë, tell mé the Réaſon why, (i.
„You lóve âll O'thers, yét hāte mé?

De to førſte af diſſe Stropher kan man til Nød ſee igiennem Fingre med; men i den ſidſte er baade Verſet vanſkabt og Ordets rætte Udtale fordrejed.

§. XCVI. Om Ye.

Ye findes ikkun i den gamle Skrive-Maade, og i deres Sted ſkrives nu enten ie, eller y, ſaaſom: dye, lye, tye, &c. die, lie, tie, &c. dy, ly, ty, &c. men de udtales eens i dem alle, læs dæj, ꝛc.

§. XCVII.

§. XCVII. Om Z.

☞ Z lyder ſom et meget blødt s i Danſken. F. E.

Zány, Zēal, Zénith, Zéphyr, Zeſt, Zódĭac, Zo'oker, &c. A'rtĭzan, A'zure, Blāze, brăze, Dázy, Fiz, Grāze, Huzz, &c. læs S'ee'ni, S'til, A'rti'ſ'ænn, Ee'ſ'jørr, bree's, Glee's, ꝛc.

Obſ. Naar Z følger næſt efter en Vocal forved Endelſen ier, udtales det ſom ſſ og Vocalen I ſom j. F. E. Brázier, Grázier, &c. læs Bree'ßjørr, Gree'ßjørr, ꝛc.

NB. Nogle, ſom deriverer diſſe Ord fra Subſtantivis Braſs, Graſs, ſkriver dem Bráſier &c. men i hvorfra de end deriveres, bliver Udtalen dog den ſamme.

Rudimentor. Grammat. Anglicanæ *Partis Primæ*.

Cap. II.

Om Analogien, eller Ord-Betragtningen.

§. I. Om Ord.

Da jeg nu i det første Capitel har vidtløftigen talt om Udtalen alene, kommer det mig nu til, at tale om Ord, hvis rætte Brug er at være begribelige Tegn paa vores Ideer, og de Ideer, ſom de tilkjendegiver, er deres rætte og egentlige Bemærkelſe.

Ved Ord kan vi baade udtrykke vore Tanker, og meddeele andre vores Meening, om alt det, vi ſeer, føler, hører, lugter, ſmager og forſtaaer.

Men

Men ſom Grammatiker hverken lærer os, at paſſe Ordene ræt efter vore Ideer, eller engang hvad de Ord egentlig betyder paa et andet Sprog, ſaa vil jeg, da jeg aleene har foretaget mig at ſkrive et *Compendium Grammaticum*, henviiſe den curieuſe Læſer til de Bøger, ſom fører Navn af Logica, og Lexicis til ydermeere Oplysning.

§. II. Om Ordenes adſkillige Slags.

☞ Alle Ord er enten Primitiva, Derivativa, Simplicia, Compoſita, Naturaliſerede, eller Fremmede.

Primitiva, **Stam-Ord**, er de, ſom ikke hidleedes fra noget andet Ord, i ſamme Sprog, ſaaſom: Cart, good, Fiſh, Hedge, &c.

Derivativa, **Udſprings-Ord**, er de, ſom kommer af et andet Ord i ſamme Sprog, ſaaſom: Cárter, gó'odly, Fíſhing, Hédged, &c.

Simplicia, **enkelte Ord**, er de, ſom ikke er ſammenſatte af fleere, ſaaſom: Cart &c. ſom vventil ved Primitiva.

Compoſita, **ſammenſatte Ord**, er de, ſom er ſammenſatte af to, eller fleere Ord, ſaaſom: Cart-wright, Fiſh-kettle, Good-will, Hedge-ſtake, Fiſhing-Hook, &c.

Naturaliſerede **Ord** er de, ſom laanes af fremmede Sprog, og ved nogen Forandring har faaet **Lighed** med Sprogets egne, ſaaſom: Brute, Beaúty, Céntre, nátural, Prófit, Wine &c. See pag. 30.

Fremmede Ord er de, ſom er laante af andre Sprog og bruges u-forandrede, ſaaſom: Arcanum, Beaux, Chimæra, Memorandum, Non plus, &c.

§. III. Om Talens Deele.

☞ Alle de ſlags Ord, ſom udgjor det Engelſke Tunge-

Tunge-Maal, kan henføres til en eller anden af disse ti Talens Deele (*Partes Orationis*,) nemlig: ARTICULUS, NOMEN, ADNOMEN, PRONOMEN, VERBUM, PARTICIPIUM, GERUNDIUM, ADVERBIUM, PRÆPOSITIO og CONJUNCTIO.

Af disse Talens Deele bliver Nomen, Pronomen, Participium og Gerundium declinerede, ved visse *Numeros* (Tal) *Casus* (Bøjnings Endelse) og *Genera* (Kjøn) *Verbum* bliver conjugeret med *Personer* ꝛc. de øvrige bruges uforandrede. Exemplerne paa en hver af disse findes under enhver Deel i sær.

§. IV. Om Declinationen, eller Ordenes Afbøjning og Forandring.

1. ☞ Declination er et vist Antal af forskjellige Endelser, hvorved et Nomen forandres i sex CASUS i bægge NUMERIS.

NUMERI ere tvende slags:

1.) *Numerus singularis* (det enkelte Tal) er det, som ikkun taler om een Person, eller Ting aleene; saasom: Man, Virtue, &c.

2.) *Numerus Pluralis* (Fleer-Tallet) er det, som taler om fleere, end een Person, eller Ting; saasom: Men, Virtues &c.

2. ☞ Casus er et Nominis Forandring i Endelsen, som er forskjellig fra dets første og rætte Skikkelse.

Reg. Casus er disse sex følgende:

1. NOMINATIVUS (Navn-Endelse) er det Ord selv, som kan forandres ved Casus, i sin første væsentlige Bemerkelse

kelse, saasom: Virtue is its own Reward: Dyden er sin egen Belønning.

II. Genitivus (Slægt-Endelse) viiser af hvad Slags, Herkomst, Egenskab, Ejendom, Slægt, eller deslige, en Ting mon være, saasom: Virtue's Reward, eller The Reward of Vertue: Dydens Belønning.

Obs. Heraf sees at Engellænderne haver tvende slags Genitivi, nemlig 1.) den Nordiske, som endes paa S, med en foregaaende Apostrophus, og kommer overeens med de Danskes og andre Nordiske Sprogs Genitivis, saasom: God's Grace, Guds Naade, &c. 2.) Den Latinske, som dannes ved at lægge of til Nominativus, og svarer denne til Latinernes Genitivus; saasom: the Grace of God, *Gratia Dei*, &c. Thi

NB. Den første staaer altiid forved, og den sidste altid bagved det Ord, som den sammenføjes med i Meeningen, hvorpaa ovenstaaende Exempler tjener til Beviis.

III. Dativus (Gave-Endelse) giver en Ting, eller tilskriver den noget, saasom: to Virtue is given a just Applause. Dyden gives en billig-Bersømmelse.

IV. Accusativus (Klage-Endelse) forestiller den Ting, som man har noget at klage paa, eller beskylde for noget, eller som man gjør noget ved, eller deslige, saasom: Understanding produces Virtue, Forstanden bringer Dyd tilveje, &c.

V. Vocativus, (Kalde-Endelse) er den, med hvilken man taler til, eller kalder paa nogen, klager sig, eller glæder sig over noget, hilser nogen, og deslige, saasom: Thou, O King, art grátious, Du, o Konge, er naadig, &c.

VI. Ablativus (Nam- eller Fratagelses Endelse) fratager noget, viiser Maaden, hvordan, Instrumentet, hvormed, eller Aarsagen, hvorfor noget er, gjør, eller skeer noget, saasom; take not from the Poor, tag ikke fra

fra den Fattige, for he earns his Bread WITH Sorrow', thi han fortjener sit Brød med Bekymring. She sate ON the Chair, hun sad paa Stolen, ꝛc. See Cap. IV. §. I.

Obs. 1. Den første, nemlig Nominativus, kaldes CASUS RECTUS (den rætte *Casus*), hvilken Vocativus altid er lig; men de øvrige CASUS OBLIQUI, (de afvigende Casus.)

Obs. 2. I Almindelighed er at agte, at *Casus* i det Engelske Sprog er af samme Beskaffenhed, som i det Danske; i det man egentligen ikkun regner at have saa mange Casus, som man har Casuum Mærker, hvilke er of, to, for, from, og deslige (*Præpositiones*) i det Engelske, ligesom af, for, til, fra, ꝛc. er Casuum Mærker i det Danske Sprog. For Resten har man i bægge Sprog ikkun to Endelser, til at forandre Nomina, og tre til at forandre Pronomina med; Dog vil man for Tydningens og Tydeligheds Skyld ogsaa vedbeholde de øvrige Casus. See §. IX.

3. ☞ GENUS er den Forskjel, der er imellem Kjønnene; [*]

*) Men efter Grammatiken betyder Genus de forskjellige Classer, som Nomina, eller Adnomina, henføres til, i Følge af deres tilhørende Articler, eller Endelse.

NB. GENUS i det Engelske Sprog betragtes, enten i Henseende til disse tre *Pronomina*, *he*, han, *she*, hun, *it*, den; det, eller i Henseende til Ordets egentlige Bemerkelse, saasom, a Man, a Woman, a Book, &c.

Obs. Gen. I Almindelighed henføres alle slags Nomina, i Henseende til Kjønnet, til een af disse trende Grammatikalske Classer. 1.) GENUS MASCULINUM, Mand- eller Han-Kjønnet, 2.) GENUS FŒMININUM, Quinde- eller Hun-Kjønnet; og 3.) GENUS NEUTRUM, Hverken-Kjønnet, eller det ubekjendte Kjøn.

☞ I En-

☞ Til at kiende *Genus* i det Engelsken Sprog, behøver man aleene at betragte, enten den omtalte Ting er en Han, eller en Hun; hvilken Iagttagelse dog ikke gaaer meget videre, end til de Skabninger, som Naturen og Klæde-Dragten øjensynligen har adskilt, og da er *Genus*, ved at tillægge Ordet et af de tre ovennelte *Pronomina*, ligesom Ordets Bemerkelse udkræver, tilstrækkelig nok adskilt. See meere neden til §. VII. under Nomen.

§. V. Om Articulus (Navne-Stotte.)

☞ Articulus er to slags i det Engelske Sprog A, [an] og THE; den første af disse kaldes indefinitus, den sidste definitus.

ARTICULUS INDEFINITUS (den u-indskrænkede Navne-Stotte) er i Engelsken a, hvilken svarer til en og et i det Danske Sprog. Den har sit Navn deraf, at den lader Meeningen blive almindelig og u-indskrænked.

NB. Naar det følgende Ord begynder af en Vocal, eller af et stumt H, tager denne Article, for Vellyds Skyld, et N til sig, saasom: *An* Angel, &c.

Obs. Denne Artikel kan ikke have Pluralis, hvoraf den og af andre kaldes Articulus Unitatis (det enkelte Tals Navne-Stotte.)

ARTICULUS DEFINITUS (den indskrænkede Navne-Stotte) er the, som svarer til den og det forved Ordet, eller til en og et, naar disse sættes bag til Ordet i Danske. Den har sit Navn deraf, at den indskrænker, eller bestemmer, det Nomen, som den sættes til; enten samme er Singularis, eller Pluralis Numeri.

2. ☞ Disse Articler er uforanderlige, og declineres som følger:

SINGU-

SINGULARIS.

	Indefinitus.	Definitus.
N.	a, [*an*] en, et.	the den, det; ‘en, ‘et.
G.	*of* a, [*an*] en, et, ‘s	*of* the den, det; ‘ens, ‘ets.
D.	*to* a, [*an*] en, et,	*to* the den, det; ‘en, ‘et.
A.	a, [*an*] en, et,	the den, det; ‘en, ‘et.
V.	- - - - - -	- - - - - - - -
A.	*from*, a, [*an*] fra en, et.	*from* the fra den, det, ‘en, ‘et.

PLURALIS.

N.	the de, ‘ene.
G.	*of* the de, ‘s; ‘enes.
D.	*to* the de, ‘ene.
A.	the de, ‘ene.
V.	- - - - - - -
A.	*from* the fra de, ‘ene.

§. VI. Om Nomen.

☞ Nomen, eller Nomen *Substantivum* (et Navn=Ord) er det bare og enfoldige Navn paa enhver *materiel*, eller *idéel* Ting, saasom: a Man, en Mand, an Angel, en Engel, Eternity, Evigheden; ꝛc.

Materiele, (legemlige) Ting, er saadanne, som kan fornemmes ved Sandserne, og derfor maae føles, høres, lugtes, sees, eller smages, saasom; a Stab, et Stik; a Noise, et Bulder; a Stink, en Stank; a Star, en Stjerne; Salt, Salt, ꝛc.

Ideele (ulegemlige) Ting, er de, som fattes aleene ved Fornuften, saasom, Eternity, Evigheden; a Spirit, en Aand; Virtue, Dyden; Vice, Laster; Space, Rum, ꝛc.

Et Kjende-Mærke paa et Nomen er:

Obſ. 1. At, da det ſelv bemerker en Ting, kan det ikke med nogen Riimelighed tage det Ord Ting efter ſig, ſaaſom: a Stab*thing*, an Eternity *thing*, an Angel*thing*, &c. er urimeligt. Eller og

Obſ. 2. Et Nomen er ethvert Ord, ſom man kan ſætte Articlerne forved i det Engelſke, eller for og bag ved i det Danſke Sprog, ſaaſom: a Woman, en Kone; the Woman of Tekoa, Konen fra Tekoa, &c.

2. ☞ Nomina deeles igjen i tre Slags, nemlig Appellativum, Proprium og Collectivum.

Appellativum (Felles-Navn) er ethvert Nomen, ſom betegner en almindelig Idee, eller mange ſærſkilte Væſener, enten af et Slags, eller af en Art, ſaaſom, a Man, en Mand, a City, en Stad, a River, en Flod, a Vertue, en Dyd, a Beaſt, et Beeſt, ꝛc.

Proprium (eget Navn) er det, ſom paſſer ſig ikkun paa et enkelt Væſen, eller Ting, aleene, ſaaſom: Fréderic, Friderik, Copenhágen, Kiøbenhavn, the Elb, Elb-Floden, Chárity, Kjærlighed, Bucéphalus, Alexandri Magni Ride-Heſt, ꝛc.

Collectivum, (ſamlende Navn) er det, ſom befatter mange Ting under eet Navn, og har Singularis Endelſe, ſaaſom: a Cómpany, et Selſkab; a Congregátion, en Forſamling; Cóuple et Kobel; a Dózen, et Doſin; a Fleet, en Flode; a Flock, en Flok; a Heap, en Dynge; a Herd, en Hjord, ꝛc.

3. ☞ Ved ethvert Nomen har man at agte dets *Genus*, *Numerus*, *Caſus*, og *Declination*.

§. VII.

§. VII. Om Genus Nominum.

☞ Et hvert Nomen er enten *Masculini*, *Fœminini*, eller *Neutrius Generis*. See ovenfil pag. 127.

Masculini Generis (af Han-Kiønnet) er Mands-Personer, Hanner, og alle de Navne, som kan tillægges dem aleene, saasom: Fréderick, Brútus, &c. Horse, en Hingst, Cock, en Hane, ꝛc. King, en Konge, Cónsul, en Borgemester, Shépherd, en Hyrde, Smith, en Smed, ꝛc.

Fœminini Generis (af Hun-Kiønnet) er Quindes-Personer, Hunner, og alle de Navne, som kan tillægges dem aleene, saasom: Loviſe, Máry, Cátharine, &c. Mare, en Hoppe, Hen, en Høne, ꝛc. Queen, en Dronning; Vírgin, en Jomfrue, Lády, en Frue, Mid-Wife, en Jord-Moder, ꝛc.

Neutrius Generis (af Hverken-Kiøn,) eller ubekiendte Kiøn,) er liv-løse Ting, og alle de Navne, som ei kan tillægges noget af de to forige Kiøn, saasom: a Child, et Barn; an E'agle, en Ørn; a Spárrow, en Spurre; a Cat, en Kat; a Fox, en Ræv, ꝛc. Fiſh of all Sorts, af alle slags Fiſk; Stone, Steen; Water, Vand; a Tree, et Træ, ꝛc.

2. ☞ *Reg. Gen.* He, han; bruges om Hanner; ſhe, hun; om Hunner af de levende Dyr; og it, det [eller den] om alle Ting, hvad det og være kan, undtagen NB. om Mænd, Qvinder og de Navne, som kan tillægges dem aleene.

1.) Navne, som aleene henhører til Hannerne, er He; Male, Man, Cock, Dög, Buck, som og alle Mænds Navne, Værdigheder, og deslige, derimod

2.) De Navne, som aleene henregnes til Hunnerne er, She, Fémale, Hen, Bitch, Doe; Fruentimmer Navne, Værdigheder og deslige, saasom:

Masculinum.	*Femininum.*
a He eller a Man- *Sérvant*, en Tjener.	a She eller a Wóman- *Servant*, en Tjenerinde.
a Man-*Cook*, en Mand.	a Wóman-*Cook*, en Kokke-Pige
a Male-Chîld, et Drenge-Barn.	a Fémale-Chîld et Pige-Barn.
a Male-Cat, en han Kat,	a Fémale-Cat, en Hun-Kat.
a He-Cousin, en Fætter.	a She-Cóusin, en Fætterske.
a He-Friend, en Ven.	a She-Friend, en Veninde.
a He Néighbour, en Nabo.	a She Néighbour, en Naboerske.
a He Goat, en Gjedebuk.	a She Goat, en Gjed.
a Cock-Pígeon, &c. en Han-Due.	a Hen-Pígeon, &c. en Hun-Due.
a Cock-Spárrow, en Han-Spurv.	a Hen-Spárrow, en Hun-Spurv.
a Dog-Fox, en Han-Ræv.	a Bitch-Fox, en Hun Ræv.
a Buck-Rábbet, &c. en Han-Kaniin.	a Doe-Rábbet, &c. en Hun-Kaniin.

og deslige fleere.

3. ☞ Følger nu en Fortegnelse paa de meest bekiendte Engelske Nomina appellativa, som hver for sig tilkiendegiver Kiønnets Adskillighed med forskiellige Navne. An A'bbot, *m.* en Abbed; an A'bbess, *f.* en Abbedisse; an A'ctor, *m.* en Acteur; an A'ctress, *f.* en Actrice: an Administrátor, *m.* en Forvalter; an Administrátrix, *f.* an Adúlterer, *m.* en trolos Mand i Ægteskab; an Adúltress, *f.* en Hoer-Kone: an Ambássador, *m.* en Gesandt; an Ambássadress, (p) *f.* a Báron, *m.* en Baron, Friherr; a Bároness, *f.* a Bátchelor, *m.* en Ung-Karl; a Maid, Virgin, *f.* en Møe, Jomfrue: a Beau, Fop, *m.* en Straae-Junker; a Belle, Minks, *f.* en Flane: a Boar, *m.* en

(p) Kaldes saaledes, fordi det betyder et Embede, og ikke, altiid, som i Dansken, en Gesandts Frue ꝛc.

m. en Aarne; a Sow, *f.* en So: a Boar-Cat, *m.* en Han-Kat; a Cat, *f.* en Tæve-Kat: a Boy, *m.* en Dreng; a Girl, *f.* en Pige: a Brídegroom, *m.* en Brudgom; a Bride, *f.* en Brud: a Bróther, *m.* en Broder; a Síster, *f.* en Søster: a Buck, *m.* et Daa-Dyr; a Doe, *f.* en Daa: a Buck-Rábbet, *m.* en Han-Kanin; a Doe-Rábbet, *f.* en Hun-Kanin: a Buck-Rat, *m.* en Han-Rotte; a Doe-Rat, *f.* en Hun-Rotte: a Bull, *m.* en Tyr; a Cow, *f.* en Ko: a Bull-Calf, *m.* en Tyre-Kalv; a Cow-Calf, *f.* en Qvie-Kalv: a Búllock, a Steer, *m.* ung Tyr; a Héifer, *f.* en Qvie: a Cock, *m.* en Hane; a Hen, *f.* en Høne: a Cóckrel, *m.* en ung Hane; a Púllet, *f.* en Høne-Killing: a Cóquet, Cócker, *m.* en frek, eller alt for fri Person; a Cóquette, Jilt, *f:* a Count, Earl, *m.* en Greve: a Cóuntess, *f.* en Grævinde: a Cóurtier, *m.* en Hof-Mand; a Court Lády, *f.* en Hof-Dame: a Déacon, *m.* en Stift-Provst; a Déaconess, *f:* Diréctor, *m.* en Forstander; a Diréctrix, *f:* a Dôg, *m.* en Hund; a Bitch, *f.* en Tæve: a Dôg-Wolf, *m.* en Han-Ulv; a Bitch Wolf, *f:* a Dôg Púppy, *m.* en Han-Valp; a Bitch Púppy, *f:* a Duck, *m.* en Andrik; a Drake, *f.* en And: a Drone, *m.* en Bi; a Bee, *f:* a Duke, *m.* en Hertug, Forste; a Dúchess, *f.* en Hertuginde: an Eléctor, *m.* en Chur-Forste: *item* een, der vælger; an Eléctress, *f:* an E'mperor, *m.* en Keiser; an E'mpress, *f.* en Keiserinde: an Exécutor, *m.* en Fuldførere, Skifte-Forvalter; an Exécutrix, *f.* a Fáther, *m.* en Fader; a Móther, *f.* en Moder: a Fríar, Monk, *m.* en Munk; a Nun, *f.* en Nonne: a * Gállant, *m.* (q) en Kjereste, a * Místress, *f.* en Bolerske: a Gánder, *m.* en Gasse; a Goose, *f.* en Gaas: a God, *m.* en Gud; a Góddess, *f.* en Gudinde: a Góverner, *m.* en Comandant, Hofmester; a Góvernes, *f:* a He, *m.* en Han; a She, *f.* en Hun: an Heir, *m.* en Mands-Arving; an Héiress, *f.* en Qvinde-Arving: a Cohéir, *m.* en Med-

(q) De Ord, som er betegnede med * kan tages i en go eller ond Forstand, ligesom de bliver udtalte til.

Arving; a Cohéireſs, *f.* a Héro, *m.* en Helt; a Héroin, *f.* en Heltinde: a Horſe, Stone-Horſe, *m.* en Hingſt; a Mare, *f.* en Hoppe: a Horſe-Colt, *m.* et Heſte-Føll; a Mare-Colt, *f.* en Hors-Føll: an Hôſt, *m.* en Vert; an Hóſteſs, *f.* en Vertinde: a Húſband, *m.* en Mand [*Maritus*] a Wife, *f.* en Kone, [*Uxor*] a Húnter, Húntsman, *m.* en Jæger; a Húntreſs, *f.* a Jew, *m.* en Jøde; a Jéweſs, *f.* en Jødinde: an Enchánter, Cónjurer, *m.* en Hexemeſter; an Inchántreſs, *f.* en Trold-Quinde: a King, *m.* en Konge; Queen, *f.* en Dronning: a Knîght, *m.* en Ridder; a Lády, *f.* en Frue: a Lad, *m.* en Ung Svend, Dreng, eller Pog; a Laſs, Wench, *f.* en Pige, Tøs: a Léacher, *m.* en Hoer-Jæger; a Drab, Cóckatrîce, Hárlot, eller Strúmpet, Whore, &c. *f.* en Hore, Al-Hore: a Líon, *m.* en Løve; a Líöneſs, *f.* en Løvinde: a Lord, *m.* en Herre, Friherre; a Lády, *f.* en Frue, Friherinde: a Male, *m.* en Han; a Fémale, *f.* en Hun: a Man, *m.* en Mand; a Wóman, *f.* en Quinde, et Fruentimmer: a Géntle-Man, *m.* en Adels-Mand; a Géntle-Wóman, *f.* a Man Sérvant, *&c. m.* en Tiener; a Wóman Sérvant, *&c. f.* en Tienerinde, Tieneſte-Pige: a Márquiſs, *m.* en Marggreve; a Márqueſs, Márchioneſs, *f.* en Margrævinde: a Máſter, *m.* en Meſter, a Míſtreſs, Dame, *f.* en Meſterinde, Mad-Moder: a Máſter, *m.* líttle Máſter, en Junker; Miſs, líttle Miſs, en Frøken, Jomfrue: Máyor, *m.* en Stads-Præſident; Máyoreſs, *f.* en Præſidents Frue: a Míſter, *m.* en Melke-Fiſk; a Spáwner, *f.* en Rogn-Fiſk: Míſter, *m.* og Miſtreſs, *f.* naar de tilføies en Perſons Navn, betyder enten Herr, *Monſieur, Signieur*, eller *Madam, Mademoiſelle &c.* ſaaſom: *Miſter Addiſon, &c. Miſtreſs Phillips, &c.* a Néphew, *m.* en Broder- eller Søſter-Søn; a Niece, *f.* en Broder- eller Søſter-Dotter: a Pânder, he Bawd, Procûrer, *m.* en Ruffer, Hore-Vert; a Bawd, Procúreſs, *f.* en Rufferſke, Koblerſke: a Pátron, *m.* en Velynder; a Pátroneſs, *f.* a Pöet, *m.* en Poet, Skjaldrer; a Póëteſs, *f.* a Poſſéſſor, *m.* en Ejermand: a Poſſéſſoreſs, *f.* a Prieſt, *m.* en Præſt; a Príeſteſs, *f.* a Prince,

a Prince, *m.* en Prinds; a Princeſs, *f.* a Príör, *m.* en Prior; a Príöreſs, *f.* en Priorinde: a Próphet, *m.* en Prophet; a Próphetеſs, *f.* a Protéctor, *m.* en Beſkjermer; a Protéctoreſs, Protéctorix, *f.* a Ram, *m.* en Væder; a Ewe, *f.* et Gimmer, et Faar: a Ram-Lamb, et Bukke-Lam, *m*; a Ewe-Lamb, *f.* et Gimmer-Lam: a Rógue, *m.* en Skjelm; a Jade, *f.* en Skarnagtig Quinde: a Shépherd, *m.* en Hyrde; a Shépherdeſs, *f.* en Hyrdinde: a Slóven, *m.* en Sludhemming; a Slättern, Slut, *f.* en Sluske: Sir, *m.* Min Herre, Monſieur; Madam, *f.* NB. Naar *Sir* lægges til en Perſons Døbe-Navn, ſaa betyder det ikke ſom i Danſken Hr. *N.* men Ridder *N.* F. E. *Sir Iſaac Newton*, &c. a Son, *m.* en Søn, a Da'ughter, *f.* en Dotter: a Sórcerer, Magician, Necrománcer, &c. *m.* en Trold-Karl; a Sórcereſs, Inchántreſs, &c. *f.* en Trold-Kone: a Stag, *m.* en Hjord; a Hind, *f.* en Hind: a Stag-Calf, *m.* en Hjorte-Kalv; a Hind-Calf, *f.* en Hind-Kalv: a Stállion, *m.* en Hingſt, Stod-Heſt; a Bréeder, *f.* en Hoppe: a Súltan, Sóldan, *m.* en Mahomedanſk Keiſer: Súltaneſs, *f.* en Mahomedanſk Keiſerinde: a Tíger, *m.* et Tiger-Dyr; a Tígreſs, *f.* en Hun-Tiger: a Tráytor, *m.* en Forræder; a Tráytoreſs, *f.* a Tútor *m.* en Lære-Meſter; a Tútoreſs, *f.* an U'ncle, *m* en Far- eller Morbroder; an Aunt, *f.* en Faſter, eller Moſter: a Vi'ſcount, *m.* en Borg-Greve; a Vi'ſcounteſs, *f.* en Borgrevinde: a Wéncher, *m.* en Jomfrue-Knegt; a Wench, *f.* en Tøs, Skøge: a Whóre mónger, *m.* en Hoer-Karl; a Whore, *f.* en Hore: a Widower, *m.* en Enkemand; a Widow, *f.* en Enke: a Wizzard, *m.* en Trold-Karl; a Witch, Hag, *f.* en Hex, Trold-Kjerling: a Youth, *m.* en ung Svend; a Dámſel, Máid, *or* Virgin, *f.* en ung Mø, eller Jomfrue.

CURIOSA.

1. Alle Dyders og Laſters Navne tillægges af Engellænderne de Genera, ſom tilkommer de Guder, eller Gudinder, med hvilke enhver Dyd, Laſt, ꝛc. i ſær foreſtilles

reſtilles af Poeter og Malerne i Almindelighed, efter Mythologien.

2. De Engelſke Poeter, Fabel-Udlæggere, og andre højtravende Skribentere henfører livløſe Ting til en af de Perſonlige Kjøn, hvori de rætter ſig efter Grækernes og Latinernes Exempel, ſaaſom:

„ *Pauls Church.* - -
„ Under *his* proud ſurvéy the City lies. DENH.
„ Where e're thy *Návy* ſpreads *her* Cánvaſs wings
„ Hómage to thee, and Peace to all *ſhe* brings &c. WALL:
„ The impátient *Sea* grows impótent and raves
„ That Night aſſiſting *his* impétuous Waves, &c.

Doa efterfølges deres Regler aldrig i Tale, eller ubunden Stiil.

3. Det Ord Ship, et Skib, bruges ſom oftеſt ſom et Fœmininum, med Pronomen *ſhe* efter ſig; endſkjønt man, efter pag. 131. kan bruge it, uden at fejle.

§. VIII. Om Numerus Nominum.

☞ Et hvert Nomen er enten Singularis Numeri. (enkelt af Tal) eller Pluralis Numeri, (af Fleer-Tallet) eller bægge tillige. See oven til pag. 126.

Hoved-Reglerne.

Reg. I. Ting, ſom er af et vidtløftigt Begreb, af en vis Orden, og adſkillelige haver bægge *Numeros*, ſaaſom: a Brook, en Bæk; Brooks, Bække: a Dignity, en Værdighed; Dignities, Værdigheder: a Hill, en Høj; Hills, Høje: a Life, et Liv og Levnet; Lives, ***. a Star, en Stjerne, Stars, Stjerner, ꝛc.

Reg. II. Ting, ſom i ſig ſelv ikke er forſkiellige, eller adſkillige, og ikke kan deeles i enkelte Parter, uden at gjøre Vold paa deres naturlige Beſkaffenhed, har

har *Singularem* aleene, saasom: Air, Luft: Bútter, Smør: Clôth, Klæde: Fat, Fet: Flesh, Kjød: Flax, Hørr: Gold, Guld: Hemp, Hamp: Mos, Moß: Pitch, Bæg: Silver, Sølv: Wâter, Vand: Wood: Brænde: ꝛc.

Reg. III. Ting, som er indviklede, eller bestaaer af adskillige Deele, som dog ikke lættelig kan skilles ad, har *Pluralis* Endelse aleene, saasom: Alms, Almisse: Alps, Italienske Bierge: A'mours, † Kjærligheds Bedrifter: A'ndes, Amerikanske Bierge: A'nnals, Aars Krønike: Antipodés, de Folk, hvis Fødder vender imod vores: Appenines, Italienske Bjerge: * Arms, Vaaben: Arréars, tilbage bleven Sold: * A'shes, Aske: Bárracks, Braker: Béllows, en Puster: Bílboes, Bøjen: Billiards, Billiard: * Bits, † et Bidsel: Bówels, Indvoldene: * Bréeches, et Par Buxer: Cálends, den første Dag i hver Maaned: Cállipers, en Krum Cirkel: * Cares, Bekymringer: * Châps, Kjæverne: Cínders, halvudbrændte Steen-Kul: Clõaths, Klæder: * *Cómmons*, daglig Kost; *it.* Under-Huuset i Parlamentet; Cómpasses, en Cirkel: Credéntials et *Creditiv*-Brev: Dictatés, Tilsigelse: * Dráwers, Under-Buxer: Dregs, Bærme: Eaves, Tag-Skiæg: * Effécts, Midler: E'mbers, Immer: E'ntrails, Indvoldene: † Fears, Frygt: * Flags, Siv; Folks, † Folk: *Gállows*, en Galge: * Gâlls, Gald-Æble: Gâmbols, † Juule-Leeg: Giblets, Kraase: * Grains, Mask: * Goods, Løsøre Gods, Vare: * Gums, Gummer: * Hopes, Forhaabning: Ides, den 15de *Martii*, *May*, *Julii*, *Octobris*, og den 13de af de andre Maaneder: Intéstines, Indvoldene: * Kibes, Frost i Hælene: Lees, Bundfaldet: Lódgings, et *Logement*: Lo-

(†) De Ord, som er betegnede med †, bruges ogsaa undertiiden af gode Skribentere i Singulari. De derimod, som findes betegnede med *, har en gandske fremmed Bemerkelse fra de Singulares, som bogstaveres, ligesom de.

garithms, *Logarithmus*-Regning: Loins, † Lænderne: Lungs, Lungerne: Mállows, Kat-Oft; * Mánners, Sæder: Mátines, Morgen-Bøn: *Means*, et Middel: Méasles, Meslinger: *News*, nye Tidender: Nones, den 7de *Martii*, *May*, *Julii*, *Octobris*, og den 5te af de andre Maaneder: Oats, † Havre: * Pains, Møje, Umag: * Parts, *Genie*, Sinds-Gaver, Reine: Píncers, Knibe-Tang: Pocks, Smaa-Kopper: * Préſents, Bevisligheder: * Quárters, Quarteer: Reins, Nyrene: Rélicks, Levninger: Révels, *Carnevals* Lyſtigheder: Ríches, Rigdom: Róckets, Luft-Sværmere: Scíſſars, Sax: Shámbles, Slagter-Boder: Shears, Stor-Sax: Snúffers, Lyſe-Sax: * Spectacles, Briller: * Spírits, *Spiritus*: Stairs, en Trappe: * Stays, Snorliv: * Stocks, en Gabe-Stok: Straits, Betryk: Suds, Sæbe-Lud: Sylphs, Smaae *Cupider*, *Amouretter*, Tares, Vikker: * Témples, Tindinger: * Terms, en Vilkaar, ꝛc. *Thanks*, Tak: Tongs, Ild-Klemen: Tráppings Heſte-Smykke: Trówſers, Lang-Buxer: Twéeſers, Nappe-Tang: * Vails, Drikke-Penge: Véſpers, Aften-Bøn: Víands, *Victuals*, Levnets Midler: Vítals, Livs-Aander, Sinds Munterhed: Wáges, Løn, *Gage*: Waits, en vis Nat-*Muſic* i Engelland: Wakes, Kirke-Meſſe, Kirkens Indvielſes Fæſt.

Hertil kan ogſaa henføres Botánics, Díptichs, Dióptrics, E'thics, Hydroſtátics, Mathemátics, Mechánics, Metaphyſics, Oeconómics, Optics, Phyſics, Polémics, Políticks, Státics, Táctics, og ſkeere deslige Kunſt-Ord.

Reg. IV. *Nomina Specierum* (heele beſynderlige Arters Navne) bruges meeſt i *Singulari Numero*; men naar nogen af diſſe tages for *Individua* (viſſe Slags) kan de have *Pluralem* tillige, ſaaſom: Nobílity, Adelſkab: Sóuldiery, Soldateſſen: Wheat, Hveed: Air, Luft: Hair, Haar: Fleſh, Kiød: Milk, Melk: Oil, Olie: Tar, Tiære: Wine, Viin ꝛc. Hairs, Haar: Oils, Wines, &c.

2. ☞ Pluralis dannes af Singulari, ved at forandre Endelſen.

1. Reg.

1. Reg. Pluralis dannes almindeligſt ved at lægge et s til Singularem; ſaaſom: a Son, en Søn; *Sons*, Sønner: a Book, en Bog; *Books*, Bøger, ꝛc. Men

2. Reg. Naar Singularis endes paa s, eller den hvislende Lyd af s, [pag. 31. 4.] da udgiøres Pluralis ved at lægge ES til Singularem; * Fordi ſlige Endelſer nærmer ſig ſaa meget i Lyden til s, at man ei kunde høre Forſkiel paa deres *Singularis*, uden ved at lægge en Stavelſe til Enden, ſaaſom: a Face, et Anſigt; Fáces, Anſigter: a Branch, en Green: Bránches, Greene: a Judg, en Dommer; Júdges, Dommere: a Page, en Side i en Bog; Páges, Sider: a Cauſe, en Aarſag; Cáuſes, Aarſager: a Laſs, et ungt Fruentimmer; Láſſes, unge Fruentimmer: a Fiſh, en Fiſk; Fíſhes, Fiſke: a Fox, en Ræv; Fóxes, Ræve: Phiz, et Udſeende; Phízes, Udſeender: ꝛc. See og pag. 31. 4.

Obſ. Det e, ſom findes i Enden efter c, g, ſ, eller z maae vige, for at forekomme tvende E-ers Sammenkomſt.

3. Reg. Naar Numerus Singularis endes paa y, med en næſt foregaaende Conſonant, da dannes Pluralis ved at forandre y til ies, ſaaſom; A'rmy, en Krigs-Hær, *A'rmies*; a Body, et Legeme; *Bódies*: a City, en Stad; *Cities*: a Duty, en Pligt; *Dúties*, &c. men

4. Reg. Derſom der gaaer en Vocal forved y, da dannes Pluralis Regelrætt, ved at ſætte s til Singularem, efter 1ſte Regel, ſaaſom: a Bay en Fjord, *Bays*: a Dey, Algieriſke Regent; *Deys*: a Joy, en Glæde; *Joys*, &c.

3. ☞ Følgende *Nomina* danner deres *Pluralem* imod diſſe Regler; og maae derfor vel iagttages, ſom de, der er uregelrætte, nemlig:

Sing. a Beau, † en Straa-Junker; Plur. Beaux, (r) Straa-

(r) Diſſe Slags fremmede Endelſer kan jeg ingenlunde recommendere, ej alene fordi det Engelſke Sprog

Straa-Junkere: ſ. a Bróther, en Broder; pl. *Bréthren*, Bróthers, Brødre, (Sødſkende) ſ. a Calf, en Kalv; pl. Calves, Kalve: ſ. a Chick, eller Chícken, en Kylling; pl. Chíckens, Kyllinger: ſ. a Child, et Barn; pl. Children, Børn: ſ. a Cow, en Ko; pl. Cows, Kine, eller Keen, Køer: ſ. a Chérub; ‡ pl. Chérubim, eller Chérubs: ſ. a. Deer, et Daadyr; pl. Deer: ſ. a Die, en Tærning; pl. Dice, Tærninger: ſ. an Elf, en Underjords Pusling; pl. Elves, Puslinger: ſ. a. Foot, en Fod; pl. Feet, Fødder: ſ. a Gooſe, en Gaas; pl. Geeſe, Giæs: ſ. a half, Hælften, det Halve; pl. Halves: ſ. a Hoſe, en Strømpe; pl. Hoſe, Strømper: ſ. a Knife, en Kniv; pl. Knives, Knive: ſ. a. Leaf, et Blad; pl. Leaves, Blade: ſ. a Loaf, et Brød; pl. Loaves, Brød: ſ. a Louſe, en Luus; pl. Lice, Luus: ſ. a Life, et Liv og Levnet; pl. Lives: ſ. a Man, en Mand; pl. Men, Mænd: NB. Herefter gaaer alle de Ord, ſom er ſammenſatte med Man, ſaaſom Meal-man, Wo-man, &c. ſ. a Mouſe, en Muus; pl. Mice, Muus: ſ. a Míſchief, en Ulykke; pl. Míſchieves, Ulykker: ſ. Míſter [Bóyer &c.] Hr. [Boyer] pl. Méſſieurs: ſ. an Ox, en Stud, eller Oxe, pl. O'xes, O'xen, Stude, Øxen: ſ. a Pea, en Ært, pl. Peaſe, Ærter: ſ. a Pénny, en To-Skilling; pl. Pence, To-Skillinger: ſ. a Phænómenon, en Luft-Syn, Synlighed, pl. Phænómena: ‡ ſ. a Scarf, en Skærv; pl. Scarfs, eller Scarves, Skærve: ſ. ſelf, ſelv; pl. ſelves, See §. XIV. ſ. a Sheaf, en Korn-Næger; pl. Sheaves, Korn-Næg: ſ. a Sheep, et Faar; pl. Sheep, Faar: ſ. a Shelf, en Hylde; pl. Shelves, Hylder: ſ. a Sow, en So, pl. Sows, Swine, Søer: ſ. a Staff, en Kjep, Stav; pl. Staves, Kjeppe, Stave: ſ. a Swine, et Sviin; pl. Swine, Sviin: ſ. a Séraph, ‡ pl. Séraphim, eller Séraphs: ſ. a Thief, en Tyv; pl. Thieves, Tyve: ſ. a Tooth, en Tand; pl. Teeth, Tænder: ſ. a Turf, en Torv,

derved liider Vold; Men endog fordi Ordet derved gjøres uforſtaaeligt for alle uſtuderede Læſere.

Torv, pl. Turves, Turfs, Torve: ſ. a Wife, en Kone; pl. Wives, Koner: ſ. a Wolf, en Ulv; pl. Wolves, Ulve.

Obſ. De, ſom med dette Tegn ‡ er betegnede, danner ogſaa deres Pluralem, ved at lægge 'S til den fremmede pluralis Endelſe, ſaaſom: Arcána's, Beau's, Phænómena's, &c. Mange vel ovede Skribentere betiener ſig ogſaa af 's til at formere pluralem, naar den Stavelſe, ſom ender Singularis, endes paa en Vocal, ſaaſom He's, Beau's, Chímera's, Eſau's, Jéhu's, Loo's, Quáſi's, Símile's, Syncope's, &c. Men ſom denne Dannelſe foraarſager Forvirrelſe i andre Regler, ſaa var det nok ſaa rigtigt, at følge Hoved-Reglen og ſkrive *Arcánums*, eller *Arcúnas*; *Beaus*, *Chímeras*, *Eſaus*, *Hēs*, *Jéhūs*, *Loos*, *Quáſis*, *Shēs*, *&c.* uden *Apoſtrophus*.

4. ☞ De Gamle Nationers Navne, ſom kommer for i Hiſtorien, beholder til ſtørſte Deelen deres Hoved-Sprogs Endelſe i *Plurali*; Men endes gemeenligen i *Singulari* paa *ian*, ſaaſom ſ. a Bélgian, en Nederlænder, ꝛc. pl. Bélgæ, Nederlændere, ſ. a Címbrian, en Jyde, Jyllænder: pl. Címbrî, Jyder: ſ. Icénian, en af Norfolkes i Engelland førſte Indbyggere, pl. Icénî, ſ. a Menápian, en Brabander, ꝛc. pl. Menápiî: ſ. a Silúrian, en af Førſtendomets Wallis ældſte Indbyggere, pl. Silúres: ſ. a Trinobántian, en af London's førſte Indbyggere; pl. Trinobántes, &c.

5. ☞ Sædvanen har givet nogle Ord, ſom af Bemerkelſe er *Singularis Numeri*, *Pluralis* Endelſe, ſaaſom: A'thens, en Stad i Grækenland; Bays, N. P. Coats, N. P. Devízes, en By i Engelland: Downs, en Engelſk Reed: Gíbbons, N. P. Grigs, N. P. Jones, N. P. Pérkins, N. P. a Súmmons, en Stævning: ꝛc. dog meſtedeels egne Navne.

Hertil kan man ogſaa henføre følgende Skjelds- eller Spotte-Ord, ſaaſom: a Hunks, en Gnier: a Jack-anapes,

apes, en nœsvis Giæk: a Jakes, et Snavs, et Sviin: a Mopes, en Tosse, Sandseløs: a Rômps, eller Râmps, en Flane-Gjed, ꝛc.

§. IX. Om Declinatione Nominum.

☞ De Engelske Nomina har egentligen ikkun een eeneste Declination, hvorefter de med Articulo og Casuum Merker declineres i bægge Numeris, med Nominativi Endelse uforandred i alle sex Casus, den Nordiske Genitivus aleene undtagen, som følgende Exempels Tabel nærmere viiser.

See tillige pag. 127. Obs. 2.

Engelske Nomina declinerede

med Art. *Indef.* Art. *Def.* og uden Art.

Numerus Singularis.

		1	2	*3	*4
N.	- - -	a Man,	*an* Angel,	*the* King,	God.
G. *N.*	- - -	a Man's,	*an* Angel's,	*the* King's,	God's.
G. *L.*	*of*	a Man,	*an* Angel,	*the* King,	God.
D.	*to*	a Man,	*an* Angel,	*the* King,	God.
Ac.	- - -	a Man,	*an* Angel,	*the* King,	God.
V.	*O*	Man!	O Angel!	O King!	O God!
Abl.	*from*	a Man,	*an* Angel,	*the* King,	God.

Numerus Pluralis.

	1	2	*3	*4
N.	- - - Men	*the* Angels,	*the* Kings	Gods,
G. *N.*	- - - Men's	- - - - - - -	- - -	- - -
G. *L.*	*of* Men	*the* Angels,	Kings	Gods,
D.	*to* Men	*the* Angels,	Kings	Gods,
Ac.	- - - Men	*the* Angels,	Kings	Gods,
V.	*O* Men	- - Angels!	Kings	Gods!
Abl.	*from* Men	*the* Angels,	Kings.	Gods.

2. ☞ Her

2. ☞ Her maae man eengang for alle merke, at *of*, og det *apostropherede* s ['s] svarer til andre Sprogs *Genitivus*; *to*, eller *for*, til deres *Dativus*; og, *from*, *of*, *by*, *in*, eller *with*, til deres *Ablativus*, i bægge *Numeris*.

Naar et Nomen faaer den Nordiske Genitivum kaldes det et Nomen Adjectivum.

Obs. 1. Naar et Ord endes paa ch, dg, sh, ss, eller x, da dannes den Nordiske Genitivus, som pag. 126. beskrives, oftest ved at sætte es til Nominativum, uden Apostrophus; saasom: the Chúrches Dóctrine, the Júdges Séntence, &c. Dog synes mig, at det for Tydeligheds Skyld var nok saa rigtigt, at skrive the Chúrch'es, eller Chúrche's; the Júdg'es, eller Júdge's, &c. Paa det at man derved kunde kiende *genitivum singular.* fra *pluralis Numerus*, ligesom denne genitivi Dannelses Maade, nu af alle de bædste Skribentere er vedtagen, i de Ord, som endes paa ce, ge, se, eller ze, saasom: the Prince's Lévee, the Júdge's Séntence, the Hórse's Tail, the Máze's Parts, &c.

Obs. 2. Udi Een-eller Fleerstavelses Ord, som endes paa s, med en foregaaende Consonant, [Mars' Hill, Righteousness' Sake &c.] saa og udi Fleerstavelses Ord, som endes paa s med en foregaaende Vocal; [Vénus' Témple, Móses' Láw &c.] samt udi Fleerstavelses Ord, som har Lyden af s, [pag. 31. og 139.] og ellers vilde lyde ilde, dannes genitivus ved at sætte en blot Apostrophus, foruden noget s til Enden, saasom Jústice' Sake, Peace' Sake, &c. Men

Obs. 3. Naar Genitivus singularis kunde læt forvirres med genitivo pluralis, eller tvert imod, og hvor Meeningen ellers kunde blive tvetydig, eftersom der i Talen ingen Forskjel kan høres imellem singularis og pluralis Genitivus, saasom: the Párents' Dúty, Forældrenes Pligt; the Fáthers Writings, Kirke-Fædrenes Skrifter; the Stone's End,

End, Stenenes Ende; the Wárriours' Arms, Helternes Vaaben; ꝛc. hvilke lyder i Talen ligeſom diſſe Genit. ſingulares, the Párent's Dúty, Faderens eller Moderens Pligt; the Fáther's Writings, Faderens Skrifter; the Stone's End, Stenens Ende; the Wárriour's Arms, Heltenes Vaaben, ꝛc. Saa bruger man rættere den anden Genitivum med of, ſaaſom: the Duty of Parents, the Writings of the Fathers &c. Dog

Obſ. 4. Eenſtavelſes Ord, ſom i Nominativo endes paa es, danner deres genitivum ved at tage 's til ſig i Enden, og voxer da en Stavelſe i Udtalen; ſaaſom: Charles's Papers, Carls Skrifter; St. James's Epiſtle, St. Jakobs Sende-Brev, ꝛc.

Obſ. 5. Ord, ſom i Nominativo endes paa y, vedbeholder rættere ſamme y i Genitivo, end de forandrer det til ie, ſaaſom: the City's Protector, Stadens Beſkytter; King Henry's Treatiſe againſt Luther, Kong Henriks Traktat imod Luther, &c. Og endelig

Obſ. 6. Til de Ord, ſom har en uregelræt pluralem, bruger man rættere den Nordiſke Genitivum, end den anden, ſom dannes med of, ſaaſom: Men's Minds; Children's Bread; Oxen's Toil; &c.

§. X. Om Adnomine.

☞ Ad-nomen; (*Adjectivum*, eller Tillægs-Ord) er et Ord, ſom lægges til et Nomen, for at beſkrive ſamme, eller tillægge det en vis Beſkaffenhed.

Adnomen haver ingen beſtemt, eller begribelig Bemerkelſe, uden det lægges til et Nomen, ſaaſom: wiſe, viis, ꝛc. giver ingen beſtemt Idee, men a wiſe Man, en viis Mand, giver et tydeligt Begreb; Dog kan et Adnomen ogſaa ſtaae aleene og give en begribelig Ting tilkjende; men det tager da

da Art. defin. *the* forved ſig, og ſtaaer i Steden for et Nomen, ſom forſtaaes derunder, ſaaſom: to hit the white [Mark] at træffe Middel-Puncten i Skyde-Skiven: the wiſe [Men] teach ſo, de Viiſe lærer ſaa, ꝛc.

Obſ. Adnomina kjendes deraf, at de kan tage det Ord: Thing, en Ting, til ſig, og derved udgjøre en begribelig Meening.

2. ☞ De Engelſke Adnomina bliver hverken med Genus, Numerus, eller Caſus forandrede; Men beholder i alle diſſe Tilfælde een og den ſamme Endelſe:

F. E. m. a *good* Man, en goed Mand; f. a *good* Wóman, en goed Qvinde; n. a *good* Táble, et got Bord, ꝛc. pl. m. the *good* Men, de gode Mænd, ꝛc. genit. pl. of the *good* Man, den gode Mands ꝛc.

Exc. Diſſe to følgende, nemlig 1) ſ. this, denne, pl. theſe, diſſe: 2) ſ. that, den, pl. thoſe, de. See p. 158.

Om, âll, enoúgh, enów, mâny &c. See neden til i *Syntaxi*.

Obſ. Naar Adnomina ſtaaer i Nominum Sted og Bemerkelſe, tager de Numeri pluralis Endelſe til ſig, ſaaſom: one, Ones; ſécret, Sécrets, &c.

§. XI. Om Comparatio Adnominum.

Comparation (Sammenligning) er et Adnominis [eller *Adverbii*] Forandring i Endelſen, hvorved det i Sammenligning med et andet Ord, enten forøges, eller forringes i Bemerkelſen.

☞ Gradus Comparationis (Sammenligningens Grader) er trende, 1.) Poſitivus, 2.) Comparativus og 3.) Superlativus.

Positivus, er Adnomen selv, i sin egentlige Skikkelse og Bemerkelse, saasom: sweet, sød, eller sødt.

Comparativus er den første Forøgelse, eller Forringelse i Adnominis første og egentlige Bemerkelse, saasom: swéeter, sødere, less sweet, mindre sød 2c.

Superlativus, er den Grad, hvori Adnomen stiger, eller falder, til den høieste, eller ringeste Bemerkelse, saasom: swéeteſt sødeſt, least sweet, mindst sød, 2c.

Regel. Comparativus dannes ved at lægge Endelsen er til Positivum, eller, om Positivus endes paa e, ved at sætte et r til samme; eller og ved at lægge eet af disse Adnomina, more, mere; eller less, mindre for ved Positivum. Superlativus gjøres af Positivo, ved at tillægge Endelsen eſt, naar Positivus endes paa en Consonant; Men ikkun ſt, naar den endes paa e: Eller og ved at sætte eet af disse Adnomina, most meest; least eller leſt, mindst, forved Positivus, som af ovenstaaende Exempler kan erfares.

Obs. 1. Naar Positivus er et Eenstavelses Ord, som endes paa d, g, eller t, med en enkelt Vocal foran, da dobles samme d, g, eller t i Sammenlignelsen, saasom: red, rød, rédder, réddeſt; big, før, bígger, bíggeſt; fit, bequem, fítter, fítteſt; Men disse Bogstave dobles ikke, naar der gaaer en Diphthongus, eller en Consonant, forved samme, saasom: broâd, bred, broâder, broâdeſt, grand, stoor, gránder, grándeſt, &c.

Obs. 2. De Adnomina, som endes paa y, forandrer samme y i Comparationen til ie, saasom: gódly, gudelig, gódlier, gódlieſt; háppy, lykkſalig, háppier, háppieſt; &c.

Obs. 3. De Fleerstavelses Adnomina, som endes paa

-able,

-able, *-ain*, *-al*, *-ant*, *-ary*, *-ate*, *-cal*, *-en*, *-ent*, *-eſt*, *full*, *-ing*, *-iſh*, *-ive*, *-leſs*, *-ly*, *-oſy*, *-ory*, *-ous*, *-ſome*, og deslige, danner deres Comparativum og Superlativum ved at lægge de Adnomina *more*, *leſs*, *moſt*, *leaſt* forved ſamme, ſaaſom: Comméndable, roesværdig, more [leſs] comméndable, moſt [leaſt] comméndable; cértain, viß more cértain, moſt cértain; géneral, almindelig, more géneral, moſt géneral; frágrant, vellugtende, more frágrant, moſt frágrant; néceſſary, fornøden, leſs néceſſary, leaſt néceſſary; beaûtifull, dejlig more beautifull, moſt beautifull, &c. (s)

Ikke desmindre, da dette meeſt ſkeer for Vellyds Skyld, i Følge af neden ſtaaende Anmerkning, (s) bliver diſſe Adnomina ofte comparerede [efter den almindeligſte Maade med er, og eſt] i ſær i Superlativo, naar Articul. def. *the* ſtaaer forved ſamme: ſaaſom: the comméndableſt Man in Town, den roesværdigſte Mand i Byen; the cértaineſt Means, det viſſeſte Middel; the géneralſt Rule of all, den aller almindeligſte Regel af alle; the frágranteſt Roſe in the Gárden, den bædſt lugtende Roſe

(s) Ligeſom det Engelſke Sprog i mange Poſter har den Fordeel, at det beſidder adſkillige Sprogs Idiomata (beſønderlige Maader at udtrykke ſin Meening, og danne ſine Ord-Forandringer paa) af hvilke man med Nytte kan betjene ſig, hvor Siirlighed i Talen, eller den lætteſte og meeſt flydende Udtale det udkræver: Saa finder man og et merkeligt Exempel paa denne Fordeel i følgende Anmerkning: I de korteſte Ord og lætteſt flydende Endelſer betiener Engellænderne ſig af de Nordiſke Sprogs Idioma, ſom det korteſte; Men i de lange og haarde, eller ubehagelig klingende Endelſer, benytter de ſig af de Sønderlandſke, ſom de lætteſt flydende Idiomata. * Dette kan bruges ſom en faſt Hoved-Regel for Comparations Gradernes Dannelſe, hvorfor jeg ikke har anført fleere Endelſer.

i Haven, the beaútifullſt of the three Síſters, den dejligſte af de tre Søſtre, ꝛc. (t)

2. ☞ Følgende Adnomina er uregelrætte i deres Comparation, og afviger fra alle de forige Regler, nemlig:

Poſitivus.	*Comparativus.*	*Superlativus.*
Good, god,	better, bædre,	beſt, bædſt,
évil, bad, ill, onde,	worſe, verre,	worſt, verſt,
líttle, liden, ſmaa,	leſs mindre, ſmærre,	leaſt, leſt, mindſt, ſmærſt.
mány, mange, much, meget,	more: fleere, meere,	moſt, fleeſt, meeſt.

NB. Man bruger ogſaa léſſer, i ſtæden for leſs; ſaaſom: A'ſia the leſs, eller the léſſer A'ſia, &c.

Obſ. 4. Nogle faa Ord er baade regel- og uregelrætte tillige, ſaaſom: *Poſ.* Old, gammel, *Comp.* O'lder, eller E'lder, ældere: *Sup.* O'ldeſt, E'ldeſt, ældſt ꝛc.

Obſ. 5. Nogle Adnomina udfører Graderne ved at tage véry, meget, ræt; good, god, got; well, vel; ill, eller évil, ilde, ond; high, høj; low, lav, ꝛc. ſaaſom: véry rich, meget riig; yet rícher, endnu rigere; the rícheſt of âll, den allerrigeſte: good húmoured, ſom er af et godt Gemyt; bétter húmoured, af et bædre Gemyt; beſt húmoured, af det bædſte Gemyt; well bred, vel opdragen, bétter bred, bædre opdragen, beſt bred, bædſt opdragen; ill taught, ilde lært, underviiſt, worſe taught, ſlættere lært, worſt taught, allerſlætteſt lært; high cólour'd, høj-farved, higher cólour'd, højere farved, higheſt cólour'd, højeſt farved; low minded, nederdrægtig, lóweſt minded, nederdrægtigere, lóweſt minded, allernederdrægtigſt, ꝛc.

3. ☞

(t) Hertil maa henføres åble dygtig og handſome ſkjøn, åbler, handſomer, åbleſt, handſomeſt.

3. ☞ Nogle Ord [Sc. Adverbia] som ellers er uforanderlige, voxer og ved Graderne. See herom neden til §.

§. XII. Om Adnominib. numeralibus.

☞ De Adnomina, som bruges til at tælle med, er sex Slags: 1) Cardinalia, 2) Ordinalia, 3) Collectiva, 4) Distributiva, 5) Proportionalia, 6) Numeralia.

1. Cardinalia (Kiede- eller Hoved-Tall) er de, med hvilke man slethen tæller Ting, hvor mange de er, hvilke efter den overalt vedtagne Maade ligesom i en Kjæde følger efter hverandre, saasom:

One [Huaann]	1	Thírteen	13	Fóurty one &c.	41
Two [Tu]	2	Fóurteen	14	Fífty	50
Three	3	Fífteen	15	Fífty one &c.	51
Four	4	Síxteen	16	Síxty	60
Five	5	Séventeen	17	Síxty one &c.	61
Six	6	Eighteen	18	Séventy	70
Séven	7	Níneteen	19	Séventy one &c.	71
Eight	8	Twénty	20	E'ighty	80
Nine	9	Twénty one &c.	21	E'ighty one &c.	81
Ten	10	Thírty	30	Níney	90
E'leven	11	Thírty one &c.	31	Níney one &c.	91
Twelve	12	Fóurty	40	Húndred	100

Húndred and one, Hundrede og en, ꝛc. 101
Two Húndred, to Hundrede, ꝛc. 200
a eller one Tho'uſand, et Tuſend, ꝛc. 1000
two Tho'uſand, to Tuſend, ꝛc. 2000

2. Ordinalia (Ordens-Tal) er de om hvilke man udtrykker hvilken i Ordenen, eller Tallet, noget er, og kjendes paa det Spørsmaal, hvilken i Tallet, eller Ordenen: saasom:

the Firſt [førſte]	1ſte	Eleventh	11te	Twénty firſt	21de
Sécond	2den	Twelfth	12te	Thírtieth	30de
Third [thørd]	3die	Thírteenth	13de	Fo'urtieth	40de
Fourth	4de	Fo'urteenth	14de	Fíftieth	50de
Fifth	5te	Fifteenth	15de	Síxtieth	60de
Sixth	6te	Síxteenth	16de	Séventieth	70de
Séventh	7de	Séventeenth	17de	Eightieth	80de
Eighth	8de	Eighteenth	18de	Nínetieth	90de
Ninth	9de	Nínteenth	19de	Húndredth	100de
Tenth	10de	Twéntieth	20de	Thóuſandth	1000de.

Item, the laſt, den ſidſte; the laſt but one, eller ſave one, den ſidſte ikkun een: ꝛc.

3. Collectiva (ſamlende Tal) er de, ſom indbefatter to, eller fleere, Ting under eet Navn, og er til ſtørſte Deelen Kunſt-Ord, ſaaſom: a brace, 2 Hunde, Karper, Vallacher, ꝛc. a couple, 2 Jagt-Hunde, ꝛc. a dózen [12] et Doſin, a groce [144] tolv Doſiner, a leath, 3 Jagt-Hunde, Harer ꝛc. a Million, [10,00,000] et Million, a myriad, [10,000] ti tuſende, a pair, [2] et Par, a ſcore [20] en Snees, ꝛc.

NB. Céntury, Clove, Dícker, Quire, &c. ſom og de fleeſte af de ovenanførte Exempler, er Nomina, og har følgeligen her intet Sted.

4. Distributiva (Uddeelings-Tal) er de, ſom deeler noget ud i viſſe Parter eller Portioner, og kjendes derpaa at man ſpørger, hvor mange, eller hvor meget af gangen, ſaaſom: half, hælften; a third, en tredie Deel, a quárter, en fierde Deel, a fifth Part, en femte Deel, ꝛc. one by one, een for een; one at a Time, een af gangen ꝛc. two by two, to for to, ꝛc.

5. Proportionalia (Lignings- eller Proportions-Tal) er de, med hvilke man tillægger en Ting et viſt Tal, i Ligning med andre fleere, eller færre, ſaaſom: ſingle, enkelt; dóuble, twofold, dobelt; triple, thréefold, tredo-

tredobelt; quádruple, fourfold, firedobelt; fivefold, &c. femdobelt, ꝛc.

6. NUMERALIA (Igientagelſes Tal-Ord) viiſer hvor mange gange noget ſkeer, eller igientages; og er diſſe følgende: Once, [one Time] en gang, twice, [two Times] to gange, thrice [three Times] tre gange, four Times, fire gange, five Times, &c. fem gange, ꝛc.

NB. De øvrige ſlags Tal findes neden for hos Adverb.

§. XII. Om Pronomine.

☞ Et PRONOMEN (Hielpe-Navn) er et Ord, ſom ſætte i Steden for et Nomen, for at give den foranbemeldte, eller under Meeningen forſtandene Perſone, eller Ting tilkjende.

Obſ. Pronomina, ſaaſom de forrætter Nominum Embede, og ſtaaer i deres Sted, har ligeſom Nomina tvende Numeri, nemlig: *Numerus Singularis*, og *Numerus Pluralis*. See pag. 125.

2. ☞ Pronomina deeles efter deres Bemerkelſe i ſyv Claſſer 1) Perſonalia, ſom oaſaa kaldes Subſtantiva. 2) Poſſeſſiva, eller Adjectiva. 3) Reciproca. 4) Demonſtrativa. 5) Relativa. 6) Interrogativa, og 7) Indefinita, hvoriblandt regnes Numeralia.

1. PERSONALIA (Perſonlige, eller ſelvſtændige Hielpe-Navne) er de, ſom tilkjendegiver de tre Perſoner, ſom kan indbefattes i en Tale.

Den førſte Perſon er den, eller de, ſom taler, ſaaſom: *I* write, jeg ſkriver; *we* hope, vi haaber, ꝛc.

Den anden Perſon er den, eller de, ſom man taler

til, saasom: *thou* réadest, du læser, *you* hear, I høret paa, ꝛc.

Den tredie Person er den, det, eller de, som man taler om, saasom: *he* commánds, han befaler; *she* tâlks, hun taler; *it* is, det er; *they* rejoîce, de glæder sig, ꝛc. (u)

2. Possessiva (Ejendoms Hjelpe-Navne) tilkjende giver en Ejendom, eller Besiddelse, og er to slags nemlig:

a) *Conjunctiva* (Tillægs Hjelpe-Navne) de slags Pronomina, som stedse sættes forved Nomina i begge Numeris, hvoraf de ogsaa kaldes *Adjectiva*. [*] Disse ere my, min, mit; thy, din, dit; his, hans, hers, hendes, its, dets, dens; our, vor, vort, your, eders, jeres; og their, deres. See pag. 158.

[*] Disse Pronomina er virkelig intet andet, end Adnomina, og haver, ligesom disse, hverken forandrelige Numeri, eller Casus i det Engelske Sprog.

b) *Absoluta* (Selv-stændige) fordi de staaer altiid foruden, eller i Steden for et foregaaende Nomen, i en Meening, og er disse følgende mine, min, mit; thine, din, dit; his, hans; hers, hendes; ours, vores; yours, eders, jerres; theirs, deres.

Obs. Man hører ofte, baade iblandt honette Folk og den gemeene Mand, hisn, hern, ourn, yourn, theirn, i stæden for his, hers, ours, &c. men disse er af samme slags

(u) Af de 3 Personlige Hjelpe-Navne, som henhører til den 3die Person, er de 2 første ikkun egentlig Personlige, men det sidste, nemlig it, den eller det, er egentlig ikkun et pronomen reale, eller Hjelpe-Navn, som bruges om livløse Ting, til at staae i Steden for samme, for saa vidt de alle henhører til den tredie Person.

slags som de Kiøbenhavnske Fruentimmers Hanses, Henderses ꝛc. hvorfor de ikke heller maae efterfølges. (x)

3. Reciproca, (Selv-Sigts Hjelpe-Navne) er de som altiid sigter tilbage paa den Person, eller Ting selv, som taler, eller gior noget, og er gemeenlig sammensat med det Nomen *self*, paa følgende Maade.

Singularis.	*Pluralis.*
I *my* self, jeg selv	we *our* selves, vi selv
thou *thy* self, du selv	ye *your* selves, I selv
he *him* self, han selv	they *them* selves, de selv,
she *her* self, hun selv	NB. i egen Person.
it *self*, den selv, det selv	

4. Demonstrativa (Anviisnings- eller Peege-Hjelpe-Navne) som viiser, eller ligesom, peeger paa en vis bestemt Person, eller Ting, som gaaer foran, eller følger efter i Meeningen; Disse ere ikkun egentlig fire, nemlig.

Sing.	*Plur.*
This, denne, dette;	these, disse
That, den, det, (hiin;)	those, de, (eller hin.)

Sing.	*Sing. & Pl.*	*Plur.*
den (det) samme	The same	de samme
ræt den (det) samme	the *very* same	ræt de samme
den (det) selvsamme	the *self* same	de selvsamme
ræt den (det) selvsamme	the *very self* same	ræt de selvsamme,
saadan, saadant	such, saadanne.	Obs.

(x) Det synes at være Betænkning værd, hvad Hr. Dr. Watts pag. 123, og andre mine lærde Landsmænd om disse Ord har sagt, naar de vil, at samme er indførte af den gemeene Mand: Thi endskiønt de bruges meest af disse, har de dog ingenlunde fra dennem sin Oprindelse; Men om de ikke maa være Forkortelser af *own*, saasom: *his'n*, i Steden for his own, &c. Saa kan vel ikke nægtes at de jo kommer af *urne*, *eowerne* &c. i det Anglo-Saxiske Sprog. See Hickesii Thesaurus Ling. vet. Sept. *Tom. I. pag.* 20. & 22.

Obſ. yon, [hos Poeterne,] og yónder, hiin, hiint; bruges baade ſom Pronomina og Adverbia, ligeſom Meeningen det udkræver.

5. Relativa (Tilbageſigts-Hjelpe-Navne) er de, ſom ſigter tilbage til noget foregaaende Ord i Meeningen; og er diſſe følgende: nemlig:

Sing.	*Sing. & Plur.*	*Plur.*
Hvilken, ſom	who,	hvilke, ſom.
Hvilken, hvilket, ſom	which,	hvilke, ſom.
Det, hvad, det ſom,	what,	hvilke, ſom; de Ting, ſom.
Den-, det-ſom	that,	de ſom.

whéther, hvilken, hvilket, af to, (*uter*) ſom og de Ord ſom ſammen-ſættes af de ſorige.

6. Interrogativa (Spørsmaals-Hjelpe-Navne) er de, ſom man ſpørger med, og er oven anførte.

Sing.	*S. & Pl.*	*Plur.*
Hvo? hvem?	who	hvilke?
Hvilken? hvilket?	which	hvilke?
Hvad? hvilken? hvilket?	what,	hvilke?

whéther hvilken, hvilket af to?

NB. Forſkjellen er denne, at de, ſom Relativa, alene ſigter tilbage til et foregaaende Ord; Men Interrogativa, alleneſte bruges til at ſpørge med, uden Henſigt paa noget foregaaende.

7. Indefinita (ubeſtemte Hjelpe-Navne,) er de ſom ikke giver nogen vis Perſon, eller Ting tilkjende, og er i Engelſken diſſe 16, (y) nemlig: all, alle; ány, nogen, noget, nogle; both, bægge; cértain, vis, viſſe; each, enhver, ethvert; éither, en, et, af to (enten); évery, en

(y) Nogle lægger endnu til de ovenmelte 16 diſſe følgende elſe, ellers; neuter, ingen af de to, never aldria, ingen; ſame, ſamme; very, meget, ræt; ſomebody, nogen; nobody, ingen, ꝛc.

en hver, et hvert: few, faa; mány, mange; much, megen, meget; néither, ingen, intet af to; (hverken) no, ingen intet; none, ikke een, et; one, een, et; óther, anden, andet; ſome, [nogen, noget,] nogle, ſomme; ſuch, ſaadan, ſaadant. Hvorledes diſſe bruges, læres af Syntaxis.

§. XIV. Om Declinatione Pronominum.

☞ De Engelſke Pronomina har, ligeſom de Danſke, tre Endelſer, til at forandre deres Caſus med, ſom af følgende Exempels-Tabeller nærmere viiſes. *

* Men allerbædſt af Hoved-Tabellen pag. 156. (z)

Obſ. 1. De Engelſke Pronomina Perſonalia har egentlig ikkun to Endelſer til at forandres med i Declinationen, nemlig 1) deres førſte og rætte Endelſe, ſom ſvarer til Latinernes Nominativus, og 2) den anden, eller afvigende Endelſe, der, ligeſom udi Nominibus er viiſt (p. 142.) med Caſuum Merker uforandred udgiør de øvrige Caſus; Men den 3) ſom undertiiden bruges i Genitivo, er tagen af Pronomine poſſeſſivo; ſaaſom:

I. Den førſte Perſon, ſom er Generis Commun, declinered.

Singularis.	*Pluralis.*
N. I, jeg	We, vi
G. *of* me, (*my*) min	*of* us, (*our*) vor, vort,
D. *to* me, for mig	*to* us, for os
Ac. me, mig	us, os
V. - - - - - - - -	fattes - - - - - - -
Ab. *from* me, fra mig ꝛc.	*from* us fra os, ꝛc.

II. Den

II. Den anden Perſon, ſom ogſaa er Generis Com. declinered.

	Singularis.	*Pluralis.*
N.	thou, du	ye [*you*] I
G.	*of* thee [*thy*] din, dit	*of* you [*your*] eders
D.	*to* thee, for dig	*to* you for eder
Ac.	thee, dig	you eder
V.	*O* thou, O du!	*O* ye [*you*] O I!
Ab.	*from* thee, fra dig ꝛc.	*from* you, fra eder ꝛc.

Obſ. 2. Thou bruges ikke uden til Gud, ved ſolemne Leſligheder til Konger, og i Familiarité med nogen, eller af Vrede og Foragt; ellers bruger man altiid af Høflighed you i den anden Perſon, men aldrig, ſom i Danſken, han, eller de.

Obſ. 3. Ye bruges og i Gemeenſkab med nogen for thou, men er for Reſten ligeſaa uhøfligt ſom forbemeldte thou. (z) III. Den

(z) En General-Tabell over

	Singularis. Nomin. (Voc.) 1ſte Caſus.	Genitiv. 2den Caſus.	Dat. Acc. Abl. 3die Caſus
I. Perſon.	I, jeg	my, min, mit	me, mig.
II. perſ.	thou, du	thy, din, dit	thee, dig.
III. perſ: *m.*	he, han	his, hans	him, ham.
- *f.*	ſhe, hun	her, hendes	her, hende.
- *n.*	it, det (den)	its, dets, dens	it, det, den.
Relativa og Interrogativa.	who, hvo	whoſe, hvis	whom hvem
	which hvilken / hvilket		hvilken / hvilket
	what, hvad		hvad
	That ſom / der		ſom

NB. De ovrige Pronomina forandres

III. Den tredie Perſon, ſom er gen. omn. declineret.

Singularis.

	Maſ.	*Fem.*	*Neut.*
N.	he han	ſhe hun	it. det [den]
G.	*of* him [*his*] hans	*of* her [*her*] hendes	*of* it. [*its*] dets, [dens
D.	*to* him for ham	*to* her for hende	*to* it. til, for, det, [den
Ac.	him ham	her hende	it. det, [den,]
V.	- - - - - - - -	fattes	- - - - - - - -
Ab.	*fr.* him fra ham.	*fr.* her fra hende.	*fr.* it. fra det, [den.]

Pluralis.

Maſ. Fem. & Neutr.

N. they, de
G. *of* them, [*their*] deres
D. *to* them, for dem
Ac. them, dem
V. - - fattes - - - - - - - -
Abl. *from*, *of*, *&c.* them fra ꝛc. dem.

IV. Den

de Engelſke Pronomina.

	Pluralis.		
	Nomin. (Voc.) 1ſte Caſus.	Genitiv. 2den Caſus.	Dat. Acc. Abl. 3die Caſus.
I. Perſon.	we, vi,	our, vor, vort	us, os
II. perſ.	ye; you, J	your, eders	you, eder
III. perſ: *m.*	they, de	their, deres	them, dem.
f.			
n.			
Relativa og Interrogativa.	who, which, what } hvilke	whoſe, hvis	whom, hvilke
	That } ſom der		that } ſom

ikkun ved Caſuum Merker.

IV. Den første Person af Possessiva declinered.

	Singularis.	*Pluralis.*
N.	my, min, mit	our, vor, vort
G.	*of* my, min, mit	*of* our, vore,
D.	*to* my, til min, mit	*to* our, til vor, vort,
Ac.	my, min, mit	our, vor, vort.
V.	- - - - - - - -	fattes - - - - - - - -
Abl.	*from* my, fra min, mit,	*from* our, fra vor, vort.

Obs. Paa samme Maade declineres thy, din, dit; his, hans; her, hendes, og it, dets, dens.

V. Den første Person af Reciproca declinered.

	Sing.	*Plur.*
N.	I my self, jeg selv,	we our selves, vi selv
G.	* *of me my self*, af mig selv	* *of us our selves* af os selv.
D.	*to* me *my self* for mig selv,	*to* us *ourselves*, for os selv.
Ac.	me *my self*, mig selv,	us *our selves*, os selv.
V.	- - - - - - - -	fattes - - - - - - - -
Abl.	*from* me *my self*, fra mig selv,	*fr.* us *our selves*, fra os selv.

Obs. 4. Paa samme Maade declineres thou thy self, du selv: he him self, han selv: she her self, hun selv, og it self, det, den selv.

VI. *Pronomen demonstrativum* this *declinered.*

	Singul.	*Plur.*
N.	this, denne, dette	these, disse
G.	*of* this, dennes, dettes	*of* these disses
D.	*to* this, for denne, dette	*to* these, for disse
Ac.	this, denne, dette	these, disse
V.	*O!* this, denne, dette,	*O!* these, O disse!
Abl.	*from* this, fra denne, dette,	*from* these, fra disse

Obs. 5. Paa samme Maade declineres, that, den, det; the same, den, det samme; such saadan, saadant, og yon, Hiin, hiint.

VII. *Pro-*

VII. *Pronomen Relativum* who *declineret.*

	Sing.	*Sing. & Plur.*	*Plur.*
N.	hvilken, ſom,	who	hvilke, ſom
G	hvis	*of* whom, [*whoſe*]	hvis, hvilkes
D.	for hvem	*to* whom	for hvilke
Ac	hvem	whom	hvilke,
V.	- - - - -	fattes - - - - - - - - -	
Abl.	fra hvem	*from* whom	fra hvilke.

Obſ. 6. Which, what og that, declineres paa ſamme Maade, og har whoſe og whom til afvigende Caſus, ligeſom who. See p. 154. 5. Det ſamme gjelder ogſaa ved Interrogativa pag. 154. 6.

VIII. *Pronomen Infinitum* all *declineret.*

N. all, alle; G. of all, alles D. to all, for alle;
Acc. all, alle; Abl. from &c. all, fra alle.

Obſ 7. Paa ſamme Maade declineres de øvrige Pronomina Infinita, hvorfor der ikke behøves flere Exempels Tabeller.

§. Om Verbum.

☞ Verbum (Hoved-Ord) er et Ord, ſom giver en Perſons, eller Tings Gjerning, Lidelſe, eller Værelſe, (med eet Ord: Forhold) tilkjende; ſaaſom: I love, jeg elſker, I am loved, jeg elſkes, I am, jeg er ꝛc.

NB. De Ord, ſom bemerker ſaadant et Forhold, indbefatter Grunden til alle andre Ord og kaldes derfor, frem for alle de andre Talens Deele, Hoved-Ord; Thi endſkjønt man ſnarere begriber, eller lærer at kjende Tingene, end Forholdet; Saa er dog Forholdet vigtigere og ældere, end Tingene, eſterſom det indeholder Aarſagen, af hvilken Tingene, ſom Virkninger, har ſin Oprindelſe.

Alle

Alle Verba er i Almindelighed enten

1) TRANSITIVA (Udgjernings Hoved-Ord) der bemerker en Gjerning, som kan gjøres ved noget andet, eller som gaaer fra den, der gjør noget, ud paa noget andet, som lider- eller tager imod den, saasom: Saul perſecuteth Chriſt, &c. Saulus forfølger Chriſtum.

2) INTRANSITIVA (Hjemgjernings Hoved-Ord) der bemerker en Gjerning, som ikke kan gjøres ved, eller gaae ud paa noget andet; Men bliver hos den, som gjør den, saasom: I go, jeg gaaer; I ſtand, jeg ſtaaer; I ſeek, jeg leder; I ſigh, jeg ſukker, ꝛc.

3) SUBSTANTIVA, (Værelſes eller Selvſtændigheds Hoved-Ord) ſom giver en Værelſe, eller Selvſtændighed tilkjende, og er diſſe: I am, jeg er, I be, jeg bliver eller vorder.

Ved ethvert Verbum har man følgende 5 Spørsmaal at agte: 1) *Cujus Perſonæ?* i hvilken Perſon det ſtaaer? 2) *Cujus numeri?* I hvilket Tal? 3) *Cujus Temporis*, i hvilken Tiid? 4) *Cujus modi*, i hvilken Maade? og 5) *Cujus Formæ?* hvilken Betydnings Skikkelſe det har?

PERSONÆ (Perſoner) er de tre perſonlige Pronomina, ſom findes anført oven til pag. 151.

Obſ. De Verba, ſom kan bruges i alle 3 Perſoner, kaldes PERSONALIA, (de perſonlige) og de, ſom kun bruges i den 3die Perſon aleene, IMPERSONALIA, (perſonløſe.)

NUMERUS (Tal) er Singularis, eller Pluralis, (pag. 125.) hvormed viiſes, enten een, eller fleere Perſoner, eller Ting, i Verbi Bemerkelſe indbefattes.

TEMPUS (Tiid) viiſer, ved Forandring i Verbi Endelſe, paa hvad Tiid Verbi Bemerkelſe er, eller ſkeer. Tempora er fem i Tallet, nemlig:

1.) PRÆSENS

1) Præsens (den nærværende Tiid) viiser at Verbi Bemerkelse skeer i den nærværende Tiid, saasom: I compóse, jeg sammenskriver, ꝛc.

2) Imperfectum (den ikke fuldt forbigangne Tiid) viiser at den omtalte Gjerning ꝛc. vel er begyndt og deels ended men ikke fuldt færdig, eller at den endnu vedvarede, da en anden Gjerning ꝛc. skeede, som udtrykkeligen er meldt, eller under Meeningen forstanden, saasom: I compósed this, jeg sammenskrev dette; nemlig da jeg handlede om *Verbis*.

3) Perfectum (den fuldt forbigangne Tiid) er den, i hvilken Verbi Bemerkelse viises at være fuldkommen, og uden nogen Omstændighed, passered: saasom: I have compósed my Orthoëpy, Jeg har sammenskreven min Orthoëpie.

4) Plusquamperfectum (den meer end fuldt forbigangne Tiid) er den, hvori Verbi Bemerkelse foresilles at være skeet, førend noget andet skeede, saasom: I had compósed this before, I transláted it, jeg havde sammenskrevet dette, førend jeg satte det over.

5) Futurum (den forestaaende, eller tilkommende Tiid) i denne viises, at Verbi Betydning endnu er forestaaende, saasom: I will print this Compósition, jeg vil trykke denne Forfatning ꝛc.

Modus (Maaden) viiser paa hvad Maade Verbi Bemerkelse skeer: Disse er fire i Tallet, nemlig:

1) Indicativus (den slethen tilkjende-givende Maade) er den, med hvilken man spørger om noget; eller slethen giver tilkjende, at noget er, eller skeer, med Fliid, Vished og uden nogen hosføjed Omstændighed, saasom: I hope, jeg haaber, ꝛc.

Obſ. Denne Maades Kjende-Merke i det Engelſke Sprog er i *præſenti* do, i *imperf.* did, i *perf.* have, i *plusquamperf.* had og i *fut.* ſhall, eller will. See §. XVII.

2) Imperativus (den befalende Maade) viiſer at noget ſkeer efter Befaling, eller Begjering ꝛc. ſaaſom: Fēar Gôd, *Hónour* the King, frygt Gud, ær Kongen.

Obſ. 1. Denne Modi Kjende-Tegn er, at *Verbum*, naar noget befales, ſtaaer enten uden *Pronomen* ved den *Caſus*, ſom det ſtyrer eller har en *Vocativus*, enten udtrykt, eller under Meeningen forſtanden, bag efter ſig, ſaaſom; Fill the Cup, ſkjenk Koppen fuld, eller fill *thou* the Cup, ſkjenke du Koppen fuld, eller og *thou* ſhalt fill the Cup, du ſkal ſkjenk Koppen fuld; you muſt rēad, I maa læſe ꝛc. Men.

Obſ. 2. Naar den giver en Begjering tilkjende, ſætter man oftеſt *Vocativus* foran, og ikke ſjelden *Verba pray*, *let*, eller deslige, ſaaſom: *Thómas*, fill the Cup, Thomas! ſkjenk Koppen fuld; *Jôhn* ſtrîke home, Hans ſlaa til! William, *let* him rēad, Wilhelm, lad ham læſe, *pray let* us petition, vær ſaa god og lad os ſøge, ꝛc.

3) Conjunctivus (Sammenføinings Maaden) viiſer at noget ſkeer med viſſe Omſtændigheder, ſom dermed er ſammenføjede, ſaaſom at man har Magt, eller Tilladelſe til at gjøre noget, ꝛc. ønſker noget, ꝛc. eller tvivler om at noget ſkeer, ꝛc. ſaaſom: let us go, if he cōme, lad os gaa bort, om han kommer: altho' I can, yet I will nôt, omendſkjønt jeg kan, vil jeg dog ikke: you ſhall nôt go, unleſs he câll, I ſkal ikke gaae, med mindre han kalder (paa jer): I fēar leſt he find me, jeg er bange at han tør finde mig, ꝛc.

Obſ. Denne Modus kjendes paa tvende Maader, ſaaſom: 1) at *Verbum* forandrer aldrig ſit Endelſe, ſom i *Indicativo* er brugeligt, og ſom af ovenſtaaende Exempler og pag. 168. kan ſees. 2) At der ſtaaer een af diſſe

Conjun-

Conjunctioner, âlbéit, âlthó', excépt, hówever, if, leſt, that, tho', unléſs, eller whéther, forved *Verbum*.

3) Infinitivus (den ubeſtemmende Maade) viiſer at noget er, ſkeer, eller gjøres, ꝛc. uden ringeſte Indſkrænkning til viſſe Perſoner, Tal, Maader ꝛc. ſaaſom: *to* be, at være; *to* love, at elſke; *to* compoſe, at ſammenſkrive, ꝛc.

Obſ. 1. Infinitivi Kjende-Merke er *to*, at. See pag. 173. ſom og i Syntaxi.

Obſ. 2. Naar et Verbum ſtaaer i Infinitivo, kaldes det infinitum, et uindſkrænked Hoved-Ord; Men, i enhver af de andre Modis, finitum, ſaaſom de, der er beſtemmte til Perſoner. &c.

☞ Forma (Betydnings Skikkelſe) er den Verbi Skikkelſe og Forandring, hvoraf man kan kjende, enten den Perſon, eller Ting, ſom lægges til Verbum ſelv, gjør noget, eller liider og tager imod en Gjerning. Altſaa er Verba, i Henſeende til Forma, enten

1) Activa (Gjernings-Hoved-Ord) der bemerker en Gjerning, ſom gjøres af den Perſon, eller Ting ſelv, ſom lægges til *Verbum*, ſaaſom: I love, jeg elſker, I ſtrike, jeg ſlaaer, ꝛc.

2) Passiva (Lidelſes Hoved-Ord) der bemerker en Gjerning, ſom den Perſon, eller Ting, der lægges til *Verbum*, lider, eller tager imod af en anden, ſaaſom: I am lóved, jeg elſkes, I am ſtruck, jeg ſlaaes, ꝛc.

Obſ. Engellænderne har egentligen ingen Verba Paſſiva, i Henſeende til Bøjelſen, i enkelte Tempora; Men danner Paſſiva ved Sammenſættninger med Hjelpe-Verba og Præterito Participii af det Verbo, ſom ſkal dannes i Paſſivo.

Formedelſt Forma deeles Verba Activa igjen i viſſe beſonderlige Arter, nemlig:

1) Reciproca (Tilbagegigts Hoved-Ord) er ſaadanne,

ne, i hvilke den Gjerning, de bemerker, gaaer ud, eller sigter tilbage paa den virkende Person, eller Ting selv, som lægges til Verbum; eller i hvilke den, som gjør Gjerningen, er altid den samme, som den, der lider den; saasom: to right ones self, at skaffe sig selv ret, to forsweär one self, at forsværge sig, ꝛc.

2) NEUTRA (hverkens Hoved-Ord) kaldes saaledes fordi de bøjes som *Verba Activa*; Men haver dog ikke den egentlige *Activi* Bemerkelse, og har intet Passivum, see pag. 160. og §. XVIII.

3) PERIPHRASTICA (Omskrivnings, eller sammensatte Hoved-Ord) som bruges til at udtrykke to Gjerninger, eller Værelse og Gjerning med, paa een gang, saasom: I read standing, jeg læser staaende, eller staaer og læser: I am reading, jeg er læsende, eller den, som læser.

Obs. 1. Disse 3 Arter kan alle ansees for Intransitiva, see pag. 160. 2.

Obs. 2. Nogle Verba bruges baade som egentlige Activa, og nogle som Neutra af Bemerkelse, og kan derfor kaldes COMMUNIA (Fælles Hoved-Ord.)

Obs. 3. Man har og forhen haft en besønderlig Art Passiva, som blev kaldede DEPONENTIA (afskaffende Hoved-Ord) fordi de havde afskaffet Activi Bøjelse og med Activi Bemerkelse blev aleene flecterede i Passivo; Men disse er nu næsten gangne af Moden.

Verba deeles endog i adskillige Classer, i Hensseende til deres Bøjelse, saasom:

1) REGULARIA (Regel-rætte Hoved-Ord) som, i alle Tilfælde, dannes og bøjes, paa en almindelig og Regel-fast Maade, saasom: I love, jeg elsker ꝛc. See pag.

2) ANOMALA (uregel-rætte Hoved-Ord) som ikke dannes og bøjes paa den almindelige Regel-faste Maade, saasom:

saasom: I go, jeg gaaer; I went, jeg gik, I have göne, jeg har gaaet, ꝛc. See §. XIX.

3) Defectiva (Mangelagtige eller u-fuldstændige Hoved-Ord) som ikke har alle Modos og Tempora, saasom: I can, I may, jeg kan: I muſt, jeg maae: I ought, jeg bør: I ſhall, jeg ſkal: I will, jeg vil, ꝛc. See neden til pag. 177. &c.

Obſ. Disse kaldes ogsaa Auxiliaria (Hjelpende Hoved-Ord) fordi de hielper og bruges til at danne de fleeste foregaaende slags Verborum Tempora. See p. 173. og 176. ꝛc.

4) Impersonalia (Person-løse Hoved-Ord) som bruges uden Person, eller i den 3die Person aleene, saasom: there is no Body, der er ingen: it is late, det er ſildig, ꝛc.

Endelig har et Verbum to Participia (Blandings-Ord) saa kaldede fordi der findes i dennem en Blanding af Adnominis og Verbi Natur; nemlig:

1) Participium *præſens activum*, som endes paa *ing*, saasom: löving, wríting, &c. og dernæst

2) Som baade er Participium *præteritum Activi*, og *præſens paſſivi*, og endes almindeligst paa ed, saasom: löved, compóſed, &c. See pag. 166. og 167.

Obſ. 1. Af Participio præſenti activi dannes ogsaa Gerundia (Gjernings Navn Ord) ved at sætte Caſuum Merker, eller Præpoſitionerne of, for, in &c. (See pag. 143.) forved samme. See pag. 173. og §. XX.

Obſ. 2. Et Verbi Forandring i enhver af disse forbemelte Tilfælde i Særdeeleshed, (nemlig *Perſona*, *Numerus*, *Tempus*, *Modus* og *Forma*) kaldes Flexio (Böjelse).

Men et Verbi Forandring igjennem alle disse i Almindelighed, kaldes med eet Ord Conjugatio (Sammenbindings Forandring.)

Obſ. Da Temporum Dannelſe ej alene er en Hoved-Sag i Conjugationen; Men det endog kommer Hukommelſen meget til Hjelp i at lære Conjugationem Verborum, at man veed, hvorledes Tempora dannes af hverandre; Saa vil man her melde noget om ſamme, førend man lægger Læſeren Conjugationens Exempels-Tabell for Øine.

§ XVI. Om Temporum Dannelſe i Verbis Regularibus.

☞ De Engelſke Verba Regularia har to Hoved-Tempora, eller Endelſer, nemlig:

1. PRÆSENS INFINITIVI (den nærværende, uindſkrænkede Tiid) ſom har adſkillige uliige Endelſer, og er denne et hvert Verbi første og rætte Skikkelſe, ſaaſom: lŏve, hōpe, &c.

2. PRÆTERITUM PARTICIPII, (Blandings-Ords forbigangne Tiid) ſom endes almindeligſt paa ed eller 'd, ſaaſom: lóved, hōp'd, &c.

Af hvilke to alle de andre Tempora kommer, eller ſammenſættes, ſaaledes at

I. Af PRÆSENS INFINITIVO dannes:

1) *Præſens Indicativi*, ſaaſom: to love, at elſke, I love, jeg elſker ꝛc. See §. XVII.

2) Heele *imperativus*, ſaaſom: love thou, elſk du, love ye, elſker I, he ſhall love, han ſkal elſke, ꝛc. See §. XVII. pag.

3) *Præſens Conjunctivi*, ſaaſom: I love, jeg elſker, ꝛc. See §. XVII. pag.

4) *Imperfectum Indicativi* og *Conjunctivi modi*, ved at lægge til *Infinitivum* et af diſſe Hjelpe-Verba: can, do, may, ſaaſom: I could love, jeg kunde elſke; I did hope, jeg haabede; I may write, jeg maa ſkrive ꝛc. See pag. 171. &c.

5) *Futu-*

5) *Futurum Indicativi*, ved at tillægge et af diſſe Hjelpe-Verba ſhall, eller will, ſaaſom: I ſhall hope, jeg ſkal haabe; I will love, jeg vil elſke ꝛc. Og

6) *Futurum Conjunctivi modi*, ved ad tillægge enten ſhould, eller would, ſaaſom: I ſhould write, jeg ſkulde ſkrive: I would compoſe, jeg vilde ſammenſkrive, ꝛc. See §. XVII.

7) *Præteritum participii*, ved at lægge ed, eller, naar Infinitivus endes paa e, aleeneſte et d til Infinitivi Endelſe, ſaaſom: loved, hoped, &c.

8) Naar man, i ſteden for bemelte Endelſe, lægger Endelſen ing til *præſ. Infinitivi*, faaer man PRÆSENS PARTICIPII, ſaaſom: loving, hoping, writing &c. See pag. 165. &c.

II. Af PARTICIPIUM PRÆTERITUM dannes

1) *Imperfectum Indicativi* og *Conjunctivi*, ſaaſom: I loved, jeg elſkede; I hoped, jeg haabede, ꝛc. See pag. 166.

2) PRÆSENS PARTICIPII *Paſſivi*, og med Hjelp af Verbo *Subſtantivo I am*, dannes den heele Engelſke *Paſſiva Forma*. See pag. 173. &c.

3) *Perfectum Indicativi* og *Conjunctivi*, ved at tillægge Hjelpe-Verbum have, ſaavelſom og *Plusquamperfectum*, ved at tillægge had, ſaaſom: *perf.* I have loved, jeg har elſket; I have hoped, jeg har haabet, ꝛc. See pag. 175. *plusquamp.* I had loved, jeg havde elſket; I had hoped, jeg havde haabet, ꝛc. See pag.

4) *Futurum Conjunctivi*, ved at tillægge Hjelpe-Verba would og have, ſaaſom: when I would have loved, da jeg vilde have elſket, ꝛc.

5) Endelig kan man tillige med Hjelpe-Verba ſhall og have danne et ſlags Futurum, ſom af nogle kaldes *futurum ſecundum*, (den anden tilkommende Tiid) eller *Futurum imperfectum* (den ufuldkommen tilkommende Tiid) ſaaſom: I ſhall have hoped, jeg ſkal have haabet;

I will have lóved, jeg vil have elſket ꝛc. I ſhould have lóved, I would have hóped &c. See pag. 175. og 6.

2. ☞ I Henſeende til Flexionen, forandrer de Engelſke Verba kun den anden og tredie Perſon, i Singulari numero, *Præſentis*, ſaavelſom og *perfecti temporis*, Indicativi Modi; Men ikkun den anden Perſon i *Singulari*, udi alle de ovrige *Tempora*. See pag. 169. &c.

Obſ. 1. Den anden Perſons Flexion dannes af den förſte, ved at lægge ſt til ſamme, ſaaſom: I love, thou *lóveſt*, &c. I lóved, thou *lóvedſt*, *&c.* Men i ſtæden for *haveſt*, *ſhalſt* og *wilſt*, ſkrives *ha'ſt*, *ſhalt*, og *wilt*. See ogſaa pag. 175.

Obſ. 2. Den tredie Perſon dannes ogſaa af den förſte, ved at lægge th, eller, om Udtalen det udkræver, eth til ſamme, ſaaſom: I love, he, ſhe, eller it *lóveth*, *&c.* Men i ſtæden for *haveth* ſkrives *ha'th* [has]. Dog

Obſ. 3. Efter den nyere og af Poeterne indförte Skrive- og Udtale-Maade, dannes den tredie Perſon med s, ſaaſom: he, ſhe, eller it *loves*, *&c.*

3. ☞ I Plurali har alle Perſoner ſamme Endelſe, ſom den förſte i Sing. ſaaſom: I, we, you (ye) eller they love &c. Og

4. ☞ Udi Conjunctivus Modus, har alle Perſoner, efter de bædſte Auctorum Exempler, een og den ſamme Endelſe, ſaaſom: I, thou, he; we, ye eller they love, &c. See og pag. 162 &c.

5. ☞ Hjelpe-Verba danner Perſonerne paa ſelvſamme Maade, ſaaſom: I do, thou doſt, he

he *doth* eller *does*, we, ye, eller they do, &c. See pag. 174. og 5. Men:

Obs. I saa Fald beholder Hoved-*Verbum* sit Hoved-*Temporis* Endelse uforandred, saasom: I do *love*, thou *dost love*, he *does love*, we, ye, eller they do *love* &c. I did *love*, thou *didst love*, &c.

§. XVII. Om Conjugatione Verbor.

De fleeste andre Sprog har adskillige Conjugationer, og nogle har lige saa mange, som de har Infinitivorum Endelser, der er forskiellige, til at gjøre forskiellige Temporum Bøielser af: Men da det Engelske Sprog, i alle regel-rætte Tempora, af alle Infinitivis, i hvad for en Endelse de har, Verbum substantivum *to be* (am) aleene undtagen, danner deres Tempora paa een og den samme Maade:

☞ Saa har Engellænderne egentlig ikkun een CONJUGATION.

Saasom alle de Engelske Hjelpe-*Verba* er Defectiva, burde de først iblandt Defectiva conjugeres; Men da alle de regel-rætte *Verba* dannes med disse, og det derfor giver stor Lættelse i at lære de regel-rætte Verborum Conjugation; Saa vil jeg her vise deres Bøielse, førend man fremsætter en Exempels-Tabel paa den regel-rætte Conjugation.

1. *Verbum substant. to* BE [*am*] *conjugered.*

MODUS INDICATIVUS

PRÆSENS.

Sing. I am, jeg er	*Plur.* we are, vi er
thou art, du er	you [ye] are, I er
he, she, it is, han, hun, det er	they are, de er.

Imperfectum.

ſing. I was, jeg var	*pl.* we were, vi var
thou waſt, du var	you (ye) were, I var
he, &c. was, han ꝛc. var	they were, de var. (a)

Perfectum.

ſ. I *have* been, jeg har		*pl.* we *have* been, vi har	
thou *ha'ſt* been, du har	varit.	you *have* been, I har	vare.
he *hath* been, han har		they *have* been, de har	

Plusquamperfectum.

ſing. I *had* been, jeg havde		*pl.* we *had* been, vi havde	
thou *hadſt* been, du havde	varit.	you *had* been, I havde	vare.
he *had* been, han havde		they *had* been, de havde	

Futurum.

ſing. I *ſhall* be, jeg ſkal		*pl.* we *ſhall* be, vi ſkal	
thou *ſhalt* be, du ſkal	vare.	you *ſhall* be, I ſkal	vare.
he *ſhall* be, han ſkal		they *ſhall* be, de ſkal	

eller og

ſing. I *will* be, jeg vil		*pl.* we *will* be, vi vil	
thou *wilt* be, du vil	vare.	you *will* be, I vil	vare.
he *will* be, han vil		they *will* be, de vil	

Futurum Secundum.

ſing. I *ſhall have*		jeg ſkal have	
thou *ſhalt have*	been.	du ſkal have	varet.
he *ſhall have*		han ſkal have	
pl. we *ſhall have*		vi ſkal have	
you *ſhall have*	been.	I ſkal have	varet.
they *ſhall have*		de ſkal have	

MODUS

(a) Herr Cooper lærer pag. 139. at man kan ſkrive *was* udi alle Perſoner i *plurali*; Men, ſom mig ſynes, urættelig.

MODUS IMPERATIVUS.

Præsens.

sing. be thou, vær du *pl.* be ye, værer J.

Futurum.

s. thou *shalt* be, du skal være *pl.* ye *shall* be, J skal være.
he *shall* be, han skal være they *shall* be, de skal være.

MODUS CONJUNCTIVUS, OPTATIVUS, POTENTIALIS eller CONDITIONALIS.

Præsens.

s. if, &c. I *be*, om jeg bliver *pl.* if, &c. we *be*, vi bliver
thou *be*, du bliver you *be*, J bliver
he *be*, han bliver they *be*, de bliver, eller er.

eller og

sing. if &c. Om ꝛc. *pl.* if &c. Om ꝛc.
I *may* be, jeg maae we *may* be, vi maae
thou *may* be, blive, eller you *may* be, blive, eller
he *may* be, være. ꝛc. they *may* be, være. ꝛc.

eller og

sing. if &c. I *can* be Om ꝛc. *pl.* if &c. we *can* be Om ꝛc.
thou *can* be jeg kan you *can* be vi kan
he *can* be være ꝛc. they *can* be være ꝛc.

Imperfectum.

sing. if &c. I were Om ꝛc. *pl.* if &c. we were Om ꝛc.
thou were jeg var you were vi var
he were ꝛc. they were ꝛc.

eller og

sing. if &c. Om ꝛc. *pl.* if &c. Om ꝛc.
I *might* be jeg maatte we *might* be vi maatte
thou *might* be være. you *might* be være.
he *might* be ꝛc. they *might* be ꝛc.

eller

eller og

sing. if &c.	Om ꝛc.	*pl.* if &c.	Om ꝛc.
I *could* be	jeg kun-	we *could* be	vi kunde
thou *could* be	de være.	you *could* be	være.
he *could* be	ꝛc.	they *could* be	ꝛc.

NB. Til diſſe tre føjer mange I ſhould og would (be,) ſom findes anført pag. 176. og 177.

PERFECTUM.

sing. if &c.		Om ꝛc.	*pl.* if &c.		Om ꝛc.
I *may have*	been.	jeg maa	we *may have*	been.	vi maa
thou *may have*		have væ-	you *may have*		have
he *may have*		ret. ꝛc.	they *may have*		været ꝛc.

PLUSQUAMPERFECTUM.

sing. if &c.		Om ꝛc.	*pl.* if &c.		Om ꝛc. vi
I *might have*	been.	jeg maat-	we *might have*	been.	maatte
thou *might have*		te have	you *might have*		have
he *might have*		været ꝛc.	they *might have*		været ꝛc.

NB. Til denne føjer mange I could, would, ſhould have, eller had been. See Futurum Secundum.

FUTURUM.

sing. if &c.		Om ꝛc.	*pl.* if &c.		Om ꝛc.
I *ſhould*	be	jeg ſkulde	we *ſhould*	be	vi ſkulde
thou *ſhould*		være. ꝛc.	you *ſhould*		være. ꝛc.
he *ſhould*			they *ſhould*		

item *would* be, vilde være ꝛc.

Futurum ſecundum.

sing. when &c.		Naar ꝛc.	*pl.* when &c.		Naar ꝛc.
I *ſhould have*	been.	jeg ſkul-	we *ſhould have*	been.	vi ſkul-
thou *ſhould have*		de have	you *ſhould have*		de have
he *ſhould have*		været.	they *ſhould have*		været ꝛc.

item *would have* been, vilde have være ꝛc.

MODUS

MODUS INFINITIVUS.

Præſ. to be, at være *Præt.* to *have* been, at have været.

PARTICIPIUM.

Præſ. Béing, værende. *Præt.* beën, vaaren.
Præterit. Compoſit. háving been, havde været, eller den, ſom har været.

GERUNDIA.

	Simplex.		*Compoſitum.*	
N.	Béing	at være, til,	*háving* beën	at have været til, i, for, ꝛc. at have været.
G.	of Béing	i, for, ꝛc. at	of *háving* beën	
D.	to Béing	være, eller	to *háving* beën	
Ac.	Béing	Værelſe.	*háving* beën	
V.	- - - -	- - fattes - -		- - -
Ab.	in *&c.* Béing		in *háving* beën.	

Obſ. 1. Dette Verbum viiſer ſlet hen, at en Perſon eller Ting er til, uden nogen Omſtændighed.

Obſ. 2. Dette Verbum Subſtant. og alle de følgende Verba kaldes AUXILIARIA (Hjelpe-*Verba*) fordi baade de ſelv imellem ſig indbyrdes og alle andre *Verba* bruges, til at danne deres ſammenſatte *Tempora*, ſom af foregaaende Exempels-Tabell er viiſt.

Obſ. 3. Af dette Verbum Subſtant. tilligemed Præſens Participii Activi af et andet Verbo, dannes de Engelſke *Verba Periphraſtica.* See pag. 164. og

Obſ. 4. Tilligemed Præſens Particip. Paſſivi af et andet Verbo, dannes det heele Engelſke *Paſſivum.* Hvorom ſee pag. 167. og

Obſ. 5. Tilligemed Præſens Infinitivi af et andet Verbo, dannes et ſlags *Verbum Futuræ Significationis* (Hoved-Ord ſom har den tilkommende Tiids Bemerkelſe) ſaaſom: I am to write, jeg ſkal ſkrive, eller er den ſom ſkal ſkrive ꝛc.

II. *Verbum to DO conjugered.*

MODUS INDICATIVUS.

Præsens.

sing. I do, jeg gjør		*pl.* we do, vi gjør	
thou doſt, du gjør		you (ye) do, I gjør	
m. he doth, (does) han gjør		*m.*	
f. ſhe doth, hun gjør		*f.*	they do, de gjør.
n. it doth, det (den) gjør		*n.*	

Imperfectum.

sing. I did, jeg gjorde		*pl.* we did, vi gjorde	
thou didſt, du gjorde		you (ye) did, I gjorde	
m. he did, han gjorde		*m.*	
f. ſhe did, hun gjorde		*f.*	they did, de gjorde
n. it did, det (den) gjorde		*n.*	

Obſ. 1. Verbum to do, naar det tillægges et andet Verbum, bemerker den nærværende Tiid; Men did den forbigangne, med ſtørre Eftertryk, end om Verbum ſtoed aleene, ſaaſom: I do write, jeg ſkriver, eller jeg er den, der ſkriver, ꝛc.

Obſ. 2. Naar do, eller did ſtaaer forved noget af de Perſonlige Hielpe-Navne, da betegner de, at der ſpørges om noget, ſaaſom: do I write? ſkriver jeg? did I hope? haabede jeg? ꝛc.

Obſ. 3. Verbum to do har i Participio *done*, og dannes i Perfecto med *I have done*, jeg har gjort ꝛc. i plusquamperfecto med *I had done*, jeg havde gjort, i Futuro med *I ſhall do*, jeg ſkal gjøre ꝛc. ſom oven til pag. 170. udi Verbum to be er viiſt.

III. *Ver-*

III. *Verbum to HAVE conjugered.*

MODUS INDICATIVUS.

PRÆSENS.

sing. I have, jeg har	*pl.* we have, vi har
thou haſt, du har	you (ye) have, I har
m. he hath, (has) han har	*m.*
f. ſhe hath, hun har	*f.* } they have, de har.
n. it hath, det (den) har	*n.*

IMPERFECTUM.

sing. I had, jeg havde	*pl.* we had, vi havde
thou hadſt, du havde	you (ye) had, I havde
m. he had, han havde	*m.*
f. ſhe had, hun havde	*f.* } they had, de havde.
n. it had, det (den) havde	*n.*

Obſ. 1. Have er *perfecti*, og had *plusquamperfecti* Kjende-Merke, naar de tilføjes andre Verbis, og foruden hvis Hjelp ingen Engelſke Perfecta, eller Plusquamperfecta dannes.

Obſ. 2. Naar dette Verbum bemerker en Ejendom, haver det i Perfectum, *have had*, have haft; i plusquamperfectum, *had had*; havde haft, og i futuri, *ſhall have*, ſkal have ꝛc. ſom ved Verbo to be er viiſt.

IV. *Verbum I SHALL conjugered.*

MODUS INDICATIVUS.

PRÆSENS.

sing. I ſhall, jeg ſkal	*pl.* we ſhall, vi ſkal
thou ſhalt, du ſkal	you (ye) ſhall, I ſkal
m. he ſhall, han ſkal	*m.*
f. ſhe ſhall, hun ſkal	*f.* } they ſhall, de ſkal.
n. it ſhall, det (den) ſkal	*n.*

Impera

Imperfectum.

ſing. I ſhould, jeg ſkulde
thou ſhouldſt, du ſkulde
m. he ſhould, han ſkulde
f. ſhe ſhould, hun ſkulde
n. it ſhould, det (den) ſkulde

pl. we ſhould, vi ſkulde
you (ye) ſhould, I ſkulde
m. *f.* *n.* they ſhould, de ſkulde

Obſ. 1. Ved ſhall har man at agte 1) at det er *Futuri Indicativi* Kjende-Merke, hvormed alle Engelſke Futura Indicativi dannes, ſaaſom: I ſhall love, jeg ſkal elſke ꝛc. 2) at naar ſhall bruges i Sammenſætning med et andet Verbum i den første Person, da giver det ſlethen tilkjende, at noget ſkal ſkee i den tilkommende Tiid; Men i den 2den og 3die Person betegner det, enten et Løfte, eller Truſel. See pag. 170. og 171.

Obſ. 2. Should er 1) *Futuri Conjunctivi* Kjende-Merke, ſaaſom: when I ſhould be, naar jeg ſkulde være ꝛc. (See pag. 172. 2) men bruges undertiiden i ſteden for ought (bør) ſaaſom: I ſhould write to Hámbro', jeg bør ſkrive til Hamburg ꝛc.

Obſ. 3 Shall, tilligemed have, tilkjende giver at noget ſkal ſkee, efter at en anden vis Ting er ſkeet, og er derfor det andet *Futuri* Kjende-Merke. See pag. 170. ꝛc.

V. *Verbum I WILL conjugered.*

PRÆSENS.

ſing. I will, jeg vil
thou wilt, du vil
m. he will, han vil
f. ſhe will, hun vil
n. it will, det (den) vil

pl. we will, vi vil
you (ye) will, I vil
m. *f.* *n.* they will, de vil.

Imperfectum.

ſing. I would, jeg vilde
thou wouldſt, du vilde
m. he would, han vilde
f. ſhe would, hun vilde
n. it would, det (den) vilde

pl. we would, vi vilde
you (ye) would, I vilde
m. *f.* *n.* they would, de vilde

Obſ. 1.

Obs. 1. Will er, ligesom shall, *Futuri Indicativi*, og Would *Futuri Conjunctivi* Kjende-Merke. Dog

Obs. 2. Will, naar det bruges i Sammensætning med et andet Verbo, i den første Person, betyder ikke, som shall, alene den tilkommende Tid; men en Tilbøjelighed at gjøre noget af egen Drift, og hos de andre Personer at noget skal gjøres, men derhos uden nogen Tvang, saasom: I will write, jeg vil skrive, eller jeg har Lyst til at skrive; thou, he, she, you, eller they will go, du, han, hun, I, eller de, vil gaae: nemlig siden i den tilkommende Tid.

Obs. 3. Will har ogsaa et *Participium*, som er willing; hvoraf dannes et *Verbum regulare*, som bemerker en Befaling, saasom: I will this to be done, &c. jeg vil at dette skal gjøres; eller, jeg befaler at dette skeer &c. omendskjønt det meget sjelden findes hos de nyeste Skribentere.

VI. *Verbum I CAN conjugered.*

PRÆSENS.

sing. I can, jeg kan	*pl.* we can, vi kan
thou canst, du kan	you (ye) can, I kan
m. he can, han kan	*m.*
f. she can, hun kan	*f.* } they can, de kan
n. it can, det (den) kan	*n.*

IMPERFECTUM.

sing. I could, jeg kunde	*pl.* we could, vi kunde
thou couldst, du kunde	you (ye) could, I kunde
m. he could, han kunde	*m.*
f. she could, hun kunde	*f.* } they could, de kunde
n. it could, det (den) kunde	*n.*

Obs. Can giver en fri og uindskrænked Magt tilkjende, og bruges derfor gjerne til at danne *Præsens* og *Imperfectum Potentialis* (eller Conjunctivi.) See p. 171. og 180.

VII. *Verbum MAY conjugered.*

PRÆSENS.

ſing. I may, jeg maa		*pl.* we may, vi maa	
thou mayſt, du maa		you (ye) may, I maa	
m. he may, han maa		*m.*	
f. ſhe may, hun maa		*f.*	they may, de maa.
n. it may, det (den) maa		*n.*	

IMPERFECTUM.

ſing. I might, jeg maatte		*pl.* we might, vi maatte	
thou mighteſt, du maatte		you (ye) might, I maatte	
m. he might, han maatte		*m.*	
f. ſhe might, hun maatte		*f.*	they might, de maatte.
n. it might, det (den) maatte		*n.*	

Obſ. 1. May giver en Magt, dog med en andens Tilladelſe, tilkjende, ſaaſom: I may write, jeg kan ſkrive, eller jeg maa ſkrive, ſaaſom det er mig tilladt.

Obſ. 2. Det bruges derfor gjerne til at formeere *Præſens* og *Imperfectum Conditionalis* (eller Conjunctivi).

VIII. og IX. *Verba MUST* og *OUGHT conjugerede.*

PRÆSENS.

Singul.	*Singul.*
I muſt, jeg maae	I ought, jeg bør
thou muſt, du maae	thou ought, [ſt, -eſt] du bør
he muſt, han maae	he ought, han bør
ſhe muſt, hun maae	ſhe ought, hun bør
it muſt, det, (den) maae	it ought, det, (den) bør
Pluralis.	
we muſt, vi maae	we ought, vi bør
you [ye] muſt, I maae	you [ye] ought, I bør
they muſt, de maae	they ought, de bør.

Obſ. 1. Begge diſſe Verba har det ſamme udi *Imperfectis*

fectis, ſom udi *Præſentib.* hvorover adſkillige Skribentere har lært at de ingen *Imperfecta* haver.

Obſ. 2. Muſt tilkjende giver en Tvang, eller **Fornødenhed**, og ought, en **Skyldighed** eller **Pligt**, ſaaſom: I muſt go, jeg maae (af Nødvendighed) gaae, ꝛc. I ought to write, jeg bør, eller, det er min **Skyldighed** at ſkrive ꝛc.

Obſ. 3. De nyeſte Skribentere bruger dem, uden at forandre Endelſen, udi den anden, eller tredie Perſon, ſom dog findes hos de gamle Auctores.

X. Et *Verbum regulare conjugered.*

ACTIVUM. (b)

Præſ. infinitivi to löve, at elſke
Præt. participii löved, elſket.

MODUS INDICATIVUS.

Præſens.	*Imperfectum.*
ſing. I love, jeg elſker	*ſing.* I löved, jeg elſkede
thou loveſt, du elſker	thou lövedſt, du elſkede
he, ſhe, it loveth, eller loves } han, hun, det, den elſk.	he löved, han elſkede
	ſhe, it löved, hun, det elſkede
pl. we löve, vi	*pl.* we löved, vi
you (ye) love, I } elſker.	you (ye) löved, I } elſkede.
they love, de	they löved, de
Item, I do love, thou doſt love, he doth, eller does love &c.	*Item*, I did love, thou didſt love, he did love, &c.

See pag. 174.

(b) Dette dannes af *Præſ. Infinit.* og *Præt. Partitip.* med de udi foregaaende Section anførte **Hielpe-Verba**, ſaaledes ſom ved ethvert blev viiſt og af **nærværende Tabell** nærmere erfares.

Perfectum.

ſing. I *have*	loved	jeg	haver elſket.
thou *haſt*		du	
he *hath*		han	
pl. we *have*		vi	
you *have*		I	
they *have*		de	

Plusquamperfectum.

ſing. I *had*	loved	jeg	havde elſket.
thou *hadſt*		du	
he *had*		han	
pl. we *had*		vi	
you *had*		I	
they *had*		de	

Futurum I.

ſing. I *ſhall*	*will* love	jeg	ſkal ell. vil elſke.
thou *ſhalt*		du	
he *ſhall*		han	
pl. we *ſhall*		vi	
you *ſhall*		I	
they *ſhall*	eller	de	

Futurum II.

ſing. I *ſhall*	*have* loved	Jeg	ſkal have elſket.
thou *ſhalt*		du	
he *ſhall*		han	
pl. we *ſhall*		vi	
you *ſhall*		I	
they *ſhall*		de	

MODUS IMPERATIVUS.

ſing. Love thou, elſk du
* *let me love*, lad mig
let him love, lad ham
elſke.

pl. love ye, elſker I
* *let us love*, lader os
let them love, lader dem
elſke.

MODUS CONJUNCTIVUS, OPTATIVUS, POTENTIALIS, eller CONDITIONALIS.

Præſens.

If, om; *altho*, omendſkjønt; ꝛc. ell. GOD *grant*, Gud give.

ſing. I *may* love, jeg maae
thou *may*[ſt] love (elſke ꝛc.
he *may* love
pl. we *may* love
you [ye] *may* love
they *may* love

Item, ſlethen: I love, &c. eller I *can* love, jeg kan elſke, ꝛc.

Imperfectum.

ſing. I *might* love, jeg maatte
thou *might* [ſt] love, (elſke ꝛc.
he *might* love,
pl. we *might* love,
you [ye] *might* love,
they *might* love,

Item, ſlethen, I loved, &c. eller I *could* love, &c. og undertiiden I *would* love, I *ſhould* love, &c.

Perfe-

Perfectum.

sing. I *may*	*have* löved	jeg maa	have elſket.
thou *may*		du maa	
he *may*		han maa	
pl. we *may*		vi maa	
you *may*		I maa	
they *may*		de maa	

Item, I *have* löved, &c.

Plusquamperfectum.

sing. I *might*	*have* löved	jeg maatte	have, elſket.
thou *might*		du maatte	
he *might*		han ꝛc.	
pl. we *might*		vi ꝛc.	
you *might*		I ꝛc.	
they *might*		de ꝛc.	

Item, I *had* löved, og *could*, *would*, *ſhould have* löved.

Futurum I. (when, naar ꝛc.) Futurum II.

sing. I *ſhall*	*have* löved	jeg ſkal	have elſket.
thou *ſhall*		du ꝛc.	
he *ſhall*		han ꝛc.	
pl. we *ſhall*		vi ꝛc.	
you *ſhall*		I ꝛc.	
they *ſhall*		de ꝛc.	

sing. I *ſhould*	*have* löved	jeg ſkulde	have elſket.
thou *ſhould*		du ꝛc.	
he *ſhould*		han ꝛc.	
pl. we *ſhould*		vi ꝛc.	
you *ſhould*		I ꝛc.	
they *ſhould*		de ꝛc.	

MODUS INFINITIVUS.

Præſ. to love, at elſke. *Prær.* to *have* löved, at have elſket.

PARTICIPIUM.

Præſ. Löving, Elſkende. *Prær.* & *paſſ.* löved, elſket.
Præterit. Compoſ. háving löved, havende elſket.

GERUNDIA.

Simplex.			*Compoſitum.*		
N. - -	Löving	at elſke	- -	háving löved	at have elſket
G. *of*		i, for, ꝛc.	*of*		i, for, ꝛc.
D. *to*		at elſke	*to*		at have
Ac. - -		eller	- -		elſket, eller
V. - -		- - - - fat			den ſom
Ab. *in*		Elſkov	*in*		haver elſket.

2. ☞ Af ACTIVO kommer ogsaa de Engelske *Verba* RECIPROCA, og bestaaer Forskjelen imellem dem og de øvrige *Verba Activa* alene deri, at de første tager altiid et af de *Pronominibus reciprocis* efter sig, som anføres pag. 153. 3. og 158. v. for Exempel.

MODUS INDICATIVUS.

Præs. Sing. I love *my self*, jeg elsker mig selv
thou lovest *thy self*, du elsker dig selv
he loveth *him self*, han elsker sig selv
plur. we love *our selves*, vi elsker os selv
you (ye) love *your selves*, I elsker eder selv
they love *them selves*, de elsker sig selv.

Imp. sing. I loved *my self* &c. saaledes som ovenfor udi Exempels-Tabell pag. 179. vises.

3. ☞ Af ACTIVO kommer endog *Verba* PERIPHRASTICA (pag. 164.) og dannes af *Verbo Substantivo* I am [pag. 169.] med det *active Participium* paa ing, af det *Verbum*, som *periphrastice* skal conjugeres, saasom:

INDICATIVUS MODUS.

Præs. Sing. I am *réading*, jeg læser nu	eller,
thou art *réading*, du læser nu	er
he is *réading*, han læser nu	den
plur. we are *réading*, vi læser nu	som
you (ye) are *réading*, I læser nu	læ-
they are *réading*, de læser nu	ser.

Imperf. sing. I was *réading*, &c. saaledes som viises udi Exempels-Tabellen pag. 169. &c.

PASSI-

XI. Et Verbum PASSIVUM conjugered.

PASSIVUM dannes som tilforn pag. 167. er sagt, af *Verbum Substantivum* I am, og *Participium præteritum* af et andet Verbum, saasom, af

INDICATIVO MODO.

Præs. Sing. I am	*Loved.*	jeg elskes	eller er elsked.
thou art		du elskes	
he is		han elskes	
plur. we are		vi elskes	
you [ye] are		I elskes	
they are		de elskes	

nokſom erfares; Hvorfor jeg ikke heller vil anføre fleere Tempora eller Modos til Beviis.

§. XVIII. Om Verbo Neutro.

De Engelske Verba neutra er to slaags, nemlig: 1) NEUTRUM ORDINARIUM (**algemeene hverkens Hoved-Ord**) og 2) NEUTRO-PASSIVUM (som saadant er *Neutrum* og *Passivum*, **det første i Henseende til deres Bemerkelse, og det sidste i Henseende til deres Bøjelse.**)

Obs. 1. I Henseende til bægge disse slags *Neutra* deres *Conjugation* er at merke, **at det første slags** *conjugeres* **i alle Maader ligesom** *Verba activa*, **og danner visse af sine sammensatte** *Tempora* **ved Sammensætning med det Hjelpe-***Verbo, to have*, **at have** (p. 175. og 185.) Det andet slags derimod danner disse sammensatte *Tempora* **i visse Tilfælde, ligesom de forige, med det Hjelpe-***Verbo Substantivo* to be, **at være**: (p. 169. og 185.)

Obs. 2. I Henseende til disse Neutra deres Bemerkelse, har man at agte:

1. At *Neutra Ordinaria* har tre slags Bemerkelser, og betyder enten 1) en Gjerning, eller en Gjernings Til-

Kiendegivelſe, ſom bliver i ſig ſelv og er u-meddeelelig, ſaaſom: I go, jeg gaaer; I run, jeg løber; I walk, jeg ſpadſerer, ꝛc. 2) en Lidelſe, eller en Lidelſes Tilkiendegivelſe, ſom bliver i ſig ſelv, ſaaſom: I die, jeg dør; I périſh, jeg forgaaer, gaaer under; ꝛc. eller og 3) ingen af Deelene; Men en Selvſtændighed, eller Tilkiendegivelſe af en Selvſtændighed, ſaaſom: I am, jeg er; I becóme, jeg bliver, ꝛc.

II. At *Neutro-Paſſiva*, naar de bruges ſom ſaadanne, og ſammenſættes i viſſe Tempora med Verbo Subſtantivo, har ligeledes tre ſlags Bemerkelſer, og betyder enten 1) at den Bevægelſe, ſom ved dennem tilkiendegives at ſkee fra et Sted, eller fra en Tilſtand til en anden, virkelig er ſkeet, eller nu virkelig ſkal være ſkeet, eller ikke ſkeet, ſaaſom: I arrív'd, jeg er ankommen; I was arrív'd, jeg var ankommen; I ſhall be arrív'd, jeg ſkal være ankommen; eller 2) man ſpørger om ſaadan en vis og virkelig Bevægelſe er ſkeet, ſaaſom: is he arrív'd, er han ankommen? Was he arrív'd, var han ankommen? Will he be arrív'd, ſkal, eller vil han være ankommen? eller og 3) Man forudſætter en ſaadan virkelig Bevægelſe at være ſkeet, med if, ſaafremt; whéther, om, mon; eller andre deslige Partickler, ſaaſom: if he be arrív'd, ſaafremt han er ankommen: Do'nt you know whether he were arrív'd; veed de ikke om han var ankommen? Thi ellers, naar man taler ubeſtemt, og uden Hensigt til ſaadan virkelig ſkeet Bevægelſe, bruger man i de ſammenſatte Tempora det Hjelpe-Verbum, to have, ligeſaavel til diſſe, ſom andre Verba Neutra.

Obſ. 3. De Verba Neutra, ſom ſaaledes lader ſig bruge ſom Neutro-Paſſiva, og til at bemerke en Bevægelſe fra et Sted, eller en Tilſtand til en anden, er følgende:

To arríve, at ankomme; to becóme, at blive, eller vorde; to befáll, at vederfares; to cŏme, at komme; to depárt, at gaae, eller reiſe bort; to decéaſe, at afgaae ved døden;

to

to énter, at komme ind; to éscape, at undkomme; to fâll, at falde; to fly, at flyve; to go, at gaae; to grów, at vore; to meet, at mødes, samles; to pass, at gaae forbi; to return, at komme tilbage; to rise, at staae op; to run, at løbe; to stray, at gaae feil, fare vild; to turn, at vende sig; to vánish, at forsvinde, ꝛc.

De sammensatte Tempora, i hvilke disse *Neutro-Passiva* dannes med Verbo Substantivo, er i *Indicativo*: *Perfectum*, saasom; I am arrív'd, jeg er ankommen; *Plusquamperfectum*, saasom: I was becóme, jeg var bleven; det andet *Futurum*, saasom: I shall have been come, jeg skal have været, d. e. skal være kommen. I *Conjunctivo*; *Perfectum*, I be departed, jeg er bortgaaen; *Plusquamperfectum*, saasom: he were decéased, han var ved Døden afgangen. I *Infinitivo*; *Præteritum*, saasom: to be éntred, at være kommen ind; Det sammensatte *Præteritum Participii Comp.* saasom: béing escáped, som er undkommen. Det sammensatte *Gerundium*, saasom: béing fâll'n, værende falden, eller den som er falden, ꝛc.

§. XIX. Om Verbis Irregularibus i Almindelighed.

☞ De Engelske VERBA IRREGULARIA kaldes saaledes aleene af deres uregelrætte *Imperfectum* og *Præteritum Participii*; Thi for Resten er de ligesaa Regel-rætte, som de, der kaldes saaledes.

2. ☞ Disse Verba er lutter Enstavelses Ord, uden for Sammensætning med andre.

Obs. 1. Deres Uregelrætthed kommer sig i Almindelighed af Ordenes Afkortelse i Udtalen af Endelsene ed, til t; saavelsom af deres Vocals, eller Diphthongi, Forandring til en kortere, eller, naar den samme i de tvende Hoved-

Tempora, vedbeholdes, at den da udtales langt kortere; saasom: I rēad, I rĕad, &c.

Obs. 2. Alle de Verba, som paa efterfølgende Liste, er betegnede med [*] i Perfecto, har der det samme, som i Imperfecto; Men saa mange, som med [R] er betegnede, findes regelræt bøjede, hos nogle af de nyere Skribentere; Dog kan man ikke med Sikkerhed conjugere fleere af dem saaledes, end de, der, som urægelrætte, endes i Imperf. paa t, og som dannes paa følgende og desligé Maader, nemlig:

NB. 1. De som i præs. infinitivi endes paa d, med en næstforegaaende Consonant, forandrer samme d i imperf. og perf. enten til t, eller ed, saasom: I gird, jeg omgjorder; I girt, eller girded; I have girt, eller girded &c.

NB. 2. De som i præs. infin. endes paa ay, kan danne deres imperf. og perf., enten med Endelsen aid, eller efter Hoved-Reglen med 'd, saasom: I pay, jeg betaler; I paid eller pay'd; I have paid, eller pay'd &c.

NB. 3. De som i præs. infin. endes paa ss, kan danne deres imperf. og perf. enten med st, eller, efter Hoved-Reglen, med ed, eller 'd, saasom: I bless, jeg velsigner; I blest, bless'd, eller blésséd, I have blest, bless'd, eller blésséd &c.

NB. Det samme har man at erindre om ch, saasom: I beséech, jeg ombeder, I besought, beséecht, eller beséeched; I have besought, beséecht eller beséeched &c.

Obs. 3. Efterdi de fleeste Verba, som har nogen af de ovenanførte Endelser, helst de to sidste, bruges tiere regel- end u-regelræt; har jeg ikke vildet anføre dem alle paa følgende

Alpha-

Alphabetiske Liste paa de Engelske Verba Irregularia. (c)

Præsens infinitivi.	*Imperfect.*	*Prat. Particip.*
To abíde, at tove, holde sig op	abóde	*
aríse, staa op	aróse	arísen.
awáke, opvække	awóke	* R
bēar, taale, bærer,	bore, [bare]	* born,
bēat, slaae,	bēat	* béaten. (d)
becóme, blive,	becáme	becóme [*becómen*]
begét, avle,	begót, [begát,]	* begótten.
begín, begynde,	begún, [begán]	*
begírd, omgjorde,	begírt,	* R.
behóld, anse,	behéld,	* behólden.

Præs.

(c) Efterat jeg havde forsøgt at opsætte Regler, til at danne de uregelrætte Hoved-Ords Tempora efter, befandt jeg Sagen vel at være gjørlig; Men merkede derhos, at Undtagelserne under enhver Regel befattede undertiiden ligesaa mange *Verba*, som Hoved-Reglerne selv, og vilde derfor meere forvirre Læseren, end tjene til Efterrætning; Hvorfor jeg hellere vil recommendere Læserne denne tilforladelige Liste, af hvilken de lættere, ligesom med eet Øjekast, kan efterses, og andre deraf kommende *Verba*, efter disse conjugeres.

(d) En Deel Verba irregularia, har i *Præterito Participii* den uregelrætte Tydske Endelse en, foruden den, med hvilken de gjør deres *Imperfectum* og *Præteritum participii* liige: Om disse har man at agte, at de bruger meest den første *Participii* Endelse i en *active*, eller *neutrale* Bemerkelse, saasom; I have beat him &c. Men den sidste [Tydske] meest *passivè*, eller og som et *Adjectivum*, saasom: he is béaten; a béaten thing; I have begót him, &c. I am begótten; an only begótten Son &c.

Præſ. Infinitivi.	*Imperfect.*	*Præt. Partitip.*
To bend, at bøje,	bent,	* R.
berēave, berøve, betage,	berēft,	* R.
beſēech, ombede,	beſought	* R.
betāke, begive ſig,	betook	* betāken
bid, befale,	bid[bad, bade]	* bidden
bind, binde,	bound,	* [*bounden*]
bite, bide,	bit,	* bitten
bleed, bløde, aarlade,	bled,	*
bleſs, velſigne,	bleſt,	* R.
blow, blæſe paa,	blew,	blōwn, R.
breāk, bryde, brække,	broke [brake]	* brōken
breed, yngle, opdrage,	bred,	*
bring, bringe,	brought,	*
build, bygge,	built,	* R.
burn, brænde,	burnt,	* R.
burſt, briſte, ſprække,	burſt	* būrſten
buy, kiøbe,	bought,	*
caſt, kaſte,	caſt,	*
catch, fange, snappe,	catcht, caught,	* R.
chide, ſkiende paa,	chid, chod, chode,	* chidden
chooſe, chuſe, udvælge,	choſe, [chuſed]	* chōſen
clēave, kløve,	clove, clave, cleft,	* clōven
cling, klæve ved,	clung,	* R.
cloath, klæde,	clad,	* R.
cōme, komme,	came,	cōme
confēſs, bekiende,	confeſt,	* R.
cōſt, koſte,	cōſt,	*
crack, knække,	crackt,	*
creep, krybe,	crept, [crope]	*
crow, gale, knejſe,	crew,	* crōwn, R.
cut, ſkiære,	cut,	*
dēal, handle, *negociere*,	dēalt,	*
die, døe,	diēd	* [*part. paſſ.* dēad]
dig, grave,	dug,	* R.
dip, dyppe,	dipt,	* R.

Præſ.

Præſ. Infinit.	*Imperf.*	*Præt. Particip.*
To dŏ, at gjøre,	did,	dŏne
draw, trække, tegne,	drew,	drawn,
drēam, dramme,	drĕamt,	* R.
drink, drikke,	drunk, (drank)	* drúnken
drive, drive, kjøre,	drove, (drave)	* dríven
dwell, boe, opholde ſig,	dwelt,	*
ēat, ſpiſe, æde,	eat (ate)	* éaten
fall, falde,	fell,	fáln, fállen,
feed, fode, (med Spiiſe)	fed,	*
feel, føle,	felt,	*
fetch, hente,	fetcht,	* R.
fight, at ſægte, ſlaaes,	fought, fit	* [*fóughten*]
find, finde,	found,	*
flee, flygte,	fled,	*
fly, flyve,	flew,	flōwn
fling, kaſte, ſlenge,	flung,	*
forſáke, gaae fra, forſage,	forſo'ok,	* forſáken
forgét, forglemme,	forgót,	* forgótten
forgíve, forlade,	forgáve,	forgíven
forbeār, aflade,	forbóre, forbáre,	forbórn
forbíd, forbyde,	forbíd, forbád,	* forbídden
foreknów, forudviide,	foreknéw	foreknōwn
foreſée, forudſee,	foreſáw,	foreſéen
foreſhów, forudviiſe,	foreſhéw,	foreſhōwn
foretéll, ſpaae, forudſige,	foretóld,	*
forſweār, forſværge,	forſwóre, forſwáre,	forſwórn
forethínk, tænke forud,	forethóught,	*
fraight, fragte,	fraught	* R.
freeze, fryſe,	fróze	* frózen
geld, gilde,	gelt	* R.
get, anſkaffe, avle,	gôt, (gat)	* gótten
gild, guild, forgylde,	gilt,	* R.
gird, omgjorde,	girt	* R.
gíve, give,	gave,	gíven
go, gaae,	went,	gône

Præſ. Infinit.	*Imperf.*	*Præt. Particip.*
To grave, at udgrave,	gràved	* gráven, R.
grînd, male (Korn,)	ground	* R.
grow, voxe, blive,	grew,	grōwn
hang, hænge,	hung,	* R.
have, har,	had,	* See p. 175.
hēar, høre,	heard,	* R.
hēave, hæve op,	hove,	* hóven, R.
help, hielpe,	helpt, (holp)	* hólpen, R.
hew, hugge,	héwed,	* hewn, R.
hide, ſkjule,	hid,	* hídden
hit, træffe, ramme,	hit, (hat)	* hítten
hold, holde,	held,	* hólden
hurt, beſkade,	hurt,	*
keep, gjemme, forſvare,	kept,	*
knit, knytte,	knit,	*
know, vide,	knew,	knōwn
kiſs, kyſſe,	kiſt,	* R.
knôck, banke,	knôckt,	* R.
lade, bebyrde,	láded,	* láden, R.
lay, lægge, vædde,	laid,	* lain, R.
lēad, lede, anføre,	led,	*
lēave, efterlade,	left,	*
lēap, ſpringe,	lept, (lĕapt)	* R.
learn, lære til ſig,	learnt,	* R.
lend, laane fra ſig,	lent,	*
let, lade, tillade,	let,	*
liſt, løfte op,	liſt,	* R.
lîght upón, træffe paa,	lit,	* R.
lîght, tænde an,	lit,	* R.
lōad, læſſe, belæſſe,	lōaded, láded,	* lóaden, R.
looſe, loſe, tabe,	lôſt,	*
ly, lie, ligge,	laid,	* lain, (lien) R.
make, forfærdige,	made,	*
mēan, meene,	mĕant,	*
meet, møde,	met,	*

Præſ.

Præſ. Infinit.	*Imperf.*	*Prær. Particip.*
To miſs, at rame fejl,	miſt,	* R.
miſtáke, tage fejl,	miſtóok,	* miſtáken
mix, blande,	mixt,	* R.
mow, meje,	mówed	* mówn, R.
overcóme, overvinde,	overcáme,	overcóme
overdó, gjøre meere end nok,	overdíd,	overdóne
overflów, overſvømme,	overflów'd	* ovrflówn, R.
partáke, tage Deel i,	parto'ok,	* partáken
paſs, gaae forbi,	paſt,	* R.
patch, lappe,	patcht,	* R.
pay, betale,	paid,	* R.
pen, indſpærre,	pent,	* R.
preſs, trykke, preſſe,	preſt	* R.
put, ſætte, lægge,	put	*
rēach, ſtrække En noget,	rēacht, (raught)	* R.
rēad, læſe,	rēad	*
rēap, høſte,	rēapt,	* R.
rend, ſønderrive,	rent,	* [*part.* réntin
rid, befrie'e, ſkille af med,	rid,	*
ride, ride, [Kjøre]	rode, rid,	* ridden
ring, ringe,	rung, (rang)	*
riſe, ſtaae op,	roſe, ris	* riſen
[*rive*, rive,	*rived*, rove,	*riven*,]
rot, raadne,	rótted,	* rótten, R.
run, løbe, rende,	run, (ran)	*
ſay, ſige, (e)	ſaid,	* R.
ſee, ſee,	ſaw,	ſeen
ſeek, ſøge,	ſought,	*
[*ſeethe*, kaage,	*ſod*,	* *ſodden*,]
ſell, ſælge,	ſold,	*

Præſ.

(e) Dette Verbum danner ſine Perſoner ubi ſing. Præſentis Indicativi uregelrætt, ſaaſom: I ſay, thou ſaiſt, he ſais, ſays, eller ſaith. Dog findes der nogle ſom ſkriver ſayſt

Præſ. Infinit.	*Imperf.*	*Præt. Particip.*
To ſend, at ſende,	ſent,	*
ſet, ſætte,	ſet,	*
ſhake, ryſte, bæve,	ſhook,	* ſháken
ſhave, barbere, rage,	ſháved,	* ſháven, R.
ſhēar, klippe [Faar]	ſhore	* ſhōrn, R.
ſhed, udgyde,	ſhed,	* R.
[*ſhend*, Ære-ſkiende,	*ſhent*,	*]
ſhew, ſhow, viiſe,	ſhéwed, ſhow'd	* ſhewn, ſhōwn, R.
ſhine, ſkinne,	ſhône	* R.
ſhite - * - * - *	ſhit	* ſhítten
ſhoo, ſhoe, ſkoe, beſkoe	ſhod, ſhoed	* R.
ſhoot, ſkyde,	ſhot,	* ſhótten
ſhred, klippe, ſkjære ſmaat,	ſhred,	* R.
ſhrink, indſkrænke,	ſhrunk, ſhrank,	* R.
[*ſhrive*, ſkrifte,	*ſhrove*	*ſhríven*, [ſhrift
ſhut, at lukke til,	ſhut,	*
ſing, ſynge,	ſung, (ſang)	*
ſit, ſidde,	ſat, ſate,	*
ſlay, dræbe,	ſlew,	ſlain
ſleep, ſove,	ſlept,	* R.
ſlide, glide,	ſlid, ſlíded,	* ſlídden, R.
ſling, ſlynge,	ſlung,	*
ſlink, ſnige ſig bort,	ſlunk,	*
ſlip, glide,	ſlipt,	*
ſlit, ſplitte,	ſlit,	*
ſmell, lugte,	ſmelt,	* R.
ſmite, ſlaae,	ſmote, ſmit	* ſmítten
ſnow, ſnee,	ſnew, ſnōw'd,	* ſnōwn, R.
ſow, ſaae,	ſówed,	* ſówn, R.
ſpēak, tale,	ſpoke, ſpake,	* ſpóken,
ſpeed, lykkes, iile,	ſped,	*
ſpend, forøde,	ſpent,	*
ſpell, ſtave,	ſpelt,	* R.
ſpill, ſpilde,	ſpilt,	* R.

Præſ.

Præſ. Infinit.	*Imperf.*	*Præt. Particip.*
To ſpin, at ſpinde,	ſpun, (ſpan,)	* R.
ſpit, ſpytte,	ſpit (ſpat)	* (ſpitten,) R.
ſplit, ſplitte,	ſplit,	*
ſpread, ſprede,	ſpread, ſpred	*
ſpring, ſpringe,	ſprung	*
ſtave, ſlaae i Stykker,	ſtove,	* R.
ſtand, ſtaae,	ſtood,	*
ſteal, ſtiæle,	ſtole, (ſtale)	* ſtóllen, ſtöln,
ſtick, ſtikke,	ſtuck, (ſtack)	*
ſting, ſtikke (med Braad)	ſtung,	* R.
ſtink, ſtinke,	ſtunk, (ſtank)	*
ſtray, gaae vild,	ſtraid, * R. (*Part. adject.* ſtray)	
ſtride, ſkræve,	ſtrid, (ſtrod)	* ſtridden
ſtrike, ſlaae,	ſtruck	* ſtricken
ſtring, trække paa Snore, ſpænde Strenge,	ſtrung,	* R.
ſtrip, afklæde,	ſtript,	* R.
ſtrive, ſtræbe,	ſtrove,	* ſtriven
ſwear, ſværge,	ſwore, (ſware)	* ſwörn
ſweat, ſvede,	ſweat,	* ſweated, R.
ſweep, ſøje,	ſwept,	* R.
ſwell, hovne op,	ſwell'd,	* ſwöln, R.
ſwim, ſvemme,	ſwum (ſwam)	* R.
ſwing, ſvinge,	ſwung (ſwang)	* R.
take, tage,	took,	* taken
teach, undervijſe,	taught,	* R.
tear, rive i Stykker,	tore, (tare)	* törn
tell, tælle, fortælle,	töld,	*
think, tænke,	thought	*
thrive, trives,	throve,	* thriven, R.
throw, kaſte, ſlenge,	threw,	thröwn
thruſt, ſtøde,	thruſt,	*
töſs, kaſte,	töſt,	* R.
tread, træde paa,	trod,	* trodden
unbend, rætte, gjøre liige,	unbent,	* R.

Præſ. Inſinit.	*Imperf.*	*Præt. Particip.*
To underſtånd, at forſtaae,	underſtóod,	*
wake, wáken, vaagne op,	wáked, woke,	* R. *Part adj.* awáke
wēar, ſlide, (bære Klæder)	wore (ware)	* wórn
wēave, væve,	wove,	* wóven, R.
wet, væde,	wet,	* R.
weep, græde,	wept,	* R.
whip, pidſke,	whipt,	* R.
win, vinde,	won, (wan)	*
wînd, vinde op,	wound,	* R.
withhóld, holde tilbage,	withhéld,	* withhólden
work, arbejde, udarbejde,	wrought,	* R.
wórſhip, dyrke,	wórſhipt,	* R.
wrap, ſvøbe ind,	wrapt,	* R.
wring, vride,	wrung,	* R.
write, ſkrive,	wrote, writ,	* wrítten.

Endnu er at erindre:

Obſ. 1. Udi a-regelrætte, ſom og udi en Deel regelrætte Verba, bliver en Conſonant dobelt efter en kort Vocal, ſaaſom: I ſip, thou ſíppeſt, eller ſipſt, he ſíppeth eller ſips, &c.

Obſ. 2. Naar Imperfectum endes paa 'd eller t, i ſtæden for ed, dannes dog den anden Perſon med den regelrætte Endelſe, ſaaſom: I rag'd, thou rágedſt: I dipt, thou díppedſt, &c.

§. XX. Om Verbis defectivis.

☞ Diſſe kaldes ſaaledes, fordi de bliver ikkun conjugerede i viſſe Tempora. See pag. 165. 3.

Obſ. 1. De ere alle *Neutra*, og har ingen *Participia Paſſiva*, følgelig heller ingen af de *Tempora*, ſom dannes med ſamme.

Obſ. 2. De fornemmeſte af diſſe, nemlig: *be*, (p. 169. &c.)

do,

do, (pag. 174.) *have* og *ſhall* (pag. 175.) *will* (pag. 176.) *can* (pag. 177.) *may* (pag. 178.) *muſt* og *ought* (pag. 178.) er alt foran, paa de anførte paginis, bleven afhandlede, de øvrige er næſten gangne af Brug, og er følgende:

I. I dare, jeg tør; thou dáreſt, eller dare, du tør; he dare, han tør; ſhe dare, hun tør; it dare, det (den) tør; we dare, vi tør; you (ye) dare, I tør; they dare, de tør; dette har udi *Imperfecto*: I durſt, jeg torde, thou, [*dúrſteſt*] he, we, you, og they durſt, men ey fleere Tempora, thi

Imperf. I dáred, thou dáredſt, he, we, you, og they dared er af det Regelrætte *Verbo, to dare*, ſom bemerker, at fordre En ud, ꝛc.

II. I need, jeg trænger til, thou néedeſt, he, we, you, og they need, har i *Imperfecto* néeded, ſaaſom: I néeded, thou néededſt, eller need, he we, you og they néeded, eller need.

Obſ. Verbum *need* holdes ſikkerſt for et *Defectivum*, men bruges og undertiiden ſom et fuldſtændigt *irregulare*; For at kiende hvilket hvilket er, kan man ſige, at naar det, i ſammenſatte *Tempora*, tydes med et *Subſtantivum* er det et *Subſtantivum*; Men naar det *conſtrueres* med et andet *Verbum*, er det et *Verbum*.

III. Nill (*nolo*,) ikke vil, er nu aldeles ubrugeligt, undtagen at man undertiiden i *præſenti conjunctivi*, kan ſige, will thou, nill thou, (*nolens volens*) enten du vil, eller ikke; will he, nill he, enten han vil, eller ikke ꝛc.

IV. Quoth, (*inquam*, ſiger) bruges ikke meere, uden i lyſtigt Tale ꝛc. udi *imperfecto*, har og ſin Perſon ſtedſe efter ſig, ſom og begge bliver altiid indbegnede, ſaaſom: yes, yes, (quoth I,) leave that to me &c. Jo, jo (ſagde jeg,) lad mig kun ſørge for det; then (quoth he) my Dáughter muſt have a Pórtion; dernæſt (ſagde han) maa min Dotter have en Udſtyr. Ah Bróther! (quoth Amáryllis)

Age has alwáys this ill Próperty with it, &c. Ach Broder, (ſagde A.) Alderdom fører altiid denne Uheld med ſig ꝛc.

V. I trow, jeg troer, holder for, er nu ikke meere brugeligt, uden iblandt Bønder, og i Hyrde-Digter.

VI. Ware, vare, tage i agt, bruges undertiiden i *imperativo*; men man bruger heuere Sammenſætningen deraf beware.

VII. *Præſ.* I wot, jeg veed, og *imperf.* I wiſt, jeg vedſte, findes nu ingenſteds, uden i vore Overſættelſer af Biblen, og maae heller ingen andenſteds efterbruges. Dog ſætter mange *Infinitivum*, deraf to wit, at vide, i ſteden for viz [*videlicet*, nemlig].

§. XXI. Om Verbis imperſonalibus. (p. 165.)

☞ Diſſe uregelrætte Verba er enten:

I. ACTIVA, (pag. 163.) ſom har *Activi* Bemerkelſe, og conjugeres i den tredie Perſon, i *ſing.* igjennem alle *Tempora*, i Activa Forma, ſaaſom: *præſ.* it ſeems, det ſynes; *imperf.* it ſeem'd; *perf.* it hath ſeem'd; *plusquamperf.* it had ſeem'd, *futurum* it will ſeem, &c.

Obſ. De brugeligſte *Imperſonalia* activa er følgende: It appéars; det er aabenbart, ſees klarlig: it becómes; det ſømmer ſig, bliver: it begíns; det begynder: it behóoves; det ſømmer ſig: it blows; det blæſer: it cömes to paſs; det hænder ſig, udfaldet bliver: it concérns; det angaaer: it dâwns; det dages: it drízles; det ſmaa-regner: it fâlls out; det hender ſig: it fóllows; det følger: it fréezes; det fryſer: it grieves; det fortryder: it grows; det voxer, bliver: it hails; det hagler: it háppens; det ſkeer, indfalder: it is; det er: it lîghts úpon; det træffer paa: it líghtens; det lyner: it miſbecómes; det anſtaaer ikke, lader ilde: it ôught; det bør: it rains; det regner: it ſeems; det ſynes: it ſnows; det ſneer: it thaws; det tøer: it thúnders; det tordner: it úſes; det plejer, ꝛc.

II. *Im-*

II. *Impersonalia* PASSIVA, er de, som har passivi Bemerkelse, og bøjes ikkun i den tredie Person i alle Tempora i Passivo.

Obs. Disse er gandske faa, og gives bedst paa Dansk med man, saasom: it is said, man siger; it is (eller they are) sold for an old Song, man sælger det (dem) for Rover-Kjøb; it is suppósed, man meener det, holder saa for; it is thought, man tænker det; it is so, det er saaledes; it bootsnot, det giêr intet ꝛc.

Obs. 2. Verbum *There is*, gives paa Dansk med der er, saasom: *Præs.* there is no Móney; der er ingen Penge: *imperf.* there was Péter with him; der var Peder hos ham: *perf.* there has been more than one; der har været flere, end een: *fut.* there will be an Entertáinment at N. N. der skal trakteres i, paa, eller til N. ꝛc. See i *Syntaxi.*

§. XXII. Om Participia.

☞ Participia (Blandings-Ord) er to i Tallet, nemlig: PARTICIPIUM *præsens activum*, og PARTICIPIUM *Commune*: Fælles-Blandings-Ord, saa kalded fordi det er baade *præteritum activæ* og *præsens passivæ Formæ*. See pag. 165. 2.

Obs. 1. Om *Participium* præsens activi har man at agte: 1) At det har *activi* og *neutrius* Bemerkelse. 2) At det hjelper at danne *Verba periphrastica* (pag. 164. 3.) 3) At man maae skjelne vel imellem disse *Participia* og de *Substantiva* og *Verbalia*, som endes paa ing, nemlig: at de første bruges, compareres og componeres ligesom *Adjectiva*, de sidste derimod som *Substantiva*. See pag. 165. 1. og 199. 4) At man ogsaa af disse, ligesom af andre Adjectiva, kan gjøre *Adverbia*, ved at tillægge dem Endelsen ly.

Obs. 2. Om *Participium* commune har man at agte

1) de Ting, ſom findes anførte pag. 167. 2) at man ikke maae confundere dette med de *Verbalia*, ſom endes paa ed, See pag. 181. 3) at det ofte gjøres til et *Adjectivum*, og at der kommer *Adverbia* af ſamme ved at tillægge Endelſen ly. 4) At man med *Participium* Præſens danner et ſammenſat *Participium*, ſom kan eſterſees pag. 173. og

Obſ. 3. Foruden oven anførte to Hoved-*Participia* angives endnu af Hr. LUDWIG, LEDIARD, &c. et *Participium*, ſom ligner i alle Maader Præſens Infinitivi og kaldes PARTICIPIUM *Futurum Neutro-paſſivum*, fordi det forekommer ikkun udi Verbis *neutro-paſſivis*, hvor det dog ſielden bruges, uden paa følgende Maade, ſaaſom:

Things to come, tilkommende Ting; the World to cŏme, den tilkommende Verden (eller Liv) take care of the Miſchiefs to happen, varer jer for de tilkommende Ulykker, ꝛc. Dog anſeer jeg det ikkun for ſlette *Infinitiva*, og at ſammeſteds *Verbum Subſtantivum* [p. 169.] tilligemed *Relativum* WHICH [pag. 154 5.] er *per Elipſin* udeladt, ſaaſom: The Age *which is* to cŏme. Things *which are* to cŏme. Rémedies for the Miſchiefs *which are* to happen. He is not afraid of the Judgment *which is* to cŏme, &c.

Obſ. 4. Man har og i Engelſken et ſlags fremmede *Participia*, ſom endes paa nt, fra Latinen eller Franſken, ſaaſom: a Lion dórmant, en ſovende Løve; the King régent, den regjerende Konge, ꝛc. Men diſſe bruges ikkun ſor Adnomina.

§. XXII. Om Gerundiis.

☞ Gerundia (Hoved-Ords Navn-Endelſer) er fire ſlags, nemlig: 1) GERUNDIUM ſimplex *activi*, Gjernings Hoved-Ords enkelte Navn-Endelſe: 2) GERUNDIUM Compoſitum *activi*, Gjer-

Gjernings Hoved-Ords ſammenſatte Navn-Endelſe. 3) GERUNDIUM ſimplex *paſſivi*, Lidelſes Hoved-Ords enkelte Navn-Endelſe; og 4) GERUNDIUM compoſitum *paſſivi*, Lidelſes Hoved-Ords ſammenſatte Navn-Endelſe.

Obſ. 1. Gerundia er et ſlags *Subſtantiva* med *Verbi* Natur og Egenſkab, og ſkilles fra *Participia* derved, at diſſe ſidſte er en Art af *Adjectiva*, med *Verbi* Natur. See pag. 197. desuden ſvarer et *Participium* gemeenlig til et foregaaende Nomen, eller Pronomen perſonale; *Gerundium* derimod conſtrueres, eller tydes ofte ſammen med et foregaaende Adnomine, og undertiiden ſtyrer det, ligeſom et andet Subſtantivum, en foregaaende Genitivum poſſeſſivum, hvilket et *Participium* aldrig kan gjøre.

Obſ. 2. I viſſe Tilfælde kommer vores Engelſke *Gerundium* overeens med de Danſkes og Tydſkes Infinitivus, naar den ſtaaer abſoluté, eller i Steden for et Nomen. I andre Tilfælde afviiger det gandſke fra ſamme, og har en langt ſiirligere *Conſtruction*, ſom ikke kan udtrykkes med den Danſke Infinitivus, ſaa at der i ſaa Fald maa gjøres to Danſke af een Engelſk Sats, ſom deels her neden for i Syntaxi ſkal forklares.

Obſ. 3. Om deres Declination har man ikkun at merke, at de ikkun böjes ved *Caſuum* Merker, [ligeſom oven til pag. 129. 142. 173. og 181. viiſes] aleneſte med den Forſkjel, at de har ingen *Vocativum* og ingen *Pluralem*. Hvorledes de bruges, maae læres af Syntaxi.

§. XXIV. Om Adverbia i Almindelighed.

☞ Adverbium (Hoved-Ords Tillæg) er et Ord, ſom lægges til Verbum, for at give dets beſönderlige accidentale Omſtændigheder til-

kjende, saavelsom og hvor vidt samme Omstændighed, enten med større eller mindre Eftertryk, strækker sig, saasom: he hopes pátiently, **han haaber taalmaadigen**, she loves viólently, **hun elsker heftig**, ꝛc.

Obs. 1. *Adverbia* er det samme hos Verba, som *Adnomina* hos Nomina: See pag. 144. og 145.

Obs. 2. Adverbia deeles i Almindelighed I. udi PRIMITIVA (**Stam-***Adverbia*) som fra første Oprindelse er Adverbia, saasom: here, **her**; there, **der**; now, **nu**; late, **sildig**; never, **aldrig** ꝛc. II. DERIVATA (**Udsprings-***Adverbia*) som kommer af Adnomina, ved det at dertil lægges Endelsen ly, saasom: lóvely, **elskelig**; wísely, **viiselig**; pótently, **mægtig**, ꝛc. af hvilket slags der findes en temmelig Mængde i det **Engelske Sprog**. III. ADVERBIA *per Accidens*. De som i visse Tilfælde bliver til Adverbia, nemlig *Adnomina*, som undertiiden, med deres blotte første Bogstave, bruges som Adverbia, saasom: I am mighty húngry, **jeg er mægtig** (saare) **hungrig** ꝛc. Dog heraf er der ikke ræt mange. SIMPLICIA (**enkelte** *Adverbia*) er de som bestaaer af et **enkelt** Ord, som ovenfor udi *primitivis* blev anført. V. COMPOSITA (**sammensatte** *Adverbia*) som er **sammensatte** af flere, end eet Ord, saasom: sómehow, **nogenledes**; sómewhere, **nogensteds**; juſt now, **juſt nu**, ꝛc. Dernæst deeles Adverbia, efter deres besønderlige Bemerkelse, i XX **Classer**, som udi efterfølgende Section skal anføres.

Obs. 3. Adskillige Adverbia er ogsaa *Conjunctioner* (pag. 208.) hvoriblandt *but* og *there* i sær er merkværdige, hvorom kan sees meere i Syntaxi.

2. ☞ Eendeel *Adverbia* [som tilforn pag. 149. er blevet meldt] har *Gradus Comparationis*, ligesom Adnomina.

Dog

Dog har man at agte, 1) at Adverbia, naar de bruges som *Adverbia*, forandrer meget ſjelden deres Endelſer, med *er* eller *eſt*, ſom ved Adnomina blev lært; men almindeligen ved Adnomina *more*, *moſt*, eller *leſs*, *leaſt*, 2) at følgende *Adverbia* compareres paa en uregelrætt Maade, ſaaſom:

Poſ. well, **vel**,	*Comp.* bétter, **bædre**,	*Sup.* beſt, **bædſt**,
ill, **ſlet**,	worſe, **værre**,	worſt, **værſt**,
little, **liden**,	leſs, **mindre**,	lēaſt, **mindſt**,
much, **meget**,	more, **meere**,	moſt, **meeſt**.

Obſ. Adverbia, ſom *compareres* er 1) de ſom egentlig er *Adnomina*, og i nogle Tilfælde bliver til Adverbia, ſaaſom ovenſtaaende *ill*, *much*, &c. 2) nogle af dem, ſom af ſig ſelv og af første Oprindelſe er Adverbia, ſaaſom: ſoon, **ſnart**; ſóoner, **ſnarere**; ſóoneſt, **ſnareſt**: well, bétter &c. 3) nogle Derivata, ſaaſom: wiſely, **klogelig**; more wiſely, **klogere**; moſt wiſely, **allerklogeſt**; éaſily, **lættelig**; more éaſily, **lættere**; moſt éaſily, **allerlætteſt** ꝛc.

3. ☞ Adverbia dannes af Adnominibus paa følgende Maade:

1) De Adnomina, ſom endes paa l bliver til Adverbia ved at ſætte ly til ſamme, ſaaſom: mártial, **krigiſk**, mártially, &c.

2) De ſom endes paa le, forandrer e til y, ſaaſom: húmble, **ydmyg**: húmbly, &c.

3) De ſom endes paa ly, bruges aldeeles uforandrede, ſaaſom: lóvely, **elſkelig**, ꝛc.

4) De øvrige Adnomina gjøres til Adverbia ved at tillægge dem **Ende-Stavelſen** ly, [pag. 200.] omendſkjønt de bruges ofte uforandrede, ſaaſom: you ſing but *indifferently* (eller indifferent) de ſynger ikkun maadelig, ꝛc.

§. XXV. Om Adverbia i Besønderlighed.

☞ Adverbia deeles udi XX. adskillige Classer, saasom:

I. Adverbia Ordinis, Ordens *Adverbia.*

Beföre all, for alting, allerførst: afóre, beföre, forved, foran: at the Begínning, i Begyndelsen: at Firſt, i Førstningen: firſt, firſtly, in the firſt Place, først, for det første: ſécondly, for det andet: thírdly, for det tredie ꝛc. next, dernæst: thereupon, derpaa: whereupon, hvorpaa: thereáfter, afterwards, derefter, siden: conſequéntly, følgelig: diſtínctly, fraskilt, asſúnder, apárt, hver for sig: ſéparately, særskilt: órderly, ordentlig: one by one, een efter een: one áfter anóther, een efter den anden: behínd, bagved: by turns, vexelvis: diſórderly, uordentlig, i Uorden: at once, paa eengang: togéther, tillige, tilsammen: confúſedly, forvirred: láſtly, tilsidſt ꝛc.

II. Adverbia Numeri, Tals *Adverbia.*

O'ften, tit, ofte: mány Times, mange gange: véry often, gandske tit, saare ofte: ſéveral Times, adskillige gange: once, one Time, een gang: twice, two Times, to gange: thrice, three Times, tre gange: four Times, fire gange: og saa fremdeles, ligesom ved *Adnom. numeral.* pag. 151. er viist.

III. Adverbia Quantitatis, Størelses, eller Mængdes *Adverbia.*

Líttle, lidet: leſs, mindre: leaſt, mindst: much, meget: more, meere: moſt, meest: too, for, altfor: too much, altfor meget: too líttle, altfor lidet: enoúgh, nokſom, nok: but, kun, ikkun: as much as, saa meget som: álmoſt, næsten, næstendeel: quite, aldeeles: wholly, gandske: entírely, gandske og aldeeles: much more, meget meere: abúndantly, overflødig, i Mængde: pléntifully, fuldkom-

meli-

meligen: ſufficiently, tilſtrækkeligen: ſuperflúously, overflødigen: ónly, aleneſte: not at all, aldeeles intet ꝛc.

IV. Adverbia Qualitatis, Beſkaffenheds, eller Egenſkabs *Adverbia.*

Good, well, goed, vel: bétter, bædre: beſt, bædſt: ill, bad, ilde, ſlet: worſe, værre: worſt, værſt: the véry beſt, den allerbædſte: the véry worſt of all, den allerværſte af alle: indifferent, temmelig, imellem bægge: ſtill, eller yet bétter, endnu bædre: ótherwiſe, anderledes: by Degrées, efter Haanden: by líttle and líttle, lit efter lit: ſomehow, nogenledes: at rándom, i Flæng: accidéntaly, uformodentlig, af en Hændelſe: by chance, ſlumpeviis: hárdly, beſværlig, med Nød: ſcárcely, næppe, knap: ráther, heller: much ráther, langt hellere: willingly, gjerne: on púrpoſe, med Fliid, med fri Forſæt: in haſte, i en Haſt: ſúddenly, on a ſúdden, pludſelig: in Jeſt, jéſtingly, paa Skrømpt, ſkiemteviis, ſkrømpteviis: in Eárneſt, earneſtly, alvorlig: chiefly, fornemmeligen: as, ſom, ligeſom: ſo, ſaaledes, ſaa: véry, ſaare, meget: eſpécially, beſønderlig: in vain, to no Púrpoſe, forgiæves: by Force, med Magt: géntly, med Lempe, ſagte: ſécretly, underhand, hemmelig, underhaanden: lóvely, elſkelig, ꝛc.

NB. Da der findes mange Adverbia derivata, ſom endes paa ly, hvilke til ſiørſte Deelen er *Adverbia Qualitatis*, vil jeg henviiſe Læſeren til en god Ord-Bog, for at efterkaſte ſamme.

V. Adverbia Temporis, Tiids *Adverbia.*

When, naar: whenſoéver, naar ſom helſt: how ſoon, hvor ſnart: then, da: at that Time, paa den Tiid: now, nu: now a Days, nu omſtunder: at préſent, préſently, nu paa nærværende Tiid: juſt now, juſt nu: immédiately, diréctly, flux, ſtrax paa Tiimen: ſpéedily, haſtig, geſvind: quickly, ſnart: this Móment, paa Øieblikket: before, førſt, førend: alréady, allereede: ſtill, yet, endnu: not yet, ikke endnu: látely, newly, fornylig: a while agó, noget

noget ſiden: long ágo, længe ſiden: ſince, ovnſider: by and by, ræt paa Timen, ræt ſtrax: ſoon áfter, ſtrax derefter: áfter, derefter: as ſoon as, ſaa ſnart ſom: ſoon, tiilig, ſnart: eárly, tiilig, aarle: betimes, betids, i Tide: too ſoon, for tiilig: late, ſildig: too late, for ſildig: ſéldom, ſjelden: now and then, nu og da, ſtundom: ſometimes, ſommetiider: often, tit, ofte: óftentimes, mange gange: álways, alletiider: for éver, til evig Tid: éver, immer, idelig: continually, ſtedſe, beſtandigen: anóther Time, en anden gang: agáin, igjen: hitherto, hidindtil: heretofore, for denne Tid: fórmerly, fordum: of old, i gamle Dage: th'óther Day, forleeden Dag: laſt Night, i gaar Aftes: the Day before Yéſterday, i forgaars: laſt Week, forleeden Uge: yéſterday, i gaar: yéſterday ſénnight, i gaar 8 Dage: ſome-while: en Tid lang: on a Time, een gang: alternátely, ſkifte-viis: to Day, i Dag: this E'vening, i Aften: to Mórrow, i Morgen: áfter to Mórrow, i over Morgen: to Mórrow fórt'night, i Morgen 14 Dage: to Mórrow Mórning, i Morgen tiilig: hereafter, efter Dags: henceforth, for the fúture, i Fremtiiden: in the Day Time, om Lys Dag: évery Day, hver Dag: dáily, daglig: till, untill, til, indtil: néver, aldrig: infinitely, uendelig ꝛc. Reſten læres bædſt af Brugen, og af gode Skrifters Læsning.

VI. Adverbia Loci. Steds *Adverbia.*

Where, hvor: whíther, hvorhen: from whence, hvorfra: there, der, did: thíther, didhen, derhen: here, hid, her: híther, herhen, herhid: this Way, denne Vej: that Way, hiin Vej: yónder, hiſſet hen: from thence, derfra: from hence, herfra: from abóve, oven fra: from benéath, belów, fra neden op, under fra: from behínd, bagfra: from before, forfra: from far, far off, langt fra: ſomewhere, nogenſteds: nowhere, ingenſteds: elſewhere, andenſteds henne: ſomewhere elſe, nogen anden ſteds: évery where, alleſteds, allevegne: ánywhere, et ſteds, hvor ſom helſt

helſt det og er: whére-ever, hvorhen det er, hvor ſom helſt det være kan: whereſoéver, hvorhen det og er: thereabout, deromkring, deromtrent, der paa Lav: far, langt borte: near, nigh, nær: hard by, nær ved: nigh at hand, nær ved Haanden, i Nærværelſen: abóve, op, oppe paa, oven over: up abóve, op oven paa: belów, neden, neden under: within, inde, inden for: without, ude, uden for: aſide, tilſides, aſſides: roundabóut, rundt omkring: befóre, forved: behínd, bagved: up, op: down, need, need til: úpwards, op ad: dównwards, need ad: fórwards, frem ad: báckwards, tilbage, baglænds: abroád, derude, ude: at home, hjemme: from home, hjemme fra: awáy, borte: éaſtward, imod Øſten: ſóuthward, imod Sønden: Wéſtward, imod Veſten: Nórthward, imod Norden: hómeward, hjemad: ínward, inad: óutward, udad, ꝛc. cloſe by, tæt ved: óppoſite, lige over for: here and there, her og der: to and fro', frem og tilbage: thence, deraf: whence, hveden, hvorfra, hvoraf, ꝛc.

VII. Adverbia ſimilitudinis, Liigheds *Adverbia.*

Like, alíke, lige: juſt ſo, juſt ſaaledes: likewiſe, ligeviis, ligeledes: in like Mánner, paa lige Maade: thus, ſaaledes: in this Mánner, on this Wiſe, paa denne Maade: as if, ligeſom, ræt ſom: équally, lige, lige meget: as tho' it were, ræt ſom det kunde være, ꝛc.

VIII. Adverbia demonſtrandi, Peege *Adverbia.*

Behóld, ſee, ſee til: lóok, lo, ſee, ſee der: as, ſom, ſaaſom: to wit, viz, nemlig, ꝛc.

IX. Adverbia interrogandi, Spørsmaals *Adverbia.*

How, hvordan, hvorledes? when, naar? where, hvor? whíther, hvorhen? whérefore, hvorfor? why, hvi, hvorfor? why not, hvorfor ikke? why ſó, hvi ſaa? hvorfor det? for what, hvortil, til hvad Ende? from whence, hvorfra ꝛc.

X. Adverbia affirmandi, Bejaelſes *Adverbia.*

Yes, Ja: yes, yes, jo, jo: aye, I, ja, jo: yes indéed, ja

ja viſt, viſſelig: indéed, virkelig: vérily, trúly, ſandelig, ſandfærdig: by all means, for alting: ſúrely, to be ſure, aſſúredly, viſſelig: in Truth, i Sandhed: cértainly, ſikkerlig: † *forſooth*, til viſſe, ſaa ſandelig: undóubtedly, withóut Doubt, uden Tvivl: infállibly, ufejlbarlig: without all Doubt, uden al Tvivl: in Éarneſt, alvorligen: without lying, uden at lyve: in trôth, Faith, min Tro, ꝛc.

XI. Adverbia negandi, Benægtelſes *Adverbia.*

No, nay, nej: not, ikke: by no Means, ingenlunde, paa ingen Maade: in no wiſe, not at all, aldeeles ikke (intet) néver, aldrig: néver more, aldrig meere: not yet, endnu ikke: nor, or, hverken, ikke heller: nay, hold! nej holt: ſtop your Hand, ſtop, ꝛc.

XII. Adverbia dubitandi, Tvivlsmaals *Adverbia.*

If, om: pérhaps, perchánce, per-advénture, by chance, maaſkee, kan hende ſig: may be, kan ſkee, kan være: próbably, vel mueligt, formodentlig: ſcarce, næppe, knap: hárdly, meget næppe, ſværlig, ꝛc.

XIII. Adverbia conjungendi, Sammenbindelſes *Adverbia.*

Togéther, tilſammen: altogéther, alle til Hobe: one amóng anóther, iblandt hinanden: joíntly, ſamtlig, ꝛc.

XIV. Adverbia ſeparandi, Adſkillelſes *Adverbia.*

Aſúnder, fra hinanden: apárt, fraſkilt, for ſig ſelv: aſíde, tilſide: ſéparately, ſærſkilt: diſtínctly, hver for ſig ꝛc.

XV. Adverbia eligendi, Udvælgelſes *Adverbia.*

Ráther, heller, yea ráther, jo heller: ſóoner, hellere, ſnarere: abóve all, frem for alle: chiefly, fornemmelig: eſpécially, i Særdeeleshed ꝛc.

XVI. Adverbia concedendi, Tilſtaaelſes *Adverbia.*

Be it ſo, lad ſaa være: ſuppóſe, ſæt ikkun, ꝛc.

XVII.

XVII. Adverbia extendendi, Udvidelſes, eller Forøgelſes *Adverbia.*

Véry, ſaare, meget, ræt: too much, for meget: extráordinary, overordentlig: míghtily, mægtigen: excéeding, excéedingly, overmaadig, ꝛc.

XVIII. Adverbia remittendi, Eftergivelſes *Adverbia.*

By degrées, efterhaanden: by líttle and líttle, lit efter lit: ſtep by ſtep, Fod for Fod: ſóftly, ſagte: géntly, med Læmpe, læmpfældigen: at eaſe, bequemmelig, efter Lejlighed, ꝛc.

XIX. Adverbia concludendi, Slutnings *Adverbia.*

In fine, endelig: at laſt, tilſidſt: láſtly, til Slutning: finaly, endelig: in ſhort, kort: in a Word, med eet Ord, ꝛc.

XX. Adverbia Paſſionis Animæ, Sinds Bevægelſes *Adverbia*, eller de ſaa kaldede INTERJECTIONES, (Mellem-Ord.)

1) Glædes, ha, ha, ha! oh! joy! Hvilken Glæde! hang Sórrow! lyſtig! huzzá! hura! ꝛc. 2) Opmuntrings, ſo, ſo! ſaa, ſaa! come on! velan! come now! nu velan! cóurage! ved frit Mod! cheer up! have a good Heart! være ved friſk Mod! well! vel! ræt! well done! ræt ſaa! oh brave! Hei! brav! príthee! Kjære! ꝛc. 3) Afſkyelſe, fie! fy! fy! foh! fough! fy! aváy! bort! bort dermed! fie upon you! fy jer an! fie for Shame! fy for Skam! Shame take ye! gid du ſaae Skam! Skam ſaae du! ꝛc. 4) Vredes, dewce take it! Droren kom efter det! get you gone! afſted! Pſhaw! Pish Na Snak! tys! hum! hum! hum See! ꝛc. 5) Angeſtes, Smertes, eller Lidelſes, help! help! Hjælp! ay me! Eja! aw! Au! Au! O Lord! o Herre! O lud! o dut! O gémĭnĭ! o vok. Múrder! Hej, Gevalt! ꝛc. 6) Bedrøvelſes, Ah! Af! alás! Ach! Aa! O ſad! O! O héavens! Af Himmel! woe's me! væ! well a Day! Eja! Alás for thee! Af Gud bædre mig for dig! ꝛc. 7) Forundrings,

Zooks!

Zooks! Zóokers! hillemænd! 's death! Døden! 's bobs! ej! O! o! O! o! good God! du gode Gud! O ſtrange! O rare! O wónderfull! Hillemænd! Under over Under, ꝛc. 8) Varſels, have a Care! tag jer i Agt! ſóftly! ſagte! ſutes! by you Leave! varſkue! ſtand off! af Vejen! ꝛc. 9) Paaraabelſes, hóla! Hola! ſohó hejda! ho there! ho! hark ye! hør! you you! hør J! do you hear! hører J! come hither! kom hid! you ſir! ſirrah! hør du! ꝛc. 10) Tausheds, hold your Tongue! (Peace!) hold Munden! not a Word! ikke en Mak! Peace! huth! ſt! ſt! ſilence! hviſt! ſtille der! be quiet! vær ſtille! ꝛc.

NB. De øvrige Adverbia, maae ſøges i et got Lexicon, eller Ord-Bog, ſaaſom BOYERS eller LUDWIGS.

§. XXVI. Om Conjunctioner.

☞ Conjunctioner (Bindings Ord, kaldes ſaaledes, fordi de ſammenbinder adſkillige Lemmer af een Sats, eller Meening, eller heele Meeninger med hverandre, og deeles udi følgende Claſſer:

I. Copulativæ, ſammenbindende *Conjunctioner*.

And, og: álſo, too, ogſaa: likewiſe, ligeledes, ligemaade: éven, ogſaa: both--and, baade--og: as well as, ſaavelſom og: as álſo, ſom og: but álſo, men og: not ónly, ikke alleneſte: wíthal, dertil, tillige: beſides, derforuden: yet fúrther, endnu meere: éither--or, enten--eller: néither--nor, hverken--eller: ꝛc.

II. Diſjunctivæ, fraſkillende *Conjunctioner*.

E'ither, enten: or, eller: or, nor, ikke heller: or elſe, eller og, ellers: if not, hvis ikke: néither, ikke heller: whéther--or, om--eller ꝛc.

III. Conditionales, villkaarlige *Conjunctioner*.

If, om, derſom: if per-advénture, om maaſkee: on Condition,

dition, that, med Vilkaar, at: if ſo be that, ſaa fremt at: provided that, hvis ikkun, derſom ikkun, ꝛc.

IV. Cauſales, Aarſags *Conjunctioner*:

That, at: to the End, that, paa det, til den Ende, at: ſince, efterſom: becauſe, efterdi, fordi: for as much, i Betragtning af: whereas, efterdi, ſaaſom: for as much as, i Betragtning deraf, at: ſeeing that, anſeet at: leſt that, at ikke, paa det at ikke: for, thi: then, da: therefore, derfor: thereupon, derudover, ꝛc.

V. Conceſſivæ, Tilſtaaelſes *Conjunctioner*.

Albeit' tho', ſkjønt, endſkjønt: altho', omendſkjønt, uagted: however, det uanſeet, ikke deſto mindre: howſoever, alligevel: ſuppoſe it to be ſo, put Caſe it be ſo, ſæt ikkun at det er ſaa: lad være at: yet, dog, ꝛc.

VI. Adverſativæ, Modſætnings *Conjunctioner*.

But, men: but if, men om: but ſtill, but yet, med dog: for all that, alt det uagtet, des uagtet, notwithſtanding, dog alligevel, uagtet: yet, dog: however, alligevel: elſe, ellers: not only - - but alſo, ikke alene - - men endogſaa: nevertheleſs, ikke deſto mindre: in the mean Time, imidlertiid, ꝛc.

VII. Exceptivæ, Undtagelſes *Conjunctioner*.

But, ikkun, kun: if not, om ikke: excépt, undtagen: unleſs, uden at, med mindre: ſave, uden ikkun: unleſs that, uden ſaa er at, derſom ikke ꝛc.

VIII. Explanativæ, Forklarings *Conjunctioner*.

To wit, viz, nemlig: that is to ſay, *id eſt*, det er at ſige: or, eller: for Inſtance, for Exámple, for Exempel: as, ſaaledes, ſaaſom: ꝛc.

IX. Electivæ, Udvælgelſes *Conjunctioner*.

As, ſom, ſaaſom: inſtead of, in place of, i Steden for, ꝛc.

X. *Continuativæ*, Fortfarelſes *Conjunctioner.*

Beſides, derforuden, tilmed: moreover, ydermeere: fúrthermore, vidre, fremdeles: thereafter, dernæſt: théreunto, dertil: Firſt, firſtly, for det første: láſtly, at laſt, til ſidſt: finally, endelig: the more, ſaa meget, desmeere, ꝛc.

XI. *Concluſivæ*, Slutnings *Conjunctioner.*

For the reſt, for Reſten: whérefore, hvorfor: théreſore, derfor, ſo as, ſaa at: whéreupon, hvorudover: théreupon, derudover, ꝛc.

§. XXVII. Om Præpoſitioner i Almindedelighed.

☞ Præpoſitioner (Forſætnings-Ord) [iſær *ſeparabiles*] er ſaadanne Smaa-Ord, ſom ſættes forved andre Ord, for at give en vis Omſtændighed, eller det eene Ords Henſigt til det andet tilkiende; dog meeſt i Henſeende til deres Nær- eller Fra-værelſe.

Obſ. Diſſe er enten Separabiles, eller Inſeparabiles.

Separabiles (de adſkillelige Forſætnings-Ord,) er beſonderlige Ord, ſom uden for Sammenſætning med andre, har deres egen beſønderlige Bemerkelſe; ſaaſom: by, ved: on, paa, ꝛc. pag. 212.

Inseperabiles (de uadſkillelige Forſætnings-Ord) er derimod Stykker af andre Ord, ſom bruges aleneſte til at ſammenſætte Ord med, ſaaſom: *ab*, *dis*, *con*, &c. pag. 211. Af diſſe har det Engelſke Sprog en temmelig Mængde, efterſom det ej aleene har vedbeholdet dem, ſom det har arvet af ſin Moder, det Anglo-Sariſke Sprog;

Sprog; Men endog laant en ſtor Deel af det Grekiſke, Latinſke, og Franſke Sprog.

§. XXVIII. Om Præpoſitiones Inſeparabiles, i Særdeeleshed.

☞ Diſſe Præpoſitioner er, ſom før blev meldt, enten Grekiſke, Latinſke, Franſke, eller Anglo-Sariſke af Oprindelſe.

1) Af det Grekiſke kommer, *Amphi-*, *ana-*, *anti-*, *apo-*, *arch-*, *cata-*, *dia-*, *ec-*, *el-*, *em-*, *en-*, *epi-*, *ex-*, *hyper-*, *hypo-*, *meta-*, *para*, *peri-*, *prä-*, *pros-*, og *ſyn-*. Omendſkjønt vi har formodentlig først optaget dem efter Latinerne og nogle efter de Franſke.

2) Af det Latinſke kommer, *ab-*, *abs-*, *ad-*, *ante-*, *circum-*, *co-*, *con-*, *contra-*, *de*, *dis-*, *di-*, *e-*, eller *ex-*, *extra-*, *in-*, *inter-*, *intra-*, *intro-*, *ob-*, *per-*, *poſt-*, *pre-*, eller *præ-*, *pro-*, *preter-*, eller *præter-*, *re-*, *retro-*, *ſe-*, *ſub-*, *ſubter-*, *ſuper-*, og *trans-*.

3) Af det Franſke kommer, *counter-*, (contre) *en-*, eller *em-*, *enter-*, *es-*, *par-*, (pour) *ſur-*, *vice-*, og *vis-*.

4) De, ſom endnu beholdes fra det Anglo-Sariſke, er *ab-* eller *a-*, fra; *arch-*, erke eller erts; *be-*, *for-*, for; *fore*, for; *gain-*, gjen-; *mis-*, mis; og *un-*, u-. Exempler paa alle diſſe findes der nok af udi den første Deel.

§. XXIX. Om Præpoſitiones Separabiles i Særdeeleshed. (f)

☞ Diſſe bruges ligeſom i Danſken, og andre

(f) Diſſe Præpoſitioner betegner allene de Ting, ſom fornemmes ved Sandſerne; men ikke dem, ſom med Fornuften begribes. See LEDIARD p. 508. (178.)

Sprog, baade til at ſættes for og bag ved andre, og i Sammenſætning med andre; og er enten Simplices, eller Compoſitæ.

Simplices (enkelte adſkillelige Forſætnings-Ord) er egentlige Stam-Ord, og

Compoſitæ (Sammenſatte adſkillelige Forſætnings-Ord) bliver ſammenſatte enten af to enkelte Præpoſitioner, eller af een Præpoſition, og et andet Ord af Talens Deele.

Obſ. Da det Engelſke Sprog, i Henſeende til Endelſer, ligeſom det Danſke, har ingen *Caſus*, ſom af *Præpoſitioner* kan ſtyres, uden i de *Pronomina* alleene, ſom anføres *pag.* 156. 157. (z) Saa vil jeg her ikkun anføre dem, tillige med deres brugeligſte Bemerkelſer, efter *Alphabetiſk* Orden; efterſom de ikke lættelig, ſom *Adverbia* og *Conjunctioner*, lader ſig bringe under viſſe Claſſer.

Abóve, over: abóut, om, omkring: * accórding to, efter, i Overeenſtemmelſe med: áfter, efter: agáinſt, imod: amóng, amóngſt, iblandt, imellem: [Mange, eller fleere end to] * *alóng*, ved Siden: * *alóng with*, tilligemed, jævnſides: at, hos, ved, i: behînd, bag, efter, bagved: befóre, for, forved: belów, benéath, under, underneden: beſíde, beſídes, ved, eller paa Siiden af, hos, jævnſides, des forunden: betwéen, betwíxt, midt, imellem to: beyónd, paa hiin Side, uden for: by, ved, igiennem, hos: * *by Reaſon of*, formedelſt: for [*Nota Dativi*] for, efter, ꝛc. from, [*Nota Ablativi*] fra, af: in, i, paa: ínto, ind i: * *in ſtéad of*, i ſteden for: * *in Behálf of*, for dens Skyld: near, nîgh, nær, nærved: next, næſt ved: of, [*Nota Genitivi*] af, udaf, ꝛc. on, paa, over, til: * *on this Side*, paa denne Side: * *on that Side*, paa hin Side: out of, ud af: óver, over, oven over: * *óver-ágáinſt*, *óppoſite*, over for: * *rîght óver*, lige over for: * *round abóut*, runden om: thro', thórow, igjennem, ved: * *'till*, *untíll*, til,

til, indtil: to [*Nota Dativi*] til, indtil, hentil, for, ꝛc. * *toûching*, angaaende: towárd, towárds, imod, hentil, henimod: únder, under, mindre end: untó, to, til, indtil: up to, henved, hen til: upón, paa, oven paa: with, withál, med, ved, tilligemed: withín, inden i: withóut, uden for, foruden.

Obſ. 2. Accórding, concérning, off, till, toúching, og deslige er egentlig ikke Præpoſitioner; Men Adverbia eller Participia, ſom ſaaledes bruges i Præpoſitioners Sted, hvorfor jeg ogſaa har anført nogle af dem, og betegnet dem med * paa det at de des lættere kunne kjendes fra de andre.

Obſ. 3. Nogle Præpoſitioner bliver og tilføjed Adverbiis *here*, *there* og *where*, ſaaſom: héreby, herved: théreabout, der omtrent, der paa Lav: théreſore, derfor: théreof, deraf: whéreby, hvorved eller hos: whéreſore, hvorfor: whérein, hvori: whéreof, hvoraf: whéreunto, hvortil: whéreupon, hvorpaa: whérewith, hvormed, ꝛc.

Finis Partis Primæ.

Rudimentor. Grammat. Anglicanæ

Partis Secundæ

Cap. I.

Om Syntaxis, eller Ord-Pasningen.

§. I. Om Syntaxis i Almindelighed.

Da jeg nu, udi den foregaaende Deels tvende Capitler, har korteligen afhandlet det nødvendigſte, som bør viides om det Engelſke Sprogs eenlige Ord og deres Tilfælde; Saa tilkommer mig nu at handle om ſammes ræt te *Conſtruction* og Sammenføjelſe, i en naturlig og regelræt Sammenhæng, til at give Sindets Tanker tydelig tilkjende. Heraf ſees at

☞ Syntaxis befatter ſig med heele Meeninger og Taler, i Steden for at de øvrige Sprog-Kunſtens Parter har ikkun med Bogſtave, Stavelſer og Ord at beſtille.

SYNTAXIS er tvende ſlags, nemlig: 1) Regularis eller Ordinaria (den algemeene, eller regelrætte Ord-Pasning) ſom viſer den almindelige Regelrætte Ordføjelſe i et Sprog; Denne er, efter de adſkillige Sprogs Egenſkaber, adſkillig. 2) Figurata eller Ornata (den figurlige, eller ſirlige Ord-Pasning) ſom viiſer viſſe beſonderlige Ordføjelſer, med hvilke man, for Sirligheds ſkyld, kan afvige fra de ordentlige Regler. Den-

ne

ne er efter ethvert Sprogs Vedtægt, meere eller mindre brugelig.

§. II. Om Syntaxis Regularis.

☞ Syntaxis regularis giver Regler ej aleene 1) for CONSTRUCTIONEN (**Ordenes rætte Sammenføjelse**) Men endog 2) for INTERPUNCTIONEN eller DISTINCTIONEN (**Ordenes Afdeeling ved Skille-Tegn**) efterſom denne ſidſte grunder ſig paa *Syntaxis* og **Sammenhængen** i Talen. Altſaa,

For at forſtaae desbædre Reglerne baade om Conſtructionen og Diſtinctionerne, vil det ikke være utjenligt i Forvejen at viiſe hvad der 1) ved en **Sats** eller **Meening**, 2) ved en **Tale**, 3) ved **Omſtændigheder**, 4) ved *Antecedens* og *Conſequens*, efter Grammatiken, forſtaaes.

§. III. Om en Sats, eller Propoſition.

☞ En Grammatikalſk **Sats**, eller PROPOSITION, er en **Meening**, ſom har ikkun eet eeneſte *Verbum finitum* [pag 163.] ſaaſom: GOD *is* truly good, **Gud er viſſelig god.** Hvori findes ikkun eet Verbum finitum, nemlig (*is*) (er) af to be.

Obſ. Dog findes der ofte **Satſer**, ſom har to, tre, eller fleere Verba finita; men diſſe maae dog altid have Ord baade for og bag ſig, ſom ſvarer til dem alle, ſaaſom: Cæſar came, ſaw and conquered, *Cæſar* kom, ſaae, og overvandte. Men dette ſtaaer i Steden for Cæſar *he* came, *Cæſar he* ſaw, and *Cæſar he* conquered, og er altſaa virkelig tre Satſer, ſom er ſammendragne til een.

Obſ. 2. Til at forklare nærmere hvad der hører til en tydelig Meening, kan man af LOGICA (Fornuft-Læren) hente et klarere Lys. Thi

2. ☞ En Logiſk Propoſition er enhver Sats, ſom indeholder 1) SUBJECTUM (en Ting, der tales om) PRÆDICATUM (Omtale, eller det, der ſiges om den Ting, der tales om) og COPULA (Koblet, eller et Ord ſom binder de andre Ord ſammen,) ſaaſom: a good Cónſcience is the beſt Riches, en god Samvittighed er den bædſte Rigdom.

I hvilken Sats (*a good Cónſcience*,) er *Subjectum* eller det, ſom man giver ſin Betænkning om; men (*the beſt Riches*) er *Prædicatum*, eller det, ſom man ſiger om en god Samvittighed, og Verbum *is* (er) kaldes *Copula*, ſom det der binder *Subjectum* og *Prædicatum* ſammen, det er, giver tydelig tilkjende, at det eene ſiges om det andet.

Obſ. 3. Enhver Grammatikalſk haver, ligeſom en Logiſk Sats, et Subjectum, eller *Nomen ſubjecti* (den omtalte Tings Navn) Prædicatum og Copula, enten udtrykkelig, eller underforſtaaelig i Meening begrebne.

Obſ. 4. COPULA udi en Grammatikalſk Sats er naturligſt Verbum Subſtantivum *to be* (pag. 169.)

NB. Hvor man i ſteden for dette finder et *Verbum activum* i en Sats, F. Æ. I write, jeg ſkriver, der ligger baade *Copula* og *Prædicatum*, enten til deels, eller gandſke, underforſtaaelig i Verbum. Thi at ſige I write, er det ſamme, ſom at ſige, dog med mindre Eftertryk, I am writing, det er paa ubrugelig Danſk: jeg er ſkrivende.

Obſ. 5. SUBJECTUM kan være eet, eller fleere Ord, nemlig, den omtalte Tings Navn, med ſine beſtem-

mende

mende Tillæg, som bestemmer nøjere hvad for en Ting man meener, hvilke kan være et *Nomen*, *Adnomen*, *Verbum infinitum* (pag. 163.) og andre Ord, hvilke tilsammen kaldes SUBJECTUM, saasom: *the búsſy Condition of háving too much to do*, [Subj.] is [*Cop.*] vexátious; [*Præd.*] den travele Tilstand, at have for meget at forrætte, [Subj.] er [Cop.] fortredelig. [Præd.]

Obs. 6. PRÆDICATUM kan iligemaade bestaae af flere, end eet Ord, hvilke kan være et *Nomen*, *Adnomen*, *Verbum infinitum* eller andre af Sprogets Deele, som alle tilsammen kaldes PRÆDICATUM, og er Prædicatet tilføjed for at give samme nogen nøjere Bestemmelse, saasom: *To be Poor and conténted*, [Subj.] is, [*Cop.*] háppier, than to be Rich and míserly. [*Præd.*] At være fattig og nøjsom [Sub.] er [Cop.] lykſaligere, end at være riig og gjerrig. [Præd.]

§. IV. Om en Tale.

☞ En Tale er efter Grammatiken en Samling af flere, end een Sats, eller Meening, som hver har eet Verbum finitum, der er regelrætt samlede med de Ord, som høre til samme.

Obs. En Tale, som bestaaer ikkun af een Sats, kan opløses til mange mindre Satser, ved at forandre Verbalia og Participia til *Verba*, og ved at indføre *Relativa* og andre bindende *Partikler* paa deres rætte Steder, og Meeningen bliver ikke desmindre den samme. For Exempel:

Een Sats.	udgiort i mange.
* GOD ínfinitely glórious, * the Créätor of all Things, * víſible & * invíſible, * doth * from the firſt Begínning of Time, * till the Conſummátion	GOD, who 1 is ínfinitely glórious, did 2 créäte all Things, as well thoſe which 3 are ſeen, as thoſe which 4 are not ſeen; and he moſt wiſely by a Pówer

tion of all Things, * in an admírable O'rder, * and by an irreſiſtible Pówer *, moſt wíſely Góvern this World, * contáining the whole Fábric of Héaven and Earth, * with all Créatures exíſting thérein, * for the Manifeſtátion of his bóundleſs Glóry, * and for accómpliſhing the Háppineſs of Mánkind.

which cannot 5 be reſiſted, and in an O'rder which 6 is to be admíred, doth Góvern the World; whérein is 7 contáined the Fábric of Héaven and Earth togéther with all Créatures that do 8 exiſt in it; that he might 9 mánifeſt his bóundleſs Glóry, and 10 accómpliſh the Háppineſs of Men éverſince Time 11 begán, untíll all Things ſhall 12 be conſummáted.

GOD, who is ínfinitely glórious, créated all Things, both thoſe which are víſible and thoſe which are not. By a Pówer, which cánnot be reſiſted, he moſt wíſely and in an admírable O'rder, doth Góvern the World. In which Fábric are contáined Héaven and Earth, togéther with all the Créatures, that exíſt in them. This he did for to mánifeſt his Glóry, which is otherwiſe incompreténſible. He álſo théreby accómpliſheth the Háppineſs of Mánkind. Which thing he deſigned from the Begínning, and will perfórm till all Things are conſummáted.

Obſ. 1. Naar Læſeren vil nøje overveje dette, ſaa ſkal han deraf kunne ſee Oprindelſen til den ſtore Forandérlighed i Stiilen, ſom forekommer ſaavel udi det Engelſke ſom andre Tungemaals Skrifter.

Obſ. 2. Man maae, i ſær for Interpunctionens Skyld, vel merke, hvilke Ord i en Tale der henhører til enhver Sats i ſær; Hvilke bædſt og ſikkerſt kan underſøges af U-øvede, ved at opløſe Talen med Spørsmaal og Svar, ſaaſom af dette korte Exempel klarligen ſees. David killed Goliath with a Pébble, he found in the Brook Cédron; David dræbte Goliath med en liden Steen han fandte i Kedrons Bek. I hvilket Exempel kan ſpørges; hvo har dræbt? Svar: David: Hvem har han dræbt?

dræbt? Svar: Goliath: Hvormed har han dræbt ham? Svar: med en liden Steen. Heraf sees, at alle Ordene, som hidindtil er givne til Svar, dependerer af det eene *Verbum* (killed) har dræbt; [*Imperfect.* af at dræbe] og derfore, saasom ingen af dem er et Verbum, hører de allesammen til een eeneste Sats. Men farer man vidre fort at spørge, hvad for en Steen? saa faaer man til Svar: den som han fandt i Kedrons Bek. Hvilken er en ny Sats, saasom deri findes et nyt *Verbum finitum*, nemlig (found) fandt. [som er *Imperfect.* af at finde].

§. V. Om Talens Omstændigheder.

☞ I enhver Sats, kan der forekomme mange fleere Ord, end de tre, som kaldes Subjectum, Copula og Prædicatum (pag. 216.) og som henhører til det eene, eller andet af dem, for at give dem enten en Udvidelse, Indskrænkelse, en vis Tid, Maade, Hensigt, Udfald, ꝛc. tilkiende, hvilke kaldes med eet Navn Talens Omstændigheder.

Obs. For at hjelpe Læseren til at huske des lættere, hvorledes man bædst kan kjende og opløse slige Omstændigheder i en Tale, har vi her bragt samme i følgende Vers, til at styrke Hukommelsen med:

Af Spørsmaal: Naar (1)? hvordan (2)? og hvi (3)?
Hvormed (4)? hvor (5)? til hvad Ende (6)?
Hvorvidt (7)? Omstændigheder i
En Tale man kan kjende.

Vi Hensigt (6), Maade (2), Gjemeed (6),
Aarsagerne (3) hvorfore,
Samt Tid (1) og Middel (4), Maal (7) og Sted (5),
Af slige Spørsmaal spore.

Til Exempel herpaa kan ogsaa gjelde den Sats, p. 218. Obs. 2.

§. VI.

§. VI. Om Antecedens og Conſequens.

☞ Udi Grammatiken er ANTECEDENS (**den foregaaende Meening**) ſaadan en Begyndelſes Meening, der **trækker** en anden Meening ſom Conſequens (**den paafølgende Meening**) efter ſig, og paa hvilken der kan ſpørges: **Hvad da? hvad ſaa?** og CONSEQUENS er den Meening, ſom faaes til Svar paa ſamme Spørsmaal.

Obſ. 1. Talens Antecedens ſtaaer undertiiden **ſidſt**, og Conſequens derimod **førſt** i en Tale. **F. Æ.** When Súmmer comes [*Antec.*] we ſhall have fíner Wéather [*Conſeq.*]. **Naar Sommeren kommer**, [*Antec.*] Sp.) **Hvad da?** Svar:) **Saa faaer man mildere Luft.** [*Conſ.*] **F. Æ.** God can éaſily raiſe up our Bódies from the Grave, [*Conſ.*] ſéeing he could créate them of Nóthing. [*Antec.*]. **Gud kan lættelig opreiſe vore Legemer af Graven,** [*Conſeq.*] **efterſom han haver kunnet ſkabe dem af intet** (*Antecedens*).

Obſ. 2. Antecedens **begynder** altiid **med** en Conjunctio conceſſiva pag. 209. V. Conditionalis pag. 208. III. eller Cauſalis pag. 209. IV. eller og **med** et af diſſe Adverbia Temporis: when, **naar da**; then, **da, den Tiid**; whéreas, **efterat**, as ſoon as, **ſaa ſnart ſom**, ꝛc. pag. 203. V. hvilke da haver Conjunctions Natur. Derfor maae den, ſom begynder en *Antecedens*, **med** nogen af ſlige **Bindings** Partikler, paſſe vel paa, at han **ikke** enten aldeles **glemmer** Talens *Conſequens*, eller og ikke **rættelig** binder og ſamler den **med** dens *Antecedens*, hvilket er en Fejl, ſom begaaes af mange.

Herpaa følger SYNTAXIS i **Beſønderlighed.**

§. VII. Om Conſtruction.

☞ Ordenes Conſtruction eller Sammenføjelſe

fojelse i Talen, deeles udi tvende Parter neml. Constructio Regiminis og Ordo Constructionis.

Constructio Regiminis (Ordenes Styrelse) viser hvorledes det eene af tvende Ord foraarsager en Forandring i det andet.

Obs. Det Ord siges at styre, som er Aarsag og Kiende-Tegn til, at et foranderligt Ord skal staae i Talen med den eller den Forandring, (pag. 125.) eller Flexions Endelse pag. 168. eller, naar Talen opløses ved Spørsmaal og Svar, og man svarer kun med to Ord, hvoraf det ene var i Spørsmaalet, da siges det, som var udi Spørsmaalet, at styre, men det andet, som saaes til Svar, og var ikke i Spørsmaalet, siges at styres.

Ordo Constructionis (Ordenes Orden i deres Sammenfojelse) viiser Ordenes rætte Orden i Satserne, efter Sprogets Natur.

§. VIII. Om Constructio Regiminis.

Regimen eller Styrelsen er en aldeeles vilkaarlig Vedtægt, og har sig derfor ikke saaledes i eet Sprog, som i et andet: I nogle Sprog betegnes *Regimen* ved *Casus*, saasom i det Latinske og Tydske, deels og i Danske; Andre derimod, saasom det Franske, Italienske, Spanske, saavelsom Engelske, betjener sig der i Steden for af visse Partikler som betegner *Casus*. See pag. 143. *item* 127. og 156. (z).

§. IX. Om Articlernes Construction.

Articulus indskrænker det Nominis Bemerkelse, som den staaer hos; altsaa udgjør den ikkun eet Begreb tilligemed *Nomine*, og kan derfor ansees som en fuldstændiggjørende Partikel, eller lidet Lem, af samme.

Obs.

☞ Articulus er tvende Slags, indefinitus og definitus, ſom blev lært pag. 128. Om diſſe har man at merke

I. At de kan ſkilles fra andre Parter i Talen.

II. At den kan forſtaaes med nogen **Underſkeed**: Thi naar *Articulus* A ſættes forved et Nomen, ſaaſom: a *Queen*, en **Dronning**, a *Bath*, et **Bad**, ꝛc. da tales der *indefinitè* eller **uindſkrænked**, og ikke ſaaledes om nogen **vis** Dronning, Bad, ꝛc. at den, ſom hører Talen, kan deraf ſlutte, at det er denne, eller den Dronning ꝛc. * **thi en Dronning kan være enhver Dronning**, for ſig, **i Verden.** Derimod THE, naar den ſættes forved de **ſamme** Nomina, ſaaſom: the *Queen*, **Dronningen**, the *Bath*, **badet**, ꝛc. viiſer at der tales *definite* eller **indſkrænked**, ligeſom man peegede paa en **vis Dronning**, et **viſt Bad**, ꝛc.

Obſ. (1) Denne gjør derved et Nomen appellativum (pag. 130.) **ligegyldig** med et *Nomen proprium*; Men med mindre Eftertryk, ſaaſom: *the* Queen, bemerker, naar man taler i **Dannemark**, *Loviſa*, i **Ungarn**, *Maria Thereſia*, &c. &c. og *the* Bath, naar man taler i **Engelland** bemerker **Staden** *Bath* (Aquæ Solis). 2) Naar the lægges til et Adnomen, gjør den ſamme **ligegyldigt** med et *Nomen collectivum*, (pag. 130.) ſaaſom: *the* Wiſe, de **Viiſe**; *the* Poor, de **Fattige**; *the* juſt, de **Rætfærdige**, ꝛc. See pag. 145.

☞ I. Engellænderne ſætter Artiklerne **aldrig** for 1) *Nomina propria*, eller 2) for *Appellativa*, og *Pronomina Perſonalia* (pag. 151.) naar de ſtaaer abſolute, eller i ſteden for Nomina propria, ſaaſom: John, **Hans**: Anne, **Anna**: Copenhaaen, **Kiøbenhavn**: Piety, **Guds-Frygt**: Drúnkenneſs, **Drukkenſkab**: Gold, **Gold**: Silver, **Sølv**: Párſley, **Perſille**: Hyſop, **Iſop**: Wheat, **Hveede**: Bárley, **Byg**, ꝛc.

☞ Exc. 1) Naar man i **Særdeleshed indſkrænker** et ſaadant Appellativum eller Pronomen Perſonale, ſaaſom: The Patience of Job, **Jobs Taalmodighed**; the Wiſdom

of

of Sálomon, **Salomons Viisdom**: the He, **Hannen**, the She, **Hunnen**, ꝛc. Thi *the* indskrænker her Indbildningen **til den Ting aleene, udelukt fra alle andre.**

Exc. 2) Nogle Nomina propria har undertiiden Articulum **forved dem** (**bagved staaer de aldrig i det Engelske**) Men saa ansees de for *Appellativa*, eftersom Appellativa **er da** med Vilhe (*per Ellipsin*) udeladt, saasom: a [*Man named*] Geôrge, **en** (Mand ved Navn) **Jørgen**: the [*River of*] Eyder, **Eyder Strømmen**: the [*Ship called*] Lóndon, **Skibet London**: an [*Hero like*] Alexánder, **en Alexander**: the [*Family named*] Hówards, **Howardene**: ꝛc.

☞ II. 3) Naar der forstaaes enten en *quantité* **af Tingen**, saasom: Bútter, **Smør**, Milk, **Melk**; Breád, **Brød**, ꝛc. eller 4) **naar Tingen og Meeningen er saaledes indskrænked, at ingen** *Articul* **behøves**, saasom: Gód, Gud; King Geôrge, **Kong George**; Cape Nez, **Forbjerget, Næs**; Mount Sinai, **Sinai Berg**; ꝛc. 5) Naar der kommer den **Nordiske** *Genitivus* (pag. 126. og 143.) foran, saasom: a Man's Strength, **en Mands Styrke**; the Lórd's Annoínted, **Herrens Salvede**, ꝛc. 6) forved dem, som **styres af Vægt, Maal, Tal**, eller anden **Quantitet**, ꝛc. **dem som indbefattes i den Latinske** *Genitivus* **paa** *of*, saasom: a Hógs-heád of Súgar, et **Oxehoved Sukker**; four Ells of Cloáth, **fire Alen Klæde**: ꝛc. 7) efter et *Pronomen* saasom: my Pen, **min Pen**; thy Páper, **dit Papier**, ꝛc. 8) hvor det Ord **al** kan forstaaes under *Nomen*, saasom: Wickedness, **Ugudelighed**, ꝛc. **alt hvad som er ugudeligt**, ꝛc. 9) udi de fleeste Ord-Sprog, besønderlig dem, som taler om *ideele* **Ting** (p. 129.) saasom: Pátience overcomes all Hárdships, **Taalmodighed overvinder alle Vanskeligheder**; we must expect Thúnder and Lightning, **vi maae vente os Torden og Lyned**; ꝛc. 10) **Forved dem, der styres af en** *Præpositon* (pag. 210.) at Church, **i Kirken**, in Haste, **i en Hast**, ꝛc.

11) I

11) i sære Tale-Maader, som kaldes *Idiotismi*, saasom: he plays at Cards, Dice, Skittles, &c. Han spiller Kaart, Tærninger, Kegler, 2c. Do you go by Land, or by Wáter, gaaer I til Lands, eller til Vands, 2c. 12) Naar *Substantivum* kan omvendes til *Verbum*, og staaer uden Adnomen, saasom: to make Wâr, o: to wâr, at føre Krig, bekrige: to take Méasure, to méasure, at tage Maal, maale, 2c.

Obs. Dersom Læseren vil behage noje at eftertænke den første *Exceptions* Beskaffenhed, vil det ikke falde ham vanskeligt, selv at formeere videre *Exceptioner* til de andre anførte Poster; hvilke alle at anføre, her vilde falde mig alt for vidtløftigt. Hvad ellers videre kunde være ved Artiklerne at erindre, derom kan skiønnes af de bædste Engelske Skrifter, eller i Mangel af samme søges i een af de Ord-Bøger, som jeg pag. 208. har recommenderet.

§. X. Om Nominis Constructione.

Alt hvad ved Nomina er at erindre, er i Henseende til deres *Casus*, og saasom disse, i det Engelske og Danske Sprog, kiendes aleneste af Endelsen 's (pag. 143.) eller *Pronomina* (pag. 155.) og disse har ikkun tre Maader at forandres paa, saa vil jeg, for Kortheds Skyld, følge en god Dansk Skribents Exempel, og kalde *Nominativum* og *Vocativum*, den første *Casum*, den Nordiske *Genitivum* paa s, som og *Pronomina possessiva*, (pag. 152.) den anden *Casum*, og alle de øvrige, hvoriblandt regnes den Latinske *Genitivus* med *of* (pag. 143.) den tredie *Casum*. See Tabellen over disse pag. 156. (z)

☞ 1 Reg. Naar tvende Nomina staaer sammen, som forklarer hverandre, saa maae de begge følges ad i eet og det samme *Numero* og *Casu*, nemlig naar det første staaer i den 1ste *Casu*, saasom: John the Báptist, Johannes den Døber: Paul the Apóstle, Apostelen Paulus;

lus; the River Thames, Tems Floden, ꝛc. (g) Men dersom de bægge skal staae i den anden *Casu*, saa antager ikkun det første *Genitivi* Endelse, og det sidste bliver staaende i den 1ste *Casu*, saasom: Paul's Epistle, Pauli Sende-Brev: King Christian's Law, Kong Christians Lov-Bog, ꝛc. Thi

☞ 2 Reg. Naar tvende Nomina bliver saaledes sammelde, at det eene bemerker det andets Besiddelse; Saa staaer det eene af dem, som det andet besiddes af, i Genitivo, saasom: John's Doctrine, eller the Doctrine of John, *Johannis* Lærdom. Rome's Founder, eller the Founder of Rome, Roms Stifter, ꝛc. Hvoraf sees, at

Obs. 1. Den Genitivus, som dannes med *s*, staaer altiid bag efter; Men den Nordiske paa 's altiid forved det Ord, som bemerker Ejendommen.

Obs. 2. Naar den Ejende betegnes med to, eller fleere Nomina, saa staaer ikkun det eene i den 2den *Casu*, saasom: King Frederic the Fifth's Crown, eller the Crown of King Frederic the Fifth. Kong Friderich den Femtes Krone, ꝛc.

Obs. 3. I Fald noget til Forklaring om Ejeren skulde (hvilket dog ikke uden største Nødvendighed bør skee) stikkes imellem Ejerens Navn og det, som han ejer, da kan ikke Ejeren ret vel staae i Genitivo; Men dog i den 2den *Casu*, nemlig med et Pronomen, som kan sigte til ham, som da sættes i den 2den *Casu*, næst forved det, han ejer, saasom: George Turner, who dwells there and there, his House, Jørgen Drejer, som boer der

P eller

(g) Denne Construction kaldes APPOSITIO, og det *Nomen*, som forklares, F. E. *John*, kaldes NOMEN ANTECEDENS (det foregaaende Navn-Ord) Men det, som forklarer det første, F. E. the *Baptist*, heder APPOSITUM, (det ixvnedes satte Navn-Ord).

eller der, hans Huus, ꝛc. dog ſiger man og Cájus Július Cæſar the Róman E'mperor's Commèntaries.

Obſ. 4. Den 2den *Caſus* kan ofte omſkrives med en *Præpoſition*, ſaaſom: the Hínges on the Gate, Hængſlerne paa Porten. The Wâll abóut the Cíty, Volden om Byen, ꝛc. i ſtedet for: the Gate's Hínges, Portens Hængſler, the Cíty's Wâll, eller the Wâll of the Cíty, Stadens Vold, ꝛc.

☞ 3 Reg. I den 1ſte *Caſu* ſtaaer det Ord, ſom er Navnet paa *Verbi finiti Subjectum*, det er ſom betegner den, eller det, ſom enten gjør, med *Verbum Activum*, (pag. 163.) eller gjøres med *Paſſivum*, eller med *Verbum Subſtantivum* (pag. 169.) NB. naar ikkun *Verbum* er *finitum* (pag. 163.) ſaaſom: Charles writes, Karl ſkriver; Chárles's Wrítings are rĕad, Karls Skrifter læſes, ꝛc.

☞ 5 Reg. I den 3die *Caſu* ſættes 1) den eller det, ſom gjøres, eller ſom lider Gjerningen, det er, ſom noget gjøres ved, nemlig med Verbum Activum; ligemaade den, ſom noget er, eller gjøres for, enten Verbum er Activum, eller Paſſivum, ſaaſom: I love thee, jeg elſker dig, ꝛc. dernæſt 2) den, ſom er eller bliver, naar er, eller bliver, ſtaaer ſom Fylde-Kalk, og ligeſom impersonaliter, efter Obſ. p. 160. ſaaſom: *it is* me, thee &c. det er mig, dig, ꝛc. *item* 3) naar Ordet haver en Præpoſition forved ſig at ſtyres af, ſaaſom: do this for me, gjør dette for mig. I come from him to thee, jeg kommer fra ham til dig, ꝛc.

Obſ. 1. Et Verbum Activum kan ofte tage tvende Ord efter ſig, i 3die *Caſu* uden Præpoſition; Den førſte 3die *Caſus* er den, ſom i Latinen kaldes *Dativus* (p. 126. III.) og for hvilken man kan ſætte *to*, til, eller *for*, for, ſaaſom: I gave [*to*] him his Súpper, jeg gav ham ſin Nadvere. Den anden 3die *Caſus*, ſom lider Gjerningen, heder *Accuſativus* (pag. 126. IV.) og kunde kaldes den forander-

anderlige 3die *Caſus*. Thi, naar *Verbum Activum* forandres til *Paſſivum*, da forandres *Accuſativus* med det ſamme til *Nominativus*, men *Dativus* bliver uforandred, ſaaſom: God ſees, knows and órders âll Things, to his great Glóry, Gud, ſeer, veed, og regierer alting, til hans ſtore Ære. Heder i Paſſivo, All Things are ſeen, knówn and órd'red by God, to his great Glóry, Alting ſees, vides, og regieres af Gud, til hans ſtore Ære. *Item*, God is ſeen, knówn and obéyed by âll Things, to his great Glóry. Gud ſees, kiendes og adlydes af Alting, til hans ſtore Ære.

Her ſeer man, at Alting, ſom er *Accuſativus* i det førſte Exempel, er *Nominativus* i det andet, og *Ablativus*, i det tredie; ſom og, at Gud, ſom i det 1ſte er *Nominativus*, er i det 2det *Ablativus*, og i det 3die atter *Nominativus*; Men *Dativus* to his Glóry er udi alle tre Exempler uforandred.

☞ 6 Reg. Naar der ſpørges om noget; Sag maae det Ord, der ſvares med, ſtaae i ſamme *Caſu*, ſom det der blev ſpurt med, ſaaſom: Who hath ſaid this? Hvo har ſagt det? Svar: he, that Stands *there*. Han, ſom der ſtaaer, ꝛc. whoſe Books are theſe? Hvis Bøger er diſſe? Svar: the Stúdent's, Studentens, ꝛc. to whom did you deliver the Létter, hvem leverede Z Brevet til? Svar: to him *that ſtood* behind the Cóunter, til ham, ſom ſtod bag Diſken, ꝛc.

Obſ Naar Spørsmaalet er om Perſoner, ſaa maae baade det *Pronomen*, hvormed man ſpørger, og det, ſom der ſvares med, ſtaae i den 1ſte *Caſu*, og ikke i den 3die, ſaaſom: who, men ikke, whom, is there? eller knocks? paa Danſk, hvem er det? eller, hvem banker? Dog ſtaaer undertiden i Engelſken, det Ord, ſom man faaer til Svar, i den 3die Caſu; helſt naar *Verbum* bruges *impersonaliter*, ſaaſom: 'tis I, eller me, det er mig, nemlig, ſom bankede, ꝛc. 'tis me, thee, us, &c.

they are ſeeking, det er mig, dig, os, ꝛc. de leeder efter. En eftertænkſom Læſer ſeer nok ſelv, at det ſkeer i Følge Reglen, pag. 238. og

☞ 7 Reg. Et Nomen Proprium kan blive til et *Nomen appellativum* (pag. 130.) naar det gives til adſkillige Væſener af ſamme ſlags, ſaaſom: Cæſar, Ptolomæus, &c. ſom har været Nomina propria, det første til Kæiſer *Julius*, og det ſidſte til *Lagus*, Kongen af *Ægypten*; det første er blevet et *Nomen appellativum* for alle de følgende Kæiſere, indtil denne Dag; Men det andet for de tolv efterfølgende Konger af *Ægypten*: *Tea*. Thee, ſom i Førſtningen ikkun var et *Nomen proprium* paa et ſlags Indianſke Blade, er nu omſtunder blevet et *Nomen appellativum* paa mange Urte- og Plante-Indgydelſer i Vand, ſaaſom: Sage Tea, Salvie Thee, Ivy Tea, Vedbænde Thee, ꝛc. John, Hans, Peter, ꝛc. *Martha*, *Anna*, &c. kan ogſaa kaldes Nomina appellativa, for ſaa vidt de tillægges mange Perſoner, med mindre de bliver beſtemte, til at bemerke en vis Perſon, paa nogen beſonderlig Tiid, eller Sted.

☞ 8 Reg. Appellativa bliver ofte til *Nomina propria*, formedelſt Vanen, Tiiden, Steden, eller i Henſeende til Perſonerne, ſom bruger dem, ſee Exempler pag. 222.

Obſ. Ethvert Nomen appellativum bliver til et *Nomen proprium*, naar dertil lægges et Ord, ſom giver noget ſærdeeles tilkjende, ſaaſom: Emperor, Kæiſer: King, Konge: Pope, Pave: Gárden, Have: ꝛc. er Appellativa, men beſtikkes til at bemerke en beſonderlig *Idee*, og ſiges at ſtaae *abſoluté*, naar man ſiger: The late Emperor, den ſidſte Kæiſer: the King of Dénmark, Kongen af Danmark: the préſent Pope, den nu værende Pave; the Kitchen Gárden, Køken-Have: ꝛc.

§. XI.

§. XI. Om Adnominis Conſtruction.

☞ 1 Reg. Der kan intet *Adnomen* være, ſom ikke ſvarer til et viſt *Nomen*; Thi Nomen er det Subjectum, hvis Beſkaffenhed *Adnomen* tydelig betegner; Men Adnomen kan ikke tydelig betegne noget Subjectum. See pag. 144.

☞ 2 Reg. Saaſom Nomen er det *Subjectum*, ſom for ſig aleene gives ikkun i Almindelighed og ubeſtemt; Men ved det tillagde *Adnomen*, paa en beſtemt Maade tilkjende; Altſaa, naar et Nomen bemerker mange, er ogſaa de beſtemte *Subjecta*, ſom dets Adnomen beſtemmer, mange, og følgelig bør ogſaa *Adnomen*, ſom i alle Maader ſkal ſvare til ſit *Nomen*, ſtaae i *Plurali*, ſaaſom: this Man, denne Mand, thoſe Men, de Mænd: all Things, alle Ting: Many Opinions, mange Meeninger, ꝛc. Thi

Obſ. I hvorvel de Engelſke *Adnomina* veed hverken af *Genus*, *Numerus*, eller *Caſus* at ſige, ſaa findes der dog nogle, ſom haver *Pluralis* Bemerkelſe, og ſom ikke bør føjes til et *Nomen* af det enkelte Tal.

Obſ. 2. Undertiiden bliver et *Adnomen ſing. num.* føjed til et *Nomen*, ſom har *Pluralis* Endelſe, ſaaſom: By this Means, ved dette Middel: the Wages of Sin is Death, Døden er Syndens Sold. Men dette er et *Nomen Collectivum* (pag. 130.) og kan anſees for at ikke have nogen *Singularem*. Af ſamme Slags er de Nomina, ſom findes anførte pag. 137.

☞ Nogle mærkværdige Adnomina deres beſonderlige Bemærkelſe og Brug.

1. ALL, al, alt, eller alle. All, naar det ſættes hos et *Nomen*, i *Singulari*, bemerker en *Quantitet*, efter Maal og Vegt, ſaaſom: all the Clôth, alt det Klæde, ꝛc. Men naar det conſtrueres med et *Nomen* i *Plurali*, bemer-

ker det en Mængde, eller Antal, saasom: all the Péople, alt det Folk; all the Houses, alle de Huuse.

2. Enough, nok, bemerker ligeledes, i Singulari, en *Quantitet*, saasom: He is rich, he has Móny enoúgh, han er riig, han har Penge nok, &c. Men i Plurali et Antal, saasom: He is háppy, he has Children enoúgh (enów) han er lykkelig, han har Børn nok, &c.

3. Every, Each, enhver, bruges gemeenlig kun i *Singulari*, saasom: évery Year, hvert Aar; évery Houſe, ethvert Huus; to each of his Bróthers, til hver af hans Brødre, &c.

Obſ. Every bruges undertiiden, dog kun ſielden, i *Plurali*. saasom: évery two, three or more Men, hver 2, 3, eller fleere Mænd. Men det bruges og ausées da rætteſt for at være *collective conſtruered*.

4. Much, Mány, meget, mange, More, meer, fleere, Most, meeſt, fleeſt. Much og mány bruges med dette Forſkjel i Bemerkelſen, at *much* bruges ikkun *collective* i *ſingulari* aleene, saasom: much Móny, mange Penge, much Cómpany, et Selſkab af mange Fremmede. Men *Mány* bruges i *Plurali* aleene, og betyder et Antal, saasom: mány Men, mange Mænd; mány Ships, mange Skibe, &c. Mány bruges ogsaa *collective*, med et *Nomen* i *ſingulari*, men i saa Fald bliver articulus indefinitus ſat imellem dem. F. E. Mány a Man, mangen en Mand, &c. Dog bliver Nomen ofte underforſtaaeligt, saasom: a great Mány, (nemlig Péople) are invíted, en ſtor Mængde er indbudne; *The Mány* kan ogsaa bemerke den heele Mængde, saasom: We the mány (d: *Mémbers*) are one Bódy in Chriſt, *Rom. XII.* 5. "The mány in "Antitheſis to The one, are equívalent to all, exclúſive "ónly of The one.„ &c. *The mány* naar det ſættes ſom Contrarium imod *one*, er det ligegyldig med *All*. Dr. Bentley, Sermon X. p. 343. &c.

Many

Many og *much* har bægge i Comparativo More, meere, fleere, og i Superlativo Most, meeſt, fleeſt; kan bægge bruges i ſingulari og i plurali, bemerker i ſingulari en *Quantitet*, ſamled i een Hob, eller Mængde; Men i Plurali et Antal, ſaaſom: more Mony, fleere Penge; more Meat, meere Kiød, ꝛc. the moſt Mony, de fleeſte Penge; the moſt Meat, det meeſte Kiød; more Men, mere Mandſkab, fleere Mænd; more Cómpany, fleere Fremmede; moſt Men, de fleſte Mænd, ꝛc. Naar *moſt* ſtaaer forved et Adnomen, ſom ikke compareres dermed, ſaa bemerker det ræt meget, ſaare, ſaaſom: He is a moſt rich Man, han er en meget riig Mand; A moſt pówerfull Prince, en ſaare mægtig Prinds. *Moſt* bruges og undertiden ſom et *Nomen*, og har da ſin *Comparativi* Bemerkelſe, ſaaſom: I love him the moſt of all my Children, jeg elſker ham den ſtørſte, (d. e. meeſt, høieſt) af alle mine Børn.

5. No, None, ingen, intet. Det førſte bruges, naar det ſkal ſtaae ſom et *Adnomen*, forved et andet Adnomen, eller Participium, eller og forved et Nomen, ſaaſom: There were *no good* Hórſes to be had, der var ingen gode Heſte at faae. Men det ſidſte har Sted, naar det ſtaaer aleene, og et Nomen forſtaaes derunder, ſaaſom: Have you ány Mony, har J nogle Penge? I have none (ſc. *Móny*) Jeg har ingen, (ueml. Penge.)

6. Own, egen, eget. Naar det følger efter et Pronomen poſſeſſivum, eller efter den Nordiſke *Genitivus* paa 's; Saa giver det den tilkiendegivne Beſiddelſe en ſterkere Eftertryk, ſaaſom: that is my own Child, det er mit eget Barn. My Bróther's own Wríting, min Broders egen Haandſkrift, ꝛc.

7. Adnomina *no*, *every*, *all*, *none*, item, alle Numeri Cardinales, *one*, *two*, &c. *what*, *which*, *whátſoever*, eller *whátever*, *whichever*, eller *whichſoever*, *this*, *that*, *ſuch*, *ány*, *ſome*, *each*, *ſéveral*, *mány* og *few*, kan tage óther

eller óthers, ligesom de bemerker til, i Steden for et *Nomen* efter sig.

8. *Only*, *whole*, *sole*, *óther*, *few*, *first*, *second*, &c. *ordinalia*, er de eeneste Adnomina, af en almindelig Bemerkelse, som kan tage *Artiklerne* forved sig; Og disse følgende *sole*, *same*, *selfsame*, *several*, *mány*, *one*, *two*, &c. *cardinalia*, kan ikkun have *the* forved sig.

§. XII. Om Pronominum Constructione.

PRONOMINA staaer i Nominis Sted, og har man derfor om dennem det samme at agte, som om Nominibus, i den IV. Section, er meldet; desuden falder at erindre,

1. Relativum *who* bliver egentlig kun brugt om Personer, og Aander, saasom: the Man, eller the Wóman, who was here Yésterday, Manden, eller Qvinden, som var her i Gaar. God, who is so grácious untó us, &c. Gud, som er os saa naadig, &c. The Pérson, who (eller that) sent me híther, Personen som sendte mig hid, &c. Det bruges ogsaa i Steden for andre *Nomina*, naar der kun er een af de *Personlige Pronomina* underforstaaeligt, saasom: Sóme body, I know not who, gave me this Relátion, Een, jeg veed ikke hvem, gav mig denne Efterrætning.

2. Relativum *which* svarer baade til Personer og Ting, dog helst til de sidste, saasom: the Cíty which they destróy'd, Staden, som de har ødelagt. Our Fáther which, (rættere who) art in Heaven, vor Fader som er i Himmelen, &c. ellers bruges dette Relativum, hvor man ikke vel kan bruge euten *who*, *what* eller *that*, nemlig, naar *Relativum* ikke svarer til noget foregaaende *Nomen* i Besønderlighed, men til den heele foregaaende Meening, saasom: And which is yet bétter, og hvilket er endnu bædre. Which when he had ópenly declared, hvilket, da han havde offentligt erklared, &c.

3. Rela-

3. Relativum *what*, naar det ſtaaer abſolute, er næſten altiid et *Demonſtrativo-relativum* pag. 154. og bruges da ſiirlig i Steden for *that that*, eller *that which*, ſaaſom: what brought me to think ſo, was the Réaſonableneſs of the Thing, det ſom bragte mig paa de Tanker, var den Billighed der er i Tingen, ꝛc. ellers bruges what i Steden for deels, ſaaſom: what with the Mony I had by me, and what with that you lent me, I paid &c. deels med de Penge, jeg havde hos mig, deels med dem, de laante mig, betalte jeg, ꝛc.

For Reſten forholder ſig *what* og *which* til hverandre, ligeſom *a* til *the*, pag. 128. ſaa vidt deres indbyrdes Henſeende angaaer. Thi *what* bruges til at betegne et Art, eller ſlags Ting, i Almindelighed; Men *which* bemerker kun een Ting, eller mange *collective*, eller ſamlede i eet. Whéther betyder hvilken af to i Særdeeleshed, ſaaſom: tell me whéther (eller which) you had ráther have, ſig mig hvilken de gad helſt haft. Whéther was it on the right, or on the left ſide the Throne, &c.

4. Relativum *That* bruges ofte, dog uegentlig, i Steden for *what* og *which*, ſaaſom: the Linnen that (*which*) ſhe brought home; Lintøjet, ſom hun bragte hjem, ꝛc.

☞ For Reſten ſvarer who til den 1ſte og 2den Perſon; which og that til alle tre Perſoner, men what aleene til den 3die Perſon.

NB. 1. *whéther*, *whetherſoever*, *éither*, *néither*, *óther*, *each*, og *one* maae have *of* imellem ſig og et Nomen plurale, ſaaſom: Whether of the (*two*) Eyes, hvilket af de to Øine: each of the (*two*) Birds, hver af de to Fugle: one of the Péople, een udaf Folket, ꝛc.

NB. 2. Det ſamme holder Stik med alle *Adnomina partitiva*, (de ſom ſkiller ad) forved et Nomen Collectivum, ſaaſom: Such of the Sáilors. A'ny of the Pins, &c.

Obſ. 1. Pronomina relativa kommer med deres foregaaende Nomen overeens i *Genere*, men i Caſu rætter de ſig efter det, ſom følger derpaa, ſaaſom: he is happy, whoſe Sins are forgiven, han er ſalig, hvis Synder er ham forladt; they are rich, whom Gód endówsꝛwith Grace, de er rige, ſom Gud ſkjenker ſin Naade, ꝛc.

Obſ. 2. At relativa kan ofte ſiirligen udelades, ſaaſom: I am (*he who is*) to thank you, &c. you know (*that*) I love you. I am the Pérſon (*whom*) you took me to be, &c.

5. Pronomina Poſſeſſiva *Conjunctiva* my, thy, &c. maae ſiedſe have et Nomen udtrykt efter ſig, ſaaſom: my Book, thy Hat, her Fan, &c. men *abſoluta* mine, thine, &c. kan aldrig have et Nomen eller det Ord *own*, efter den nyeſte Skrive-Maade, efter ſig, ſaaſom: whoſe is this Book? *mine*, *thine*, *his*, *hers*, &c.

☞ For Reſten er at merke, at 1) *every*, *either*, *neither*, *all*, *none*, *no*, *what*, *which*, *whatever*, *whether*, *this*, *that*, *ſuch*, *any*, *ſome*, *both*, *each*, og *much*, kan ikke have Articulum forved dem; 2) at de andre Pronomina kan bruges *abſolute*, *no*, (*all*) og *every*, undtagne 3) *what*, *which*, *whatſoever*, *whichſoever*, *any*, *ſome*, *none*, og *every* er ſmart de eeneſte ſom kan ſættes forved *elſe*.

6. Nu følger Pronom. Infinit. a) All, bemerker alt, eller heele, ſaaſom: all the World, heele Verden; all the Mony, alle Pengene, ꝛc. See pag. 229. b) Any bemerker een Perſon, Ting, ꝛc. uden ringeſte Indſkrænkning eller efter eget Behag, ſaaſom: Give me any Thing; put it any where; any Thing will do; I wont ſtay any longer; any how, &c. c) Both, bemerker bægge ſaaſom: both Sorts, bægge Sorter; I was with them both, jeg var hos dem bægge, ꝛc. d) Certain bemerker en vis Perſon, eller Ting, ſaaſom: a Certain Man, en vis Mand; I wait for a certain Pérſon, jeg venter efter

efter en vis Perſon, ꝛc. e) EITHER, enten, een af to, efter eget Behag, ſaaſom: give me either. He or his Bróther, either can do it. On either Hand, &c. f) FEW, faa, ſaaſom: But *few* (*people*) thought on it, der var kun faa ſom tænkte derpaa. Nárrow is the Way, and few there are that find it. They have but few Friends, &c. g) NEITHER bemerker ingen af to, ſaaſom: I like neither of his Prójects, jeg huer ingen af hans Forſlag; they neither of them have ſeen her, ingen af de to har ſeet hende, ꝛc. h) No og NONE, ingen, intet, er beſkreven pag. 231. desuden er at erindre, at *no* forved Comparativus ſættes i Steden for *not*, ſaaſom: She is no (*not*) better pleaſed, hun er ikke meer fornøied; will you give no (*not* any) more, vil I ikke give mere, ꝛc. *none* bruges *abſolute*, ſaaſom: that is none of my Dóings, det er ingen af mine Gjerninger, ɔ: jeg har ikke gjort det: you ſhall have none, I ſkal ingen faae, ꝛc. i) ONE har næſten ſamme Bemerkelſe, ſom *certain* eller *ſome*, nemlig, nogen Perſon, eller Ting uden ringeſte Indſkrænkning, ſaaſom: ONE, can't believe a Word he ſais, man kan ikke troe et Ord af det han ſiger; how ſhall one come there? hvorledes ſkal man komme derhen? One muſt comb one's head, with one's own Comb, man maa kæmme ſit Hoved med ſin egen Kam; let one alóne, lad være! the young Ones, (*Perſons* &c.) de unge; the righteous ones (*People*,) de rætfærdige, ꝛc. k) OTHER, anden, andet, you will find one, or óther in your Way, I træffer een eller anden paa Vejen; ſómebody or óther will tell you. Other Péople's Advíce. Tom and mány óthers. Other's Goods, &c. l) SOME, nogen, nogle, ſaaſom: give me ſome (*Thing*) giv mig noget. Some (*People*) are of that Religion, nogle er af den Tro, for ſome Time, i nogen Tiid, en Tidlang, ꝛc. m) SUCH, ſaadan, ſaadant, ſaaſom: there's none ſuch, der er ingen ſaadan; Such, as we have, give we thee, ſaadant, ſom vi haver, giver vi dig, ꝛc.

§. XIII.

§. XIII. Om Verbi Conſtructione.

☞ 1 Reg. Et hvert Verbum maae have en 1ſte *Caſus*, ſom det ſvarer til, enten udtrykt, eller under Meeningen forſtanden. Thi da et Verbum ſætter altiid, at en Perſon, eller Ting, er, gior noget, eller giores noget ved, ſaa bør det være tilſtede hos Verbum, ſom er, gior noget, eller giores noget ved, hvilket er NOMINATIVUS. See pag. 125. 159, ꝛc.

☞ 2 Reg. *Verbum* og dets *Nomen* maae altiid komme overeens i *Numerus* og *Perſon*.

☞ 3 Reg Naar et Verbum ſvarer til to, eller fleere foregaaende *Nomina Singularia*, ſaa ſkal Verbum ſtaae i *Plurali*, ſaaſom: The King, the Queen and Duke WERE préſent, Kongen, Dronningen og Hertugen var overværende, ꝛc. NB. Naar diſſe adſkillige *Nomina*, eller *Pronomina* bemerker adſkillige Perſoner (pag. 151.) ſaa ſkal Verbum ſvare til den fornemmeſte, ſom er den førſte Perſon, eller, i dens Fraværelſe, til den 2den, ſaaſom: you, Thómas and I (*we*) made OUR SELVES prétty mérry, the laſt Time WE were togéther, du, Thomas og jeg, vi holt os temmelig lyſtig, da vi var ſidſt ſammen. Thou and the Strángers divérted YOUR SELVES with Cælia's Sínging, du og de Fremmede fornøjede jer med *Cælias* Sang, ꝛc.

☞ 4 Reg. Naar der for et *Verbum* gaaer to, eller fleere *Nomina*, af hvilke eet ſtaaer i *Singulari* og et andet i *Plurali*, og diſſe bindes ſammen ved *or*, eller *nor*, ſaa ſvarer Verbum i Numero, til det, ſom ſtaaer det nærmeſt, ſaaſom: The Máſter, (*he erreth*) or the Diſciples (*they*) ERR, Meſteren, eller Diſciplene tager, feil; the Máſter (*he*) ERRETH, or the Diciples, (*they err*). Meſteren tager feil, eller hans Diſciple, ꝛc. NB. Samme Regel gielder og, naar ſaadanne *Nomina* følger efter det *Verbum*, ſom ſvarer til dem alle, ſaaſom: Here lives

the

the Máſter and the Diſciples, eller here live the Diſciples and the Máſter, &c.

☞ 5 Reg. Naar et *Verbum* ſtyres af et foregaaende, eller efterfølgende, NOMEN COLLECTIVUM, ſaa kan baade *Verbum*, Perſonerne, og de *Pronomina*, ſom ſvarer til ſamme, ſtaae, enten efter Bemerkelſen, i *Plurali*, eller, efter Endelſen, (om *Collectivum* er et *Singulare*) i *Singulari*, ſaaſom: the A'rmy, it MÁRCHES eller they MARCH, Armeen, den, eller de marchere. The Convocátion IS eller ARE debáting. A Régiment made the Attáck by IT SELF, eller THEM SELVES, &c.

☞ 6 Reg. Naar to *Verba* kommer umiddelbar ſammen i Conſtruction med hverandre; ſaa ſættes det ſom ſtyres af det andet, i *infinitivo Modo*, hvilket da altiid følger efter *Verbum finitum*, ſaaſom: I love *to* read, Jeg er en Elſker af at ſkrive: I dare (*to*) venture, jeg tør vove, I am *to* tell you, &c.

Obſ. 1. *Infinitivi Modi* Kjende-Mærke: TO ſættes udtrykkelig for alle infinitivi, undtagen, *bid*, *can*, *could*, *dare*, *durſt*, *do*, *did*, *help*, *let*, *may*, *might*, *muſt*, *ſhall*, *ſhould*, *will*, *would*, gaaer foran, thi i ſaa Fald er det underforſtaaelig, men ikke udtrykt, ſaaſom: I dare (*to*) fight. I can (*to*) love, &c. ligeledes udelukkes *to* forved den *infinitivus*, ſom følger næſt efter en *Accuſativus*, ſom ſtyres af de ovenanforte *Verba*, ſaaſom: Bid Dólly and her Síſter (*to*) *ſing*. bed Dorte og hendes Søſter ſynge. He will make them (*to*) confeſs. &c. NB. Dog bliver to undertiiden for Vellyds Skyld udeladt, ſaaſom: We heard her (*to*) ſing. They ſaw him (*to*) dance, &c. Men i ſaa Fald ſtaaer det ſidſte *Verbum* langt ſirligere i *Participio præſenti*, ſaaſom: we heard her ſinging. They ſaw him dáncing, &c.

Obſ. 2. *Infinitivus Modus* kan ſtaae i Steden for den 1ſte *Caſus* af den tredie Perſon forved et andet *Verbum*. See Exempel pag. 217.

☞ 7 Reg. *Verbum Subſtantivum* to BE har den 1ſte *Caſus* baade for og bag efter ſig, ſaaſom: The FÁTHER is HE, we are behólden to; eller the Fáther is he, *to whom* we are behólden, &c. Faderen er den, vi er forbundne, ꝛc.

Obſ. *Infinitivus* af dette *Verbum* udelades tit, forved et *Adnomen*, ſaaſom: You will find him (*to be*) hóneſt, leárned, rich, &c. I finder ham at være ærlig, lærd, riig, ꝛc.

☞ 8 Reg. Naar adſkillige Hjelpe-*Verba* kommer ſammen, ſom ſvarer ikkun til eet Hoved-*Verbum*, ſaa udtrykkes Hoved-*Verbum* ikkun hos det førſte, eller ſidſte af dem, ſaaſom: We alwáys do act ſo, alwáys did, alwáys will, and alwáys muſt; eller we alwáys do, we alwáys did, alwáys will, and alwáys muſt act ſo.

☞ 9 Reg. Naar den foregaaende 1ſte og efter Verbum følgende 3die *Caſus* bemerker eet og det ſamme, ſaa kaldes Verbum et RECIPROCUM (pag. 163.) og Ordet *ſelf* hører da til det ſidſte, ſaaſom: he betóok him (*ſelf*) to his Work, han begav ſig hen til ſit Arbeide; you laid it from you (*your ſelves*) I lagde det fra jer, ꝛc.

☞ 10 Reg. Om *Verba* NEUTRA deres Conſtruction er i Almindelighed at merke; at naar den Gjerning, *Verbum* bemerker, ikke gaaer ud paa nogen anden Perſon, eller Ting; Men hviler og bliver hos *Subjectum* (den Perſon eller Ting ſelv, ſom lægges til Verbum) Saa følger der intet *Nomen* efter, ſom ſtyres af *Verbum*, ſaaſom: I ſtand, I go, I live, &c.

Obſ. Hvor denne Regel ikke holder Stik, der paatager ſaadanne *Verba neutra* ſig *Verbi activi* Natur; eller og det *Nomen*, ſom følger derefter, bemerker Tiid, Maal, Verdi, eller ſaadant, og har overalt en *Præpoſition* underſtanden, ſaaſom: they Stand it out, de

de udſtaaer det. Walk (*abóut with*) my Hôrſe. I go (*to*) home. I have run (*in*) a Race. They becóme (*in Condition*) Rich. It contínued (*for*) three Húndred Years. It flew (*for the Space of*) ten Hours. They are worth (*for*) two Pounds, &c. See pag. 183. ꝛc.

☞ 11 Reg. Naar et *Verbum* findes *abſolute*, det er uden noget forgaaende, eller efterfølgende *Nomen*, ſaa kaldes det et *Verbum* IMPERSONALE (p. 196.) og er da dets *Nomen* under Meeningen forſtaaeligt, men *per Ellipſin*, udeluk't, ſaaſom: (*The Thing*) it ſeems réaſonable, det ſynes billigt. (*The Proof*) it appéars évident, det ſees klarlig og tydelig; *item*, (*the Day*) it dawns. (*The Occáſion*) it fálls out. (*The Cold* eller *Wind*) it fréezes, &c. Efterſee pag. 165. og 196.

§. XIV. Om Participiorum Conſtructione.

PARTICIPIA bruges altiid ſom Tillægs-Ord, der haver *Verbi* Natur. See pag. 197. 198. og 199.

☞ 1 Reg. Naar *Participium* tilføjes et *Nomen*, ſaa beſkriver det ſamme med ſtørre Eftertryk, end et ordentligt *Adnomen*, ſaaſom: Cælia *ſinging* to her Lute, ſtole aváy Philánder's Heart. Cælia indtog Philanders Hjerte, med at ſpille paa ſin Luth og ſynge derhos. Fame *covéted* by âll, is the Rúïn of mány. Berømmelſe, ſom alle tragter efter, er manges Undergang. The King *háving proclâimed* the Júbilé it was ſolemnly celebrated. Da Kongen lod Jubel-Feſten udraabe, blev ſamme holden høitiidelig. We *háving had* mány Vexátions learn to be pátient, vi, ſom haver haft mange Fortrædeligheder, lærer at blive taalmodige. Augúſtus béing Emperor the Taxátion of the World was made, &c. da *Auguſtus* var Keiſer, blev Verden paalagt Skat, ꝛc. Cyrus béing emplóyed in óther Wârs, the Lydians rebélled. Da Cyrus

rus var begreben i andre Krige, gjorde de Lydier et Oprør, ꝛc. (h)

Obſ. Naar det ſamme *Participium* kommer til at ſtaae forved *Nomen*, ſom ellers ſtod bag efter, ſaa miſter det derved en Deel af ſin Eftertryk, og udartes næſten til et gemeent *Adnomen*, ſaaſom: a bláźing Star; en Comet; a chárming Pérſon, en yndig Perſon; an aſpíring Génius, et hoimodigt Gemyt, ꝛc.

☞ 2 Reg. Naar *Participium* tillægges et *Verbum*, da beſkriver det ſamme langt eftertrykkeligere, end noget *Adverbium Qualitatis*, ſaaſom: Here he comes *rúning*, her kommer han løbende; Paul anſwéred *ſáying*, Paulus ſvarede og ſagde: I am *expécting* the Evént, jeg (er den, ſom venter) efter Udfaldet. I was *lóoking* for a Friend, jeg (var den, ſom) leedte efter en Ven. I've been *cléaving* that Blóck long enoúgh, jeg har været længe nok over at kløve den Knude. The End is expécted ſoon, Enden er ſnart i Vente. I am obliged to tell you, jeg er, (den ſom er) forpligted, at ſige jer. See pag. 182. 183. a Thing to be *remémber'd*, en Ting, ſom bør erindres. See pag. 198. Obſ. 3. og pag. 234.

☞ 3 Reg. Et *Participium* begynder ofte en Engelſk Sats, men i ſaa Fald maae dets *Nomen*, eller *Pronomen* tilføjes det i Satſen paafølgende *Verbum*, ſaaſom: *Singing* to my Lute, I (nemlig *Cælia*) ſtole Philánder's Heart. d. e. Jeg: *Cælia*: indtog Philanders Hjerte, i det jeg ſpillede paa min Luth, og ſang derhos.

Obſ.

(h) Denne Conſtruction ſvarer til et *Nomen in Appoſitione*, eller til Latinernes dobelte *Ablativum*, hvorpaa det ſidſte Exempel tjener til Beviis, thi hos JUSTINUM lib. I. cap. 8. heder det . . . OCCUPATO *in aliis bellis* CYRO, LYDI *rebellavêre*.

Obſ. Alle *Participia* lader ſig omſkrive med *Adverbia*, *Præpoſitioner*, eller *Conjunctioner*, og et *Verbi Tempora*, ſaaſom, i Steden for: Paul anſwéred *ſaying*, kan man ſætte, Paul ánſwered AND *ſaid*, *item*, WHEN Cælia ſung to her Lute ſhe ſtole Philánders Heart. WHEN I ſung to my Lute &c. AFTER THAT the King had procláimed the Júbilé, it was celebrated. WHILE Cyrus was employed in óther Wârs the Lydians rebélled, &c.

§. XIII. Om Gerundiorum Conſtructione.

GERUNDIA er *Nomina*, ſom haver *Verbi* Natur, hvoraf de ogſaa kaldes VERBALIA; De kjendes fra *Participia* af de *Caſuum* Mærker, ſom de ſaavelſom *Nomina* plejer at tage forved dem, men aldrig har, Sted forved *Participia*, eller *Adnomina*.

Diſſe Gerundia holdes for en af det Engelſke Sprogs ſtørſte Sirligheder, ſom ikke findes i det Danſke, og een deel andre Sprog, og falder fremmede Nationer derfor, uden tydelig Forklaring, vanſkelige ræt at bruge og forſtaae.

☞ 1 Reg. Gerundium *Simplex Activi* ſættes i Steden for et *Subſtantivum*, ſom bemerker ſit *Verbi* Forrætning, beholder det ſamme *Verbi* Styrelſe, og gjelder lige meget med *præſens infinitivi Activi* af ſamme *Verbo*, ſaaſom: NOMINAT. *Trávelling* is úſeful, but chárgeable and házardous, det er nyttigt at reiſe, men koſtbart og farligt. The *Séeing* of ſtrange Coúntries is pléaſant, det er fornøjeligt at beſee fremmede Lande; *Prómiſing* is good, but *Perfórming* is bétter, det er godt at love, men det er bædre at holde, det man lover: My Fáther's *Denying* me Móny hínderéd me, jeg blev forhindred af det, at min Fader nægtede mig Penge. There is no *Perſwáding* the obſtinate, de Gjenſtridige lader ſig ingenlunde overtale; It is agréable *Wálking* in the Shade, det er fornøjeligt at ſpadſere i Skyggen, &c. GENITIV. I beg the Fávour *of* your *Subſcri-*

bing to my Book, jeg udbeder mig den Ære, at de vil *prænumerere* paa min Bog. I am wéary *of Wríting* to no Púrpoſe, jeg er kjed af at ſkrive til ingen Nytte. I was afráid *of Diſobliging* them, jeg var bange, jeg ſkulde fortørne dem. Póëtry is cápable *of Gétting* (of) évery one's Love, Poeſien er i ſtand til at forſkaffe ſig enhvers Behag. DATIV. He gives him ſelf up *to Drínking*, han ſlaaer ſig til Drik. They prepáre *for Recéiving* the Príncefs, de bereder ſig paa at tage imod Prindſeſſen. Aſſiſt him *to the obtáining* (of) his Wíſhes, hjelp ham til at naae ſit Ønſke, ꝛc. ACCUSATIV. She prevénted *his Cóming*, hun hindrede hans Komme. The Móther had left *Adviſing* her Dáughter, when, &c. Moderen holt inde med at give ſin Dotter gode Raad, da, ꝛc. They could not help *Télling* (of) him, &c. de kunde ikke bare ſig for at ſige ham, ꝛc. VOCATIVUS fattes, ſee pag. 199. ABLATIVI Brug, eller andre *Caſus*, ligeſom de foregaaende *Præpoſitioner* dem udkræver, ſaaſom: 1) med áfter, efter. After *his Giving* Sentence, efter at han havde afſagt Dom; áfter long *Réaſoning* he conſénted, efter at han (de) havde længe *raiſoneret*, ſamtykkede han, ꝛc. 2) med at, til, med, ved, ꝛc. at his *Cóming*, ved hans Ankomſt; as his *Percéiving* the Enemy, i det han blev Fjenden var, ꝛc. 3) betwéen, imellem. Can't you diſtínguiſh betwéen *Wríting* and *Scribling*, kan I ikke ſkjelne imellem ræt Skrift og Kladderi. What betwéen *Whóring* and *Gáming* he ſpent his Eſtáte, han har ſat ſin Formue til, deels paa Horer, deels med Spil, ꝛc. 4) by, ved, igjennem. *By Dóing* Nóthing we learn to do ill, ved at gjøre intet, lærer man at gjøre ondt. He gain'd his Point *by Táking* hold of évery Opportúnity, han naaede ſin Attraa, ved at betjene ſig af enhver Leilighed, ꝛc. 5) from, fra. I come *from Húnting*, jeg kommer fra Jagten. I was deráined *from Wáiting* on you, jeg blev opholdt fra at opvarte dem. I am far

far *from Thinking* my Book faultleſs, **langt fra at jeg tænker, min Bog er uden Fejl,** ꝛc. 6) for, for, i Stæden for. *For* my *Cóming* too late I was blámed, **jeg blev tiltalt, fordi jeg kom for ſildig.** Good *for the Sáving* of Souls, **tjenligt til Sjælenes Salighed,** ꝛc. 8) of, af. This comes *of Relying* ſo much on óthers, **dette kommer ſig deraf, at man forlader ſig ſaa meget paa andre,** you can't doubt *of Obtáining* it, **J kan ikke tvivle paa, at J jo faaer det.** You won't fail *of Cóming*, **forſømmer dog ikke at komme,** ꝛc. 9) to til. Díligence contributes véry much *to the Acquíring* of Leárning, **Flittighed hjelper meget til at blive lærd.** Whátſoever helps *to* the right *Cléaring* up the Affáir, **alt hvad der kan hjælpe til at forklare Sagen ret.** As *to* his *Sáying* ſo, **hvad det angaaer, at han ſiger ſaa,** ꝛc. 10) with, med, hos. *With Wríting* and *Compóſing* I have ſpent the Time, **jeg har anvendt Tiiden paa at ſkrive og** *componere*. I am tired *with Arguing*, **jeg er kjed af at** *diſputere*, ꝛc. 11) without, uden, foruden. He gave it awáy *without Ordering*, **han gav det bort, uden Befaling.** Do it without *Deláying* (of) the Time, **gjør det uden Tiids Forhaling,** ꝛc.

Obſ. 1. Gerundium *ſimplex activi* **bruges undertiiden** i Steden for *compoſitum*, **ſaaſom:** He is to be blámed *for Deceiving* me, **eller** *Háving decéived* me. I am oblíged to you *for Opening* (*Háving ópened*) my Eyes. The King is retúrned *from Héaring* (*Having heard*) an Orátion. *After* my *Finiſhing* (*Háving finiſhed*) my Grámmar, &c.

Obſ. 2. **Undertiiden ſtaaer** Gerundium *ſimplex activi* i Steden for Gerund. *ſimplex Paſſivi* **og bemerker da en Lidelſe, ſaaſom:** He'll do it at a Word's *Spéaking* (*Béing ſpoke*) **ſaa ſnart man taler et Ord, vil han gjøre det.** That Great Man's *Dying* (*Béing dead*) will &c. **den ſtore Herres Dødsfald vil** ꝛc. He is liable *to Béating* (*Béing beat* eller *to be béaten*) as often, &c. **han ſtaaer Far for at blive ſlagen: faae Hug; ſaa ofte,** ꝛc.

Undertiden bruger Engellænderne, i Steden for *Gerundia*, helſt *Infinitivum*, efter viſſe *Nomina* og *Adnomina*, ligeſom de Danſke meeſt giver det Engelſke Gerundium med *Infinitivus*, ſaaſom: 1) efter de Nomina *Authority*, Myndighed; *Liberty*, Frihed; *Pbwer*, Magt; *Right*, Rættighed; og deslige; F. E. Kings have Authority *to make* Laws, &c. (for *of måking* Laws, &c.) Konger har Magt og Myndighed til at foreſkrive Love. I have Liberty *to refuſe* (for *of Refuſing*) det ſtaaer i min Magt at nægte; we have Pówer *to commánd* (for *of Commánding*) vi har Magt til at befale, ꝛc. 2) efter Adnomina *able*, dygtig, *fit*, ſkikked, *réady*, færdig, *unáble*, udygtig og deslige, ſaaſom: He is able *to do* it, han er i Stand til at giøre det. He is fit *to teach*, han er ſkikked til at underviſe. She was réady *to ánſwer*, hun var færdig at ſvare, ꝛc.

☞ 2 Reg. *Gerundium Compoſitum Activi* kommer overeens med *Gerund. ſimpl. Activi*, alleneſte, at det førſte har altiid Præteritum eller den forbigangne Tiids Bemerkelſe. F. E. NOMINAT. His *Háving given* me his Word puts it out of Diſpute, hans Løfte, ſom han gav mig, overbeviiſer mig. GEN. The Satisfáction *of Háving ſeen* you, excéeds &c. den Fornøielſe at have ſeet dem, overgaaer. DAT. Aſcribe this *to* your *Háving ſeen* him, Dette maa I tilſkrive det, at I har ſeet ham. ACCUS. What helps your *Háving ſollicited* ſo long, hvad hjelper det, at de haver ſøgt ſaa længe. ABLAT. Won't you looſe *by Háving ſold* it at that Price? taber de ikke, naar de har ſolgt det for den Priis? I am far *from Háving gáined* my Point, det er langt fra, at jeg haver naaet min Hensigt, ꝛc.

Obſ. Diſſe *Gerundia Compoſita* lader ſig ikke give med en Danſk *Infinitivus*; men de Engelſke Satſer hvori de kommer for, udfordre gemeenlig to Danſke eller Tydſke Satſer at forklare dem med, ſom af Exemplerne nokſom beviiſes.

☞ 3 Reg. *Gerundium ſimplex Paſſivi* kommer overeens med *Gerund. ſimpl. Activi*, aleeneſte at det førſte altiid har *Paſſivi* Bemerkelſe, ſaaſom: NOM. The *Béing forewárned* leaves no Excuſe, hvo der er forud vared, har ingen Undſkyldning: Their *Béing déceived* may be a Wárning to us, at de er bleven bedragne kan tiene os til Advarſel. GEN. I delight my ſelf with the Thoughts of *Béing invíted*, jeg fornøier mig med de Tanker at jeg bliver indbuden. For Fear of *Béing delâyed*, af Frygt for at blive opholt, ꝛc. DAT. It is wholly *ówing to his Béing recomménded*, det kommer ſig alene deraf, at han er *recommendered*. To their *Béing invited* add, &c. til det at, de ere indbudne maae man føje. ACCUSAT. I'll forward your *Béing converted*, jeg vil befordre eders Omvendelſe, ꝛc. ABLATIV. &c. *After* my *Béing diſpléaſed*, efter at jeg var misfornøied. After his *Béing* long *impriſoned*, efterat længe havde ſidet Fængſel, ꝛc. *At* my *Béing órder'd* to appéar, ved det ige blev befalt at komme frem, *Betwéen Béing* well *uſed* and *Béing* ill *uſed*, ſome make no Difference, nogle gior ingen Forſkiel imellem at blive vel, eller ilde *tractered*, ꝛc. *By* its *Béing brought* to Márket, af det den er bragt til Torves, ꝛc. *For Béing miſtáken*, they were repróved, de fik Utak, fordi de tog feil, ꝛc. *From* his *Béing chózen* Emperor to his Inaugurátion was four Weeks. det varede fire Uger fra den Tiid han blev valgt til Kaiſer, førend han blev kroned, ꝛc. *In*; There is a Pléaſure ſometimes in *Béing decéived*. And often times an Advántage in *Béing diſappóinted*, der er undertiiden en Fornøyelſe i at blive ſirered, og mange gange en Fordeel i at blive hindred i ſit Forſæt. *Of*; I was told of your *Béing come*, mig blev fortalt at de var komne, ꝛc. *to*; As to your *Béing applâuded*, you need not, &c. i Henſeende til at blive roſed har I ikke nødig, ꝛc. *with*; what with your *háving lôſt* my Key, and his *Béing* (*Having been*) *out*, I was forced

to wait, &c. deels for det jeg havde forlagt min Nögle, deels fordi han var ude, maatte jeg bie, ꝛc. *without*; He does it without *Being* (*Having been*) *asked*, han gjör det u-paamindet, ꝛc.

☞ 4 Reg. Om *Gerundium Compositum Passivi* har man det samme at agte som ved *Gerund. Comp. activi*, undtagen at det bruges ikkun sjelden, men i dets Sted heller *Gerund. Simplex*, hvilket sees af mange næst foran anförte Exempler.

§. XVI. Om But og there deres Construction.

☞ *But* er baade et *Adverbium* og en *Conjunction*.

1. But, som et *Adverbium*, sættes midt i Meeningen og betyder 1) ikkun, saasom: do *but* remember it, erindre dig det kun? our Time is *but* Shört, vor Tiid er ikkun kort, ꝛc. 2) ikke andet end, saasom: your Requést is *but* reasonable, deres Forlangende er ikke andet end billigt; you do nóthing *but* méntion it, I gjör ikke andet, end taler derom, ꝛc. 3) andet end, forved Verbum defectivum *can*, og *Infinitivus* af et andet *Verbo*, saasom: you cannot *but* know, I kan ikke andet end vide. Nor can we from it *but* preságe great Miseries, &c. ikke heller kan vi deraf spaae andet end store Elendigheder, ꝛc. 4) som, uden, som ikkun, uden alene, saasom: there is nóbody *but* what knows, der er ingen som jo veed. *None* were agáinst him *but* Cicero, ingen var ham imod, uden *Cicero*. The last *but* one, den sidste, uden een, ꝛc.

2. But som en *Conjunction*, staaer i Begyndelsen af en Meening, og gives paa Dansk: *copulativé*, med, men end og; *disjunctive*, med men; *causaliter* med at, paa det, paa det at, *item*, at jo, at ikke; *exceptivé* med uden alene, end; *conditionaliter* med hvis

hvis ikke, dersom ikke; *interrogativé* med hvorfor ikke, om ikke, eller deslige. Herom findes nok skreven hos Mag. LUDWIG, pag. 588. &c.

2. THERE, i sin egentlige Bemerkelse, betegner et Sted, nemlig: der, derhenne, paa et vist betegnet Sted, og bruges med bægge *Numeris* og alle *Personer*. Men ofte mister det saadant indskrænked Steds Betydning, og bruges gandske uindskrænked, som i Dansken, &c. det er som es hos de Tydske, eller *y*, udi il *y* a, hos de Franske, &c. I denne Bemerkelse bliver *There* (dog ikkun i den 3die Person *sing.* eller *pluralis*) brugt med tre slags Verbis, nemlig: 1) med *Verbo Substantivo* og dets Hjelpe-*Verbis*, for at tilkjende give, enten 1. at et eller andet er til for nærværende Tiid, eller ikke; eller 2. hvor mange der er til deraf. F. E. There is one GOD, der er een Gud, (es ist ein Gott, il *y* a un Dieu.) There is no Purgatory, der er ingen Skjærsild til. There is no Book without some Faults in it, der er ingen Bog til, som jo har nogle Fejl. There will be Disputes, der bliver *Disputer*. There are no Wolves in England, der er ingen Ulve i Engelland, &c. 2) Med nogle *Neutra* og *Passiva*, naar man tilkjendegiver, at noget er forhaanden eller ej, eller pleier saaledes at være. F. E. There does not want those, that say &c. der fattes ikke for dem, som siger, &c. There wants not much, eller there's not much wanting, der fattes ikke meget. There use to be many Réasons, why, der pleier at være mange Aarsager, hvorfore, &c. 3) Med nogle *Neutro-passivis* pag. 184. naar man vil give tilkjende, at noget skeer, eller er skeet, ved en Hændelse, eller ikke; eller og at noget sligt er skeet, eller ej, saasom: whénever there fálls out such an Opportúnity, naar der indfalder slig en Leilighed. There háppen'd strange Accidents at Algier, der har hended sig forunderlige Tilfælde i Algier. There pásséd mány Létters betwéen us, der passerte mange Breve imellem os, &c.

§. XVII. Om Adverbiorum Conſtructione.

ADVERBIA er egentlig Tillægs-Ord til *Verba*, ligeſom *Adnomina* til *Nomina*; dog lægges nogle af dem ogſaa til *Adnomina*. See pag. 199, ꝛc.

☞ 1 Reg. Naar et Adverbium ſættes til Adnomina, ſaa maae det ſtedſe ſtaae forved ſamme, ſaaſom: a véry great Man, en ſærdeeles ſtor Mand, ꝛc.

☞ 2 Reg. Naar Adverbium ſættes hos *Verbum*, ſtaaer det rætteſt efter ſamme; Men for Vellyds-Skyld ſtaaer det ſnart forved Verbum, og ſnart imellem Verbum auxiliare og Participium commune, og ſnart igien bageſter den Caſus, ſom ſtyres af Verbo, &c. Desuden falder at erindre, 1) Adverbia Loci, *where*, *there*, og *here*, ſom bemerker paa Stedet, bruges ofte i Steden for *whither thither* og *hither* ſom bemerker til Stedet, ſaaſom: where (*whither*) are you góing, hvor gaaer de hen? He is gõne there (*thither*) han er gaaen derhen. She is come here (*hither*) hun er kommen hid, ꝛc. 2) Endeel Adverbia bliver *per Ellipſin* ſirligen udeladte, F. E. You are miſtáken (*as*) I ſee, jeg merker nok de tager feil. (*Where there is*) much Ríches, (*there is*) much Care, hvor der er ſtor Rigdom, der er ſtor Bekymring. I know the Réaſon (*why*) he wõn't, jeg veed Aarſagen, hvorfor han ikke vil, ꝛc. 3) *Néver* ſtaaer bædſi forved *Imperfectum* og de ſammenſatte *Tempora*, ſaaſom: I néver did (*give*) nor néver will give it (*to*) him, jeg har aldrig og vil ikke heller nogenſinde give ham det. I have néver heard from him, jeg har aldrig hørt fra ham, ꝛc. 4) *Néither* ſtaaer, naar det nødvendigt hører til Meeningen, forved *Verbum finitum*, ſaaſom: She néither ſings nor plays well, hun hverken ſiunger, eller ſpiller got, ꝛc. men naar det ſtaaer til Overflod, ſættes det ved Enden, ſaaſom: Nor I néither, jeg ikke heller, ꝛc.

§. XVII.

§. XVII. Om Conjunctionum Conſtructione.

CONJUNCTIONerne bruges, ligeſom i det Danſke Sprog, ſom af de følgende kan ſees, ſaaſom: I am fully convinc'd *that* you did not deſign it, **jeg er nokſom overbeviiſt, at de ikke meente det ſaa.** It is all one to me, *whether* you come, *or* you ſtay away, **det er mig lige meget, enten I kommer, eller I bliver borte.** I would have given my Share, *but* my Bróther would not, **jeg vilde have givet min Part, men min Broder vilde ikke.** I'll certainly come, *unleſs* bad Weather hinder me, **jeg vil viſſeligen komme, uden ſaa er det ſlætte Vejr forhindrer mig.** I ſhould believe them, *if* they told any Thing próbable, **jeg ſkulde vel tro dem, derſom de fortalte mig noget, ſom var mueligt.** *) I'll come *then*, at four o' Clock, **jeg vil da komme naar Klokken er fire.** If it muſt be ſo, *then* let it be dóne, **om det maa ſaa være, ſaa lad det ſkee** I did it *therefore*, without fúrther Examinátion, **jeg gjorde det derfor, uden videre Betænkning.** **) He will *for all that* go his own way, **Han vil, alt det uagtet, gaa ſin egen Gang.** So bad, *that even* his own Fámily diſówns him. **Saa ſlæt, at endog han egne Venner vil ikke kiendes ved ham.** ***) I néither Care for him *nor* his, **jeg ſkiøtter hverken om ham eller hans.** He *néither* writes *nor* reads, **han hverken ſkriver eller læſer,** ꝛc.

Obſ. *and* bruges, ligeſom i Danſken, i Stæden for *to* forved et Verbum finitum, ſaaſom: go and (*to*) fetch it, **gaa hen og hent det,** ꝛc.

§. XVIII. Om Præpoſitionum Conſtructione.

☞ 1 Reg. Alle Præpoſitioner bør ſtaae forved deres tilhørende *Nomina*, *Pronomina* og *Gerundia*, ſaaſom: Shall we go *to* Church, **ſkal vi gaa i Kirke?** Was your Fáther *at* Home, **var deres Fader hiemme;** all *abóut* the City, **omkring heele Byen;** take it *from* him,

tag det fra ham. The art *of* Writing, Skrive-Kunsten, ꝛc. undtagen

☞ 2 Reg. Naar den Caſus ſom ſtyres af *Præpoſitionen*, er et *Pronomen demonſtrativum*, *Relativum* eller *Interrogativum* (pag. 153. 154.) Saa ſættes ſamme Præpoſition allerſidſt i Meeningen, ſaaſom: whom will you ſpeak *with?* Hvem vil de tale med? This they bought it *for*, til den Ende har de kiøbt det, ꝛc.

Obſ. Præpoſitioner *abóut*, omkring; *áfter*, efter; *for*, for; *óver*, over; *through*, igiennem, og *únder*, under, ſættes ſnart forved og ſnart bag efter deres Caſus, ſaaſom: He followed me all the Houſe *about*, han fulgte mig heele Huuſet omkring; a good Name we lábour *after*, vi maa ſtræbe efter et godt Navn. My Hónour I do it *for*, jeg giør det for min Eres Skyld, ꝛc.

☞ 3 Reg. Efterſom Præpoſitionerne (efter pag. 210) ſættes forved andre Sprogets Deele, for at give en vis Omſtændighed, eller det eene Ords Hensigt til det andet tilkiende, i Beſynderlighed i Henſeende til deres *Caſus*; Saa bør de ſiedſe følge det Ord, hvis Omſtændighed de beſtemmer. F. E. Judge *between* me and him, Dom imellem mig og ham. The Jews are deſpiſed *by* the whole World, Jøderne foragtes af heele Verden. I bórrow'd it *in* my own Name, jeg laante det i mit eget Navn. I love Syrach *for* his Próverbs, jeg elſker Syrach for hans Ordſprogs Skyld. The Land *in* Debáte, Landet, ſom der *diſputeres* om, ꝛc.

Obſ. Undertiiden ſættes Præpoſitionen og dens Caſus foran ved Participium, ſaaſom: Réctor *for the Time* béing, *Réctor* for nærværende Tiid, (Aar ꝛc.) *By the laſt Orders* given we were &c. efter de ſidſt givne Ordres, ſkulle vi, ꝛc.

§. XIX.

§. XIX. Om Ordo Constructionis.

Den Engelske Constructions Orden er ikke saa vidtløftig eller indvikled, som i det Tydske og andre Sprog; Men ligesom den Danske, følger Naturen, i at stille Sagerne i den Orden, hvori de ved Sandserne kommer efter hverandre ind i Forstanden, og der tages i Betragtning. Altsaa sætter den:

1. En Tings Egenskab og Beskaffenhed.
2. Tingen selv.
3. Dens Gjerning, Værelse eller Lidelse.
4. Tingen, som samme gaaer ud paa.
5. Maaden, hvorledes det skeer.
6. Udfaldet, eller Hensigtet; Og i Fald der skal tillægges flere Omstændigheder.
7. Det som binder dem sammen, og da
8. Disse Omstændigheder.

☞ Reg. Gen. Den styrende Part af en Periodus gaaer næsten altid forved den, som styres.

Altsaa gaaer, Conjunctionen og Nominativus forved Verbum. Den Casus som styres af *Verbo* bagefter *Verbum*. Verbum *auxiliare* forved det *Verbum*, som det construeres med. En Infinitivus, som styres af et *Verbo* bagefter samme. Præpositionerne forved det *Nomen*, som de *construeres* med. Articulus og Adnomina forved det *Nomen* som de henhører til. Participia næst efter deres tilhørende *Nomen*. Vocativus kommer for sig selv, enten foran, midt i, eller bag efter det, som tales til samme.

Efter at disse Regler er lagde til Grunde, bliver Constructions Ordenen i een heel *Periodo* saaledes indrætted, som følger.

Allerførst sætter man enten en *Conjunction* eller et *Pronomen*

nomen Relativum, eller et *Pronomen Demonſtrativum*, eller *Interrogativum* med ſit Tilhæng; en *Vocativum Adverbium Temporis*, eller *interrogativum*, *Interjection*, eller *Participium abſolute*; en *Imperativus*, *Verbum impersonale*, eller og *Præpoſition* med ſit Anhang. Derefter følger *Nominativus* med ſit Tilhæng, nemlig: *Articulus*, *Genitivus* og et *Adnomen* eller *Participium*, om der er noget, i den Orden, ſom foran er meldet. Efter diſſe, helſt det ſidſte, kommer *Verbum Finitum* til at ſtaae, om det er en *Tempus ſimplex*; hvor ingen Hjelpe-*Verba* er tilſtæde; Men er det et *Compoſitum*, ſaa ſættes først *Verbum*, ſaa *Adverbium negandi*, om der ellers er noget; ſiden det andet *Verbum*, eller *auxiliare* og *Verbum* ſelv. Efter *Verbum* ſættes *infinitivi* eller *Participia*, med deres Anhang. Derpaa følger *Subjectum*, eller den *Caſus*, ſom ſtyres af Verbo, nemlig 1) Perſonen, eller det perſonlige *Subjectum*, med ſit Anhang, og 2) Sagen ſelv, eller det *reelle Subjectum*, med ſit Anhang. Tilſidſt følger *Præpoſitionerne* med deres Anhang; ſaaledes at den *Præpoſition* ſættes tilſidſt, ſom har det længſte Anhang.

Exempler paa ſaadanne Periodi findes der nok af i min hosſøjede *Eſſay* on the *Excellency* and *Style* of the *Engliſh Tongue*, hvortil jeg vil have Læſeren henviiſt.

☞ Dersom man forefinder nogen Conſtruction, ſom til Anſeelſe ſtrider imod diſſe Regler, ſaa ligger der en *grammatical*ſke *Figur* i ſamme, ſaa at der, enten ved ELLIPSIS forſtaaes et Ord under Meeningen, eller, efter ENALLAGE, da man ſkal give meere Agt paa Meeningen, end paa Ordene ſelv; eller, at Ordenen med fri Forſæt er efter METATHESI eller TRANSPOSITION gandſke omſat, eller og, at man for Sirligheds Skyld lader et Ord ſtaae, ved PLEONASMUS, ſom ſynes overflødigt i Talen. Om diſſe Figurer har Hr. Mag. LUDWIG ſkreven med ſtor Eftertanke, i ſin Anleitung zur Engliſchen Sprache, fra pag. 669. indtil pag. 780.

§. XX.

§. XX. Om Interpunctionen.

☞ INTERPUNCTIONen, lærer hvorledes en Sats bør deeles ved *Distinctions*-Tegn, i smaa eller større Deele.

DISTINCTIONS, eller Skille-Tegn, er de Streeger, eller Prikker, som bruges i Skrift, eller Tryk, til at indlukke de Ord samme, som hører sammen i en Meening, og til at viise hvor man, i en Tales Opregnelse, bør lade Røsten falde, eller stige, hvor man bør holde op, eller læse fort, for at give Talens Meening og Sammenhæng tydelig tilkjende.

§. XXI. Om Distinctions Tegn.

☞ Hos Engellænderne er følgende XXIV. Tegn de brugeligste, og kaldes af dem enten Stops (Opholds-Tegn) eller Marks ((Merke) nemlig:

1) , Comma. 2) ; Semicolon. 3) : Colon. 4) . Punctum. 5) ! Signum Exclamationis. 6) ? Signum Interrogationis. 7) () Parentheſis. 8) [ ] Paratheſis. 9) - eller ‧ Hyphen. 10) " eller „ Signum Citationis. 11) —— eller - - - Ellipſis, eller Signum Abruptionis 12) * Aſteriſmus. 13) † Obeliſcus. 14) ¶ eller ¶ Paragraphus. 15) § Section. 16) ☞ Index.

Men disse følgende angaaer meest enkelte Ord, nemlig. 17) ' Apostrophus. 18) / Acentus. 19) ¯ Accentus Longus. 20) ˘ Accentus Brevis. 21) .. Dialylis eller Diæreſis. 22) ^ Circumflex. 23) ʌ Caret. 24) ⁀ Ligula.

☞ De fire første af disse Tegn bruges næsten som i Danſken, (i) dog er herved at agte:

I. At Comma **udelukkes gandske.** 1) Naar Conjunctionen *that*, at, er per Ellipſin **udelukt**; hvormed **tvende** Commata drages

(i) Hvorledes de bruges i Danſken, sees af den Danske *accentueret Grammatica* fra pag. 169. til 184.

drages ſammen i eet, ſaaſom: I prómiſed I would write, jeg lovede, at jeg vilde ſkrive, ꝛc. 2) Naar Pronomina relativa, *who*, *which*, *that*, *what*, per Ellipſin udelukkes, hvorved ligeledes to Commata ſammen ſmeltes til eet, ſaaſom: This is the Book you were prómiſed, denne er Bogen, ſom dem blev lovet. I'll ſhow you the Houſe he lives in, jeg vil viiſe jer Huuſet, ſom han boer i, ꝛc. 3) Naar Accuſativus Subjecti ſættes forved Infinitivus, ſaaſom: I don't beſieve her to be hóneſt, jeg troer ikke, at hun er ærlig, ꝛc. 4) Naar der i en ſammenſat Meening følger en beſønderlig Ellipſis, efter et Pronomen Relativum eller en relativiſke Partikel, ſaaſom: No Mátter which, (*of the two &c. it be*) det er ligemeget, hvilken af dem det er, ꝛc. He has not where withal (*to do it*) han har ikke det hvormed, han kan giøre det, ꝛc. 5) Ligemaade naar Adverbium *as* er per Ellipſin udelukt, ſaaſom: I came he ſaid too ſoon, jeg kom, ſom han ſagde, for tiilig, ꝛc. Dog findes der nogle ſom ſætter Comma i Steden for bemeldte Adverbium.

II. I Steden for Colon ſætter Engellænderne aleneſte et Comma, foran, hvor de vil fortælle noget, ſaaſom: Titlen paa en Bog, eller en andens Ord, F. E. Under this Title, An Eſſáy, &c. under Titlen af en Førſøg, ꝛc. And he ſaid, bring little Children unto me, &c. og han ſagde: fører ſmaae Børn til mig, ꝛc. For Reſten bruger de Comma hvor de Danſke oftteſt bruger Semicolon eller Colon.

III. Ved Punctum har man aleene at agte, at man ikke ſætter det for langt ud i Meeningen, ſom hos de Tydſke, og ikke heller for nær paa hverandre, ſom er brugelig i det Franſke; Men paa mellem Vejen, ſaa vidt mueligt.

Signum Exclamationis (paaraabs Tegn) bruges, efter en *Interjection*, et Ønſke, en Forundring og deslige; *item* hvor der mange gange bruges Interrogations

tions Tegne i Dauſken, ſaaſom: What, is the City táken! &c.

Signum interrogationis (Spørsmaals Tegn) bruges i Spørsmaal paa den Sted, hvor Spørsmaalet endes: ſom og efter en vilkaarlig Meening, ſom ſættes abſolute, ſaaſom: what's the Clock? Hvad er Klokken. Will you gain Eſtéem? you muſt be cáreful of your Behaviour. Hvis de vil vinde Kierlighed, ſaa maa de give vel Agt paa deres Opførſel, ꝛc.

Signum Parentheſeos ſkrives i Steden for Comma til at indlukke en Meening, eller et Ord for ſig ſelv, ſom af Forfatteren ſelv ſtikkes imellem, og ikke nødvendig hører til hans anden Tale, ſaaſom: "I know that in me (that is, in my Fleſh) dwélleth no good Thing." Jeg veed at i mig, (det er i mit Kiød) boer intet got, ꝛc. Dog bruges Parentheſis ikkun ſjelden hos de nyere Skribenter, men hvor man ellers indfører noget, ſom egentlig ikke er Meeningen vedkommende, ſaa ſættes det ſirligere imellem tvende *Commata*, ſaaſom: Neceſſity, as the Próverb. ſais, has no Law. Nød (ſom Ordſproget lyder) bryder alle Love, ꝛc.

Paratheſis (Klammerter, paa Engelſk *Brackets*) bruges til at indlukke et Ord eller fleere, ſom er talt om i Satſen, eller naar man ſtikker vore egne Ord og Forklaringer ind i en anden *Autors* Skrift midt imellem hans Ord; eller hans imellem vores, ſaaſom: When *Dávid* ſaid [Thou wilt ſhow me the Path of Life] he foretóld the Reſſuréction of *Chriſt*, &c. Dog bruges ofte Parentheſis og Paratheſis i Flæng for hverandre.

Hyphen (Bindings-Tegn) ſkrives til at binde to eller fleere Ord ſamme, ſaaſom: High-way-man, Apple-pye, &c. Eller derſom en Linie endes midt i et Ord, ſaa maa Ordet deeles efter Sprogets Vedtægt, og dette Tegn ſættes da efter ſamme, hvorpaa ſees Exempler næſten paa en hver Side i Bogen.

Signum

Signum Citationis, (andre Ords Anførelses Tegn) skrives baade i Begyndelsen og Enden af de Ord som man anfører for at være sagt af en anden, ꝛc. See herpaa Exempel udi oftbemelte Eſſay pag. 8. 9. 38, ꝛc.

Ellipſis, eller Udeladelses Tegn, viiser at noget er med Villie udeladt eller at man falder een i Talen, ꝛc. hvorved Meeningen afbrydes, saasom: K — g G — g. *King George.* -- that I may recóver Strength, before I go hence -- *Pſalm* XXXIX. v. 13.

* Aſteriſcus (Stjærne-Tegn) bruges til at viſe hen til Randen, eller deslige, undertiden til at betegne at det Ord den findes hos, er mærkværdigt. Men naar mange Stjærner sættes samme, betegne de, at der er noget borte, eller saa grovt det ikke bør anføres.

† Obeliſcus (Anviisnings-Tegn) bruges ofte i Biblen at viiſe hen til Randen; Man bruger og ll, eller Bogstave, eller og Tal i Steden for samme, efter eget Behag.

¶ Paragraphus bruges meeſt i Biblen, for at betegne en mindre Inddeeling end §. Section; Hvad denne ſidſte er, ſees næſten af en hver Side i denne Bog.

☞ Index (Pege- eller Opmerkſomheds Tegn) viiſer, at de Ord den peeger paa, er frem for andre mærkværdige.

' Apoſtrophus; (Afkortelſes Tegn) viiſer at der, hvor den staaer, er eet eller fleere Bogstave borte, og i saa Fald bør trækkes i eet med det foregaaende Ord, saasom: give 'em me, maae udtales: *givvem mi*, ꝛc.

ʌ Caret (Mangels Tegn) bruges ikkun i Skrift, for at viiſe, at de Ord, som er skreven oven over samme, maae føres paa det Sted ind i Linien.

⁀ eller ⁀ Ligula (Baand, paa Engelſk a *Brace*) bruges enten for, ikke saa ofte at igientage nogle Ord, saasom paa pag 173. 181. ꝛc. eller og udi Vers for at viiſe, at, hvor den staaer oven for, befindes tre Linier, som riimer sig paa hverandre, og at Læseren maa føje sig derefter, for at det ikke skal klinge ilde. De øvrige Tegn findes alle anført i det første Capitel.

Rudi-

Rudimentor. Grammat. Anglicanæ
Partis Secundæ
Cap. II.
Om Orthographien eller Skrive-Rigtighed.

§. I. Om den Engelske Skrive-Rigtighed i Almindelighed.

Skiønt det Engelske Sprogs rette Udtale haver sine store Vanskeligheder; saa falder dog Skrive-Rigtigheden Fremmede langt tungere at lære, hvilket kommer deraf, at de mange *Vocaler*, *Diphthonger* og *Consonanter*, som i Udtalen udelades, maa til største Deelen i Skrift udføres. En Sag, som langt besværligere læres af dem, der har lært Sproget meest ved Hørelsen og Omgængelse; end af dem, som ved Undervisning og gode Skribenteres Læsning har faaet Ordenes Rætskrivning indprented i Hukommelsen: Jeg vil derfor i denne Post, ligesom hidindtil, ved faste Regler stræbe at lætte Læsernes Møje.

☞ 1 Reg. Hvo som lægger sig efter det Engelske, gior vel, om han ikke betjener sig af noget Skrift, som er skrevet, eller trykt, førend Aaret 1650; eftersom de Engelske Skribentere da først ere blevne eenige om Skrive-Rigtigheden.

☞ 2 Reg. Ved gode Skribenteres flittige Læs-

ning maa man gjøre ſig Ordenes Bemerkelſe og rette Bogſtavering vel bekjendt, hvorhos det var tjenligt at man een, eller fleere gange, optegned hvert et Ord, man lærte uden ad, med ſin Accent paa en Steen-Tavle, eller deslige.

Obſ. De bædſte Skrifter, man kunde vælge ſig, til at læſe, tyde, udcopiere og overſætte af, ſamt omſider ſøge at *imitere*, er den Engelſke *Spectator*, *Tatler*, *Addiſon's Works*, *Tillotſon's Works*, *Temple's Writings*, *Pope's Works*, *Swift's Eſſays*, *Bentley's Writings*, *Fuller's Works*, *Stanhopes Writings* and *Tranſlations*, &c. gode og ſirlige Auctores.

§. II. Om de ſtore, eller Begyndelſes Bogſtave.

☞ 1 Reg. Med ſtore Bogſtave begynder de nyeſte og netteſte Skribentere en Tale, en Meening eller Sats; Ord, ſom indføres at være ſagt af en anden; alle *Nomina Propria*, og de Navne ſom fra ſamme er hidleedte; enhver Linie i Vers, ſaavelſom og i Almindelighed alle *Subſtantiva*, ja endog *Verba* og andre Sprogets Deele, i hvilke der ligger nogen beſønderlig Eftertryk, og ſom man ikke med andet forſkjelligt Skrift vil betegne; [*item* alle *Interjectiones*, pag. 207.]

☞ 2 Reg. Guds Navne, *Pronomen perſonale* I, alle *Inſcriptioner* paa Steen, Altare, Begravelſe-Stæder, Mønt, og deslige, ſkrives med ſtore Bogſtave.

☞ 3 Reg. Undertiiden ſkrives heele Ord, hvor de ſkal være merkværdige, eller nogen til Ære, ꝛc. med ſtore Bogſtave; det ſamme er nu brugelig i Begyndelſen af en hver *Section*, eller §.

☞ 4 Reg. Alle Forkortelſer, naar de, hver for ſig, beſtaaer

beſtaaer af enkelte Bogſtave, maa ſkrives med ſtore Bogſtave, ſaaſom: N. B. *nota bene*, merk vel. N. S. *New Style*, ny Stiil. O. S. *Old Style*, gammel Stiil. F. R. *Fridericus Rex*, Kong Friderik, ꝛc.

Obſ. Da endeel af de nyere Engelſke Skribentere, eller deres Bogtrykkere, viger i mange Poſter fra diſſe fire Regler: Saa har jeg ladet deres Pieçer, i min Collection, trykke paa ſelvſamme Maade, ſom deres Originaler, at Læſeren deraf kunde ſee Forſkjelen.

☞ 5 Reg. Nogle ſtore Bogſtave bruges og, efter den Romerſke Regne-Maade, til at udtrykke Aars og andre Tal, ſaaſom:

I, V, X, L bemerker 1. 5. 10. 50. § C, D, M bemerker 100. 500. 1000.

Med diſſe Syv Bogſtave kan man udtrykke alle Tal, i hvor ſtore, eller ſmaa, de maatte være, ſaaſom: CMↃ betyder 10,00,000. CCIↃↃMMCC er 12,200. MDCCL er 1750, ꝛc. Hvorved man har tö Ting at agte 1) at naar man ſætter een af diſſe ſyv Bogſtave, forved en anden af Højere Værdi, ſaa afdrager den ſaa meget af den ſidſtes Bemerkelſe, ſom den ſelv betyder, ſaaſom:

IV, IX, XL bemerker 4. 9. 40. § XC, CD, LM bemerker 90. 400. 950.

Exc. C udi de Tal, ſom er over 1000.

2) At naar man ſætter een af de foranførte ſyv Bogſtave, bag efter den, ſom betyder et højere, eller lige Tal, ſaa bliver det førſte Tal forøget, ligeſaa meget ſom det andet Tals Bemerkelſer, ſaaſom:

VI, XI, LX, CX bemerker 6. 11. 60. 100. § DC, ML, CC, MM bemerker 600. 1050. 200. 2000.

Obſ. 1. Dog plejer man ikke at ſætte andre af lige Bemerkelſe, end I. X. C. og M. ſammen.

Obſ. 2. Med diſſe ſyv Bogſtave kan man tælle indtil 5000; Men naar man vil betegne 5000, eller derover, med Bogſtave; Saa ſkeer det mageligſt, paa følgende Maade, ſaaſom:

IↃ	bemerker	5000.
CCIↃↃ		10,000.
IↃↃↃ		50,000.
CCCIↃↃↃ		100,000.
IↃↃↃↃ		500,000.
CCCCIↃↃↃↃ		10,00,000.

I Steden for D, M og CCCCIↃↃↃↃ ſkrives af andre IↃ, ∞, og CMↃ.

NB. Nogle ſkriver, i Steden for ſtore Bogſtave, diſſe ovenanførte Tal med ſmaa Bogſtave, men ſaaſom det ſkeer imod al Vedtægt, bør ſamme ſjelden efterfølges.

§. III. Om Bogſtaveringen.

☞ 1 Reg. I Skrift maae man, ſaa vidt mueligt, ſtræbe at undgaae alle overflødige Bogſtave, ſom hverken høres i Udtalen, eller, i Henſeende til *Derivationen*, og andre ved Sprog-Kunſtens forefaldende Poſter, er til nogen Nytte. Hvilken Fejl forekommer næſten i alle Skrifter, ſom er trykte for Aaret 1650. See pag. 257.

Obſ. Det overflødige E *finale*, ſom, af de gamle Skribentere, er brugt næſt efter en Conſonant, baade i Midten og i Enden af et Ord, bliver nu af de bedſte Orthographis aldeeles udelukt, hvor det ikke behøves til at gjøre de Virkninger, ſom pag. 30. findes anførte, ſaaſom: Break, Chain, Chîld, Claim, Gain, mîld, wînd, &c. hvilke desuden ere lange Stavelſer, og følgelig behøver ikke E *finale* desli-

desligeste og efter som, Blóssom, Cústom, Kingdom, Wísdom, og deslige korte Stavelser, hvor E *finale* ej aleene vilde være overflødigt; Men kunde endog læt forføre en Discipel, til at udtale disse Stavelser langt efter Hoved-Reglen, pag. 3. Det samme har man ogsaa at agte, i Henseende til de mange unyttige Consonanter, som fordum udi korte Eenstavelses Ord, forved E *finale* blev indsørte, saasom: Son*ne*, don*ne*, sum*me*, sin*ne*, &c. som nu skrives Son, dön*e*, (som dog skulde være dön) Sum, Sin, &c. E *finale* er endnu langt overflødigere, i Enden af korte Stavelser, efter to Consonanter, saasom efter *Self*, *Scorn*, *Sick*, *Wind*, *Work*, &c. See meere pag. 30. ꝛc.

☞ 2 Reg. I Enden af Ord, som fordum blev skrevne med *ie* eller *ey*, skrives nu rætteſt *y* aleene; saasom: Army, &c. pag. 68. og Abby, &c. pag. 50.

☞ 3 Reg. Udi Endelserne *aunce*, *aunch*, *aund*, og *aunt*, bliver *U* nu omstunder udeladt, saasom: chance, Hanch, Commánd, tant, &c. See pag. 20. item, p. 14.

☞ 4 Reg. I de fremmede Ord, som endes med Lyden af *K*, skriver man rættere *c* end *ck*, eller den Franske Endelse paa *que*. See pag. 70. og 94.

☞ 5 Reg. Endelsen *ough* skrives meest med et apostrophered *o'*, NB. i de Ord hvor *gh* ikke skal udtales, saasom: tho', altho', thro', &c. See pag. 58.

☞ 6 Reg. I Steden for den Engelske Endelse *veigh* bruges nu meest *vey*, See Exempler pag. 46. og 50.

☞ 7 Reg. De Eenstavelses Ord, som gaaer ud paa Lyden af *c*, *f*, *l*, og *s*, har næsten altiid samme Consonanter dobled, saasom: back, * Staff, all, Ass, &c. See pag. 24. 69. og 97. NB. ingen af de øvrige Consonanter bliver nu omstunder doblede.

☞ 8 Reg. Naar der findes Ord, som skrives paa tve-

de, eller fleere Maader, omendskjønt med lige Antal af Bogstave, maae man enten rætte sig efter deres *Derivation* (pag. 124.) eller: i Fald samme var uvis, eller u-efterrætlig, eller og om den streed alt for meget imod Udtalen og den gangbarste Skrivemaade: efter de troværdigste Skribenteres Exempel. See pag. 18. 36. 37. 68. 112, ꝛc. ꝛc.

☞ 9 Reg. De fleeste Ord, som endes paa Lyden af *ace*, *ece*, *ice*, *oice*, eller *uce*, skal skrives med *ce* og ikke med *se*.

Exc. abáse, abstrúse, Base, Case, Cease, concíse, debáse, decéase, decréase, Geese, imbáse, increáse, Mórtise, Paradíse, prosúse, Prómise, Reclúse, Tréatise, og maaske nogle saa fleere.

Obs. Det er vel rættest at lade *Nomina* ende paa *ce* og *Verba* paa *ze*, (i Steden for *se*, saasom: advíze, accúze, chaze, devíze, practíze, púrchaze, abúze, cruze, disúze, doze, excúze, houze, louze, mouze, resúze, uze, &c.) omendskjønt de fleeste af de sidste skrives nu med se.

☞ 10 Reg. De Ord, som endes paa *ance*, *ence*, *ince*, *once*, eller *unce*, staves gemeenlig med *c* og ikke med *s*, imellem n og e.

Exc. Condénse, dense, dispénse, Expénse, imménse, Incénse, inténse, propénse, suspénse, sense, Tense, og nogle saa fleere.

☞ 11 Reg. Udi de fleeste Ord, som endes paa Lyden af *arce*, *erce*, *orce*, eller *urce*, skrives *s*, og ikke *c*, imellem r og e.

Exc. Amérce, divórce, Farce, fierce, Force, Pierce, scarce, Searce, Sauce, Souce, Source, tilligemed de Ord som kommer af samme.

☞ 12 Reg. Lyden af sj og en anden efterfølgende *Vocal*,

Vocal, ſkrives paa tre Maader med *ci*, *ſi*, og *ti*, for at kjende hvilket hvilket er, maae man give Agt paa deres *Derivation* (thi de kommer alle fra Latinen) for at faae Viſhed om Sagen, hvorved da er at agte:

1) Naar Ordet kommer af et Latinſk *Supino*, ſom endes paa *ſum*, ſaa ſkrives det med *ſi*, ſaaſom: af *confeſſum*, Confeſſion; *Viſum*, Viſion, &c. 2) Naar Ordet kommer af et Latinſk *Supino*, ſom endes paa *tum*, ſaa ſkrives det med *ti*, ſaaſom: af *Natum*, Nation; &c. 3) *Adnomina* og *Verbalia* ſom hører til den tredie Declination, kaſter bort *is* af deres *Genitivi* Endelſe, ſaaſom: Viſion*is*, Viſion, Beneficial*is*, beneficial &c. 4) Men de af den 2den Declination, ſom endes paa *cius*, *cus*, og *tius*, endes i Engelſken paa *cian*, og *tian*, ſaaſom: *Patricius*, Patrician; *Græcus*, Grecian, *Logicus*, Logician, &c. 5) De *Adnomina* ſom endes paa *oſus*, *oſa*, *oſum*, forandre ſamme til *ous*, ſaaſom: *gratioſus*, gratious, *vitioſus*, vitious, &c. Dog ſkriver mange diſſe Ord med *ci*. (k) See pag. 25. 95. og 99.

(k) Hvoriblant er Hr. BRIGHTLAND, i hans *Engliſh Grammar*, with *Notes*, pag. 33. hvis Ord, ſaaſom de indeholder nyttige Regler til de u-ſtuderede Læſeres Eſterrætning, jeg her vil anføre:

"*That S with C you may not ſtill confóund*
"*To learn, and Mind the fólloving Rules you're bound.*
"*By Vówels fóllow'd*, (ſi), (ti), *and* (ci) *alike*
"*With the ſame Sound do ſtill the Héaring ſtrike.*
"*In Words derív'd they keep a cértain Law,*
"*Impós'd by thoſe from whence their Sound they dræw,*
"*If thoſe in* (de), (s) *or* (ſe) *do end*, (*)
"*To their Derívatives they* (ſi) *commend;*
"*If with* (c, k) *or* (ce) *their cloſe they make*, (**)
"*Then the derív'd* (ci) *will ſúrely take;*
"*But if with* (t) *or* (te) *that do conclúde*, (***)
"*Then with* (ti) *Derívative's endú'd.*"

§. IV. Om Syllabization, eller Ords Stavelse-Deeling i Enden af en Linie.

☞ 1 Reg. Man burde aldrig ſtave noget Ord ſaaledes, at derved foraarſages en tvungen Udtale. Og

☞ 2 Reg. Man bør ſkille Ordene ad, efter den allermeeſt vedtagne Udtale, og ikke, ſom de Fleeſte gjør, efter det Latinſke Sprogs Regler, NB. naar de ſtrider herimod. Altſaa bør man ſkrive: a-búſe, a-lóne, A'c-tion; Bás-tion, chán-ged, Drág-on, eſtáb-liſh, fór-cing, Gív-er, Gárd-en, Glôce-ſter, Háb-it, Lóv-er, lóy-al, Más-ter, má-ker, Nó-tion, O'ce-an, O'x-en, Pái-ſion, pí-ous, Qués-tion, Rích-es, ſi-fer, The-ól-ŏ-gy, Vál-ue, Wá-ges, Wórce-ſter, &c. Men ikke ab-uſe, al-one, ac-ti-on, Baſti-on, Dra-gon, forc-ing, gi-ver, Glo-ces-ter, Ha-bit, lo-ver, Ma-ſter, Mak-er, O-ce-an, Paſ-ſi-on, &c. &c. Hvem der har igiennem-læſt mit første Capitel, seer nok ſelv, hvorfore denne ſidſte Skrive-Maade, i hvorvel mange gode Skribentere bruge den, kan ikke have Sted. (l)

☞ 3 Reg. *Vocal*erne i Diph- og Triphthonger maae altid blive ſamlede i een Stavelſe, ſaaſom: Péa-cock, og ikke Pe-a-cock, greát-neſs, og ikke gre-at-neſs, Beaú-ti-ful, og ikke Be-au-ti-ful &c. Men

☞ 4 Reg.

(*) F. E. af perſváde, *Perſváſion*; conféſs, *Conféſſion*; confúſe, *Confúſion*, &c. (**) af Grace, *grácious*, Múſic, *Muſician*, Lógic, *Logician*, &c. (***) af Sect. *Séction*; Imitáte, *Imitátion*; &c. Exc. Submít, giver *Submíſſion*; Permít, *Permíſſion*, &c. ſom kommer af det Latinſke Supino *miſſum*.

(l) Jeg ſeer meget vel, at, ved Anledning af denne Obſervation, *Etymologiens* Regler ikke altiid i agttages; men, for at ikke blive u-forſtaaelig, maae man herudi rætte ſig efter de fleeſtes Smag, ſom beſtaaer i den meeſt vedtagne Udtale.

☞ 4 Reg. Naar enhver af diſſe Vocaler bliver fuldkommen udtalt, og altſaa ikke udgjør nogen *Diphthongum*; men hver for ſig udgjør en beſønderlig Stavelſe; Saa kan de ſkilles ad i Enden af en Linie, ſaaſom: Archilá-us, Lá-ity, a-wárd, Be-átitude, Thé-atre, Re-wárd, gó-ing, to-wárd, co-óperate &c. See under en hver af Diphthongerne i den førſte Deel.

☞ 5 Reg. Saaſom *E finale* (pag. 31.) høres aldeeles ikke i det Engelſke Sprog; Saa maa det hverken med den foregaaende Conſonant, eller for ſig aleene udgjør en Stavelſe. Altſaa maae ingen af de Ord, ſom endes paa E finale, ſkilles ad imod denne Regel, men ſkal ſkrives, come, Prô-vince, En-ter-príze, &c. og ikke Com-e, [eller Co-me,] Pro-vin-ce, En-ter-pri-ze, &c. Og

☞ 6 Reg. Det ſamme er at agte, naar noget, af de i foregaaende Regel anførte Ord, vorer i Enden, ſaaſom: man maae ſkrive Sáfe-ty, bláme-a-ble, Chárge-a-ble, &c. men ikke Sa-fe-ty, bla-me-a-ble, eller Char-ge-ab-le, &c. See og pag. 33.

☞ 7 Reg. Naar der kommer to Conſonanter, af een Figur, ſammen midt i et Ord, da ſkal i Deelingen, den eene forblive hos den foregaaende Stavelſe, men den anden hos den følgende, ſaaſom: Fél-low, bút-ter, bíg-ger, ſúp-ped, tóſ-ſing, &c.

☞ 8 Reg. *ES* Udi *Pluralibus* (pag. 139.) den Nordiſke *Genitivus* (pag. 143.) ſaavelſom i den 3die Perſon i Singulari udi Præſenti Tempore i *Verbis* (pag. 168.) ſom endes paa Lyden af *s* (pag. 31.) udgjør en nye Stavelſe, ſaaſom: A'rch-es, &c. pag. 31. 139. &c.

§. V. Om den Engelſke Accentuation.

En ACCENT (Ord-Tone) er det ſærdeeles Tryk i Udtalen, ſom falder paa een, eller fleere Stavelſer i et

Ord, frem for paa de øvrige. Denne betegnes med den Streeg (ˈ), som sættes over den *Vocal*, hvis Stavelse skal stærkere udtales, end de andre.

Obs. Den accentuered Stavelse forholder sig, i Henseende til Tiidens Længde, imod de andre Stavelser, som 3, eller 4 imod 1.

Da det nu Engelske Sprog har sin Oprindelse af adskillige andre Sprog, er det heel vanskeligt at give faste Regler for Accentens rætte Sted, allerhelst da Engellænderne ikke skrive deres *Accenters* Tegn over deres Ord. De følgende Regler, som er tagne af Dr. WATTS pag. 33. &c. tillige med mine Observationer over samme, er alt hvad jeg har at byde Læseren.

☞ 1 Reg. Engellænderne kaster gemeenligen *Accenten* langt fra den sidste Stavelse.„

Obs. Det er, enten paa den tredie Stavelse bag fra (o: *Antépenultima*) eller den første Stavelse ved Ordets Begyndelse, med mindre den forandres ved en *inseperabil Præposition* (pag. 211.) eller formedelst Endelsen pag. 124. 143. 168. saasom: Artillery, Aˈrtery, Barbárian, Harmónious, &c.

☞ 2 Reg. I Ord som bestaaer af to Stavelser, enten de er begge to korte, eller lange, er dog *Accenten* paa den første, saasom: *Mántle*, *private*, &c.„

Obs. Udi Verbis, som staves paa samme Maade som deres *Nomina*, sættes Accenten paa den sidste Stavelse, saasom: to absént, accént, attribúte, cemént, colléct, compoúnd, condúct, confíne, conflíct, concért, consórt, contést, contráct, convért, desért, ferment, frequént, incénse, objéct, overthrów, premíse, presént, projéct, rebél, recórd, refúse, subjéct, torment, unite, &c. er *Verba*; Men Aˈbsent, Aˈccent, Cément, Cóllect, Cómpound, &c. er *Nomina*.

NB. *Verbalia* beholder samme Accent som deres *Verba* haver, saasom: Absénting, Desértor, Objéction, &c.

☞ 3 Reg.

☞ 3 Reg. Dersom den første Stavelse er aleene lang, da sættes *Accenten* meget sjelden paa den sidste.,,

Obs. *Diphthongi* haver meestendeels en lang *Accent*, saasom: A'iry, A'uguſt, &c.

☞ 4 Reg. Naar *Accenten* sættes paa Ende-Stavelsen, er det et Tegn at Ordet er *componered*, og den, eller de, første Stavelse er en *Præpoſition*. saasom: *compléte*, *diſſólve*, *prevént*, *retúrn*. &c.,,

Obs. 1) *Derivata* beholder gemeenligen den *Accent*, som deres *Primitiva* haver, saasom; Preténce, preténd, preténsive, peténding, Preténder, &c. 2) *Præpoſitionerne* og *Particulæ componentes*, kaster *Accenten* paa den næstpaafølgende Stavelse, saasom; a-ríse, ac-cépt, a-flíct, be-líeve, be-lóved, dis-chárge, &c. Ante-de-lúvian, Supernàtural, un-ad-víſed, &c. 3) Endelserne -ble, -cle, dle, dom, ed, el, en, enge, es, et, fle, gle, kle, ly, ment, neſs, on, ple, re, Ship, tle, ty, og zle, har *Accenten* paa en af de Stavelser som gaaer foran helst naar Ordet er over 2 Stavelser, saasom: A'u-di-ble, Kíng-dom, Láw-ful, hárm-leſs, lóve-ly, Im-próve-ment, víle-neſs; Lórd-ſhip, Súre-ty, Cán-die, Bú-gle, Dá-zle, &c.

☞ 5 Reg. I de Ord som bestaaer af 3, 4, eller 5 Stavelser, sættes *Accenten* sjelden paa de to sidste Stavelser, men oftest paa een af de første, saasom: *Cé-re-mo.ny*, *a-bó mi-na-ble*, *Qué-ſtion-a ble*, *Vi-ſion-a-ry*, *&c*.,,

Obs Men fremmede Ord helst de som ere tagne af det Latinske, Italienske, eller Spanske Sprog beholder gemeenligen deres Sprogs *Accent*, saasom: A-lex-án-dri-a, Su-per-fí-cies, &c. Ban-dí-ti, Ba-ſti-ná-do, Gra-ná-do, re-ne-gá-do, Vir-tu-ó-ſo, &c.

☞ 6 Reg. I de Ord som er af 6 Stavelser forekommer der ofte to *Accenter*, een paa den første og den anden paa den fierde Stavelse, saasom: *Jú-ſti-fi-cá-tion*, *ún-phi-lo-ſó-phi-cal*, *Fá-mi-li-ár.i-ty*, *&c*.

Obs.

Obſ. Nogle Ord er Δίϛοναι, eller dem ſom *accentue-*res paa tvende vedtagne Maader, ſaaſom: A'cademy, Acádemy; ácceptable, og accéptable; *Item*: ádmirable, Advértiſement, A'ttribute, A'vénue, Cónféſſor, cóntémptible, cóntráry, cóntribute, cón-vérſe, cónvérſant, Córóllary, córróſive, córrúptible, Concúpiſcence, délectable, diſtribute, Gázétte, Oécónomy, Réfractory, Súcceſſor, tówárd, U'ténſil, &c (m)

(m) Til diſſe foregaaende Regler gives der mange Undtagelſer, og det var ikke ubetænkt om enhver Læſer; ſom lærte noget uden ad, ſkrev det førſt ud med *Accenten*, efter Hr. Bóyers, Lúdwigs eller Báily's Lexicis, helſt *Báiley's* og *Bóyers*, i fald han kan komme over de nyeſte Londonſke *Editioner*. Dog haaber jeg, at hvem ſom har læſt denne Grammatica med Eftertanke, ſkal ikke i Henſeende til *Accenterne*, ſtorlig behove anden Hielp.
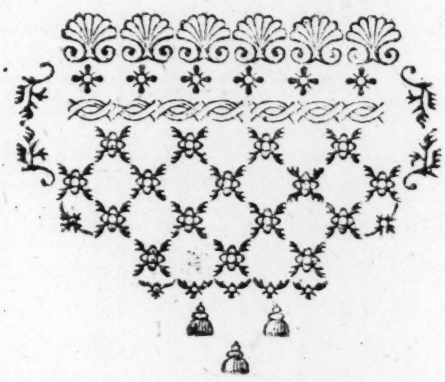
FINIS
RVDIMENTORUM GRAMMATICÆ ANGLICANÆ.